

TWEE EN TWINTIG PREKEN EN MEDITATIES

Dr. H. F. KOHLBRUGGE

**DOCTOR THEOLOGIE EN PREDIKANT VAN DE NEDERLANDSCHE
GEREFORMEERDE GEMEENTE TE ELBERFELD**

**DEELS VERTAALD UIT HET DUIJS
EN DEELS
OVERGENOMEN UIT HET AMSTERDAMS ZONDAGSBLAD**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2022**

VOORWOORD

Geachte lezer,

In 2 Samuël 23 staat een verslag van dappere daden die Davids helden gepresteerd hebben. Onder meer wordt er een moedig staaltje beschreven van 3 helden. David legerde met zijn mannen in de spelonk van Addullam. Deze lag zo'n 15 km ten westen van Bethlehem. In de spelonk lagen de mannen van David verschanst en het leger van de Filistijnen bezette een gebied daartussen. David kreeg lust en zei: *wie zal mij water te drinken geven uit Bethlehems bornput, die in de poort is?* Dat is een beetje merkwaardig dat David zin in dat water kreeg en dat 3 mannen dat met gevaar van hun leven gingen halen. Was David roekeloos?

David was als jochie honderden keren bij die bron geweest. In moeilijke omstandigheden komen jeugdherinneringen soms boven. Hij krijgt een soort heimwee. Maar er zit meer achter. David was een groot profeet. Hij bezat de Geest van de Heere. Er komt wellicht in zijn gedachten dat de Heere hem kon helpen. Want David was tot koning gezalfd en een belofte heeft weleens een onderpand tot bemoediging nodig. Hij geeft de mannen toestemming om erheen te gaan. Als ze met water terugkomen giet hij het uit voor de Heere. Dan is het een soort plengoffer. Vanuit een offerschaaltje wordt iets vloeibaars, bv. wijn 'geplengd' of uitgegoten. 'Zou ik het bloed van die mannen drinken?' zei David. Nee, hij offerde het voor de Heere, wellicht in het geloof dat hij koning zou worden over het land van Israël. Dus het had een grote betekenis.

Heeft de vergelijking voor ons ook wat te betekenen? Ja, wat de preken van Dr. H.F. Kohlbrugge betreft; hij was in zijn eeuw een van de grootste helden van Koning Jezus. Die zijn dappere arbeid in ons land, in Europa en ver daarbuiten bijzonder heeft gezegend. Hij heeft ook de uitoefening van zijn ambt met grote pijn, teleurstelling en moeite moeten verrichten, dwars door een leger van kerkelijke tegenstanders, vanuit alle kerkelijke groepen. Echter het water van de Geest wat samenvloede met zijn ambtelijk werk goot hij ook uit voor de Heere tot Zijn lof en ere. De vergelijking om het nu niet te drinken gaat niet op, alleen dit: als het ons maar brengt bij de grote Koning van Zijn kerk, dan offeren we Hem dank en lof.

Er is geen predikant van wie zoveel preken op deze site staan. Heeft het zin om er nog een bundel op te plaatsen? Ja, want deze preken zijn uniek. Niet zo, alsof ze volmaakt zijn. Kohlbrugge had soms ook vrij ernstige fouten in zijn schriftuitleg. Maar die lof komt hem toe, dat hij zijn schuld bracht bij het grote Offerlam, en op die grondslag juichend de Hemelpoort is ingegaan. Daar stonden ook helden, namelijk de engelen, die zijn ziel droegen vanuit het domein van de slang in deze wereld, in de schoot van zijn Koninklijke Meester. *Zalig zijn de doden die in de Heere sterven. Ze zullen rusten van hun arbeid en hun werken volgen met hen.*

'k Besluit met de hoop dat hij voor velen spreekt nadat hij gestorven is, en voor u, ja voor u nuttig mag zijn tot bekering en eeuwige zaligheid. *Eeuwig bloeit de gloriekroon op 't hoofd van Davids grote Zoon.*

Middelburg, 9 april 2022

Willem Westerbeke

INHOUD

Voorwoord

1. Schepping en herschepping

In den beginne schiep God de hemel en de aarde.

De Geest zweefde broedend over de wateren en toen ontstond in de wateren een beweging en ontstond de aarde. Eerst zien we: 'God sprak: Er zij licht', en dan zien wij: als Hij spreekt, dan is het er; dan zien we: hoe God het licht goed genoemd heeft, en daarna: dat Hij het licht scheidde van de duisternis. Genesis 1:1

2. Verbondsweldaden

"En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen." Hosea 2: 18 en 19

3. Troost voor Mijn volk

Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des HEEREN dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden.

4. Ik ben de Heere uw God

Maar nu, alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken. Want ik ben de HEERE uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland. Ik heb Egypte, Morenland en Seba gegeven tot uw losgeld in uw plaats. Jesaja hoofdstuk 43 vers 1-3

5. Jezus' jeugd.

Korte beschouwing over Jezus' kinderjaren

6. Jezus' juk

"In dienzelf tijd antwoordde Jezus en zei: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader! want zo is geweest het welbehagen voor U. Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren. Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen; want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht." Mattheüs 11: 25-30.

7. Jezus in Gethsémané (1)

36 Toen ging Jezus met hen in een plaats genaamd Gethsémané, en zeide tot de discipelen: Zit hier neder, totdat Ik heenga, en aldaar zal gebeden hebben.

37 En met Zich nemende Petrus, en de twee zonen van Zebedeüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden.

38 Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt met Mij. Mattheüs 26: 36-44

8. Jezus in Gethsémané (2)

39 En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan! doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.

40 En Hij kwam tot de discipelen en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Kunt gij dan niet een uur met Mij waken? Lukas 29: 39-40

9. Jezus vals beschuldigd

Die nu Jezus gevangen hadden, leidden Hem heen tot Kajafas, den hogepriester, alwaar de Schriftgeleerden en ouderlingen vergaderd waren.

En Petrus volgde Hem van verre tot aan de zaal des hogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien.

En de overpriesters, en de ouderlingen, en de gehele grote raad zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten; en vonden niet.

10. Jezus voor Kajafas.

"De hogepriester dan vroegde Jezus van Zijn discipelen en van Zijn leer. Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de sVnagoge en in de tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken. Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb. Johannes 18:19- 23

11. Jezus gekruisigd

"En toen zij kwamen op de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats, kruisigden zij Hem aldaar, en de kwaaddoeners, de een ter rechter- en de anderen ter linkerzijde. En Jezus zei: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen."

Lukas 23: 33 en 34

12. De laatste 4 kruiswoorden

En van de zesde ure aan werd er duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe. 46 En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem zeggende: ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI! dat is: Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten? En sommigen van die daar stonden, zulks horende, zeiden: Deze roept Elias.

Het tweede en derde woord vinden wij Joh. 19: 28-30: *Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst. Daar stond dan een vat vol ediks, en zij vulden een spons met edik, en omlegden ze met hysop, en brachten ze aan Zijn mond. Toen Jezus dan den edik genomen had, zeide Hij: Het is volbracht! En het hoofd buigende, gaf den geest.*

Het laatste dezer woorden eindelijk vinden wij in Luk. 23: 46: *En Jezus, roepende met grote stem, zeide: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest.*

13. De grote duisternis. Preek over Lukas 23:44-56

GOEDE VRIJDAG, 10 APRIL 1857 's AVONDS

En het was omtrent de zesde ure, en er werd duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe. En de zon werd verduisterd, en het voorhangsel des tempels

scheurde middendoor. En Jezus roepende met grote stem, zeide: Vader, in Uw handen beveil Ik Mijn geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij de geest.

14. De hemelvaart onzes Heeren Jezus Christus

"En Hij leidde hen buiten tot aan Bethanië, en Zijn handen opheffende, zeggende Hij ze. En het geschiedde, als Hij ze zeggende, dat Hij van hen scheidde, en werd opgenomen in de hemel. En zij aanbaden Hem, en keerden weder naar Jeruzalem met grote blijdschap. En zij waren allen tijd in de tempel, lovende en dankende God. Amen." Lukas 24: 50-53

15. Instelling Heilig Avondmaal. Uitleg over 1 Corinthe 11: 23 -26.

"Want ik heb van de Heere ontvangen, hetgeen ik ook u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in de nacht, in welken Hij verraden werd, het brood nam; en als Hij gedankt had, brak Hij het, en zei: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten des avondmaals en zeide: Deze drinkbeker is het nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als u dien zult drinken, tot mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten, en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt."

16. Geschapen tot goede werken

Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want we zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen. Efëze 2: 8 – 10.

17. Hagar en Sinai

Zeg mij, gij, die onder de wet wilt zijn! hoort u de wet niet? Want er is geschreven, dat Abraham twee zonen had: een uit de dienstmaagd, en een uit de vrije. Maar gene, die uit de dienstmaagd was, is naar het vlees geboren geweest; doch deze, die uit de vrije was, door de belofte. Hetwelk dingen zijn, die andere beduiding hebben: enz. Galaten 4: 21-30.

18. De overste Leidsman. 1

"Want het betaamde Hem, om Welken alle dingen zijn, en door Welken alle dingen zijn, dat Hij, vele kinderen tot de heerlijkheid leidende, de oversten Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen. Want en Hij, Die heiligt, en zij, die geheiligt worden, zijn allen uit Eén; om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen, zeggende: Ik zal Uw Naam Mijn broeders verkondigen; in het midden der Gemeente zal Ik U lofzingen. En wederom: Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen. En wederom: Zie daar Ik, en de kinderen, die mij God gegeven heeft." Hebrëen 2: 10-13.

19. De overste Leidsman. 2

"Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet doen zou degene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vrees des doods, door al hun leven, der dienstbaarheid onderworpen waren." Hebrëen 2: 14 en 15.

20. Christus' lichaam.

"Want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme. Daarom, komende in de wereld, zegt Hij: Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij het lichaam toebereid. Brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behaagd. Toen sprak ik: Zie, Ik kom (in het begin des boeks is van Mij geschreven), om Uw wil te doen, o God." Hebreëen 10: 4-7.

21. Aantekening op 2 Timotheüs 2: 20-22.

20 Doch in een groot huis zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden vaten; en sommige ter ere, maar sommige ter onere.

21 Indien dan iemand zichzelf van deze reinigt, die zal een vat zijn ter ere, geheiligd en bekwaam tot gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid.

22 Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid; en jaag naar rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede, met degenen, die den Heere aanroepen uit een rein hart.

22. Preek over 2 Petrus 1

.... Daarom, broeders, benaastigt u te meer om uw roepingen verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen. Want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig Koninkrijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.

Correspondentie uit Galicië

Een nieuw middel tegen de cholera

1. PREEK OVER GENESIS 1:1 en v.v.

GEHOUDEN OP 1866, 's AVONDS

Gezongen: geen opgave

Uit behandelen in dit avonduur de eerste woorden van de Heilige Schrift. Heeft de Heere dat toen gedaan, wat kan Hij dan nu? Alles, wat wij in de Heilige Schrift lezen, is zonder uitzondering geput uit de drie eerste hoofdstukken. Er zijn worstelende zielen geweest, die voor deze hoofdstukken stonden en hebben daar geput. Ja, de gehele Openbaring aan Johannes is uit deze drie hoofdstukken voortgekomen. God haat degenen, die de duisternis liefhebben, en heeft lief hen, [die in het licht wandelen].

In den beginne schiep God de hemel en de aarde.

De Geest zweefde broedend over de wateren en toen ontstond in de wateren een beweging en ontstond de aarde. Eerst zien we: 'God sprak: Er zij licht', en dan zien wij: als Hij spreekt, dan is het er; dan zien we: hoe God het licht goed genoemd heeft, en daarna: dat Hij het licht scheidde van de duisternis.

Wij zijn aan het licht zo gewend, dat wij in het geheel niets begrijpen van de weldaad Gods dat Hij het licht gemaakt heeft. Deze gave van God hebben wij toch allen door de zonde verbeurd, dat betuigt ook de profeet. Van deze tekst nu gaan alle andere profeten uit, om tegelijkertijd een ander Licht te prijzen. Het leven smacht naar licht, naar lucht, naar vrijheid. Eerst moet er licht zijn, daarom zegt Hij, Die het licht geschapen verworven heeft op Golgótha: 'Ik ben het Licht der wereld.'

Ik zei vanmorgen, dat wij allen van huis uit melaats zijn, en dat onze gezondheid niets anders is dan de Naam van Jezus; maar de vergeving der zonden bestaat daarin dat God de zonde, de melaatsheid niet toerekent, maar ons wat anders toerekent, namelijk de gerechtigheid van Zijn Zoon. Hij zegt: 'Ik ben het Licht der wereld.' Wie is het licht der wereld? Wij moeten de hand in de boezem steken, en dan ondervinden wij dat wij een en al wereld zijn en dat daar geen licht is; dat leert men in de aanvechting, want is daar geen licht, dan hebt u geen ander licht aan te wijzen dan de Heere Jezus. Hij is uw Licht! Die Mij volgt, zal het licht des levens hebben. Die heeft dus het Licht en wandelt in het licht. Daar is louter genade; de apostel Paulus heeft dat voor ogen als hij zegt: 'Die in de duisternis het licht heeft doen schijnen?'

Wij zullen dus daaraan moeten denken, dat wij in ons hart louter duisternis zijn, zolang als God ons met Zijn Heilige Geest niet verlicht. Ik heb een kerkvader doorgelezen die veel moois weet te verhalen, echter niets van de genade, namelijk Justinus de Martelaar. Hij weet daar niets van, omdat hij niet is gekomen tot de erkenning van zijn zonden en zijn ellende. Wie daartoe is gekomen, die is zo verloren dat hij geen enkel gebod gehouden, maar alle overtreden heeft. Hoe komt een mens tot het Licht? Als God spreekt, zoals er hier geschreven staat: 'God sprak: Er zij licht, en er was licht.' Houd u nu aan het eerste woord. Wij leren hieruit dat ons verstand onverstand is, dat wij in duisternis zijn. En nu zullen wij, hoe donker het er ook uitziet, de hoop niet opgeven. God heeft eerst alles in duisternis tot glans gebracht en dan in het licht. Er is geen zonde, geen nood, 'God zag, dat het licht goed was.'

Alles wat God heeft, is goed. Het is alles wat de Heere Jezus gedaan heeft. Is dat niet goed voor alles wat een arm zondaar is? Is dat niet betrouwbaar? Zou men niet kunnen zeggen: Mijn Rots heeft overwonnen? De Heere Jezus heeft destijds het licht gemaakt, toen God de Vader sprak: 'Er zij licht!' Toen heeft de Heere Jezus het ontstoken en Hij

ontsteekt het nog in hem, in wie geen licht schijnt. Verheug u dus, dat God het werk van de Heere Jezus goed noemt, zoals de Heere Jezus zegt: 'Ik heb het werk voleindigd dat Gij Mij gegeven hebt om te doen.'" Of heeft God hemel en aarde gemaakt, opdat zij zouden blijven? Hij heeft hemel en aarde slechts gemaakt voor de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Daarom gaat de een na de ander in het hemelse licht waarmee God de duistere ziel verlicht, en dan vertroost dat de ziel: En het is zeker dat ik daarboven een genadige Vader vind. Nu mag de duivel komen en zeggen dat het licht niet goed is, maar ik lach hem hartelijk uit en zeg: Praat maar raak, wat de Heere Jezus gedaan heeft, dat heeft God de Vader goed genoemd. 'Toen scheidde God het licht van de duisternis', dat betekent: er is in het geheel geen duisternis meer in het licht. Is niet elk kind bang voor de duisternis? Als God Zijn licht in de ziel heeft laten schijnen, het licht van Zijn aangezicht, mijn geliefden, dan is de duisternis ons kruis, onze plaag. Zeg van de zonde wat u wilt, de ergste zonde is dat men God bekritisieren wil, en zeggen: 'Waarom doet Hij dat', en dan kan men zich aan hopeloosheid overgeven.

'Verblijd u niet, mijn vijandin', zegt de profeet Micha met het oog op dit woord, 'al wandel ik in de duisternis, zo is echter de HEERE mijn Licht.'" Onze Heere Jezus is afgescheiden van de zonden en hoger dan de hemel; Deze heeft zonder zonde de wil van God gedaan. God scheidde het licht van de duisternis, dat schrijft de apostel Johannes, de adelaar, en zo zien wij int Johannes 1:5 het eerste Bijbelblad verklaard: 'En dit is de verkondiging, die wij van Hem gehoord hebben en wij u verkondigen, dat God een Licht is, en gans geen duisternis is in Hem. Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en wij in de duisternis wandelen, zo liegen wij en doen de waarheid niet. Maar indien wij in het licht wandelen, zo hebben wij gemeenschap met elkander.' En als God Zijn licht in het hart geeft, dan is in dit licht geen duisternis, dan houdt God woord en trouw, dan zegt Hij geen dubbelzinnig woord, dat kan men niet met afgunstige ogen aanzien, dan is alles licht en louter licht, alles louter genade en louter waarheid en aan leugen is niet te denken. 'Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en wij in de duisternis wandelen', - in goddeloosheid, zodat wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, zodat wij menen dat wij met onze rede, met ons verstand iets uitrichten, - 'zo liegen wij.'

Maar zó wandelen wij in het licht, als wij denken: Mijn God liegt niet, Hij zegt: Houd u bij Mij, Ik maak u rein van alle zonden. Zijn wij reine mensen als wij in het licht wandelen? Nee, wij wandelen in Zijn licht. En wat hebben wij dan? Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, maakt ons rein van alle zonde. Heeft God in Christus een nieuwe mens gemaakt, dan moet de oude mens onder blijven. God heeft een scheiding gemaakt zoals tussen hemel en hel.

Wie uit God geboren is, moet weg uit elke duisternis, en hij verheugt zich dat hij uit elke zonde weg moet, want bij God is alles vlekkeloosheid. Zo maakt God vrij uit de duisternis. Dus Hij doet het, Hij is het, wacht dus op Hem. God noemde het licht dag en de duisternis nacht. God deed het, maar u weet wat Jeruzalem deed toen men Christus kruisigde, toen noemde men het licht nacht en de duisternis dag, en de antichrist noemde het ook zo.

Nu, mijn dierbaren, u kent de vraag en het antwoord: 'Hoe lang doet u erover om de eerste vraag en antwoord' te leren? Mijn gehele leven lang. Nu, wij hebben aan het eerste vers van de Schrift ook ons hele leven lang te leren. Als wij de Psalmen of de Profeten opslaan, waar vinden wij dat niet herhaald, wat wij lezen, wat wij zingen, dat Hij Die hemel, aarde en zee, met al hun volheid en pracht, door Zijn scheppend 'Er zij', alles aan het licht heeft gebracht, dat Hij die God is, Die woord en trouw houdt.

Mijn dierbaren! Als wij onze zaak voor God zo hoogst belangrijk achten, dan zijn wij voor God niet arm van geest; als wij met onze dingen zó ingenomen zijn, dat ze ons

ertoe brengen dat wij ons van God verwijderen, dan zijn wij in de grond van ons hart mensen die zichzelf liefhebben. Laten wij arm van geest zijn. De toestand daar is zo treurig, dat er niets treurigers bestaat, en de ziel is daar zo geplaagd door de duivel, dat ik niet begrijp hoe zij eruit komt; maar nu verder: Is nu alles hopeloos verloren? Is er nu geen God Die helpen kan, Die de zaak kan rechtzetten, Die de kleine harten van de mensen in Zijn hand heeft, om die te buigen zoals Hij wil? Is er geen God, Die levend kan maken, Die gezond kan maken, Die uit de gevangenis kan uitleiden? Laat ons dat in gedachtenis houden: In den beginne schiep God hemel en aarde tot Zijn eer en opdat wij daarop zouden wonen. Hij heeft een wonderschoon huis gebouwd. Wij bouwen op rotsen, Hij bouwt op water. Wij maken een plafond, dat stevig is, en dat het water boven ons tegenhoudt, dat in dit tapijt is. Als Hij dat nu gemaakt heeft, dat in den beginne geschapen, wat kan Hij nu nog scheppen? Een stuk brood, een slok water, een kledingstuk, rust, vreugde, ruimte, een hart, een geheel verkeerd en trots hart herscheppen, zijn dat voor Hem Die hemel en aarde gemaakt heeft, geen kleinigheden? Dus, mijn dierbaren, wij hebben ons gehele leven lang juist dit alleen te leren: 'In den beginne schiep God de hemel en de aarde.' Wij hebben niet meer nodig dan dat wij mensen toch immers arm van geest zijn en wij vooral belijden: Ik kan niets, ik vermag niets, ik kan mijzelf niet helpen. De koning Nebukadnezar zei eens tot Daniël: Ach Daniël, u bent een wijs man. Daniël antwoordde: 'Niet ik, maar God kan verborgen dingen openbaren.' God helpt dus in de nood, en wat er vandaag niet is, dat is er morgen en dan is het zo dat men zeggen moet: Dat heeft de Heere gedaan! Dát heeft men te bedenken, dat wij zo weinig dankbaar zijn!

In den beginne schiep God de hemel en de aarde. Neem tot Hem uw toevlucht! Hoe lang zal het dan duren totdat Hij helpt? Dat is Zijn zaak, al naar mate Hij u bereiden wil voor de eeuwige zaligheid. Maar, o God, hebt U dat in den beginne gemaakt, hemel en aarde, dan is mijn zaak voor U klein en gering. Zo, mijn geliefden, zo zijn de Profeten en Psalmen ontstaan, toen zij dachten: God heeft de hemel en de aarde gemaakt. En dan staat er: 'Kinderkens, hoedt u voor de afgoden, hoedt u voor alles wat van God afleidt, want anders werkt u zich nog veel dieper in uw ellende.' Grijp de middelen aan die God u voorzet en die, dat ik mij zo uitdrukke, bij het kind passen, maar als God het niet zegt, dan is het toch niets. Maar hoe eerder men zijn zaak de Almachtige in handen geeft, des te eerder ondervindt men dat Hij nabij is en redt. Maar laat ons in God geloven - God is groot - en van onszelf geloven: Ach, wat betekenen ik! Dan zal Hij zulke onbetekenende mensen als wij zijn wel helpen. De grote mensen moeten zichzelf helpen. Maar heb ik voor het kind een paleis gebouwd, dan zal ik wel voor het kind zorgen.

Er is nog een ten tweede. God sprak: *Er zij licht en het was licht.* En ik zie een ten derde. God zag, dat het licht goed was. *Toen scheidde God het licht van de duisternis.*

O, er mag toch in het geheel geen duisternis in het licht zitten. Het licht moet geheel helder en zuiver branden. Men is in de kerk en hoort Gods Woord en luistert niet, men hoort mogelijk voor zijn plezier, maar niet om te eten en te drinken. Mijn verkeerdheid maakt de zaak nog donkerder, mijn ervaring en prediking werkt niets uit. Het is het licht van God; doe wat u wilt, licht scheppen kunt u niet. God sprak: *Er zij licht!* En Wie was in dit spreken Gods? Mijn Heere Jezus. Wat? Hij zal geven, als het eens Gods tijd en uur is, dat ik mijn licht, de goede werken, zal laten schijnen.

En nu Gode bevolen! Bedenk dit: Ik was duisternis, en toen het Gods tijd was, goot Hij het liefelijke licht van Zijn genade uit in mijn hart. Dat hebben wij geleerd, maar nu komt daartussen, wat wij graag zouden hebben; die zaak krijgt echter een uitwerking die ons niet bevalt. Geliefden, wij zullen bij God om iets aanhouden, en als het Gods tijd en uur is, dan bevalt het niet. Waarom? Omdat ons ik omvergeworpen wordt. En

dan wordt het ik zo groot, dat wij het schijnsel van God in het geheel niet zien. En ervaart u dit van deze of gene, denk dan: Het is Gods zaak. Als Hij spreekt: *Er zij licht, dan is het licht.*

Nog één ding: als u in de kerk bent en het maakt u blij, en er is thuis een zieke vrouw, een ziek kind of iets dat u bedroeft, nu hebt u de prediking gehoord, maar weg is zij en weg is de troost, een verschrikkelijke duisternis is om u heen, nietwaar? Heeft God u dan niet geleid van uw jeugd af aan? Nu, er is duisternis, Wie schept het licht? U heeft slecht het eerste Bijbelblad op te slaan, waar God sprak: 'Er zij licht!' enzovoorts. En is er verschrikkelijke aanvechting in uw binnenste, wilt u verlost zijn, spreekt dan aldus: 'Zo Hij mij doodde, zo zal ik toch op Hem hopen', en als u in uw duisternis hoopt, dan zal het reeds waar worden: God sprak en het was licht. En hoe nu de Psalmen en Profeten van dit licht vervuld zijn, mijn dierbaren, dat kan niet gezegd worden. Wij hebben nog vijf minuten tijd, sla daarom eens op Psalm 4:7: 'Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!'; Psalm 27:2: 'De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wie zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens Kracht, voor wie zou ik vervaard zijn?' Psalm 43:3: Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid en tot Uw woningen.' Psalm 44:4: 'Want zij hebben het land niet geërfd door hun zwaard, en hun arm heeft hun geen heil gegeven; maar Uw rechterhand, en Uw arm, en het licht Uws aangezichts, omdat Gij een welbehagen in hen had.' Psalm 89:16: 'Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o HEFRE, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.' Psalm 97:11: 'Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart.' Amen.

2. Uitleg over Hosea 2: 18 en 19.

"En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij oudertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen."

Over het algemeen wordt het door ieder, die tot Zijn jaren gekomen is, als een blijde gebeurtenis beschouwd, verloofd te zijn en bruiloft te vieren. De begeerlijkheid dezer wereld echter gaat voorbij, maar die de wil Gods doet, blijft in der eeuwigheid. Bij al hetgeen de mens in deze wereld voor geluk en heerlijkheid houdt, is hij er steeds op uit met gedachten en werken ter zijde te stellen, wat het hoogste is, namelijk de Wet Gods. En als het niet intijds tot een verbintenis komt tussen de ziel en de algenoegzame en eeuwige Koning, zijn de gevolgen niets dan jammer en ellende. Het zal wel waar blijven, wat de Heere gezegd heeft: "Zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot de dag, op welken de zondvloed kwam, en verloor ze allen" (Luk. 17: 27). Wel hem, die eerst hand en hart gegeven heeft aan de Heere Jezus, de allerhoogste Koning. Deze Koning gaat uit in de wereld en zoekt Zichzelf een bruid, en doet dit naar de raad en wil des Vaders, vraagt haar hand en rust niet, voor Hij Zijn bruid heeft. Gelukkig de mens, die dit ter harte neemt, en bij het gebed voor het welzijn van land en vorst, en voor alles wat hij zelf in dit leven begeert, ook het gebed voegt: "Heere, heb u mij lief! Heere, zoek u mij!" Welgelukzalig de mens, die Hem hart en hand geeft, om vervuld te worden met Zijn liefde en deel te hebben aan Zijn heerlijkheid. Het zichtbare wordt in de wereld hoog geroemd; maar wat deze Koning van hemel en aarde doet, kan door deze wereld niet geliefd en geroemd worden, kan door geen vlees geliefd en geroemd worden, - het vlees denkt daar niet eens aan. En toch, deze Koning houdt niet op en zal niet ophouden, te onzen nutte iets voort te brengen uit Zijn koninklijke stad, opdat wij vóór alles bedenken, wat er nodig is voor een eeuwig gelukkig huwelijk, een eeuwig echtverbond. Hij doet dit ook in de bovenstaande woorden uit Hosea.

Toen God Adam had geschapen, zei Hij: "Het is niet goed, dat de mens alleen zij!" En Hij schiep een vrouw uit een van Adams ribben, die dicht bij zijn ha. t lag. Toen de Heere God dit deed, deed Hij het reeds met het oog op Christus en Zijn Gemeente. Want Hij heeft Zich voorgenomen in de raad des vredes, Zijn Gemeente, die geheel van Hem was afgefallen, weder aan te nemen en te verbinden met Zijnen Zoon. Juist het zwakke en ellendige was in Zijn ogen schoon, en omdat de vrouw geschapen is, om vruchtbaar te zijn en het huisgezin te vermeerderen, gaf Hij het Zijnen Profeten door de Heiligen Geest in, de Gemeente voor te stellen onder het beeld van een vrouw, en Zijn Zoon als haar Bruidegom. Geen ziel, hetzij een mannelijke of vrouwelijke, kan langer alleen blijven, als God komt met Zijn zaligmakend licht; zij moet een Man hebben, God, het hoogste Goed, de Algenoegzame, de Heere Jezus, anders moet zij sterven.

Daarom, opdat een menselijke ziel God moge aangrijpen, behaagt het Hem, *het Verbond der genade voor te stellen als een echtverbond*. In Psalm 45 en het Hooglied vinden wij dit naar alle bewegingen en uitingen des geestelijken levens uitgedrukt. In dit echtverbond gaat het echter geheel anders toe dan in een aards huwelijk. Want als God liefheeft, heeft Hij niet lief om menselijke oorzaken. Als God liefheeft, dan heeft Hij lief, omdat Hij liefheeft; als God liefheeft, dan heeft Hij zo lief, dat de ganse hel er door in opstand komt. De Gemeente en iedere ziel in 't bijzonder wordt in dit tweede Hoofdstuk voorgesteld als een vrouw, die God heeft liefgehad, die God tot Zich heeft getrokken, die door Hem in het echtverbond opgenomen en in Zijn paleis gebracht is, die Hij begiftigd heeft met alle hemelse schatten en goederen. Maar die een ontrouwe

vrouw is, een vrouw, tot wie God spreekt: "Gij hoer, hoor des Heeren Woord!" een ongestadige en ontrouwe vrouw, overspelig van aard, die het goed van haar Man heeft verkwist, om haar boelen te behagen, om haar eigen lust te hebben. Maar al is zij als het ware geheel verdorven en geschonden, de Heere God komt toch opnieuw weder tot haar en brengt haar, nadat Hij haar geheel te schande heeft laten worden en haar naakt heeft laten uitkleden en haar door al haar boelen heeft doen versmaad worden, - Hij brengt haar in een dal en opent haar de deur der hoop, spreekt wederom van Zijn Verbond, van Zijn liefde, van Zijn genegenheid, neemt haar opnieuw aan in genade en ontferming, neemt haar opnieuw op in Zijn paleis, begiftigt en begunadigt haar opnieuw met alle hemelse goederen en zegeningen.

Zo is God, zo is onze Koning Jezus. Jezus heet Hij en Hij betoont Zich een zodanige, als Zijn Naam uitdrukt. Hoe liefelijk, hoe heerlijk troost Hij de geschondene, in haar bloed liggende, de verslagene, verootmoedigde, beangstigde, door de klauwen des duivels verscheurde, door een walgelijke ziekte verteerde! Hij troost haar met de woorden:

"Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen!"

Wij hebben hier dus een echtverbintenis. Driemaal staat hier: "Ik zal u Mij ondertrouwen!" Nu is er altijd veel overeenkomst tussen hetgeen in de hemel en hetgeen op aarde gebeurt; want het hemelse heeft God laten afbeelden in het aardse. Als men tot zijn jaren gekomen is, dan houdt men het voor het hoogste geluk, verloofd te zijn; wat er verder gebeurt, daar vraagt men niet naar, als men maar verloofd is. Wanneer echter God komt en ons onze zonde en schuld ontdekt, wanneer in de arme ziel in waarheid de behoefte ontstaat naar genade bij God, ach, wat betekenen dan alle dingen dezes levens, wat alle genieting? - een slang is er in de beker en de dood. Zoek eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. Als God komt en de arme mens doet zien, dat hij verloren is, ach, hoe hulpeloos ligt dan de ziel neer, en dan, en dan komt het woord des Heeren: "Ik zal u Mij ondertrouwen!" zó in het hart, dat het verloofd zijn hierbeneden bijzaak wordt, en men bij een aardse verloving niet zijn geluk en Zijn toekomst op het spel zet, de kroon niet prijsgeeft, de kroon van de hemelse Bruidegom niet overgeeft.

Als een huwelijk gesloten wordt, zijn er twee personen; zo ook hier. De Heere Jezus, de Koning der koningen, de Zoon des Konings, Die alles van Zijnen Vader erft, de Erfgenaam en Kroonprins, Hij verbindt Zich met de Gemeente, met iedere ziel, die door de Vader tot Hem wordt getrokken. Daartoe heeft Hij dan mensen, die Hij uitzendt om de hand der Bruid, vorstelijke gezanten, op wier borst echter geen ordeteken prijken, maar die boden des hemels zijn, die komen met Zijn Woord en vragen om hand en hart, die de ware liefde des Konings bekend maken en vragen om de Bruid.

En als de Heere de hand vraagt van Zijn Bruid, geschiedt dit naar een vaste eeuwige verkiezing, niet blindelings, maar naar de wil en de raad des Vaders, naar de wil en de liefde des Zoons, en naar de wil van de Heilige Geest, Die heiligt. Het is dus naar een bepaald, eeuwig, vaast, onwankelbaar voornemen, als Hij zegt: Juist die wil Ik hebben! "Die zal de uw zijn", zegt de Vader. "Die zal de mijn zijn", zegt de Zoon En zo zendt Hij dan Zijn gezanten van Zijn Koninkrijk daarboven de wereld in, om te vragen om hart en hand; en zij zeggen: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade: wij bidden van Christus' wege, laat u met God verzoenen!"

Daar komt Hij dan ook met kostelijke geschenken, daar heeft Hij allerlei koninklijke en heerlijke geschenken en gaven; Hij komt met Zijnen ring en steekt dien aan de vinger,

en werkt zo doende in het hart; Hij komt niet allerlei liefelijke brieven en schone spreken. Hij weet door Zijn Profeten en Zijnen dichter David de ziel te vervullen en te verkwikken met het liefelijk Evangelie, en haar hoop levendig te houden. -En Hij is het alleen, Die met de macht Zijner liefde degene overweldigt en overwint, die Hein van nature haat en Hem niet wil, die van nature een kind des duivels is; zulk een maakt Hij tot Zijn Bruid. Hij heeft ook Zijn contract, en daarin staat, wat wij overal, het ganse Evangelie door, vinden, namelijk dit: uw zonde en wetteloosheid zal Ik nimmermeer gedenken.

Voor dit contract heeft Hij Zijn getuigen, die al Zijn beloften opschrijven en bevestigen, namelijk de Profeten en Apostelen, die daar als eeuwige getuigen staan voor het op het raadhuis Gods gesloten contract, dat zo luidt: "Zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe; want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hun zonden niet meer gedenken" (Jer. 31:34), en: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid" (Vs. 3).

Zoals ik reeds zei: er is veel overeenkomst tussen het hemels en het aards huwelijk. De vrouw ontvangt de naam van haar man, zij wordt gezet in het vermogen van haar man, beiden verbinden zich met elkaar voor rijkdom en armoede, voor gezondheid en ziekte. Wat de man bezit, bezit ook de vrouw, wat het eigendom is der vrouw, is ook het eigendom van haar man. De vrouw draagt de naam van haar man, en al is hij ook afwezig, het huwelijk blijft vaststaan, en slechts de dood kan die verbintenis oplossen; ja wat er in zekere zin in het huwelijk is, dat zelfs door de dood niet wordt te niet gedaan, dat is ook in het hemelse huwelijk.

De vrouw zegt nu niet meer: "Ik ben des duivels!" Zij behoeft zich niet langer te noemen naar haar vader, die een Amoriet was (Ezech. 16: 3), maar zij zegt: Ik ben mijns Heeren en Heiland Jezus Christus, geheel, met lichaam en ziel. Wat Hij bezit, dat bezit zij; wat Hij is, dat is Hij voor haar. In al Zijn goederen, schatten, paleizen wordt zij overgezet, zij is koningin met Hem, en heerst met Hem.

Maar wie is het dan, die hier spreekt? - De Koning aller koningen, de Heer aller heren, de heilige Heiland, de Schoonste onder de mensenkinderen, Die ons niet nodig had, Die wel gelukkig is zonder bruid en zonder koningin. Die, wat Hij doet, doet, omdat de Vader het wil. Die, wat Hij liefheeft, liefheeft, omdat de Vader het wil. Dus de Allerheiligste, de Aller-reinste, de Aller-rechtvaardigste, de Algenoegzaamste, zegt: "Ik zal u Mij ondertrouwen!" - "Uw Maker is uw Man" (Jes. 54: 5).

Maar de huwelijksverbintenis zelf is er nog niet. Daartoe moet de duivel eerst nog meer uitrazen, er moet nog veel in de wereld gebeuren, zodat zij te schande wordt, de zonde moet aan de Bruid nog meer uitwoeden, dan komt pas het huwelijk. Op deze wereld kan het nog niet gebeuren; eerst als het sterfelijke, als het verderfelijke afgelegd is, dan komt de voltrekking van het huwelijk. Nu is eerst de ondertrouw.

De Joden werden ondertrouwd, de bruidegom met de bruid, ongeveer een jaar vóór het huwelijk. Van die tijd af heet de bruid *bruid* en mag zij van haar bruidegom zeggen: Dat is mijn man! De man zorgt er dan voor, dat hij zijnen weg vindt door dit leven en zich een huis verkrijgt, de bruid echter blijft in haar huis. Zo was Maria de bruid, de ondertrouwde vrouw van Jozef, en heet hij haar man.

Wat nu de Heere Jezus hier zegt, dat zegt Hij driemaal: dat zegt Hij in de Naam des Vaders, dat zegt Hij uit Eigene genade, dat zegt Hij in de kracht en het getuigenis van de Heilige Geest. Dat zegt Hij overeenkomstig de behoefte der ziel, die het nogmaals en nogmaals en nogmaals moet horen. **"Ik zal u Mij ondertrouwen...;"** - voor hoelang? - **"in eeuwigheid."** Alleen een slechte meid kan het aangenaam vinden, slechts voor een tijd met een man verenigd te zijn. Het verloofd zijn moet voor altijd gelden. Maar welk een benauwdheid overweldigt de arme ziel, in welke het verlangen leeft: ik moet God hebben! Welke benauwdheid overvalt haar duizendmaal bij de gedachte, dat zij

misschien ten laatste toch nog verlaten zal worden! O, zolang men nog enige hoop heeft op beterschap, zolang de mens Zijn afschuwelijkheid nog slechts als van voorbijgaande aard beschouwt, zal de benauwdheid niet groot zijn; maar als de mens al Zijn schande en naaktheid ontdekt is, dan komt hij in grote angst, en in grote vrees vraagt hij: "Zal Hij mij nog kunnen liefhebben?" Vandaag heeft Hij Zich aan mij toegezegd, en ik weet, dat Hij Woord houdt, dat Hij niet liegt, en morgen, en morgen, - de zonde ligt er weer tussen, en morgen, - de Bruidegom blijft uit en vertroost niet. Ach, hoe bang, hoe bang wordt het dan der arme ziel. De ziel heeft niet genoeg aan een Jezus voor een dag, voor een jaar, ook niet voor tien jaar; en al had ik ook vijf en twintig, ja vijftig jaar met Hem geleefd, - ik heb het te zeer bedorven, Hij moet mij haten, Hij kan mij niet liefhebben, Hij moet mij verstoten! Ik heb niets anders verdiend, al Zijn liefde heb ik met schrikkelijke ondank beloond, ik heb de Rechtvaardige met voeten getreden, ik heb Hem de handen doorboord, heb Hem aan het kruis gehecht. Hij kan mij niet liefhebben! Hij moet mij verwerpen!" –

Nee, zegt Hij, dat doe Ik niet. Mijn woord is Mijn woord, en Mijn trouw is waarachtige trouw. Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid. Zelfs de dood zal geen scheiding tussen ons maken. Ik heb u liefgehad, vóór u bestond, Ik heb u lief uw ganse leven door; of u rijk zijt of arm, gezond of ziek, Ik heb u lief! Of u liefelijk zijt of zondig, - Ik ken u wel! - dat is Mijn onveranderlijk besluit, dat is de keuze van Mijn hart, en aan Mijn liefde is geen einde. –

O, als wij bedenken, hoe wij het hebben gemaakt, dan moeten wij toch bekennen, dat 's Heeren liefde en trouw onwankelbaar zijn gebleven, dat Hij standvastig is gebleven in Zijn liefde. De zuilen, die de hemel dragen, zijn niet zo onwankelbaar als Zijn liefde. En waarop is dat gegrond, dat Zijn liefde eeuwig duurt? hoe is dat mogelijk? Lees slechts verder: "***Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid***" Ik wil een rechtvaardig Man voor u zijn. Ik heb het u immers gezegd, dat Ik u wel gekend heb. Daarom wil Ik niets van u eisen, niets bij u zoeken, dat u niet bezit Ik wist wel, dat u een grote schuld hebt, maar Ik wil een rechtvaardig Man voor u zijn, en dus van u niet eisen, wat u niet bezit, maar u alles geven, wat u niet hebt. "***Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid.***" Maar hoe kan dat gerechtigheid zijn van de Heere, het is immers het doen van een dwaas!? Ja, voor het verstand en de wijsheid dezer wereld is het het handelen van een dwaas! Maar juist zo is God, Die geen lust heeft in de dood des goddelozen, maar in zijn bekering. Ja, zo is God, Die gezegd heeft: "Uw Maker is uw Man!" Hij heeft dit verbond gegrond op een gerechtigheid, die voor duivel, vlees en wereld verborgen is. Een eeuwige betaling brengt Hij aan de gerechtigheid Gods. Nu mogen er schulden zijn bij de Bruid, de Bruidegom heeft ze betaald, uitgedelgd.

En voor hoe lang geldt deze betaling? Eeuwig geldt zij, want de Bruidegom is God, is ééns wezens met de Vader, Hij is waarachtig en rechtvaardig Mens en waarachtig, eeuwig God. De betaling geldt, zolang Hij leeft, en Hij leeft eeuwig, dus is de betaling ook eeuwig.

"Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht." Ik zal u tot een Rechter en Leraar zijn; u zult bij Mij al uw slechte manieren afleren en goede zeden aanleren; en daar zal Ik u ook bij bewaren. En nu, wat gelooft u van de vergeving der zonden? - "*Dat God, om het genoegdoen van Christus, aan al mijn zonden, ook mijn zondigen aard, waarmede ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht Gods kome.*"

Houd dat vast. Zo zal Ik u Mij ondertrouwen, dat mijn genoegdoening u genoeg zij. Dat Ik met mijn gerechtigheid voor u in het gericht kome, opdat u niet in het gericht komt. Als dus de duivel en de wereld tegen u opstaan en u aanklagen, dan ben Ik daar en zeg: Ik heb voor hem gehoorzaamheid aangebracht. Ik heb voor hem de ganse Wet vervuld,

zodat er zelfs geen jota aan ontbreekt. Moge ook in zulk een gericht de duivel u aanklagen en met recht zeggen: ge zijt een dief, één moordenaar, iemand, die alles doorbrengt, die vol boze lusten en begeerten is, die niets dan ontrouw in het hart heeft, - dan ben Ik daar en zeg goed voor u, en zal maken, dat gij, die daar voor het gericht staat in uw schande en smaad, nochtans met eer bekleed naar huis gaat.

"Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht!" Hoe is dat mogelijk? De Heere heeft nog een anderen grond: ***En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en "gij zult de Heere kennen."*** Ik heb u in uw armoede immers gezegd, dat Ik schatrijk ben, en dat Ik u alles wil geven, dat u alles zult hebben! Wie zal nu komen en Mij verbieden genadig te zijn? In al uw armoede zal Ik voor u zorgen, zodat u zult zingen: "Looft de Heere, want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid!"

En niet alleen in goedertierenheid, maar ook ***"in barmhartigheden"*** zal Ik u Mij ondertrouwen. In barmhartigheden, - het woord staat in het meervoud, ingewanden der barmhartigheid betekent het, - gelijk een moeder haar kind, zo heb Ik u lief; gelijk de moeder, die twee zonen had, de een gaat de goeden weg op, de andere de verkeerde weg, maar de moeder gaat de slechten jongen na, draagt hem mede in het gebed op, geeft hem alles, wat zij kan, of het God nog mocht behagen, hem tot Zich te trekken. In zulke barmhartigheden dacht Ik dus aan u, toen u nog onder het hart van uw moeder lag, gedacht Ik aan u, toen u nog een kind was, toen u een jongeling, een jongedochter was, en u onbezonnen de wereld inging; barmhartigheid is het geweest, barmhartigheid voor, barmhartigheid na, op uw reizen, op uw gans weg, barmhartigheid tot u uit de vreemde was teruggekeerd. Dat is Mijn liefde, Mijn barmhartigheid, dat zijn Mijn ingewanden. Ik wil geduld hebben met al uw zwakheden, gebreken en krankheden, met uw blindheid en uw onverstand, ja, met uw hoerenhart; Ik wil medelijden hebben en Mij ontfermen.

En dat niet alleen, - ***"En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen."*** Ik zend Mijn Geest in u, opdat u Mij niet zult kunnen loslaten. Ja, ga het huis maar uit, zo u kunt, wees zo slecht als ge u maar denken kunt; heb, als Ik aan het kruis hang, niet eens de moed, op de vraag van een geringe dienstmaagd "ja" te antwoorden en Mij te belijden; verloochen Mij voor de hele wereld, doe wat u wilt, Ik zal er toch voor zorgen, dat u aan Mij blijft hangen. Ik breng iets in u, opdat u niet van Mij kunt aflaten (zie Luk. 22: 32) in hemel en op aarde, in kerk en wereld. Ik geef u Mijn Geest, Die ontsteekt in u de kennis van Mijn Naam, Die leert u, wat het zeggen wil: "Ik zal u Mij ondertrouwen!" Hij werkt in u vertrouwen op Mijn trouw, op mijn goedertierenheid, op Mijn ontferming en de macht van Mijn bloed. Dit koninklijk bloed, dat hel, duivel en wereld overwonnen heeft, gaat in u over, zodat wij beiden zijn *één vlees in de hemel, één Geest op aarde*. Dat wil zeggen: "in geloof."

En wat is nu het gevolg van dit alles? ***"Gij zult de Heere kennen"***, - de Heere, Die is, en Die was, en Die zijn zal, de Eeuwige, - Christus, gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid, de trouwe Verbondsgod, Die het Verbond niet breekt, maar woord en trouwe houdt, en niet laat varen de werken Zijner handen. De Heere der heerscharen, Die alles ter aarde werpt, en in Zijn pink meer kracht heeft dan wereld, dood en duivel samen. De Heere zult gij kennen, en wel daaraan, dat Hij genadig is, dat Hij een Ontfermer is, dat Hij woord en trouw houdt. Daaraan zult u Hem kennen, dat, als u uw hoofd hebt gestoten en een schrikkelijke buil hebt gekregen, en de duivel roept: "O, nu zal de Koning hem verwerpen!" - Hij u toch niet verwerpt, maar Zich ontfermt met een steeds nieuwe ontferming. Ja ook dan zult u Hem kennen, als het schijnt, alsof Hij u niet hoorde, alsof Hij Zich niet stoorde aan uw zuchten en uw tranen. U zult Hem nochtans kennen aan het eeuwige van Zijn liefde, Zijn genade en barmhartigheid. U zult Hem kennen als de Aller-goedertierenste, Trouwste, Rechtvaardigste, als Degene, Die,

wat Hij doet, doet omdat Hij liefheeft, omdat Hij genadig en barmhartig is, Die alles doet om Zijns Zelfs wil.

Laat nu de duivel zeggen, wat hij wil, laat de Wet veroordelen, zoveel ze wil, en zeggen, dat de Heere mij heeft verworpen - ik ken de Heere beter! ik weet, dat Hij mij even zeker uit gevangenis en duisternis, uit nood, ellende en zonde, ja ook uit toekomstige zonden zal uitrukken, als Zijn Naam Jezus is. - U zult dus de Heere kennen als Degene, Die was, is en zijn zal een toevlucht voor de verslagene ziel, voor de verslagene van geest, als Degene, Die de arme mens voortdurend troost, hem ondersteunt, hem nieuwe moed schenkt, zodat hij zich over de schrikkelijkste dingen kan heenzetten, als Degene, Die de versmachtende ziel verkwikt, zodat zij meent niet meer op aarde te zijn, maar reeds in de hemel. Zo zult u de Heere kennen. Dat is des Heeren Jezus belofte, Zijn woord, Zijn heilig ja, dat Hij Zijner Bruid geeft. Hij is het, Die eerst komt en door Zijn boden Zijn liefde zo bekend maakt.

Ongelukkige kinderen echter, ongelukkige mensen, die dit niet aan uw eigen hart hebt ondervonden! Ach de jeugd, onbezonnen gaat zij het leven in, en de mannelijke leeftijd wordt gevangen door de dingen dezer wereld en vergeet zijn Schepper. En ach, hoe ziet het er uit met het aardse huwelijk! De duivel werpt zich ertussen, en naar Gods Wet vraagt men niet! Ongelukkige mensen, die niet weten, niet bij ervaring weten, wat de Heere voor hen wil zijn! Dat toch een ieder er op uit ware, voor Zijn eigen arme ziel te vragen en te bidden, dat deze liefde ook zijn deel mag worden! Zeker is het en waarachtig, dat onze lelijkheid, afschuwelijkheid en zonde de Heere God niet in de weg staat. Maar even zeker en waarachtig is onze verdoemenis, zo wij blijven en volharden in onze afval! Voort, voort, o kinderen der wereld in uw bedwelming, in uw lusten, en siert u dan op met een gestolen geloof en een vals Evangelie, - u hebt de wereld en haar begeerlijkheid gezocht, u zult de slang vinden op de bodem van uw beker en ter hel varen met al wat u gezocht hebt!

Hoe heerlijk daarentegen, hoe liefelijk, hoe zalig is het, als men laat varen de begeerlijkheid der wereld, die vergaat, en denkt aan het heil van zijn ziel! Daar komt de aller-wijste, de aller-verstandigste, de aller-schoonste jongeling, de Koningszoon, de Koning, en vraagt om onze hand! En wie zijn wij!? Wat is het, moeten wij vragen, wat is het, dat U tot mij komt met zulk een boodschap, tot zo'n ontrouwe, die een door en door hoerachtig bestaan heeft, die meer geloof schenkt aan de lelijkste duivelen dan aan de schoonste Bruidegom? - ja die vol ongerechtigheid is? Het ware U immers beter in de meest verborgen hoek van het huis of boven op het dak te wonen, dan bij zulk een slechte vrouw, als ik ben! Ik heb er immers geen verstand of begrip van, met Uw schatten en rijkdommen om te gaan, ik ben en blijf door en door slecht! Ik ken immers niet de zeden en gebruiken, die Uwer waardig zijn! Bekleedt U mij met Uw klederen, ik zal er uitzien als een aangeklede aap, en zal mij als een zwijn weer in het slijk wentelen! Gij zijt zo genadig en goed, en ik ben zo slecht! Gij zijt zo rijk, ik ben zo arm! Gij zo schoon, ik zo lelijk! Bij U is niets dan zachtmoedigheid en liefde, bij mij niets dan weerstrevigheid en duivelse boosheid! Bij U is zoveel liefde, dat U al mijn gebreken, mijn ziekte en mijn zonde wilt bedekken, - bij mij niet eens geduld om mij stil te houden. U schaamt Zich mijner niet voor God de Vader en de heilige engelen; en ik, - ach, mijn God en Koning, voor een geringe dienstmaagd schaam ik mij, U te belijden, als U aan het kruis hangt, als U gesmaad wordt als mijn Koning, Heiland en Geliefden nochtans blijft het woord des Heeren, de belofte van de Bruidegom, staan; vast blijft Zijn liefde, waarmee Hij koninklijk liefheeft. Wie heeft, wie ontvangt deze belofte? Wie wordt deze liefde deelachtig? Hij, die in Zijn armoede, lelijkheid en verkeerdheid roept tot Hem om genade, om gunst, om liefde.

Gelukkig volk! niet lang duurt het meer, dan komt de bruiloft! Dan is alles vergeten, alle lijden, alle verdrukking, alle hete en bittere tranen. Dan is het een eeuwig verenigd zijn met Hem! Want de Heere, de getrouwe Hogepriester, blijft bidden: "Vader! Ik wil, dat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt!"

7 Februari 1858. H.F.K.

Amsterdams Zondagsblad 17-3-1895

3. Troost Mijn volk

PREEK OVER JESAJA 40 VERS 1 EN 2

GEHOUDEN OP 23 SEPTEMBER 1863.¹

Gezongen:

Psalm 99 vers 1-3.

Gedachtig aan des Heeren Woord en last: 'Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten, die Mijn verbond maken met offerande', treed ik onder u op met dat Evangelie hetwelk noch van mensen, noch door mensen is; met dat Evangelie hetwelk Johannes in zijn Openbaring een eeuwig Evangelie noemt, zoals wij in Openbaring 14 vers 6 lezen: *'En ik zag een andere engel, vliegende in het midden van de hemel, en hij had het eeuwig Evangelie, om te verkondigen degenen die op de aarde wonen, en aan alle natie en geslacht en taal en volk.'*

Eeuwig heet dat Evangelie, omdat het uit het eeuwig voornemen van God voortgekomen, bij de grondlegging van de wereld in het paradijs geopenbaard werd uit vrije goedheid, toen de eerste mens in zijn zonde, in zijn schuld, in zijn dood en verderf lag; die mens, voor Gods heilige tegenwoordigheid aan niets denkende dan aan een eeuwig vergaan.

Eeuwig heet het, omdat er sindsdien geen ander Evangelie aan de mensen gegeven is, noch zal gegeven worden tot aan de voleinding der eeuwen; aan de mensen die van de aarde gekocht zijn; ja, geen ander dan dat Evangelie dat (al is het ook van klaarheid tot meerder) hetwelk onze eerste ouders vernamen in het paradijs. Dat Evangelie zal de storm van menselijke meningen, de stortvloed van menselijke vonden wel verduren; ja, rustig als een rots in de zee van de wereld, het schuim van zodanige meningen en vonden laten uitschuimen aan zijn voeten, latende alleen zijn liefelijke galmen vernemen bij dezulken die God uit alle natie, geslacht, taal en volk uitverkoren heeft in Christus Jezus, Zijn Zoon, tot eeuwige heerlijkheid, maar die voor Gods heilige tegenwoordigheid liggen in hun smaadheid en schande.

Ook onder de Hollandse natie is er een overblijfsel naar de verkiezing van God dat geen ander Evangelie wil dan wat Adam reeds hoorde in het paradijs, wat Abraham vernam, als het tot hem heette: 'Alzo zal uw zaad zijn', wat de koning David verblijdde, na het voorgevallene met Bathseba, als hij tot Nathan sprak: 'Ik heb gezondigd tegen de HEER; en Nathan daarop zei: 'De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen; gij zult niet sterven.

Ja, dat [overblijfsel] wil datzelfde Evangelie, dat Jesaja weer oprichtte, als hij het uitschreeuwde: 'Wee mij, ik verga, want ik ben een man van onreine lippen'; en daarop een van de Serafim tot hem vloog, hebbende een gloeiende kool in zijn hand, die hij met een tang van het altaar genomen had, en die Seraf daarmee zijn mond aanroerde en zei: 'Zie, deze heeft uw lippen aangeroerd, alzo is uw misdaad van u geweken en uw zonde is verzoend.

Dat [overblijfsel] wil datzelfde Evangelie, hetwelk de moordenaar aan het kruis kracht gaf om een drie-urige duisternis en het breken van Zijn beenderen te verduren en waarvan de apostel Paulus zegt: 'Die een ander evangelie predikt, die zij vervloekt'; en: 'wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig!'

¹ Uitgave Amsterdam 1869. Gehouden te Delfshaven. Zie "Troost Mijn volk" verzorgd door T. van Es

Met dat Evangelie moet Gods volk in Nederland gered en de Heere tegen Zijn grote dag van de wegen en heggen toevergaderd worden, en draag ik graag naar de mate van de genade die mij gegeven is, daartoe bij, ja, hoop zelfs enigen te dwingen in te komen; opdat juist nu, nu de kerkdijken gebroken en de dammen verscheurd zijn, en de waard volgelopen is, alles, wat zonder dak is, door mijn ernstige poging en de ernstige pogingen van anderen, een verberging vinde tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed.

De woorden van dat Evangelie, onze tekst voor deze onze vergadering, vindt u bij de met recht zogenoemde evangelische Jesaja, hoofdstuk 40 vers I en 2:

Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des HEEREN dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden.

Wij houden ons thans niet op met de vond van de tegenwoordige Bijbelkritiek, volgens welke dit 40"] en alle volgende hoofdstukken niet van die Jesaja zijn aan dewelke zij een groot deel van de negenendertig hoofdstukken toeschrijft. Onze Heere en de apostelen kennen maar één Jesaja, - vergelijk Mattheüs 3 vers 3 met het 31e vers van ons hoofdstuk - en wij achten elke Bijbellezer, vooral elke student, gelukkiger die bij het geloof blijft waarin zijn brave grootmoeder, zijn godzalige moeder of voedster ontsliep, dan die zich laat ophouden door willekeur van schijngeleerdheid; ja, wij achten eenieder gelukkiger die het met schuld en zonde bezwaard vraagt: 'Wat moet ik doen om zalig te worden?' dan die vraagt: 'Wat zegt hier de kritiek?' en zo door godgeleerden, die niet van God geleerd zijn, de parel van grote waarde laat wegcritiseren.

Een andere vraag is het: is er verband tussen dit en het voorgaande hoofdstuk? En daar aarzelen wij niet de vraag te beamen. Alles zou naar Babel weggevoerd worden; 'daar zou niets overgelaten worden', was des Heeren woord. Was dat niet genoeg om Gods volk in de diepste droefheid te storten? Waar bleven dan de vorige beloften van de Heere? Wat werd er dan van Zijn Naam? Wat werd er van het eeuwige genadeverbond van de Heere? Wat van Zijn eed aan de stammen gedaan? Wat van Zijn Gezalfde, van Zijn Christus?

Te midden van die droefheid slaat Jesaja, door de Geest van God bestuurd, het Evangelie op van het paradijs aan. De gordijnen van de eeuwigheid worden opgetrokken voor zijn zielsogen; hij ziet een nieuw toneel; hij ziet ze allen die op de troost Israëls wachten: hij ziet Johannes de Doper; hij ziet de heerlijkheid van de Heere Jezus, aan alle vlees geopenbaard. Bij het volk is alles teniet en teloor gegaan, bij de Heere nog niets. Hij ziet de verlossing uit Babel; nee, hij ziet nog meer: hij ziet door het eeuwig Evangelie in het hart van God en Zijn eeuwig voornemen; hij ziet een eeuwige verlossing voor het volk van God van zijn tijd, voor de toekomstige geslachten; hij ziet Christus verhoogd, en in Zijn verhoging ze allen tot Zich trekkende; en hij hoort in zijn binnenste de stem van de Heilige Geest: *Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen*. En zo gaat dat wat God zegt, zo gaat deze troost alle volken onder de hemel in dit laatste der dagen en ook het volk van God in Nederland aan.

Het volk van God! Ja, het heet: *Mijn volk*. De eeuwige God heeft een eeuwig volk; eeuwig is het omdat Hij aan hetzelfde het eeuwige leven gaf, eeuwig omdat het dus onsterfelijk is. Het zal elk instrument dat tegen dat volk bereid wordt van de kant van hel en wereld, niet gelukken. Het geldt aan eenieder van dit volk in het bijzonder, wat eens Zeres tot haar man Haman zei: 'Indien Mordechai, voor wiens aangezicht gij hebt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is, zo zult gij tegen hem niets vermogen, maar gij zult gewis vallen. Het is geen natie, dit volk, maar een volk in een natie, om

welks wille het een natie goed of kwalijk gaat. God heeft ze Zich uitverkoren met eeuwige liefde, om Zich een eeuwige naam te maken, de naam van Groot Ontfermer, en om Zijn heerlijkheid en Zijn zegen op dit volk te laten rusten.

Het is Gods volk; Hij heeft het Zich tot een eeuwig eigendom gemaakt, gelost, gekocht met het bloed van een eeuwig zoen- en zoutverbond. Het was een Lo-Ammi, geen volk: Lo- Ruchama, niet in genade. Het lag in zijn bloed op het vlakke veld; geen oog ontfermde zich over hetzelfde. Maar als het Gods tijd, de tijd Zijner minne was, sprak de Heere: 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid'; en Hij zwoer dit volk met een eed: 'Ik zal niet meer op u toornen, noch u schelden. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de HEERE, uw Ontfermer.'

Het is een priesterlijk, een koninklijk volk, geroepen uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht, om te verkondigen Zijn deugden en volmaaktheden, die alle op het hoogst verheerlijkt zijn aan het hout des kruises. Het is een volk waarin des Heeren Geest is, welke Geest Gods zulke lieden van hen maakt, die in Zijn inzettingen wandelen, en Zijn rechten bewaren en doen. Het is een heerlijk volk, dat ingaat in de rust, gegrond op een eeuwig fundament van genadig recht, drijvende op eeuwige ontferming, levende in geloof op beloften, van welker vervulling zij verzekerd zijn.; Nog eens, het is een eeuwig volk; eeuwig omdat het van God gemaakt is tot schapen Zijner weide, en tot eeuwige heerlijkheid; eeuwig is het omdat Christus niet meer sterft, en het dus een eeuwig met zegen gekroond Hoofd, een eeuwige Hogepriester en een eeuwige Koning heeft.

Mijn volk! zegt de eeuwige God; zo hier, zo bij de aanhef van de regel van het eeuwig Genadeverbond, waarin dat volk wandelt: 'Ik ben de HEERE uw God.' Als een volk God tot zijn God heeft, dus tot zijn verzoend God en genadige Vader: heeft het dan niet alles met en in zijn God? Heeft het dan niet oorzaak van voortdurende blijdschap; kan ook iemand tegen ons zijn, zo God voor ons is? Hoe! behoeft dat volk dan nog troost?(Ja, het behoeft nog troost, en wel herhaalde troost, en dat met de verzekering dat die troost voor hen is. 'Troost, troost' heet het daarom hier. 'Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid; namelijk de Geest der waarheid. Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen. Hij zal in u zijn, en zal u alles herinneren wat Ik u gezegd heb', " was de belofte van onze Heere Jezus. Gelijk wij de genade van onze Heere Jezus Christus behoeven en de liefde van God, zo behoeven wij ook de gemeenschap van de Trooster, de Heilige Geest. 'Troost, troost Mijn volk', spreekt Hij tot Zijne gezanten en boodschappers van het Evangelie des vredes.

Welke troost behoeft Gods volk en dat bij herhaling met telkens vernieuwde verzekering? Is het troost vanwege aardse dingen; vanwege droefheid bij hooggaand lijden, bij tegenspoeden, bij lichaamssmarten, bij diep gevoeld verlies of pijnlijke ontbering? O! er is een schat van troost voor alle gelovigen, in allerlei wederwaardigheden; maar hier is de troost, bedoeld bij droefheid naar God. Wat is er dan voor droefheid?

Als Adam terneerlag in zijn zonde en schuld, had hij zijn leven verloren, en met zijn leven God, zijn hoogste goed en het paradijs. Hij kreeg een nieuw paradijs in den gelove op hope weder; maar hij had niet alleen met doornen en distels te doen, maar nog meer met zijn zonden en met zijn verkeerd geworden aard; en zijn Abel werd doodgeslagen. Heeft hij niet menigmaal moeten zeggen: 'De Almachtige heeft mij bitter bedroefd'? Wat, zo hij Seth niet in de plaats gekregen had, en alzo getroost geworden was? Voor Gods volk is het nieuwe paradijs geplant, waar Adam, waar later de moordenaar aan het kruis inging, en het heeft de belofte: 'Vrees niet, gij klein kuddeke, want het is uws

Vaders welbehagen, u het Koninkrijk te geven.' En evenwel vreest dat volk; het heeft twee bekommernissen; het heeft dubbele stof van droefheid naar God. De eerste bekommernis is vanwege hun zonden, de andere vanwege Gods kerk bij deze hun zonden. De laatste bekommernis kan men gerust aan Gods ontferming en nooit bezwijken trouw overlaten, zo maar de eerste bekommernis en droefheid meer en dieper gevoeld en opgeheven wordt.

Er is hier dan dubbele troost. Het ware volk van God, hoe heerlijk het is, is niet heerlijk in zichzelf; als het de hand op het eerste bevel van God in de boezem steekt, dan komt die hand er melaats uit. Dat volk, dat gelooft, als God bij de aanhef van de tien woorden van de Wet zegt: 'Ik ben de HEERE uw God'; dat die woorden voor de blijvende regel van hun handel en wandel en inwendig bestaan houdt, is bedroefd, omdat het in zichzelf een volk van afgodendienaars is, van misbruikers van Gods Naam, van sabbatschenders, van ongehoorzamen, van doodslagers, echtbrekers, dieven, valse getuigen en lasteraars, met één woord: omdat het steeds nog tot alle kwaad geneigd en vol van boze begeerten is. Ik zeg: het is daarom bedroefd, bitter bedroefd; het vreest Gods toorn, het vreest onder te gaan en de kerk met hen.

Daarheen wil God u hebben. Belijdt u dat van uzelf; ziet u geen vrucht, ja geen traan of zucht, geen recht geloof, geen recht gebed, zo bent u vermoeid en belast, zo zit u in de duisternis en ziet geen licht, zo schaamt u zich en zit in uw schande; zo bent u gebroken van hart, gebonden en gevangen; zo bent u de treurigen Sions en van een benauwde geest. Zo is het genoeg voor God. Uw God zal zeggen, ja, Hij zegt: *'Troost, troost Mijn volk. Spreekt naar het hart van dat Jeruzalem, van die ware Kerk, waarin allerlei lieden geboren worden: de Egyptenaar en de Babyloniër, de Filistijn en de Tyriër met de Moor; van dat Jeruzalem dat in gescheurde klederen en in as zit: spreekt naar haar hart; zegt haar wat zij gaarne hoort, wat haar alleen troosten en opbeuren kan; verwijt haar niets; laat haar horen wat haar verblijdt; dat zij een gewaad des lofs aantrekke en zinge: 'Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen. Want Hij neigt Zijn oor tot mij.'*

Wat moet er dan gesproken worden dat haar lief is? Waarmee moet dan Gods volk getroost, herhaaldelijk en volkomen getroost, en waarmee van die troost verzekerd worden? Daar God het zeggen zal en zegt, zo moet en zal het Goddelijk getroost worden, en wel met **drieërlei troost**, en die moet haar toegeroepen worden: 'Roept haar toe,' zegt God, 'want oren en ogen zijn haar bijna vergaan vanwege haar grote droefheid.'

1. Haar strijd is vervuld;
2. haar ongerechtigheid is verzoend;
3. zij heeft van de hand des Heeren dubbel ontvangen voor al haar zonden.

1. Haar strijd is vervuld. Welke strijd? De priesters hadden een strijd te strijden in hun dienst bij Gods altaren, en in Zijn huis. Dat was een lastige, moeilijke strijd, vaak vol van kommer en vrees: zij waren blootgesteld aan de helse machten, en het minste vergrijp in de dienst van God werd vaak onmiddellijk met de dood gestraft. Die strijd had zijn bepaalde tijd. Zij moesten blij zijn als die strijd vervuld was, als hun dienstdag afgelopen was en zij er met het leven afkwamen en zij door anderen vervangen werden. De krijgsknecht heeft een strijd als hij 's nachts op een moeilijke post staat in onweer en regen en kou, belaagd en bedreigd door allerlei overvallen, en niet minder met de dood bedreigd, zo hij van zijn post uit vrees en verdriet wegloopt. Hoe blij moet hij zijn als zijn strijd vervuld is, als hij van die moeilijke post wordt afgelost!

De dagloner heeft een strijd de aangewezen arbeid af te doen; hij ontvangt loon naar werk tegen de avond.

En de nachtwaker krijgt loon tegen de morgen, nadat hij gewaakt heeft.

En hoe is onze strijd in het strijdperk van dit leven voor onszelf en voor onze medemensen, waar wij dan strijden om de wil van God te doen, en geheel overeenkomstig Zijn Wet inwendig voor onszelf en naar buiten voor de mensen te leven? Zag en ziet dat er niet jammerlijk uit; maakt dat niet zielsbedroefd; en wat hadden en wat

hebben wij onder die strijd anders te verwachten dan de eeuwige dood? Die strijd is vervuld. Roept dat Jeruzalem toe. Haar strijd is vervuld; het aflossingsuur heeft geslagen. Hoe! hebben de gelovigen dan geen strijd meer te strijden; hebben wij niet dagelijks te strijden tegen al onze zielsvijanden? Ja, maar hoe is of hoe was die strijd, waartegen u troost ontvangt? Was zij niet in eigen kracht en waan van moeten en zullen en kunnen? Bent u bezweken in die strijd, welaan! er is een andere Man, Zijn Naam is Sterke God. Deze heeft de strijd voor u opgenomen; de strijd is verlegd. Wenst u nu nog onder uw Koning te strijden als een goed krijgsknecht, dan achter die Man heen Die op het witte paard rijdt, en het overige van de strijd zal met overwonnen vijanden zijn.

2. De ongerechtigheid is verzoend. Haar ongerechtigheid, de ongerechtigheid van Jeruzalem, van Gods volk; niet de ongerechtigheid die zij niet meer heeft, maar die zij heeft en die haar als aangeboren verdorvenheid aankleeft. Haar ongerechtigheid, haar ongerechtigheid van wellust, van hoogmoed, van gierigheid en gemakkelijkerheid, van toorn, van weerbarstigheid, van afgoderijen en geestelijke hoererijen. Haar ongerechtigheid waaronder zij zucht, waarover zij diep bedroefd is, waarover haar geweten haar bezwaart, waarom zij meent van God verlaten en verstoten te zijn. Haar ongerechtigheid waarover zij niet anders meer kan denken, of zij moet er om te gronde gaan. Die ongerechtigheid is verzoend. In het Hebreeuws staat: 'haar ongerechtigheid is aangenaam geworden'. Hoe! aangenaam voor God, Die de zonde haat en straffen moet? Ja, gelijk de dodelijke ziekte voor de arts, die er alles op zet om het geneesmiddel toe te dienen, hetwelk het dodelijk gevaar verdrijft. Zij is aangenaam geworden, gelijk geschreven staat in Leviticus I vers 4: 'En hij zal zijn hand op het hoofd des brandoffers leggen, opdat het voor hem aangenaam zij om hem te verzoenen.' Het is een troostvolle wijze van spreken, alsof God zei:

U bent daarom bekommerd en bedroefd? O, dat is niets. Hoe erg het ook is, welaan, Ik wil u helpen; Ik delg ze uit, uw ongerechtigheid. Het is Mij aangenaam de gelegenheid te hebben om u al Mijn goedertierenheid te laten ondervinden. Ik bedek ze met Mijn kleet; Ik heb hier een gerechtigheid tegen uw ongerechtigheid; die neemt uw ongerechtigheid op zich, en Ik reken u toe en schenk u die gerechtigheid, alsof u nooit ongerechtigheid gehad of gedaan had. Het is de gerechtigheid van Mijn lieve Zoon, Die al uwe zonden gedragen heeft; die gerechtigheid voldoet Mij volkomen; Zijn offerande is een offerande van eeuwige waardij; Mijn toorn over uw ongerechtigheid heeft Hij gestild, de schuld geheel betaald, de straf van uw ongerechtigheid gedragen; en Ik geef u omwille van Mijn Zoon de kus Mijns vredes. Ik denk niet meer aan uw ongerechtigheid, en tot een zegel daarvan dat Ik verzoend hen, en tot onderpand, dat u Mijn kind, Mijn volk en erfgenaam en mede-erfgenaam met Mijn Zoon bent, geef Ik Mijn Geest in u.'

Dat is de tweede troost, maar God geeft nog meer; een drievoudig snoer breekt niet. Door de genade van onze Heere Jezus Christus is de strijd vervuld. Vanuit de liefde van God komt de verzoening van onze ongerechtigheid. Door de gemeenschap van de Heilige Geest hebben wij van beide de vrucht en de volheid.

3. Zo luidt daarom de derde troost: *Zij, Jeruzalem, het volk van God, heeft van de hand des Heeren dubbel ontvangen voor al hare zonden.*

Dit 'dubbel' wil niet zeggen, dubbel straf, nee, maar dubbel genade. Wat zou dat betekenen, zo God zei: 'Zij heeft dubbel straf geleden voor al haar zonden?' Dit zou immers niet een straf zijn die God verzoende, daar toch al het overtreden tegen Hem niet verzoend wordt door straffen die wij dragen? Dit dubbel ontvangen van de hand des Heeren betekent eerder de genade die ten leven heerst door de gerechtigheid van de Zoon van God. 'Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest, opdat, gelijk de zonde geheerst heeft tot de dood, also ook de genade zou heersen tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere.'

Wanneer wij de woorden 'dat zij dubbel ontvangen heeft' vertalen door: 'want zij heeft dubbel ontvangen', zo wil het zeggen: immers, daaruit blijkt het dat haar strijd vervuld en haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden.

Het woord 'dubbel' nemen wij het voegzaamst in de zin van 'zeer groot, zeer veel, overvloedig', zo komt het int Timotheüs 5 vers 17 voor: 'Dat de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden', dat is 'overvloedige eer'. En Jesaja 61 vers 7: 'Voor uw dubbele (dat is overvloedige, zeer grote) schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel; daarom zullen zij in hun land erfelijk het dubbele bezitten, zij zullen eeuwige vreugde hebben.'

De hand des Heeren is hier Zijn milde hand, die koninklijk geeft en niet verwijt; 't is tegelijk Zijn vrijmacht, naar welke de Heere met het Zijne doen kan wat Hij wil; 't is ook Zijn almacht, waarmee Hij tot stand brengt wat er op zichzelf niet is; 't is ook de hand van Zijn waarheid en trouw.

Ontvangen geeft te kennen dat het genade en vrije goedheid is, dat wij zulks niet verdiend hebben. Het is als een aalmoes aan de armen, 't is een vrij geschenk, 't is gegeven goed. Maar het is er; het is aan de nooddriftigen en armen gegeven, gelijk geschreven staat: 'En uit Zijn volheid (uit de volheid van de Heere Jezus) hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade.'" Dat dubbele, dat Gods volk, dat Jeruzalem ontvangen heeft en ontvangt, ontvangt het voor al haar zonden, dat is niettegenstaande al haar zonden, of over al haar zonden heen, of er bovenop. Zie Romeinen 5 vers 15 en 16.

- a. Wij verstaan dan door het dubbele *de heiligmaking van de Geest*, welke Gods volk in de gemeenschap van de Heilige Geest deelachtig wordt. Daar is van onze kant niets dan zonde; maar tegen al die zonden, in en over al die zonden heen, geen zonde uitgezonderd, voert de genade heerschappij, vervult de Heilige Geest ons gebrek en bekleedt ons met al die gaven en genade die Hij uit de volheid van Christus neemt op grond van het feit dat de strijd vervuld en de ongerechtigheid verzoend is. Van die gave en genade lezen wij in Ezechiël 16 vers 62 en 63, vooral in Hooglied 4 vers 2: Als een kudde schapen, die uit de wastede opkomen, die altezamen tweelingen voortbrengen, en geen onder hen is jongeloos.' Verder in Zacharia 9 vers 15; Maleachi 4 vers 2: 'En gij zult uitgaan en toenemen als mestkalveren.' Johannes 10 vers 10: 'Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben en overvloed hebben.' Verder 1 Korinthe 1 vers 7: Alzo dat het u aan geen gave ontbreekt.' Efeze 1 vers 3: 'Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus.' Kolossenzen 1, vers 5 en 6; 2 Petrus 1 vers 3: 'Gelijk ons Zijn Goddelijke kracht alles wat tot het leven en de godzaligheid behoort, geschonken heeft.'
- b. Het dubbele deel dat wij ontvangen hebben en ontvangen, [wij] die des Heeren zijn, maar in onszelf arm, blind, melaats en onmachtig, ja, onbekwaam zijn tot enig goed, **zijn al die wezenlijke weldaden en zegeningen van het verbond der genade**, zoals daar zijn: de krachtdadige roeping, de gedurige

rechtvaardigmaking uit het geloof alleen, onze inplanting in de Heere Christus door dat geloof, het blijven in Hem, als de rank in de wijnstok, om vrucht te dragen, het aangenomen zijn als kind en erfgenaam van het eeuwige leven met het kindsrecht daarop; die sterkte verder, waarop de gemeente roemt, als zij zegt: 'In de Heere HEERS hebben wij gerechtigheid en sterkte'; de vrede met God in Hem Die onze vrede is; de blijdschap van het geloof; het toenemen in de kennis van de verborgenheid van Christus en van God of van het heilgeheim; in één woord: de gehele vrucht des Geestes des levens in Christus Jezus, zoals de apostel Paulus die beschrijft in Romeinen 5 verst tot 11 en Galaten 5 vers 22.

Welk een troost, welk een genade voor in zichzelf verloren en doemwaardige zondaren; welk een voorrecht: 'Roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden!' Mocht nu de Heere zulke roepers nog maar onder ons verwekken en vermeerderen, zulke boodschappers van goede tijdingen; maar mocht toch het volk dat oren heeft, aangevuurd worden om te horen en het volk dat ogen heeft, bemoedigd worden om te zien. Het zij toch niet gering in uw ogen en voor uw harten en uw rust, wat u hier verneemt: 'Het juk van uw last en de stok van uwe schouders en de staf desgenen die u dreef, is verbroken:1'4 Daar ligt alles in stukken! *Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, de heerschappij is op Zijn schouders.* Hij heeft ons verlost van de vloek der Wet, een vloek geworden zijnde voor ons.

Mocht toch het volk dat zijn geluk (helaas) nog naast, bij en in vergankelijke dingen, in het zichtbare zoekt, en daarvoor het onzichtbare vergeet, het eens bedenken dat er maar één ware gelukzaligheid is, welke daarin bestaat dat ons de overtredingen vergeven zijn. O, welk een reeks van welgelukzaligheden vloeit daaruit voort voor eenieder die de Wet des Heeren voor waarachtiger houdt dan de vleitaal van eigengerechtigheid en vleselijk werk! In Hem, in Christus, bent u volmaakt, anders nergens in!

Mocht toch het volk dat zich heeft laten plukken en uitplunderen door ketters en letters, door satan en wereld, maar het allermeest door het verdoemelijke eigen [vlees], het eens begrijpen waar hun vrijheid en hun sterkte liggen, al gevoelen zij zich ook als dood onder de doden, als de gebondenste en de krachtelooste. Uit de hand des Heeren kwamen eens hemel en aarde, de zee en haar volheid!

Het eeuwige Evangelie zal wel het net blijven om vissen, ja grote vissen, op te trekken uit de zee van de wereld. De grote Koning hebbe u er ingebracht, gij kind van de wereld, dat u eens ziet wat ti mist en erover bekommerd wordt. En zo werke het nu gehoorde bij u voort, al is het over jaar en dag, dat u ook eens de enige troost in leven en in sterven voor uw enige troost houdt. Of wilt u zonder die troost verloren gaan?

Wat lijmt gij het gebroken juk, gij bekommerden onder de Wet! Die lijm houdt niet. Weg van onder die wet der zonde en des doods! Begeeft u onder de troost van de genade! Alleen aan de hand van de genade wandelt men in een vervulde Wet, als men het werken en het doen aan de Geest van Christus in handen geeft.

Wat ziet gij op het bederf van de kerk, wat op Babel, gij mannen des lands! Ziet op uzelf. Een ieder morre over zijn eigen zonden. Maakt gebruik van het dubbele, dat u van de hand des Heeren ontvangen hebt, en weldra bloeit dan Neérlands kerk, al was zij ook voor het oog als een nachthutje in de komkommerhof, als een belegerde stad. Amen.

4. Ik ben de Heere uw God

PREEK OVER JESAJA 43 VERS 1-3

GEHOUDEN OP 22 NOVEMBER 1863 IN DE WAALSE KERK, DELT.²

Gezongen:

Psalm 99 vers 1 en 2,

Psalm 89 vers 7,

Psalm 68 vers 1.

Het land viert zijn feest, het feest van de vijftigjarige herinnering aan de verlossing van een juk, voor ons zo ondraaglijk als eens het juk van de Farao's voor het volk van Israël. Het land viert zijn feest, het feest van de vijftigjarige herinnering aan de blijde wederkomst van het ons enig dierbare Huis van Oranje, die van de God des hemels en der aarde sinds eeuwen gelegde hoeksteen van onze staatkundige vrijheid en uitwendig welvaren. Maar viert nu ook de Kerk van ons land haar feest? Ik bedoel niet de uitwendige kerk, maar ik bedoel die Kerk van ons land die voor het oog van de wereld verborgen is. Ik bedoel die van de Heere uitverkoren Kerk, om welker wil de Almachtige eens dit land schiep en het huis van Oranje plantte en beide boven de wateren hield. Ja, uitwendig draagt zij in deze dagen bij voorkeur met allen het geliefde Oranje, maar op het hart ligt het rouwfloers. Waarom? zij vreest dat zij te gronde zal gaan, en land en Oranje met haar.

Bestaat er grond voor deze vrees? O, alle grond, als wij naar beneden zien; maar terwijl het mij, die vijftig jaar geleden alle aandeel had, én aan 's lands verdrukking én aan de daarop volgende verlossing, vergund is, in deze dagen, en in deze kerk, de kerk van onze oude vader Willem, tot geen geringe troost ook voor mijn eigen hart en gemoed, voor een aantal leden van die uitverkoren Kerk op te treden, roep ik het Israël Gods toe: de harten naar boven: luctor et emergo: *'Ik worstel en blijf boven'*, en breng u een woord dat doen moge waartoe het komt.

Dat is des Heeren woord. Zo luidt het in Jesaja hoofdstuk 43 vers 1-3:

Maar nu, alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken. Want ik ben de HEERE uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland. Ik heb Egypte, Morenland en Seba gegeven tot uw losgeld in uw plaats.

Dit was een woord van de belofte voor de kinderen van de belofte, voor het overblijfsel van de verkiezing naar de genade, ten tijde van Jesaja. Deze belofte luidt evenals die welke aan Abraham geschiedde: 'Omtrent deze tijd zal Ik komen, en Sara zal een zoon hebben', dat is: het gaat door het onmogelijke heen; wat echter aan het vlees onmogelijk voorkomt, dat zal God doen, Die de doden levend maakt en roept de dingen die niet zijn, als waren zij er. Het overblijfsel naar de verkiezing van de genade moest toenmaals geschokt en bedroefd wezen bij het vernemen van Gods oordeel over de kerk, vanwege de benarde toestand waarin die kerk zich bevond, zoals wij dit op het einde van het

² Uitgave Amsterdam 1868. Gehouden Waalse Kerk te Delf. Zie "Troost Mijn volk", door T. van Es

vorige hoofdstuk lezen, en vanwege de aankondiging dat alles naar Babel moest. Wat vooruitzicht bleef daar voor dat overblijfsel over, dat zichzelf het meest schuldig rekende?

Maar nu komt de Heere en troost dit overblijfsel, troost het ware volk met deze belofte, een belofte aan het volk des Heeren gedaan voor alle tijden, onder gelijke of dergelijke omstandigheden. En zo is het dan ook een belofte voor onze tijd, voor al het ware volk van God in dit ons dierbare vaderland. Dat het zulk een belofte is, laat zich licht bewijzen uit de ervaring; of wie van degenen die met een voornemen van het hart bij de Heere blijven, vond niet nu en dan dezelfde op zijn weg in diepe nood waargemaakt? Maar er behoort geloof toe om zulke beloftes voor zich aan te nemen.

Maar eerst de diepe nood, dan de belofte, en dan het geloof. Als ik nu zeg dat het een belofte is, ook voor onze tijd, voor al het ware volk van God in dit ons dierbare vaderland, zo vraag ik vooraf:

*Wie heeft lust den Heer' te vrezen,
't allerhoogst en eeuwig Goed?*

Het ware volk van God zinkt weg onder Gods Woord. Wie nu voor Gods Woord beeft, wie arm is vanwege zijn zonden en verslagen van geest voor Gods rechtvaardig oordeel, op dezen ziet de Heere, die zet Hij onder Zijn volk. Die welke deze belofte ontvangen, die welke de Heere hier aanspreekt, zijn dezulken die in nood en angst met Hem worstelen om genade, om behoudenis. Zeggen wij voor dezulken in korte trekken wat de belofte al voor grote en heerlijke dingen belooft.

Maar nu spreekt de Heere. De Heere bedroeft niemand van harte. Hij bedroeft, maar Hij troost ook. Hij slaat terneder, maar ook verheft Hij. Hij kastijdt, maar Hij heelt ook. Hij doodt, maar Hij maakt ook levend. Tegen het herhaalde 'maar', dat bij ons opkomt bij het bedenken van Gods toorn, van de verschrikkelijkheid van de zonde, van de diepe afval, van het schijnbaar reddeloze van toestanden, van het onmogelijke van redding of herstel, spreekt de Heere een maar van genade, een evenwel en nochtans, dat uit de raad van Zijn vrije welbehagen en uit de almacht van Zijn genade voortkomt.

Maar nu, nu alles er zo reddeloos, zo hopeloos uitziet, nu alles voor u zo donker is als de nacht, spreekt de Heere, wat ook de hel daartegen zegt, wat ook het bedenken zijn mag van het vlees, of van ons zo verfoeilijke ongeloof.

De Heere spreekt, de trouwe God van het verbond. Hij Die is, Die was en Die komt, die het wel aan de Farao's die daar vragen: 'Wie is de Heere?', bewijst wie de Heere is en dat Hij de Heere is; en het ook bij Zijn volk bewijst hoe al Zijn beloften *ja en amen* zijn in Zijn Gezalfde, Die Hij ons tot onze enige Zaligmaker gegeven heeft. Hij spreekt, en als Hij spreekt, dan zwijge alle vlees; en dan heeft ons zwakke hart dit spreken te eerbiedigen en niet te vragen: 'Hoe kan dat mogelijk wezen, of bij mij waar worden?'

Uw Schepper. Die Hemel en aarde geschapen heeft, kan Die nu niets meer scheppen? Die alles alleen door Zijn Woord uit niet heeft voortgebracht, wat gezien of niet gezien wordt, kan Die niet nog de dingen roepen, als waren zij er? En Die u uit louter genade herschiep, herschiep tot eer van Zijn Naam, zou Die laten varen de werken Zijner handen?

Jakob. Hier is niet de aartsvader Jakob bedoeld, want die lag reeds eeuwen in zijn graf, maar hier spreekt de Heere Zijn volk aan, als ware het één persoon. Hij geeft aan geheel Zijn uitverkoren volk, als zijnde één lichaam, omdat het in zijn wedergeboorte de Ezau's bij de verzenen vasthoudt, omdat het niet rust voordat het het recht van de eerstgeboorte heeft, en omdat het in zijn zielsangst met God en mensen strijdt, met God om de zegen

worstelt, en met zijn gewezen en gebed en zijn. 'Ik laat U niet gaan') God zelf te sterk is; de naam 'Jakob'.

En uw Formeerder. De Heere doet nog meer dan scheppen en herscheppen, Hij bereidt ons ook toe, met hart en ziel en gemoed en alle krachten, om de Heere alleen aan te hangen. Hij is het Die ons heiligt en ons bekwaam maakt op al die wegen die Hij met ons gaat, dat wij Zijn wegen houden. Hij bereidt ons toe tot al die einden die Hij tot roem van Zijn grote Naam met ons voor heeft, gelijk het in ons hoofdstuk in vers n heet: 'Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen.'

Israël. Zo noemt de Heere al Zijn gunstvolk bij hun nieuwe naam, waarvan niemand de kracht en de heerlijkheid kent dan die deze naam ontvangt. De aartsvader Jakob heette steeds, ook nadat hij de naam Israël ontvangen had, in het eerste boek van Mozes 'Jakob', waar hij als mens uit zijn zonden en noden door de almachtige en getrouwe God gedragen werd, en 'Israël', waar de Heere hem scheen te verlaten, en hij te gronde scheen te gaan, en toch boven bleef. Zo ook in [Genesis] hoofdstuk 37 vers 3: 'En Israël had Jozef lief', en hoofdstuk 43 vers 6: 'En Israël zei: Waarom hebt gij zo kwalijk met mij gedaan?' Zo ook in [Genesis 37] vers ii, hoofdstuk 46 vers r en hoofdstuk 48 vers 8, n, 14 en n Het is alsof de Heere zeggen wil: 'Zijt gij niet Israël? hebt gij niet Mijn zegen? gij zijt gezegend en zult gezegend blijven. Er is geen vervloeking tegen u of verdoemenis, die tegen u gelden zou.'

Vrees niet. Dit 'vrees niet' komt in deze betekenis wel twaalf maal voor bij de profeet, en dit is gezegd tot degenen die vol van vrees zijn, tot Israël, dat wel alle reden heeft van te vrezen. Als het op zijn zonden, op Gods rechtvaardigheid van die te moeten straffen, volgens de eis van Zijn onkreukbare Wet, op zijn tegenwoordige benarde toestand en zijn vele vijanden ziet, daar ziet Israël niets dan zijn ondergang, daarom vreest her. De wereld, de vijanden vrezen niet, zij zijn zeker van hun zaak. Maar welgelukzalig is het volk dat geduriglijk vreest; dat vrezen geeft worstelingen voor God, en op die worstelingen komt dan het Woord des Heeren: 'Vrees niet.' De Heere weet wat maaksel wij zijn; gedachtig zijnde dat wij stof zijn, ontfermt Hij zich over ons in onze vrees en angst en zielsbenauwdheden. Hij straft Zijn volk wegens hun, voor Hem dwaze vrees niet, maar bemoedigt het; het behoeft in het geheel niet te vrezen. Welk een genadige boodschap van de Heere, waar rondom vrees is! Zo heette het ook tot de vrouwen bij het graf van de Heere, als zij zeer bevreesd werden en het aangezicht naar de aarde neigden: 'Wat zoekt gij de Levende bij de doden? Hij is hier niet, maar Hij is opgestaan': en tot de discipelen, die, als de Heere na Zijn opstanding in hun midden trad en zei: 'Vrede zij ulieden', verschromt en zeer bevreesd geworden waren, menende dat zij een geest zagen: 'Wat zijt gij ontroerd, en waarom klimmen zulke overleggingen in uw harten'ng; en hoe menigmaal heette het: 'Vrees niet, uw geloof heeft u geholpen.'

Er is vrees voor de wateren en voor de rivieren, voor het vuur en voor de vlammen waar men doorheen moet, en evenwel heet het 'vrees niet.' Hoe kan dat ?

1. *Want Ik heb u verlost.* Welk een woord is dit woordje 'want'. Hoeveel gegronde gevolgtrekkingen kan men daaruit al maken, om alle vrees af te leggen! 'Ik heb u verlost.' Dit zegt eigenlijk: Ik ben u tot een Losser en Bloedwreker geworden.

Ik ben voor uw bloed, voor uw leven met Mijn eigen bloed en leven opgekomen, en heb de geweldige, de satan, die u gedood heeft, mitsgaders al uw zielsvijanden overwonnen en met al hun macht teniet gemaakt, en u weer in het leven teruggeroepen. Ik ben u tot een Losser geworden; tot uw naaste Bloedvriend heb Ik mij gesteld; Ik heb uw persoon aanvaard en zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid, en alles wat u verloren hebt, breng Ik u weder, dat u met Mij alles weer hebt uit kracht van Mijn eeuwig trouwverbond. Daar mogen wij wel tot elkaar zeggen, wat Naomi tot Ruth zei: 'Zou ik u geen rust zoeken, dat het u welga? Is niet Boaz, met wiens maagden gij geweest zijt, van onze

bloedvriendschap? Zit stil mijn dochter, totdat gij weet hoe de zaak zal vallen; want die man zal niet rusten totdat hij heden die zaak zal voleind hebben.'

2. *Ik heb u bij uw naam geroepen.* Een tweede grond waarom Israël niet behoeft te vrezen, ja, waarom niet een enige van des Heeren volk behoeft te vrezen. De uitdrukking 'iemand bij name roepen' komt in de volle betekenis daarvan voor in Exodus 31 vers 2 en 3: 'Zie, Ik heb met name geroepen Bezaleël, van de stam van Juda. En Ik heb hem vervuld met de Geest Gods.' Een lichaam van een menigte enkelingen kan niet met name geroepen worden, tenzij dan dat de enkelingen, die die menigte uitmaken, elk in het bijzonder bij hun naam, dus persoonlijk, geroepen zijn. Een ieder van 's Heeren uitverkorenen is in de raad van Zijn vrij welbehagen met name en persoonlijk geroepen tot de vereniging met God en tot de verkrijging van het deelgenootschap aan de genade en heerlijkheid van de Heere, en zij worden van de Heere met die gaven en genade voorzien, welke nodig zijn om hen in die stand van de genade te doen volharden. Die door de Heere bij name verkoren en verordineerd is, is verordineerd tot het kindschap, en is een erfgenaam van de beloften des levens; zij worden daarom bij de verworven zaligheid van God gehandhaafd, beschermd en beschut.

3. *Gij zijt Mijne.* Een derde grond waarom Israël niet hoeft te vrezen. Door de roeping van de uitverkorenen, volgens Zijn besluit, welke *roeping in de tijd der minne* tot hen komt, maakt Hij ze tot de Zijnen, Hij handhaaft ze als Zijn eigendom en verenigt Zich met hen op het innigst. Noch Zijn eer, noch Zijn Goddelijke liefde en trouw zullen het ooit toelaten dat de Zijnen van Zijn liefde gescheiden of door Hem verlaten of aan de vijanden overgelaten worden. Diegenen die Hij verkiest, die heeft Hij lief met een eeuwige liefde, en die Hij liefheeft, die beschermt Hij ook en brengt ze tot eer. Welk een genade, deze enige troost te hebben: Ik ben met lichaam en ziel, beide in leven en in sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers eigendom! Wat voor reden van vrees is er dan?

En toch, er was toen reden tot vrees. De Babylonische gevangenis, met al de verschrikkelijke gevolgen daarvan, was aangekondigd. Dan heeft het ware volk des Heeren geen huis des Heeren meer, en de schone godsdiensten zijn verstoord. De uitverkorenen in Israël zagen dit in en zij geloofden de vreselijke dreigementen van God. Wat een diepe wateren, wat een verslindende vuren, waar zij doorheen moesten! Het uitverkoren volk in Nederland vreest niet minder diepe wateren en verslindende vuren, waar het nog doorheen zal moeten, zal het des Heeren huis weer opgericht en zijn schone godsdiensten weer hersteld zien, of althans voor zichzelf de haven bezeilen van eeuwige gelukzaligheid. De Heere zegt nu wel dat Zijn volk door water en rivieren, door vuur en vlammen heen zal moeten, maar Hij belooft ook: Ik zal bij u zijn, de wateren zullen u niet overstromen - de vlam zal u niet aansteken.

Wat de *wateren en rivieren* aangaat, zo schijnen wij heengewezen te worden op de doortocht van Israël door de Rode Zee, waar de Heere bij hen was in de wolk- en vuurkolom, ja waar Hij zo bij hen was dat Mozes zeggen kon: 'De Heere zal voor ulieden strijden, en gij zult stille zijn'^{13u}, en de Egyptenaars zeiden: 'Laat ons vlieden voor het aangezicht der kinderen Israëls, want de Heere strijdt voor hen tegen de Egyptenaars.'

Verder schijnt nog heengewezen te worden op de doortocht van de kinderen Israëls door de Jordaan, toen deze vol was aan al zijn oevers - daar was de Heere wel bij hen, want de ark der getuigenis was de eerste die door de priesters gedragen erin ging, in het midden staan bleef en de laatste die eruit ging. Zo staat er ook geschreven van de Heere in Zacharia to vers in 'En Hij zal door de zee gaan, die benauwende, en Hij zal de golven

in de zee slaan en al de diepten der rivier zullen verdrogen; dan zal de hoogmoed van Assur nedergeworpen worden, en de scepter van Egypte zal wegwijken. En Ik zal hen sterken in de HEERE'; en bij de profeet Habakuk: 'Was de HEERE ontstoken tegen de rivieren? Was Uw toorn tegen de rivieren, was Uw verbolgenheid tegen de zee, toen Gij op Uw paarden reedt? Uw wagens waren heil.

Wat het *vuur* aangaat, zo schijnt er voor een deel toespeling gemaakt te worden op Exodus 3: 'En hij zag en ziet, het braambos brandde in het vuur en het braambos werd niet verteerd.' God was in het midden van het braambos. Voor een deel schijnt de profeet te denken aan het vuur van Gods toorn, dat zo dikwijls uit de tabernakel kwam en velen verteerde.

Aan stoffelijke wateren, of stoffelijk vuur, hebben wij hier niet te denken, tenzij de Heere het aan deze of die letterlijk wil beloven en ook letterlijk vervullen. Het is beeldspraak, genomen van de twee voor de mens schadelijkste en verderfelijkste elementen, als zij losgelaten worden.

Er zijn er in ons land bij menigten om het geloof verdronken en verbrand, aan wie de Heere toch dit Zijn woord waargemaakt heeft. Zij juichen in de hemel. Het bloed der martelaren is het zaad der Kerk. Dat zaad is er nog.

Door 'water en rivieren' verstaat de Heere allerlei diepe noden en gevaren, waar Zijn volk doorheen zou moeten, door vuur en vlam een nog meer diepgaande beproeving. Zij zouden voor een deel daarin komen vanwege hun zonden, voor een deel vanwege de strijd des Heeren. Om ze te beproeven en te louteren, zou Hij hun vijanden, zoals de duivel en de wereld, over hen loslaten. Maar dat zou alles dienen tot beschaming van de vijanden, tot volkomen redding van Zijn volk, tot lof van Zijn nooit volprezen Naam. De Heere God zou bij hen zijn met Zijn bijzondere voorzienigheid, zo was het besloten: In nooddijd, in het uiterste gevaar zou Hij ze niet begeven noch verlaten, al gingen de wateren hun ook over het hoofd, al brandde ook het vuur om hen heen.

De met ondergang dreigende wateren, het alles te verslinden dreigende vuur zou Hij door Zijn bijzondere voorzienigheid in toorn houden, de wateren óf uitdrogen en de rivieren op een hoop laten staan, óf in de diepe wateren een pad aanwijzen en zo doortocht geven, óf die wateren en rivieren een andere loop geven; zo zouden ze door alle nood en gevaar veilig heenkomen; en tegen het vuur, het vuur van allerlei beproeving, verzoeking en verdrukking, zou Hij ze óf onaantastbaar maken, door de genade van Zijn Heilige Geest hen daartegen sterk maken, óf Hij zou het vuur, als het te heet werd, uitblussen. Zo zou de Heere de Zijnen bij de verworven zaligheid beschutten en bewaren, en hun de genade van de volharding geven. En dat kan Hij als Hij wil, zoals geschreven staat in Psalm 93: 'De HEERE in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige baren der zee.' De Heere heeft steeds midden in de wereld een uitverkoren Kerk willen hebben, en die heeft Hij - die heeft Hij sinds drie eeuwen vooral ook in ons dierbare vaderland, die Kerk is Zijn oogappel; Zijn naaste zorg is dezelve door Zijn bijzondere voorzienigheid te bewaren. Geen Haman zal iets vermogen tegen eenieder die van het zaad der Joden is. Er staat geschreven: 'Hij Die boven de kloot der aarde ziel', is bij de Zijnen, als een almachtig God en goedertieren Vader. Hij versterkt en vertroost zo de Zijnen. Hij bedwingt het vuur en bepaalt de wateren. Hij houdt de vlammen van hen af en Hij verlost ze uit de stromen, zoals eens Mozes deed. Ik heb mensen in uw plaats gegeven en volken in plaats van uw ziel. En heet Gods uitverkoren Kerk in Nederland 'Jakob en Israël', zo mochten wij haar ook wel 'Mozes' noemen, 'uit het water getogen.'

De redenen die God ertoe heeft om Zijn uitverkoren Kerk te verlossen, te bewaren en door alles heen te helpen, dat alles haar moet medewerken ten goede, geeft Hij op als

Hij zegt: *Want Ik ben de HEERE uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland*. Omdat Hij de HEERE is, dus de getrouwe Verbondsgod, is er Zijn eer tegenover de vijanden, Zijn Naam, die de Zijnen aanroepen, Zijn eed, aan de stammen gedaan, ermee gemoeid, dat Hij het de erfgenamen der belofte laat ervaren dat Zijn raad niet wankelt.

Omdat Hij onze God is, zal Hij Zich onzer nooit schamen, om het te betonen dat Hij onze God is en wij Zijn volk zijn. Hij zal Zich betonen als de sterke God van Jakob, Die woord en trouwe houdt, Die Zijn volk zeer hoog acht en het teder bemint.

Omdat Hij de Heilige Israëls is, zo heiligt Hij ook Zijn volk en lijdt niet dat op hen de smaad zou rusten dat zij beschaamd of te schande zouden geworden zijn in hun hoop op de God der waarheid, van ze ter ere te zullen brengen.

Omdat Hij onze Heiland is, zo geeft Hij ons ook een volkomen verlossing, gelijk het van David heet: 'David bracht het altemaal weder.' ¹³⁴

Heeft de Heere Zijn belofte bij allen in wier hart gebaande wegen zijn, niet waar gemaakt tot op deze dag? Door hoeveel wateren, rivieren en vuren van allerlei noden en angsten, politieke en huiselijke, lichamelijke en geestelijke, zijn wij niet heengekomen? Heeft de Heere niet steeds tot de wateren gezegd: 'Tot hiertoe en niet verder'?

Was niet elke beproeving kostelijk als die van het goud dat door het vuur beproefd wordt? Zal Hij dan niet met hart en hand ons verder er doorheen redden, Hij Die niet laat varen de werken Zijner handen? Die trouwe God van onze vaders, Die wij, als wij onze geschiedenis met die van de andere volken vergelijken, met recht de God van Nederland noemen, heeft Hij onze vaders niet woord gehouden? Is er nog niet van hen een Godgeheiligd zaad in het land? De Heere kent degenen die de Zijnen zijn. Hij heeft hier nog Zijn zeventuizend die Zijn ontzaglijke Naam aanroepen. Wat de vaders zongen, zingen nog de kinderen: *'Want Gij hebt ons beproefd, o God; Gij hebt ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert; Gij hadt ons in het net gebracht, Gij hadt een enge band om onze lendenen gelegd. Gij hadt de mens op ons hoofd doen rijden; wij waren in het vuur en in het water gekomen, maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing.'*

In dit eens kleine, arme en verworpen land wilde God drie eeuwen geleden Zijn heilige woning oprichten, zoals na Israël in geen land ooit ter wereld. Hij deed het, en alles wat er in drie eeuwen van de hel tegen dit land en zijn vorsten beraamd werd, was tegen die heilige woning. Maar in en om die heilige woning vonden vorst en volk telkens behoud. De bidders in die woning hielden dag en nacht wacht en er was bij hen geen stilzwijgen. Die heilige woning, al mocht men vaak menen dat zij neergeworpen was, zij staat er nog door Gods ontferming.

En is het wonder te klein in uw ogen dat alle aanslagen, ook van de laatste vijftig jaren, hebben moeten meewerken dat niemand wordt gehinderd om vrije professie te doen van de ware gereformeerde religie, en die religie van de kansel te verkondigen!

Wat al worstelingen bij ons volk, zoals bij geen ander volk, van opkomst en ondergang, van ondergang en nieuwe opkomst van Gods uitverkoren Kerk, en van land en vorst met haar. Wie kan al de wonderen en grote daden des Heeren, die Hij aan Kerk en land bewezen heeft, vertellen? Zij zijn meer dan het zand aan de oever van de zee. De Heere is nog in het midden van Zijn stad, zij zal niet wankelen, God zal haar helpen in het aanbreken van de morgenstond.

Na dit alles gezegd te hebben, zij het verre van mij om 'vrede, vrede' te prediken en geen gevaar, en dus wie dan ook in valse rust te brengen. Een belofte aan Gods volk gedaan, is geen algemene. In de wateren en in het vuur verootmoedige zich Gods volk, ja, voordat die wateren er nog zijn.

Die man - die Calvijn *een boze man* noemde, - doet al zijn best om Gods kerk en het land onder de wateren en in het vuur te krijgen. Zij die de wonderen en de opstanding, en bijgevolg al de werken van de Heilige Geest, loochenen, doen mede hun best om Gods toorn over ons gaande te maken, met allen die niet de Heere met Zijn genade, soeverein willen laten en de zaligheid van de mens, en diens wil, afhankelijk maken.

En nu de zonden van het volk, die onverschilligheid omtrent de handhaving van Gods Woord en waarheid, van Zijn wetten en sabbatten!

En toch staat hier deze belofte!

Wat dan nu? Laat ons God de eer geven, eer wij onze voeten stoten aan de schemerende bergen. Gerechtigheid verhoogt een volk, dat is: God verhoogt een volk dat gerechtigheid werkt. En al het volk dat Hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aangenaam. Dat dan eenieder zijn zonden afbreke door gerechtigheid te doen, en dan zonder roem van werk bij de Heere schuldvergiftenis zoeken in het bloed van het Lam en behoudenis van zijn ziel en van de zijnen in de vrije genade van de Heere. God wil de dood van de zondaar niet, maar dat hij zich bekere en leve.

Dat dan de onbekeerde bekering zoeken bij God, door zich tot God te wenden zoals hij is, en de bekeerde zich nog bekere en alweer bekere. Laat Gods Woord weer tot ere komen, en Zijn heilige Wet in huis en school, in kerk en raadzaal, en wat dan zich voor Lo-Ammi, voor 'niet Mijn volk' moet houden, zal, tot de Heere en Zijn waarheid wedergekeerd, het genadige woord vernemen: 'Mijn volk, en het zal zeggen: O mijn God.'

Maak u zo op uit het stof, gij Nederlandse Sulammith, houd aan in het gebed. Sier u met het kruis van Christus en de lof van God, en u werpt het rouwfloers weg, en jubelt: 'Des Heeren goedertierenheid is tot in eeuwigheid: 'Gij hebt mij verlost, HEERE, Gij God der waarheid.' Amen.

5. De jeugd van onze Heiland.

Wij hebben meermalen van de jeugd van onzen Heiland Jezus Christus gehoord, ook vernomen welk een troost wij daaruit kunnen putten, zowel in onze jeugd als in onze ouderdom, als wij gedenken aan de zonden onzer jeugd. Wij weten ook, welk een Middelaar wij aan Hem hebben, Die ons in alles is gelijk geworden, uitgenomen de zonde; hoe wij alles aan Hem te danken hebben, zowel met betrekking tot de ziel als tot het lichaam, de liefderijke zorg der ouders voor hun kinderen, zowel als de groei en bloei der kinderen.

Het was ons menigmaal een spiegel, waarin wij zien, wat wij aan onze kinderen doen, en aan de andere kant, hoe wij tegenover onze ouders staan, of wij hun wel een oorzaak van blijdschap zijn. Wij zien daar, hoe men de kinderen moet opvoeden met Gods Woord en met gebed, en als men een kind zó opvoedt, zal de waarheid aan het licht komen van hetgeen wij lezen Spr. 22: 6: "Leer de jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken."

Het is een grote schat, als de ouders blijven bij Gods gebod en daarvan niet afwijken, en het hun kinderen ook leren, want dan zal het hun welgaan. De kinderen lezen wel dikwijls, wat in de Heilige Schrift van het Kind Jezus gezegd wordt, maar wat denken zij daar wel bij?

Timotheüs was een zeer gelukkig kind. Hij had een moeder en een grootmoeder, die hem in het Woord Gods onderwezen, en daarom kon Paulus hem schrijven: "Dat u van kinds af de Heilige Schriften geweten hebt", enz.

Van Jezus staat niet geschreven, wat anders van de kinderen moet gezegd worden, dat zij vol onbeschaamdheid, ongehoorzaamheid, leugenachtigheid, luiheid, ontevredenheid en dergelijke zijn, maar wij lezen van Hem: "Hij werd gesterkt in de geest, en vervuld met wijsheid." Dat ging niet zo onmiddellijk, zo op eens, maar Hij heeft langzamerhand willen toenemen, eerst spellen, daarna lezen. Hij ging naar school, naar de catechisatie, las de Bijbel, die Hij Zelf had ingegeven. Daarom heeft ieder kind aan de Heere Jezus een trouwe schoolmakker, die met Hem naar school wil gaan. Jezus wil bij het kind op de schoolbank zitten, wil het helpen bij zijn werk, bij zijn leren, wil met het kind spelen, want Hij ziet graag, dat de kinderen vrolijk en blij zijn. Hij was lief, vriendelijk en dankbaar jegens Zijn ouders en jegens de burenen; ieder hield van Hem en zag Hem graag; Hij las graag in de Schrift, niet om te huichelen, niet om te tonen, welk een vroom Kind Hij was, nee, maar Hij deed het in alle eenvoudigheid, opdat u ook zo zou zijn en Hij u de Geest der wijsheid zou geven.

6. Jezus' juk. Uitleg over Mattheüs 11: 25-30.

"In dienzelf tijd antwoordde Jezus en zei: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader! want zo is geweest het welbehagen voor U. Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren. Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen; want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht."

O mijn God, Gij Koning, ik zal U verhogen, en Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos", zo begint de 145ste Psalm. Daarin is de voorsmaak van het eeuwige leven gelegen, dat de Heere God geloofd en geprezen wordt, dat wij dus van onszelf afzien en ons voor Zijn Majesteit van harte verootmoedigen. Eeuwige dank wordt God de Heere door de Gemeente toegebracht, omdat Hij alles gedaan heeft. Hij is het alleen, Hij houdt woord en trouwe, daarom wordt Hij niet tevergeefs aangeroepen, wordt niet tevergeefs op Hem gehoopt en gewacht. Verhoogt Hij de Zijnen, dan blijven zij gedachtig aan de diepe afgrond waarin zij lagen, voordat de Heere hen verhoogde. Daarom loven zij de Heere alleen, zeggende: "Te allen dage zal ik U loven, en Uw Naam prijzen in eeuwigheid en altoos." Waarom? Omdat Hij genadig is, wie Hij genadig is; omdat Hij Zijn grote ontferming verheerlijkt; omdat Zijn woord komt, en Hij gewis houdt, wat Hij belooft.

Iets wonderbaars toch is de genade: daarmee slaat God de mens alles uit de handen, opdat wij niets van onszelf hebben. En zo loven wij Hem als onze Koning en spreken van Zijn heerlijke daden, wij, die toch anders zo graag onszelf, de wereld en alle mensen zouden willen regeren. Maar Hij neemt ons het bestuur uit de handen, Hij doet ons inzien, dat wij, verre van zelf te regeren, geregeerd, ja getiranniseerd worden door wereld, duivel en dood. Maar onder deze tirannie, in deze ellende moeten wij leren, dat wij niets kunnen, moeten wij verootmoedigd worden, opdat wij ten laatste ontbloot worden van alle macht en kracht en ons er over verblijden, dat die éne Koning, Dien wij zolang hebben tegengestaan en weerstreefd, het bestuur in handen neemt, en wij Zijn heerlijkheid zien. Dan gaat onze schone naam te gronde, en wij prijzen alleen de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft, in Wien alle heil gewis en zeker is.

Zo beginnen wij dan zo gaandeweg iets te verstaan van het Evangelie der vrije genade Gods, Die Zich ontfermt over degenen, die zichzelf niet kunnen helpen, die dwaas zijn, die niet weten wat tot hun zaligheid nodig is, opdat wij tot God zullen en kunnen vluchten, als tot de enige Fontein en Bron van alle heil en zaligheid, en met vreugde uit Hem scheppen het water des heils en des levens om niet. Dan verstaan wij wat ons te voren zo zwaar en onverstaanbaar scheen, het is ons nu zo liefelijk en licht, ja maakt onszelf zó licht, dat het ons naar Boven trekt.

Van dit standpunt uit willen wij de liefelijke woorden van onzen Heere Jezus Christus beschouwen, die wij **Mattheüs 11: 25-30** lezen.

In deze woorden verheerlijkt de Heere Jezus Zijn Vader als de Heere des hemels en der aarde, Hij roemt de wijze, waarop Hij Zijn genade verheerlijkt, en betuigt, dat Hij niet anders wil en niet anders doet dan Zijn Vader. Hij nodigt allen, die vermoeid en belast

zijn, uit om tot Hem te komen, geeft hun de raad, Zijn juk op zich te nemen en te leren, wat Hij is en wat zij bij Hem vinden; "want", zegt Hij. "Mijn juk is zacht en Mijn last is licht."

"In dienzelf tijd antwoordde Jezus", namelijk toen Hij het "wee u " had uitgesproken over de steden, waarin Zijn krachten meest geschied waren, maar die Hem niet wilden aannemen; in de tijd, toen de zeventig discipelen, die Hij had uitgezonden, om het Evangelie van het Koninkrijk Gods te verkondigen, terugkwamen en Hem mededeelden, wat hun al wedervaren was. Toen vernam de Heere Jezus ook, welke mensen het waren, die het Woord Gods hadden aangenomen, en Hij was daarover zeer verblijd en zei: **"Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader! want zo is geweest het welbehagen voor U.** De Heere Jezus wil nu eenmaal Jezus zijn, dat is Hij wil een Zaligmaker, Hij wil een Medicijnmeester zijn, een Helper in de nood en een Leraar. Nu wil Hij echter zo een zijn, Die neerdaalt van de hoge hemel en Zich openbaart daar, waar grote nood is. Met halve zondaars kan Hij Zich niet ophouden, en met mensen, die zelf nog ten dele raad weten te schaffen en met hun wijsheid komen, ook niet. De Naam Jezus is een Naam. Die men altijd moet zetten naast een totaal hopeloze zaak De Heere Zelf moest hierbeneden door menigerlei aanvechting en nood heen, en zag niet. Dat Zijn werk vorderde, dat Zijn Woord iets uitrichtte.

Maar nu werd Hem door de teruggekeerde discipelen bericht, dat er toch hier en daar enige waren, die de leer hadden aangenomen, en Hij hoort, wat dat voor mensen waren. Voor het merendeel had men het Woord verworpen, en slechts een klein hoopje van onaanzienlijke, onwetende, dwaze mensen had het aangenomen. Het waren enkel onmondigen, die geen mond hadden, om zich te verdedigen, die niet konden antwoorden als de duivel hen aanklaagde en hun hun zonden verweet; het was een doorstoken, verslagen, verbrijzeld volk, de wereld verachtte hen als domme mensen, die alles zo maar aannemen, wat men hun vertelt.

Zo ziet de Heere Jezus bij deze gelegenheid, dat het *des Vaders welbehagen is*, aan zulke dwaze mensen de zaligheid te openbaren, de hemel te openen. - De aanvechting kan wel eens hevig zijn; men wordt toch liever bij de wijzen en verstandigen gerekend dan bij de onmondigen, men ziet graag een lange lijst van wijzen en verstandigen, die het met iemand houden, van professoren, doctoren en predikanten; dat betekent wat voor het vlees. Maar als men dat niet heeft, en het zijn allen mensen, die eigenlijk te dom zijn, om tot tien te tellen!

De Heere Jezus echter beschouwt de zaak overeenkomstig de nood en de aanvechting - daartoe ben Ik immers juist gekomen, om het zulken te openbaren, - en heeft nu grote blijdschap daarover. Hij verheerlijkt Zijn Vader en getuigt van Hem, dat Hij is de Heere des hemels en der aarde. Is Hij dat, dan kan Hij immers van Zijn schepselen maken, wat Hij wil, dan kan niemand Hem de wet voorschrijven, wat Hij doen en laten moet. zo'n wil, zo'n welbehagen is inderdaad een waarachtige troost voor allen, die zelf niet meer weten, wat zij tot hun zaligheid moeten doen.

Met dit alles wordt natuurlijk niet bedoeld, dat verstand en wijsheid verwerpelijk is, alsof men wetenschap en geleerdheid moest verachten, want de Profeten en Apostelen zijn zeer geleerde mannen geweest, en Johannes bijvoorbeeld ontwikkelt in Zijn Openbaring een geleerdheid, - ik bedoel de uiterlijke, afgezien van het geestelijke, - die duizenden en nog eens duizenden niet bezitten. Maar wat de Heere hier wijs en verstandig noemt, dat zijn steeds zulken, *die menen*, toch iets met hun vrije wil, met hun eigen doen, met hun wijsheid en hun verstand te kunnen verrichten; het zijn zulken, die menen, dat zij toch ook wat zijn. Wel noemen zij God alleen wijs, maar zij zijn toch ook mensen, en zo verheven en groot, dat zij met hun gedachten ver boven alle hemelen

reiken Zij kunnen de weg wel vinden, bekeren zichzelf, houden het leven in eigen hand; zijn zij eenmaal bekeerd, dan kunnen zij zelf de wagen besturen; zijn zij eenmaal wedergeboren, dan weten zij zo te oordelen, dat er niets op aan te merken is; kunnen zo zichzelf heilig maken. Ze zeggen wel, dat alles van God komt, intussen zijn zij het, die het eens bij elkaar moeten brengen. Het zijn mensen, die hemel en aarde scheppen naar hun welbehagen, zij bouwen de Kerk naar hun believen, naar hun goedvinden, en God moet - ik weet niet meer wat! Hij moet geloofd en gedankt worden voor Zijn genade, maar zij kunnen het ook zonder Hem stellen. Zij zijn wijs in de leer en verstandig in de praktijk.

De kinderkens echter kunnen niets voor God en mensen. Zij hebben behoefte aan eeuwige ontferming, zij hebben niets te zeggen, niets tot hun verdediging in te brengen; zij zijn als kinderkens in de wieg, die niet eens kunnen spreken, en moeten nog eerst het A B C leren.

De duivel is ook heilig en vroom, en heeft vele grote en wijze heiligen onder zijn gevolg. Daarom prijst de Heere Jezus de Vader en wil Zich tevreden stellen met de kinderkens; want de Vader wil het zo, en daarom wil Hij het ook. Want de Heere Jezus is even wijs en verstandig als de Vader en heeft niet gezegd: "Geef Mij de wereld en laat Mij regeren", maar: "Regeer Gij, zoals het U behaagt!"

En de Vader heeft hierop gezegd: "Goed, nu zult Gij juist de ganse heerschappij hebben." En de Heere Jezus verblijdt Zich over de heerschappij van Zijn Vader en noemt Hem: "Heere des hemels en der aarde!"

De filosofen met hun scholen hadden wel een grote naam, en hebben dat voor een deel nog; in zulke scholen was echter geen plaats voor een handwerksman of een boer, maar enkel voor mensen van grote aanleg. Zo moest Jezus er Zich dan over verblijden, dat men de ware theologie niet op zulke scholen leert; neen, die leert men bij de Vader, bij de Heere God, aan de voeten van de Heere Jezus; de professoren brengen slechts uitwendige kennis aan. Treurig zou het zijn, als alleen de studenten en professoren in de theologie God kenden. Doch de Vader *houdt het juist voor de wijzen en verstandigen verborgen*, daarom, dat Hij God is, een ijverig God, en het niet kan dulden, dat er zich iemand nevens Hem verheft op Zijn eigen wijsheid.

Er moest maar eens iemand voor een koning verschijnen met harnas en wapenen en op snoevende toon hem willen beduiden, hoe hij het land moet verdedigen. De koning zou eenvoudig met zo iemand niet te maken willen hebben, maar zich liever met een boer ophouden. Wat doet God met mensen, die in hun ijdelheid alles menen te verstaan, en zichzelf tot de zaligheid willen brengen? Zijn Majesteit laat het Hem niet toe, dat Hij aan zulke wijzen en verstandigen de weg der zaligheid openbaart; die willen het immers zelf weten, hun eigen licht ontsteken, - welnu, zij mogen het. Er blijft God dus niets anders over, dan dat Hij Zich wendt tot diegenen, die neerliggen en zich niet weten te helpen; zulken schenkt Hij vergeving van zonden.

Daar is het dan uit met alle wijsheid en verstand des vleses; maar daarentegen kan de jongste, onervarenste, domste mens opeens tot de hoogste wijsheid en het hoogste verstand geraken, zodat hij weet, hoe hij in de hemel komt. Kinderkens mogen geen handel drijven, geen bedrijf uitoefenen, zij mogen geen erfenis aanvaarden, maar moeten onder voogdij blijven; en juist over dezulken, die zichzelf niet kunnen verdedigen tegen zonde, wet, wereld, duivel, ontfermt Zich de Heere; die zijn in de weg, din God met hen hield, zo verootmoedigd, dat zij de mond niet kunnen opendoen, maar hun zaak gans en al in 's Heeren handen moeten stellen.

Als dan de groten, geleerden en aanzienlijken komen en zeggen: "Zo en zo moet het zijn", dan zeggen zij: "Ik kan en weet niets en versta niets, maar één ding weet ik: ik, die blind was, ben nu ziende! U echter zijt voorzeker blind in weerwil van al uw wijsheid en uw verstand. Hoe dit echter komt, hoe het in elkaar zit, weet ik niet en versta

ik niet; maar ik heb een Heiland, een Jezus, en bekommer mij om al het andere niet!" Daarmee wordt echter niet bedoeld, dat al de geleerde en grote mannen, juist omdat zij geleerd en groot zijn, ook zulke wijzen en verstandigen zijn, zoals de Heere hier bedoelt; noch dat alle armen en onaanzienlijken, alleen omdat zij arm en onaanzienlijk zijn, zich reeds tot deze kinderkens mogen rekenen. Velen willen zulke kinderkens zijn, en zijn toch echte diplomaten; en velen menen, dat zij tot deze wijzen en verstandigen behoren, die zichzelf steeds met hun wijsheid in de weg staan, en zijn voor de Heere juist de ware kinderkens.

Dit nu zijn de ware kinderkens, die zich niet aanmatigen een mond te hebben, maar van schaamte en schande de mond niet kunnen opendoen, wetende, dat zij vol schuld en zonde zijn; die de mond niet meer opendoen tegen God en Zijn regering, maar erkennen: *ik ben mens, en Hij is de grote God*. Wie echter God en wat Goddelijk is, in zichzelf verwacht, die behoort tot de wijzen en verstandigen, en de Heere des hemels en der aarde zal het wel voor Zijn ogen verborgen houden, zodat hij niets weet van datgene, wat hij moet weten, want hij kent God niet, en God wordt door ons alleen gekend in de vergeving der zonden.

Daarin heeft nu ook de Heere Jezus Christus Zijn eigen welbehagen gesteld, want Hij zegt: **"Ja, Vader! want zo is geweest het welbehagen voor U."** Sinds wanneer is dat Zijn welbehagen geweest? Van alle eeuwigheid. Deze verborgenheden der eeuwige wijsheid wil Hij alleen open baren aan de dwazen en kinderkens, daar zullen de wijzen en verstandigen niets van weten. Waarom dat? Wel, waar niets is, daar kan God komen en iets scheppen. Hij heeft de wereld niet geschapen uit een stof, een materie, die Hij reeds aanwezig vond, maar uit niets heeft Hij ze geschapen, zeggende: "Daar zij . . ." en het werd! Zo is God in al Zijn doen. Waar Hij wil scheppen, daar moet niets zijn, daar moeten dwazen, kinderkens zijn, juist omdat Hij God is. Dat is des Vaders welbehagen geweest van eeuwigheid af.

En de Heere Jezus heeft gezegd: ***Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren.*** Het is Gods wil en welbehagen, dat Hij alles heeft overgegeven aan de Heere Jezus, de ganse heerschappij met alle verborgenheden van het Koninkrijk. Hij, de Heere Jezus, kan nu deze verborgenheden openbaren, aan wie Hij wil, en die Hij het geeft, die heeft ze. Hij openbaart echter de mens niet maar ideeën of gedachten, maar feiten. Daarom is Hij van God de Vader verordineerd en met de Heilige Geest gezalfd tot onzen hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomen openbaart.

"Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader. Zo is het waar, wat wij lezen Ps. 25: 14: "De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen; en Zijn Verbond, om hun die bekend te maken" De wijzen en verstandigen vrezen de Heere niet. Als God echter in genade een mens straft, dan verliest hij alle verstand; als God in genade een mens verootmoedigt, dan ontnemt Hij hem alle verstand, zodat hij beeft voor Zijn Woord. Maar God woont daarboven in de hemel en bij degenen, die verbroken en verslagen van hart zijn en die voor Zijn Woord beven. Als zij neerliggen in het gevoel van hun machteloosheid, hun ellende, dan komt Hij en openbaart hun Zijn verborgenheid en legt die in hen. Hij, God de Heere Zelf, met al Zijn weldaden en gaven, is Zelf de verborgenheid, die Hij in onze harten legt, Hij Zelf zoals Hij Zich geopenbaard heeft in Christus Jezus, in Zijn lijden, sterven, opstanding, hemelvaart en zitten aan de Rechterhand Zijner macht. Daarom: "alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader." Waar zal ik heenvlieden? Niet tot Hem, Die alle dingen in Zijn hand heeft? Hij kan redden allen, die Hem smeken, allen, die Hem aanroepen.

Wij moeten dus verzekerd zijn, dat wij met ons verstand en onze wijsheid een wisse prooi des duivels zijn; want ons verstand en onze wijsheid is goed brandhout voor de hel. Als wij eenmaal weten, wat goed en kwaad is, zullen wij weldra het kwaad voor goed houden en het goed voor kwaad. God echter wil van dat alles niets weten, niets zal voor Hem blijven. Wat zal dan blijven? Enkel ontferming, loutere genade. "Niemand kent de Zoon dan de Vader." Het gaat hier om het kennen. Wat God de kinderkens geopenbaard heeft, is God Zelf, het hoogste Goed. Hij openbaart Zich aan hen als de God van een arm zondaar, als een God, van Wien zij geheel andere gedachten hebben gehad, van Wien zij hebben gedacht, dat Hij hen in de hel moest werpen, dat zij te slecht waren voor de hemel.

Maar God heeft een welbehagen gehad in een Pleitbezorger, Die met Zijn gerechtigheid kwam voor de goddelozen en een kwijtschelding bracht voor alle schuld. En deze Pleitbezorger zei: Ik wil niet, dat deze in het verderf kome en veroemd worde, want Ik heb een eeuwige verlossing voor hem gevonden. En op eens heeft de goddeloze vrede gekregen, is neergezonken aan het hart zijns Vaders, Die hem Zijn kind en erfgenaam noemt. Dat is het kennen van God, en daaraan is verbonden het eeuwige leven, gelijk de Heere zegt: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt" (Joh 17: 13).

De Zoon moet men kennen en de Vader moet men kennen, als men het eeuwige leven wil hebben. Zolang men Hem kent, heeft men Hem. Maar wij kennen van Hem slechts zoveel, als wij dagelijks nodig hebben, om in het leven te blijven. Bij ons is slechts een onvolkomen kennen; het volkomen kennen bestaat alleen tussen Vader en Zoon. Als wij het ver gebracht hebben, bestaat onze volmaaktheid daarin, dat wij de Vader en de Zoon kennen. Maar tussen kennen en kennen is een groot onderscheid. Een wijs man, die door God geleerd was, en dus tot de kinderkens behoorde, aan wie het geopenbaard is, - een wijs man zei: "Ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand" (Spr. 30: 2-4) De Heere God had tot deze wijze man gezegd: "Begeer, wat Ik u zal geven!" En toen heeft hij niet gebeden om een laag leven, noch om rijkdom, maar om verstand en wijsheid, en dat heeft de Heere hem verleend. In de dingen van het dagelijks leven is men niet zo bijzonder onvernuftig; maar in de dingen Gods is de mens onvernuftig en verstaat totaal niets; daar mag men wel zeggen: Hoe zijt gij zo mager, u koningskind! Wij zijn zo onwijs, dat wij in weerwil van alles, wat wij leren van geloof en vergeving van zonden, er toch niets van weten en begrijpen.

"Ik heb geen mensenverstand!" Daarmee wordt niet bedoeld: verstand om te bouwen en handel te drijven enz., maar er wordt mee bedoeld: verstand, dat de mens behoorde te hebben met betrekking tot God. Een os heeft meer ossenwijsheid en ossenverstand, dan een mens mensenverstand heeft; want een os kent Zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns heren, maar de mens kent zijn Heer niet. Alle vogels zingen Gods lofliederen, maar de mens blijft stom en verblijdt zich niet in het heil van zijn God. Voorwaar, als een mens waarlijk wijs en verstandig gemaakt is door de Heere God, dan komt hij tot de belijdenis, *dat hij onvernuftiger is dan iemand en dat er geen mensenverstand bij hem is.*

"Ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend", lezen wij verder. Ik heb ze wel geleerd, maar ben ze weer vergeten. Wat toch is wijsheid? Vrees Gods, dat is haar beginsel. Wie weet, wat heilig is? Hij, die moet zeggen "Want hetgeen ik doe, dat ken ik niet; want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik. Want ik heb een vermaak in de Wet Gods, naar de inwendige mens; maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de Wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is," zo moet men het aan God overlaten. Wat de mens rein en heilig noemt, noemt God onrein, en wat God onrein

noemt, noemt de mens heilig en rein. "Wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald?" Wat is dat?

Wij lezen Joh. 3: 13: "Niemand is opgevaren in de hemel, dan Die uit de hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is", terwijl Hij met Nikodemus sprak. "De wind blaast, waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet, van waar hij komt, en waar hij heengaat; zo is een iegelijk, die uit de Geest geboren is" (Joh. 3: 8).

"Wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald? Wie heeft de wind in Zijn vuisten verzameld? Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft al de einden der aarde gesteld? Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons? zo u het weet." Kunt u Hem noemen? Ja, met de mond wel, maar in de praktijk niet; wat Hij inderdaad voor u is, welke nuttigheid u van Hem hebt, dat weet u niet! Ja, "wie heeft de *wind* in Zijn vuisten verzameld?" "Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft al de einden der aarde gesteld? Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons? zo u het weet." U antwoordt: Dat zullen wij u wel zeggen, Hij heet God de Vader en Zijn Zoon Jezus Christus.

Ja maar, daarmee hebt u mij nog niets gezegd. Men kan lange tijd schoolgaan, en leren hoe de keizer van Rusland of de keizer van China heet, maar wat gaat mij dat aan? Hoe Hij heet Die dit alles doet, is intussen voor alle mensen verborgen. "Niemand kent de Vader dan de Zoon. Maar ook niemand kent de Zoon dan de Vader." De Vader weet, wat Hij aan Zijn Zoon heeft, wat de Zoon is, wat Hij doet, wat de Zoon wil. Omdat de Vader dat weet, heeft Hij Hem alles overgegeven. Hij weet, dat de Zoon goed zal regeren, dat Hij de Vader gehoorzaam zal zijn tot de dood, ja de dood des kruises; dat Hij als Borg en Plaatsbekleder Zijns volks Zich een weg zal banen door de toorn, door dood en hel heen.

Van al deze dingen hebben wij wel zo iets uit de verte vernomen, maar wat in dat alles ligt opgesloten, weten wij volstrekt niet. Alleen de Vader kent de Zoon volkomen, doorziet en weet het ganse werk der verlossing, dat de Zoon tot stand zal brengen en volkomen zal doen. En niemand kent de Vader dan de Zoon; niemand weet zo, dat de Vader alles doet, wat Hij belooft. De Vader weet het, dat de Zoon het raadsbesluit, dat Hij van eeuwigheid heeft vastgesteld, ten uitvoer brengt, dat Hij geen klauw zal verliezen van hetgeen de Vader Hem heeft gegeven; en de Zoon weet van de Vader, dat, al gaat het ook door diepe wegen, door toorn en hellegloed heen, Hij Vader is en Vader blijft. Kennen wij zo de Vader? Kennen wij zo de Zoon?

Dit "kennen" betekent: een kennen van Hem in de praktijk? Kennen wij daar de Zoon zoo, dat, als Hij zegt: "Ik ben uw heiligheid, rechtvaardigheid en verlossing", wij zeker weten, dat Hij het is, dat Hij niet liegt, maar eeuwig trouw zal houden, dat Hij alles wat Hij zegt, ook gewis volbrengt? Als dit waar is, dan heb ik volstrekt geen vrees meer, dan vrees ik niet meer voor dood, duivel en wereld. Als ik echter nog vrees, is dat een bewijs, dat ik Hem nog niet recht ken.

De Vader is gerust, Hij kent Zijn Zoon; Hij weet, dat Hij het zal volbrengen ten einde toe; Hij weet, dat Hij voor het uitverkorene volk een goed Profeet, een getrouw Hogepriester, een machtig Koning zal zijn, en dat de Zoon de macht niet uit de handen zal geven; Hij, de Vader, kent de Zoon, Hij blijft gerust en vreest niet. Maar ook wederom, wie kent de Vader? Ja, men kan wel "Vader, Vader!" zeggen, maar in het hart ziet het er toch geheel anders uit. Wie kent de Vader werkelijk als Vader? In de Naam "Vader", daarin ligt immers alle heil, alle geluk, alle zaligheid opgesloten! Een Vader daarboven in de hemel te hebben, welk een heerlijk voorrecht!

Die vader heeft daar een groot paleis en vele, vele dienaars staan rondom Hem, die heeft Hij voor mij in dienst genomen; in dit Zijn paleis is eeuwige vreugde, eeuwige vrede; - en nu ben ik op reis daarheen; Hij laat Zijn kind niet in de nood zitten, Hij kan en zal

helpen. Ja, als ik gerechtigheid bezit, dan kan ik dat alles wel zo aannemen en "Vader" zeggen; maar als wij zonden hebben, dan hebben wij geen Vader meer.

Ach, wat heeft het niet al in, dat een mens, dat een zondaar zover komt, dat hij het "Abba" stamelt! En toch is het zo zalig, een Vader in de hemel te hebben Met een koning kan ik niet spreken, maar met een vader kan ik praten. Zie, hoe het kind op de schoot van Zijn lieve vader ligt, hoe vertrouwelijk, het kan hem alles zeggen; de vader verstaat alles, al spreekt het kind ook onduidelijk, en al brengt het menig woord niet goed uit. Wij menen echter gewoonlijk, dat hetgeen naar de hemel gezonden wordt, een mooie, keurige, zuiver gestelde brief moet zijn; daar mag niet het kleinste foutje, geen onduidelijk geschreven woord in te vinden zijn, dat moet alles als door een professor geschreven zijn. Dat is echter niet nodig, of wij ook al sommige letters weglaten en fouten maken, de Vader in de hemel verstaat het wel. Maar wij zitten steeds in het zichtbare verward en komen er niet uit.

Indien wij de Vader kenden, zouden wij niet zondigen, maar steeds vrolijk en blijde zijn. Maar de Zoon kent de Vader, en weet, of Hij ook toorn. "Wat vraag Ik naar toornloed, zegt Hij, Ik werp Mij toch aan Mijns Vaders hart. Hij heeft Mij het werk overgegeven, de zaligheid moet Ik verwerven voor het zondige volk, ja Ik wil voor hen optreden als Borg en Plaatsbekleder. Ik ken Hem te goed: wat Hij belooft, zal Hij doen, al toorn Hij nog zo schrikkelijk."

Niemand kent dus de Vader dan de Zoon. Zo staat de raad van eeuwigheid vast, dat de Vader de Zoon kent, en de Zoon de Vader. Bij ons is het vandaag zo, en morgen weer anders, bij ons gaat het voortdurend op en af. Wie weet dan ook goed, dat Hij een Vader is voor arme zondaren? Hij, wie het de Zoon openbaart. Het is vrije genade van de Vader en van de Heere Jezus, als Hij het een mens openbaart, Wie de Vader en Wie de Zoon is. De Heere Jezus nu doet het zo, dat Hij Zichzelf openbaart, en in Hem ziet men de Vader. Het hangt dus van Zijn welbehagen af, en het middel, waarvan Hij Zich bedient, is de Heilige Geest. *Doch als wij Beiden, de Vader en de Zoon, kennen, dan kennen wij Beiden slechts voor zover, als ons juist nodig is, om door dit leven heen te komen.*

En nu hebben wij van de Zoon de nodiging in deze woorden: "**Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart**". Dit "Komt herwaarts tot Mij!" is een zeer vriendelijke, liefelijke nodiging. De mens wil altijd geheel andere wegen inslaan, keert de ogen af van de Heere en wendt ze naar het eeuwig verderf. Maar vriendelijk roept de Heere de mensen terug, om toch tot Hem te komen. De genodigden zijn vermoeid en belast, zij zijn vol kommer, druk en afdwalingen, zij kunnen niet meer verder en blijven liggen, zij hebben zich afgetoed in de veelheid van hun zonden, en zijn door en door zondig geworden, er is niets is met hen aan te vangen, zij moeten de dood sterven. Het zijn vermoeiden en belasten. Waarvan vermoeid? Of doordien zij door nood en lijden, door ziekte en smart neergedrukt en door boze mensen geplaagd worden, óf doordien de zonde als de aller-schrikkelijkste last op hen ligt. Zodra God komt met Zijn genade en de mens ontdekt, in welk verderf hij ligt, is hem alles een zware last. De zulken moeten echter tot de Heere Jezus komen, en wel moeten zij allen komen, zonder onderscheid, hetzij meer of minder belast, - dat wordt niet op de weegschaal gewogen.

Niemand zegge hier: ik gevoel het nog niet genoeg, de last drukt mij nog te weinig, - allen, die vermoeid en belast zijn, moeten tot de Heere Jezus komen. Dat is de eerste stap, dien men doet, om de Vader en de Zoon te kennen, dat men acht geeft op het woord: "Komt herwaarts tot Mij!" Voordat ik dit wist, eer ik dit woord verstond, lag ik aan de weg, vertreden in mijn bloed, en ik vreesde schrikkelijk voor de nacht, ik zag de

rovers op mij afkomen, om mij om te brengen, - maar eer ik het wist, kwam de Heere en zette mij in Zijn wagen en met vurige paarden ging het door de woestijn heen; en de wagen is zo licht en de kussens daarin zijn zo zacht! Zo leert de vermoeide ziel op eens de Bruidegom kennen, en hoe meer zij Hem leert kennen, hoe meer haar de Bruidegom van de Vader vertelt, en de Bruid leert Beiden kennen en verheugt zich over de liefelijkheid van de Bruidegom. Zo nodigt de Heere de vermoeiden en belasten uit, om tot Hem te komen. Als Hij komt met Zijn genade, en dat is gewoonlijk zijn eerste woord, als Hij komt met Zijn vrede, en dat is gewoonlijk zijn eerste groet, dan is de ganse last weg van onze schouders, doordat men tot Hem komt, Die onze last draagt.

"Ik zal u rust geven", of verkwikken, zegt de Heere. Deze verkwikking is niet een zodanige, als wanneer men een dorstende een glas water geeft, dat maar voor een ogenblik de dorst stilt en verkwikking geeft. Nee, de verkwikking, die de Heere geeft, is een geheel andere. Daar is men eerst geslingerd geworden, men heeft overal rust gezocht, maar niet gevonden, men heeft gedwaald, men heeft geroepen: "Ik ben als een verdwaald en verloren schaap!" Men was ten einde raad. De Profeet Jesaja beschrijft ons treffend, hoe de Heere verkwikt, Hoofdstuk 57: 14 en 15: "En men zal zeggen: Verhoogt de baan, verhoogt de baan, bereidt de weg, neemt de aanstoot uit de weg Mijns volks! Want zo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make", - dat wil zeggen: tot rust brenge; het is hetzelfde, als wanneer een kind niet kan slapen, en die het verzorgt, het hoofdje van het kind goed in het kussen legt, en terwijl zij een liedje zingt, het kindje zo lang wiegt, tot het ingeslapen is; dat is dat "tot rust brengen" of verkwikken; - "opdat Ik levend make de geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden", dat zijn de vermoeiden en belasten.

Vers 16 vv.: "Want Ik zal niet eeuwig twisten", - zolang de mens namelijk geen rust, geen vrede gevonden heeft in Christus, twist God met hem, want Hij wil 's mensen werk niet aannemen, Hij zendt het terug, het is Hem te breed of te lang, te kort of te smal. Zolang de mens zelf wil werken, blijft God twisten; maar Hij zegt: "Ik zal niet eeuwig twisten, en Ik zal niet gedurig verbolgen zijn"; - maar waar moet het dan vandaan komen? - "Want de Geest zou van voor Mijn Aangezicht overstelpt worden", - voorwaar, waar deze Geest komt, daar verbrandt Hij de mens zijn eigen werk, daar denkt wel is waar de mens diep ongelukkig te zijn, maar de Heere toont hem het volbrachte werk in Christus, - "want de Geest zou van voor Mijn Aangezicht overstelpt worden, en de zielen, die Ik gemaakt heb. Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid", - want dat is een schrikkelijke zonde, die diep zit, een ware afgodendienst! - "en sloeg hen; Ik verborg Mij, en was verbolgen", - maar de verbolgenheid hielp niets! - "evenwel gingen zij afkerig henen in de weg huns harten." Want de mens wil toch altijd zelf rechtvaardig zijn en God geen gelijk geven; daarbij wordt hij dan voorzeker steeds zondiger. De mens heeft een hard hoofd en een stijve nek, maar de Heere vangt hem met de list Zijner liefde.

"Ik zie hun wegen", - en wat nu? zal Hij hen doden? - neen! - "Ik zal hen genezen; en Ik zal hen geleiden, en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen. Ik schep de vrucht der lippen, vrede, vrede degenen, die verre zijn, en degenen, die nabij zijn, zegt de Heere, en Ik zal hen genezen. Doch de goddelozen zijn als een voortgedreven zee", - deze goddelozen zijn de wijzen en verstandigen, die zich niet willen laten onderwijzen, maar de zaligheid in eigen hand hebben, God niet erkennen als hun Soeverein, en zich niet buigen onder Zijn Woord. - "Doch de goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op. De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede."

Want nu de Heere zegt, dat Hij rust wil geven, is dat het tegenovergestelde van deze voortgedreven of onstuimige zee, die niet rustig en stil zijn kan: het is een tot rust brengen. De mens is een voortgedreven, onstuimige zee, die niet tot rust kan komen, totdat de Heere, Die de stormwind kan gebieden, tot hem zegt: "Wees stil!"

Verder zegt de Heere Jezus: "**Neemt Mijn juk op u!**" Wat is dat voor een juk? Nauwelijks heb ik een juk verloren en ben van de zware last bevrijd, en nu moet mij een nieuw juk opgelegd worden? nieuwe inzettingen en geboden? Nee, de Heere Jezus legt geen juk op, Hij doet geheel anders! Hij doet, zoals wij Jesaja 9: 2 vv. lezen: "Zij zullen nochtans blijde wezen voor Uw Aangezicht, gelijk men zich verblijdt in de oogst, gelijk men verheugd is, wanneer men buit uitdeelt. Want het juk van hun last, en de stok hunner schouders, en de staf desgenen, die hen dreef, hebt Gij verbroken, gelijk ten dage der Midianieten", toen met fakkels en bazuinen het vijandelijke leger verschrift en vernietigd werd, evenals met het Woord Gods en de Heilige Geest de macht van de duivelen en de dood vernietigd werd, die ons gevangen hielden. "Toen de ganse strijd dergenen, die streden, met gedruis geschiedde, en de klederen in het bloed gewenteld en verbrand werden, tot een voedsel des vuurs", - door het zwaard des Heeren in de hand van de hemelse Gideon, - "want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst."

En nogmaals spreekt Hij van dit juk Jesaja 10: 21 vv.: "Het overblijfsel zal wederkeren, het overblijfsel van Jakob, tot de sterke God."

Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt! "Want ofschoon uw volk, o Israël! 18 gelijk het zand der zee, zo zal toch maar het overblijfsel daarvan wederkeren: de verdelging is vastelijk besloten, overvloeiende met gerechtigheid. Want een verdelging, die vastelijk besloten is, zal de Heere, Heere der heirscharen, doen in het midden van dit ganse land. Daarom zegt de Heere, Heere der heirscharen", de Machtige en Sterke, Die alles in Zijn hand heeft, "alzo: Vreest niet, gij Mijn volk, dat te Sion woont, voor Assur", - dat is hier een beeld van de duivel en Zijn macht, - "als hij u met de roede zal slaan, en hij Zijn staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren; want nog een klein weinig, zo zal volbracht worden de gramschap, en Mijn toorn tot hun vernieling" "En het zal geschieden ten zelve dage, dat zijn last zal afwijken van uw schouder, en zijn juk van uw hals; en het juk zal verdorven worden, om des Gezalfden wil."

"Neemt Mijn juk op u!" Wat is dan het juk van de Heere Jezus?

Het is deze zalf, waarmee Hij gezalfd is, de balsem Gileads Die strijkt hij op de schouder, als hij door de wet opengereten is. Daardoor moet het juk verderven. Het juk van de Heere Jezus is dus de zalf voor onze wonden. Deze zalf valt echter niet in de smaak der wereld, ook niet der Christelijke wereld, zij verkoopt geheel andere zalven en blanketsels. Als men deze zalf van de Heere heeft, dan gaat het als bij Daniël, die verzocht had, om van het gezaaide te mogen eten, en er daarbij uitzag als een roos. Dat staat dan wel is waar bij de wereld, ook bij de Christelijke wereld, boers, geeft geen voornaam uiterlijk; de wereld wil voornaam-bleek zijn, om zich dan met haar blanketsel te blanketten.

O jongens en jongedochters, begint er toch nooit mee, maar wendt u tot de Heere! U weent, als men van bekeren spreekt, en denkt: Ik ben nog te jong, moet ik dan vroom worden? Kom bij mij daar nu niet mee aan; ik moet nog wat van het leven, van de wereld genieten en vrolijk zijn!

Zo gaat het ook velen volwassenen. Zo is dan de leer van de Heere Jezus u een juk; maar ze is dat niet in der waarheid, maar het zit nu eenmaal zo in de mens, dat hij liever barvoets een bedevaart naar Rome doet, dan dat hij zich in zijn zonde neerwerpt voor

zijn Heere en God, om genade af te smeken en zich te laten besprengen met het bloed van Jezus Christus. Maar zo beschouwt men dan de leer van Jezus Christus als een juk, en *naar deze gedachten en voorstellingen*, die wij van Zijn verlossing hebben, drukt de Heere Zich uit, als Hij zegt: "Neemt Mijn juk op u!"

Het juk is het geloof, en de last is Zijn kruis; dat is nu wel een last, maar toch een zalig iets, er is veel heerlijkheid en zaligheid aan verbonden.

Dus nog eens: niet dat de Heere Jezus ons een juk en een last wil opleggen, maar Hij spreekt zo tot de mensen, omdat de mensen zich steeds voorstellen, dat hen bij Hem een juk op de schouders wordt gelegd. Nu, beproef het eens, zegt Hij tot de mens, die zucht en klaagt: "Och, och! dat zware kruis, die zware last! Ach, dat ik ook reeds het vrije leven moet prijsgeven!" - Doch het vrije leven begint juist dan, als men zich aan de Heere overgeeft. Wat toch leren wij bij Hem kennen? De Vader en de Zoon! Dat is heerlijker en zaliger, duizendmaal beter dan de duivel te leren kennen en met hem in de eeuwige verdoemenis te komen.

Nu nog iets bovendien: "**En leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen; want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.**"

"Ik zachtmoedig ben en nederig van hart", zegt de Heere. Dat juist geloven wij niet, dat de Heere zachtmoedig en nederig van hart is, maar de Heere ziet het vooruit, en gaat niet van a op b over, voor men de a werkelijk kent. In ons schuilt een vervloekte hoogmoed; zo denken wij: Als ik tot Hem ga, zoals ik ben, met mijn zonden en mijn onreinheid, dan slaat Hij mij dood, en ik ben eeuwig verloren. Hij zal zeggen: Gij vervloekte zondaar, wat voor gruwelen hebt u daar in uw hart?

Maar de Heere zegt: "Ik ben zachtmoedig." Zachtmoedig moet onze Leraar ook zijn; want alle duivelen zijn er op uit, Hem toornig te maken, opdat Hij allen laat varen. Wij willen altijd alles weten en verstaan, wij willen professoren zijn. Maar van Hem leren, dat willen wij niet.

De Catechismus is goed voor de kinderen, - en zo leggen wij het er op toe, dat onze Leraar verdrietig wordt en zegt: "Het baat alles niets!" en ons opgeeft. Maar onze Heere en Heiland zegt, dat Hij het geduld niet wil verliezen, dat Hij zachtmoedig is. en ook nederig van hart. Opgeblazene, hoogmoedige mensen kunnen anderen niet leren; dat wist Jezus wel. Hij wist ook, hoe zwaar het is, te antwoorden op de vraag: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?" En: "Wat gelooft gij van de vergeving der zonden?"

En daar Hij dit weet, wil Hij met de onwetende en eenvoudige ook onwetend en eenvoudig zijn, wil recht vertrouwelijk naast hem gaan zitten, wil hem helpen, wil hem alles verklaren, opdat hij ten laatste toch zo ver komt, dat hij zegt: "Ja, zo is het!"

En daar nu dus de Heere zo zachtmoedig en nederig van hart is, zullen wij bij Hem rust vinden voor onze zielen, naar 's Heeren belofte. Zo blijft ons dus verder niets over, dan dat wij tot Hem gaan, dat wij Hem niet meer aanzien als een hoogmoedig leraar, die zich niet met ons zou willen inlaten. Hij buigt Zich immers tot allen neer, is vriendelijk jegens allen, onderzoekt hun wonden, geneest hen, spreekt hen toe en troost hen. En dat is het dan ook, wat Johannes zegt (1 Joh. 5: 1 vv): "Een iegelijk, die gelooft, dat Jezus is de Christus", - de beloofde en gezalfde Profeet, Hogepriester en Koning, en zo tot Hem gaat, - "die is uit God geboren; en een iegelijk, die liefheeft Degene, Die geboren heeft, die heeft ook lief degene, die uit Hem geboren is. Hieraan kennen wij, dat wij de kinderen Gods liefhebben, en Zijn geboden bewaren. Want dit is de liefde Gods, dat wij Zijn geboden bewaren; en Zijn geboden zijn niet zwaar. Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof." Zijn geboden zijn dus niet zwaar. **Zijn juk is zacht, en Zijn last is licht.**"

7. Uitleg over Mattheüs 26: 36-44

Jezus in Gethsémané

36 Toen ging Jezus met hen in een plaats genaamd Gethsémané, en zeide tot de discipelen: Zit hier neder, totdat Ik heenga, en aldaar zal gebeden hebben.

37 En met Zich nemende Petrus, en de twee zonen van Zebedeüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden.

38 Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt met Mij.

39 En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan! doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.

40 En Hij kwam tot de discipelen en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Kunt gij dan niet een uur met Mij waken?

41 Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.

42 Wederom ten tweeden male heengaande, bad Hij, zeggende: Mijn Vader! Indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede!

43 En komende bij hen, vond Hij hen wederom slapende; want hun ogen waren bezwaard.

44 En hen latende, ging Hij wederom heen, en bad ten derden male, zeggende dezelfde woorden.

Wat wij van het lijden des Heeren in de hof Gethsémané lezen, is vol verborgenheden. Wij hebben hier geen held voor ons, zoals wij ons een held voorstellen, vol doodsverachting!; wij hebben hier niet iemand voor ons, die zich met machtige woorden des geloofs door alles heen slaat, niet iemand, die geen vrees kent, maar wij hebben voor ons, ja waarlijk, de Zoon Gods, - hier echter is Hij niet eens een mens onder de mensen, maar een worm; Hij gaat als Vriend tot de vrienden, niet om hun moed in te spreken, maar om hen aan te zetten tot gebed, opdat zij niet in aanvechting komen, en zo zoekt Hij, een Heelmeester der zieken, zoals er nooit een is geweest, troost en hulp bij de Zijnen. Men zou zeggen: als Hem alles ontzinkt, wie zal dan staande blijven?

En Hij is toch zo waar, zo nuchter, zo oprecht onder de Zijnen, dat Hij tot hen zegt: ***Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe;*** dat is met andere woorden gezegd: zóó bedroefd, dat Ik van droefheid niet leven en niet sterven kan Wij zien niet, dat Hij bij een van de Zijnen steun vindt of vinden kan, neen, nadat Hij gezegd had: ***Zit hier neder, totdat Ik heenga, en aldaar zal gebeden hebben,*** nam Hij drie van de discipelen verder met Zich in de hof en ***begon Hij droevig en zeer beangst te worden.***

Deze beide woorden: "droevig" en "beangst", geven te verstaan, dat men geheel overweldigd is door de macht der duisternis, zoals men het nooit gekend heeft, en dat men, levensmoede, het leven wenst af te leggen. De Heere spreekt niet van eigene kracht, zegt niet, dat Hij macht had, om iets te doen, Hij zegt ook niet: "Er is geen gevaar, geen nood", maar Hij spreekt van bidden. De discipelen zouden waken en bidden, en Hij Zelf bidt ook, en wat bidt Hij? Ach, Hij zou zo graag willen, dat deze drinkbeker van Hem mocht voorbijgaan ***"Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan!"*** En Hij voegt er bij: ***doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.***" Dit staat vast: moet Ik deze drinkbeker - ach, hij is zo bitter! - drinken,

welaan, Vader zijt Gij, Mijn Vader blijft Gij, dan drink Ik hem; maar zo niet, neem hem van Mij! –

Hij krijgt geen antwoord. Hij zoekt troost bij Zijn discipelen, maar deze slapen allen, door droefheid overstelpt! Zij zijn zo wonderlijk te moede. Zij worden allen ook mede aangegrepen door de macht der duisternis.

Hij gaat ten tweeden maal heen, onderwerpt Zich en zegt: ***Mijn Vader! Indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede!*** De Vader gaf geen antwoord, Hij liet de drinkbeker voor Hem staan; de Zoon moest hem drinken.

Jezus gaat nogmaals tot Zijn discipelen en vindt hen wederom slapende. Zo moet Hij de lijdenskelk dan alleen uitdrinken, zonder troost en zonder hulp! Wat zal Hij voor de derde maal bidden? Hij weet het niet, Hij heeft alles gezegd, wat er op Zijn hart lag; zo bidt Hij dan dezelfde woorden: "*Vader, Mijn Vader, is het niet mogelijk, zo geschiede Uw wil!*" De drinkbeker staat daar, de Vader is weg, God is weg, de troost is weg, alles is weg! de discipelen slapen! Alle heiligen hebben geroepen tot God, en hebben antwoord gekregen, ... maar hier is geen antwoord. Meer dan duisternis is er. Deze Mens moet omkomen in zulk een zwakheid. De duivel heeft hier een grond, om Hem te beschuldigen. Zo moet er dan een engel uit de hemel komen, en sterken onzen Jezus, opdat Hij niet bezwijkt. En als de engel gereed is, overvalt Hem de dood; degene, die het geweld des doods heeft, overvalt Hem met zoveel kracht, dat het twijfelachtig is, wie overwinnen zal: de duivel of deze zwakheid. Zo worstelt Hij, Hij worstelt en worstelt, dat Hem het bloed uit de poriën dringt met het doodzweet. Maar Hij heeft verder niets gehoord, Hij staat op van het gebed en gaat naar Zijn discipelen, en zo de dood tegemoet, de dood aan het kruis.

Ik zeg: dat zijn verborgenheden. Wij hebben voor ons de Borg, de Borg van Zijn volk. Als God Zijn Geest, Zijn licht, Zijn troost onttrekt, wat is dan de mens? Een iegelijk bedenke zijn zonden, Zijn talloze zonden van der jeugd aan! Men neme het toch niet zo licht op, zoals zovele quasi gelovigen doen, die zich beroemen, maar de duivel heeft hen bedrogen, zodat zij in zelfbedrog hun einde tegemoet gaan. God is een verterend vuur, juist bij de Zijnen, en werpt hen in de smeltkroes. Daar gaat het vreselijk toe. Zo wordt ook het goud en het zilver gelouterd, maar het verbrandt niet. Doch de toorn Gods te ondervinden, wie houdt dat uit? God neemt het nauw, Hij ziet niets door de vingers, en al heeft Hij ook de zekerheid van het eeuwig leven gegeven, en der ziel de vrede verzekerd, Hij zoekt het toch nauw, Hij verontschuldigt niets.

Hoe wordt men verlost van al de benauwdheid en schrikkelijke droefheid? Alleen door Hem! Hoe wordt men vastgehouden, om te bidden? Alleen door Hem! Hoe komt het, dat men zo worstelt met de dood, en de dood de mens toch niet verslindt? Alleen door Hem! Hoe komt het, dat een menskind zich aan de wil Gods onderwerpt en de lijdenskelk drinkt? Alleen door Hem! Dat is de vrucht van Zijn benauwdheid en Zijn lijden in Gethsémané, onder deze oliepersen. - Het is een wonderlijke macht, de onzichtbare macht der hel; hoe geweldig is zij! Het is een wonderlijke macht, de macht van het zichtbare, hoe geweldig, om de ziel er onder te houden. Maar een wondermacht is ook de macht van de Heilige Geest, door welke men hetgeen gezien wordt, verloren zal hebben, en hetgeen niet gezien wordt, als waarheid zal erkennen, zodat men het als met ogen ziet en als met handen tast: dat is waarheid!

Deze geschiedenis wordt ons medegedeeld van jaar tot jaar, opdat wij. Die door de Geest Gods geleid worden geloven en ervaren, als wij onder de oliepersen zijn: wij komen er van onder •weg, nadat wij geperst zijn, en de duivel zal ons en de onzen niet hebben, maar de Heere Jezus, Die met een eeuwige kroon gekroond is, zal het aan allen, die Hem verbeiden, geven, dat zij zeggen: "Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der

rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning liefgehad hebben" (2 Tim. 4: 7).

Zien wij op onzen Koning! Daar ligt Hij met zweet en bloed bedekt, kermend in het stof, worstelend met de dood. Dat deed Hij niet voor Zichzelf, dat deed Hij voor Zijn lieve schapen, van welke Hij zei: "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken!"

Gij ouders, die God met kinderen heeft gezegend, houdt toch aan voor uw kinderen! Wat u hebt gebeden, van toen aan, dat zij geboren zijn, dat moet komen; en hebt u daarbij ook vaak een zware strijd te verduren en moet u vervuld worden met angst, - houdt aan in het gebed! Omdat Hij heeft gebeden in onze benauwdheid in Gethsémané, en driemaal zo heeft gebeden, hebben wij de verhoring van onze gebeden! Wat zoeken wij voor onze kinderen? Tijdelijke gezondheid? Een tijdelijk doorkomen? Tijdelijke eer en welvaart? Alles goed, maar bedenkt toch: eens komt voor een iegelijk onzer en voor onze kinderen het uur, waarin wij hebben te worstelen met de dood! Dat blijft niet uit. Als dus de ouders zich met hun kinderen niet werpen op het Lam Gods) dan verslindt hen de dood.

Maar het Lam heeft in Gethsémané voor hen met de dood geworsteld, en de dood zal daarbij wel gedacht hebben: Heb ik Hem, dan heb ik ze allen! Wat zal de duivel, die het geweld des doods heeft, de Heere Jezus niet al in Zijn heilige ziel geworpen hebben! Wie zal het zeggen? Ontneem mij het bloed van Jezus Christus voor mij en de Mijnen, - en mijn zonden staan als bergen voor mij. Maar heb ik het bloed van Jezus Christus, dan liggen de zonden van mij en de Mijn achter de rug van de genadige Vader, en geworpen in de diepte der zee. Hoe bekommerd kunnen de ouders dikwijls zijn voor hun kinderen om het uitwendige! Maar bedenkt, welke benauwdheid de Heere heeft doorstaan niet voor het uitwendige, maar om ons met onze kinderen door alles heen te dragen, door de toorn heen, door de eeuwige dood heen. Laat ons daarover maar eerst eens in benauwdheid komen, en dan het overige de getrouwen God bevelen! Ziel gered, alles gered! Daarom wees niet zwak maar sterk in de Goël, Die met de dood geworsteld heeft, om uw kinderen in de eerste plaats te geven de redelijke en onvervalste melk der waarheid, het Woord des levenden Gods. –

U, jonge mensen, u weet, *dat een engel mij reeds in mijn jeugd beloofd heeft, dat u mijn schaapjes zou zijn, die ik zou weiden*; maar ik bid u, u wilt eigenlijk niet, u wilt mijn schapen niet zijn Ik weet te goed, hoe dikwijls u uw ouders kommer en angst berokkent! De wereld, de ellendige wereld, de zucht om geld te verdienen, het jagen naar genot, dat vervult het hart. Vreest God, en houdt Zijn geboden! Dat geeft ook rijkdom en eer. Immers heeft de Heere Jezus gezegd, - en daarom drinkt Hij deze drinkbeker, - dat Zijn schapen het leven en overvloed zouden hebben.

Eens vroeg Hij Zijn discipelen: "Heeft u ook iets ontbroken?" En zij moesten antwoorden: Neen, nooit! Is het dan niet waar, wat deze Heere zegt: "Rijkdom en eer is bij Mij"? Maar waarom ligt Hij dan zo in het slijk en ligt in het stof te kermen, met bloed bedekt? Dat zijn onze zonden, lieve kinderen, dat is onze benauwdheid. Wij zouden het geen seconde uithouden in zulk een benauwdheid.

Wij zeggen gewoonlijk: de lieve God. Ja, de lieve God! Maar Hij neemt het nauw! Dat gaat zo gemakkelijk niet! Als de duivel de mens in slaap wiegt, dan slaapt hij wel is waar, alsof hij er geen ziel bij had te verliezen. Maar als God een ziel verrast met Zijn zaligheid, om haar eeuwig zalig te maken, dan moet zij ook ervaren, dat God ernst maakt met de zonde, om dan de troost te vinden in het lijden en worstelen van onze Heere Jezus in Gethsémané, waar vervuld werd het woord: "Wij dwaalden allen als schapen, maar de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen." Bitter was de drinkbeker voor de Heere, Hij had graag gewild, dat hij van Hem was

voorbijgegaan; maar dan zouden alle kinderen Gods aan deze bitteren drinkbeker gestorven zijn. Het was de Vader niet mogelijk, deze drinkbeker van Hem te nemen; daarom onderwerpt Hij Zich aan de wil des Vaders. Niet alles is God mogelijk. Alleen dat is Hem mogelijk, wat overeenkomt met Zijn eer en de zaligheid Zijner uitverkorenen. Als Zijn wijsheid anders wil, dan wij willen, is het Hem onmogelijk te handelen tegen Zijn wijsheid. Het is Hem niet mogelijk, tegen Zijn gerechtigheid te handelen, als Hij het kwaad moet bezoeken. Het is Hem niet mogelijk, te handelen tegen Zijn vrije genade, als Hij Zijn vrije genade wil verheerlijken. Het is Hem onmogelijk, ook wanneer Hij straft, te handelen tegen Zijn liefde, waarin Hij gesproken heeft: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." Dan is het alles Vaderlijke kastijding, uit trouwe liefde voortvloeiende.

Wat is nu nog bitter, (hoe bitter het ook smaakt), als de Heere Jezus al het bittere uit de drinkbeker, dien wij hebben te drinken, wegneemt, doordien Hij bij ons staat en ons vertroost? De trouwe Heiland! Hij zuigt met Zijn mond het vergif uit onze wonde. Hij neemt al het bittere uit onze drinkbeker weg, en drinkt het op! Laten wij Hem voor ogen houden en blijven bij Zijn Woord. Hij heeft gezegd, dat Hij bij de Zijnen blijven zal en dat zij in Hem veel vrucht dragen. Onze Heere en Heiland kreeg geen antwoord van Zijn Vader; er kwam een engel, om Hem te versterken, maar daarna ging het nog eerst voorgoed op de dood aan. Wat heeft Hij gedaan? Hij bleef hij het "Mijn Vader!" - en gaf dit niet prijs, gebleven is Hij bij het "wat Mijn Vader wil", - en: "dood, u krijgt Mij niet!" –

Daarom houd vast, want Hij houdt ons vast. Maar nu zou ik waarlijk wel mogen vragen: wie kan vasthouden? Ik weet niets van kunnen en zeg ronduit: Ik kan niets; maar zou ik Mijn God niet eren? Hij heeft Zijn lieve Zoon voor ons in de dood gegeven, Hij heeft zo menig, zo menig woord bij ons waargemaakt, ons uit de diepste kuil opgehaald, ook degenen, die God ons heeft toevertrouwd, - Hij kan niet liegen Hem zij de eer! De kracht en heerlijkheid het Lam! Wel verbergt Hij de onzen, die op Hem geworpen zijn, achter de gordijnen der eeuwigheid, zodat wij hen niet meer zien, maar Hij zegt, dat Hij de Man der weduwen en de Vader der wezen is, en Hij belooft en vervult het ook: "Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten!"

Maar wees er steeds op voorbereid: het gaat hierbeneden door een Gethsémané, soms ook wel over een Thabor heen, maar dan gaat het ook weder Gethsémané in, en daar ligt Hij, de Held en Overwinnaar, in het stof; het gaat naar Golgótha, het gaat het graf in, en wij zien niets meer, maar wij weten, dat Hij over dood en graf regeert, en dat Hij Zijn volk ten einde toe leidt.

16 maart 1873

Amsterdams Zondagsblad 17-3-1895

8. PREEK OVER LUKAS 22:39-46³

GEHOUDEN OP 8 MAART 1857, 's AVONDS

Gezongen: Lied 25:2 en 3; Lied 23

Jezus in Gethsémané

En uitgaande vertrok Hij, gelijk Hij gewoon was, naar de Olijfberg; en Hem volgden ook Zijn discipelen. En als Hij aan die plaats gekomen was, zeide Hij tot hen: Bidt, dat gij niet in verzoeking komt. En Hij scheidde Zich van hen af omtrent een steenworp, en knielde neder, en bad, zeggende: Vader, of Gij wilde deze drinkbeker van Mij wegnemen; doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede. En van Hem werd gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte. En in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde aflieden. En als Hij van het gebed opgestaan was, kwam Hij tot Zijn discipelen, en vond hen slapende van droefheid. En Hij zeide tot hen: Wat slaapt gij? Staat op en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.

⁴

Het Evangelie van Lukas bericht ons dat Jezus, uitgaande, zoals Hij gewoon was, vertrok naar de Olijfberg. Hij ging dus uit met Zijn discipelen om daar te vertoeven en daar te bidden. De Heere heeft Judas niet willen ontlopen, omdat Hij wist dat de ure gekomen was. Gethsémané was een hof met olijfbomen⁴vaarin ook huizen stonden, waarvan bewoners of eigenaren, naar het schijnt, de Heere bekend waren. De discipelen waren bij de Heere. Hij hield hen met de macht van Zijn liefde vast.

Toen Hij daar gekomen was, zei Hij tot Zijn discipelen: 'Bidt, dat gij niet in verzoeking komt', want Hij zou immers, zoals Hij hun voorzegd had, spoedig verraden en gegrepen worden. Dan zou Hij niet meer bij hen zijn, Hij zou aan het kruis genageld worden. Maar de discipelen begrepen daar niets van, zoals wij er ook niets van begrijpen als wij in de smeltkroes der ellende komen, maar ons daar veeleer aan ergeren. Te bidden dat wij niet in verzoeking komen, is hetzelfde gebed als wanneer wij bidden: Leid ons niet in verzoeking.' Wanneer de Heere ons in verzoeking brengt, dan kunnen wij geen weerstand bieden, verstaan en begrijpen Gods wegen niet, willen het hier goed hebben en boven ook, horen graag de prediking over het geloof. Wanneer het er echter op aan komt, dan staat ons verstand stil en zijn wij geheel verstandeloos, zodat wij er niet overheen kunnen komen en gaan vragen: Waaraan heb ik dat verdiend? God wil mij zeker niet zalig maken!

Wij kunnen God noch verstaan, noch begrijpen. Als de zonde opkomt, dan denken wij: Ach, ach, er is geen genade meer, uit niets blijkt dat je een kind van God bent, je bent een kind en knecht van de duivel. Zo gaat het ons in onze verzoeking. Daarom moeten wij acht geven op wat de Catechismus zegt: 'Dewijl wij van onszelf zo zwak zijn, dat wij niet één ogenblik zouden kunnen bestaan' - let erop: niet één ogenblik - 'en daartoe onze doodsvijanden, de duivel,' - die zich ook dikwijls verandert in een engel des lichts - 'de wereld, en ons eigen vlees' - dat ons zo na is - 'niet ophouden ons aan te vechten', wil ons toch kracht geven; nee, maar 'wil ons toch staande houden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterke weerstand doen, totdat wij eindelijk ten enenmale de overhand behouden.' Waarom wij zo te bidden hebben, zien wij ons hier in de vorm van een gebed

³

⁴ Preken over Lukas 22:39-46, Lukas 23: 44-56 en Genesis 1: 1 overgenomen uit: De beker der verlossingen, vakkundig verzorgd door dhr. T. van Es

voorgehouden. Daarom spreekt de Heere zo tot hen. Maar die goede discipelen waren zo bedroefd, dat zij aan het gebed niet konden denken, hoogstens kwam er een zuchten uit het bedrukte hart. Van enkel droefheid vielen zij in slaap in plaats van te bidden.

Wat de Catechismus hier leert, is onze schuldige plicht, waaraan wij ons niet mogen onttrekken. Wij kunnen waarlijk geen ogenblik bestaan, steeds zullen onze doodsvijanden ons aanvechten. Een kind van God is voor geen enkele zonde gevrijwaard; duivel, wereld en vlees houden niet op, laten nooit van hem af, tot de laatste zucht toe. In dit examen, waarin wij zo op de proef gesteld en verzocht worden, houden wij geen stand, maar zakken allemaal. Dan houdt de duivel ons voor dat wij niet in de hemel kunnen komen, want wie de hemel binnen wil gaan, moet voor dat examen geslaagd zijn. Maar daar hebben wij het liefelijke Evangelie, dat onze lieve Borg en Plaatsbekleder ons voorhoudt. Wat wij niet tot stand brengen, heeft de Mens Christus Jezus, de Mens-in-onze-plaats, vervuld en tot stand gebracht.

'En Hij scheidde Zich van hen af, omtrent een steenworp, en knielde neder en bad.'

Hij werd van Zijn discipelen weggerukt, zoals een steen weggeworpen wordt. Nameloze angst overviel Hem. Hoe kwam dit? Dat kan slechts de gelukzalige beschrijven en begrijpen; die zich vanwege zijn zonden in nameloze angst bevindt. Hoe hij het heeft, weet hij niet, maar één ding weet hij: hij is verloren. Het valt met donderend geweld op hem aan, en het is hem alsof de aarde zich onder hem zal openen. Nameloze angst vanwege zijn zonden, vanwege Gods toorn overvalt zijn hart. Geen kind van God komt uit zichzelf uit deze angst. Deze angst wordt door de onbekeerden verdreven en teruggedrongen, totdat zij op het sterfbed liggen. Uit deze angst kan geen kind van God zich helpen, hij doe wat hij wil. Hij, Die deze angst bij hem heeft verwekt, is het ook Die deze angst weer van hem wegneemt. Hoe? Hij krijgt te zien een Middelaar en Borg, Die gewillig is de toorn van God op Zich te nemen. En als hij die bereidheid krijgt te zien, ziet hij ook de werkelijkheid: de Middelaar, beladen met de toorn van God en daaronder zuchtend. Er was dus nameloze angst in de ziel van de Heere, omdat alle zonde op Hem lag, en daar voelt Hij in Zijn reine, heilige ziel de verschrikkelijke toorn van God, alsof Hij de enige zondaar op aarde en de enige overtreder van alle geboden van God was. De eeuwige verdoemenis, het gescheiden-zijn van God, het verschrikkelijke gevoel dat de liefde van de Vader Hem ontbreekt, dat bewerkt deze verschrikkelijke angst. En nu kan de duivel geen ziel meer in de angst ombrengen, want de Heere heeft deze angst voor allen doorgemaakt, zodat geen kind van God onder zodanige last omkomt, maar blijft in hope, totdat deze hoop zekerheid wordt. Daarom werd Hij van Zijn discipelen afgescheiden omtrent een steenworp, alsof Hij een steen was, die uit de tegenwoordigheid van de mensen was weggeslingerd, een uitvaagsel van de mensheid. Zo hebben de discipelen Hem kunnen zien en getuigen kunnen zijn, dat Hij zo geworsteld heeft met de dood en in zodanige angst is geweest, opdat ook wij voor ons zekerheid daarvan zouden hebben.

'En de Heere knielt neder'; dat doet de angst van Zijn hart, de zware last van de toorn van God. Wie in waarachtige omgang niet God staat, neemt geen vormen in acht³⁴, maar gaat, smeekt, zit, ligt, knielt bij het gebed, al naar dat het uitkomt. Maar er zijn ogenblikken van bittere nood en angst, en dan werpt men zich met het aangezicht ter aarde, zoals de Heere, want de verschrikkelijke angst en de last van Gods toorn hebben Hem terneergedrukt, zodat Hij in het stof kruipt, een worm en geen mens.

'En Hij bidt.' Het is een wonder! De hoogste God kruipt hier in het stof. Dat doet Hij in vurige liefde voor al de Zijnen. Dat doet Hij als Mens-in-onze-plaats, opdat wij ons in nood en dood op ons aangezicht zouden kunnen werpen. Hij heeft ons verworven en

Hij maakt, dat wij de aanvechting niet licht achten, maar bevreesd worden, ons in het stof werpen en bidden. Hij heeft het voor ons verkregen, want Hij heeft de Geest verworven, Die Hij in ons uitstort.

Hij heeft de angst die op Hem lag, niet van Zich afgeschud, maar Hij heeft volgehouden. 'Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE der heirscharen; laat hen door Mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls.' De Heere heeft het verworven dat de Zijnen ook voor de geringste zonde sidderen als een blad en begeren Gods wil te doen. Als Borg ligt Hij daar in Gethsémané in het stof en verwerft voor de Zijnen de Heilige Geest, zodat zij bij alle weifeling en verslapping wel een tijdlang door duivel, wereld en vlees getiranniseerd kunnen worden, maar ondanks het feit dat zij zelf tegen hun wil de grafsteen over zich heen geworpen hebben en zichzelf in het graf gesloten hebben, nochtans de Heilige Geest weer in zich laten inwerken en niet ophouden noch aflat, totdat zij daar bovenuit zijn.

En wat bidt de Heere?

'Vader!' Wonderlijk, Gods toorn te ondervinden in de ziel en te zeggen: 'Vader': niets te ervaren van de liefde van God en toch 'Vader' te zeggen. Dat kunnen wij niet, nee, dat kunnen wij niet! Waar de zonde in ons machtig is, wereld en duivel over ons komen, kunnen wij niet 'Vader' zeggen. Hoe? Blijft Hij dan niet onze Vader? Hangt het dan van ons af of Hij Vader is? Hangt het van de kinderen af of hun ouders hun ouders zijn? Goddeloos is de jongen die verkeerd en weerspanning is; maar dát is pas weerspanning, dát is pas een verschrikkelijke zonde, wanneer men tot de Vader niet meer 'Vader' zegt. De mens die oprecht is, verliest alle moed als de zonde in hem de overhand krijgt, als duivel, wereld en vlees hem overvallen, als men in zijn lusten Gods toorn ondervindt. Dan denken wij: Het is alles te vergeefs, met mijn bekering, met mijn wedergeboorte is het niets gedaan, de hemel is zwart en van koper. Maar is God dan niet eeuwig Vader? Was de vader van de verloren zoon niet tóch vader? Heeft hij niet aan de zoon gedacht toen deze nog bij de zwijnen zat? En de Borg heeft eraan gedacht dat al Zijn broeders, die God Hem gegeven heeft, zouden geloven dat zij geen Vader meer hadden.

Ach, hoe wordt het hart van God overweldigd, als middenin de toorn tot Hem gezegd wordt: U bent toch Mijn Vader! O, hoe wordt de roede uit de hand van de vader geslagen, als het kind tot hem zegt: 'Lieve vader!' Maar naar God toe, dat vermogen wij niet, daarvoor ontbreekt ons de moed! Maar de Borg heeft het gedaan. 'Vader' heeft Hij middenin het gevoel van de toorn gezegd; 'Vader' heeft Hij gezegd, heeft Hij geroepen, opdat het Vaderhart open zou blijven voor al Zijn broeders die onder hun zonden zuchten.

Wat wilde de Heere van de Vader, wat smeekt Hij van Hem?

'Neem deze drinkbeker van Mij.' Hij bedoelt de bittere angst en nood. Het was een verschrikkelijk bittere drinkbeker! Al de eeuwige toorn, die over u en mij moest ontbranden, alle verdoemenis en vervloeking, waarmee u en ik waard zijn vervloekt te worden, alles was in deze drinkbeker, al het bittere en verschrikkelijke dat een kind van God ondervindt als hij zijn zonde en de toorn van God daarover voelt ontbranden. De duivel heeft al zijn gif daarin geworpen, de hel al haar kwellingen, aller dood lag daarin, en de Heere moest de gehele drinkbeker ledigen. Daarom smeekt Hij: 'Vader, of Gij wilde deze drinkbeker van Mij wegnemen!' De Heere kende zelfs in de minste gedachte de zonde niet, hoe kon Hij dan Gods toorn ondervinden? Wij weten wel waar het vandaan komt, wij weten wel, dat wij het verdiend hebben; maar deze heilige,

onschuldige Jezus, Hij kon zelfs geen ogenblik de toorn van God uithouden, Hij kon de verschrikkelijke drinkbeker niet drinken, nee, Hij was er niet toe in staat.⁵

Daarom smeekt Hij als een mens: 'Neem deze drinkbeker van Mij', maar voegt er aan toe: *'Doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede!'* Arme, ellendige, u die onder uw zonde zucht, u zult toch de drinkbeker van de toorn van God niet drinken, de dood niet smaken. Wij moesten eigenlijk de drinkbeker ledigen, want wij hebben tegen Gods gebod gezondigd, en voor de rechterstoel van God moesten wij de kelk ledigen, maar hij is zo groot en bevat zo ontzettend veel, dat u hem de gehele eeuwigheid door niet leegdrinkt. Maar de Borg, de Middelaar Gods en der mensen, treedt tussenbeide; een ogenblik zegt Hij: 'Neem deze drinkbeker van Mij', maar onderwerpt Zich aan de wil van Zijn Vader. Dit is echter de wil van God de Vader, dat u, aangevochtene, u, ellendige, die de drinkbeker van de toorn van God in de hand hebt, niet één druppel daarvan smaken zult; uw Middelaar heeft het gedaan, heeft het gedaan voor u. Dat is de eeuwige wil van de Vader geweest; wij zouden de drinkbeker niet drinken, maar de Borg. De Borg heeft het op Zich genomen, opdat wij zeggen zouden: 'Wat zal ik de HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? Ik zal de beker der verlossingen opnemen en de Naam des HEEREN aanroepen.' Dus zou de Zoon, naar de wil van de Vader, de gifbeker van de toorn van God ledigen, opdat wij de beker van eeuwige vreugde, vrede en zaligheid aan de lippen zullen zetten en drinken. En deze drinkbeker houdt ook veel in; hij is vol van het bloed van Jezus Christus, hij is vol van eeuwig leven, vrede en grote blijdschap, vergeving van zonden, opdat wij drinken kunnen uit de volheid van Zijn heil.

Zo heeft de Borg het ook verworven, dat de onwil en weerspanningheid van Zijn volk verzoend zijn. 'Vader' zeggen, komt niet in ons op als wij getuchtigd worden, en: 'Uw wil geschiede', komt niet in ons op, wij willen onze eigen wil doen. O, hoeveel wordt er tegen onze Vader gezondigd. Maar Hij heeft al dit murmurierend handelen verzoend en de Geest verworven, opdat toch geroepen wordt: *Abba*; opdat wij toch de bittere drinkbeker als uit de hand van de Vader ontvangen, hoewel wij ons ook lang daartegen verzetten; opdat wij ons ten slotte toch nog buigen en 'Vader' zeggen en spreken: Wanneer het dan zo moet zijn, wil ik de drinkbeker drinken.

Hij, onze Plaatsbekleder en Borg heeft het ons verworven dat, wat ons bitter in de mond is, ten slotte toch louter goedheid en zaligheid wordt. Maar het gaat er zo gemakkelijk niet aan toe. Men heeft goed praten: 'Uw wil geschiede', als men geen nood gevoelt, als men geen zonde heeft, en deze iemand niet neerdrukt, als Gods Wet niet in het hart brandt. Maar alle kinderen Gods ondervinden zoiets. Alle kinderen Gods moeten zodanige drinkbeker drinken, en zeggen: 'ja, Vader, Uw wil geschiede, niet de mijne.' Maar door welke doodsangsten gaat het dan heen! Waar zijn Gods beloften, waar is Zijn vorige genade, Zijn vorige macht, Zijn hulp, die ik ondervonden heb in vroegere jaren en dagen? Alles is immers weg! O, dat gaat niet zo gemakkelijk! Laat een ieder het met zijn bloed onderschrijven: Ik heb de eeuwige dood verdiend en erf het eeuwige leven! Dat moet een ieder steeds in het oog houden en het nooit vergeten. Maar in honderd psalmboekjes vind ik altijd de drukfout, dat er staat: 'Verdoemt Gij mij, zo zult Gij mij verhogen', in plaats van: 'Verdoemt Gij mij, (mich) zo zult Gij U (dich) verhogen.'⁶

⁵ Gods toorn *als Borg* kan gedragen worden waardoor de liefde van de Vader in wezen niet verminderd werd, maar juist vermeerderd bij het voldragen en doordragen. (W)

⁶ Kohlbrugge heeft Psalm 55:2 uit het Duitse psalmboek op het oog. Voor mij staat er 'mich' en voor U' dich', dus slechts één letter verschil. In de zes verschillende oude versies van het Psalmboek van M. missen die in mijn bezit zijn, staat het tweemaal goed

Dat de Heere de drinkbeker drinkt, daarin worden alle deugden van God volkomen verheerlijkt; als de Heere op het hoogst verhoogd wordt, zink ik in de diepste afgrond. Vader, zoals U wilt, niet Mijn wil geschiede, slechts de Uwe! En het giftige water komt Hem over de tong; de volle hitte van de afgrond en van de hel brandt Hem op Zijn lippen, in Zijn keel, en Hem overvalt doodsangst; Hij geraakt in strijd met de dood. *Vader, Uw wil geschiede.*

Wat God doet, dat is welgedaan:

Zijn wil is wijs en heilig

'k Zal aan Zijn hand vertrouwend gaan

Die hand geleidt mij veilig.

Als de wil van de Vader maar geschiedt, als de wil van de Koning maar uitgevoerd wordt, wat vraagt dan een goed soldaat naar iets anders. leve de Koning!' roept hij, buigt zijn hoofd en sterft; het is genoeg voor de Koning gestreden te hebben. En waar de Heere zo strijdt, komt een engel van de hemel, die Hem versterkt. Ik kan niet zeggen: 'Vader, Uw wil geschiede', of ik heb het oog op de beloning, de overwinnaarskroon; een lichtstraal van boven gaat op hetzelfde ogenblik door het hart, maar dan moet ik er toch aan. Een engel is de Heere verschenen en heeft Hem versterkt. Ach, thans staan miljoenen engelen om Hem heen, nu Hij gezeten is aan de rechterhand van de Vader. De engel versterkte Hem, hij houdt Hem de beloning voor, het gehele uitverkoren zondaarsgeslacht dat Hij van de dood redden zou, en weg was de engel; weer was er de smart en de duisternis rondom de Heere, en doodsangst overviel Hem.

'En in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger.'

'Een wonderbare strijd ontbrandt,

Toen dood en leven streden.

Het leven hield de overhand,

Het heeft de dood vertreden.'

Ja, mijn geliefden, het heeft de Heere wat gekost, deze drinkbeker te ledigen! Denk hieraan, in de strijd met de duivel, wereld en zonde, als u gevoelt wat Gods toorn is, hoe ernstig Hij het meent, hoe nauw Hij het neemt, denk dan aan deze doodsangst van onze Heere Jezus Christus. Aan Zijn heilige ziel was toch niets onreins te vinden, maar toch heeft de dood Hem overvallen, heeft Hem reeds in zijn macht, want alle verschrikkingen van de duisternis en van de verdoemenis zijn weer bij Hem. De genadige Borg had toch ook de drinkbeker van Zich kunnen wegstoten, maar Hij heeft hem vrijwillig genomen en drinkt hem leeg. Hij voelt de dood, het geweld van de eeuwige verdoemenis in Zijn armen. Maar Hij blijft standvastig, Hij drinkt de eeuwige verdoemenis tot op de bodem van de drinkbeker.

Och, nu moet Hij immers sterven, Hij moet omkomen, want wie kan in de eeuwige gloed leven? Een mens is Hij en ja, wat voor een mens! Onze Borg en Plaatsbekleder is Hij, daarom komt de gehele macht van de hel, de gehele macht van de dood op Hem los. Maar dan zou ook de gehele verlossing teniet zijn gedaan, de Gemeente verwoest zijn en de hel zou gezegevierd hebben! Maar de Heere geeft niet toe, Hij laat niet los, Hij wil niet dat Zijn broeders de drinkbeker drinken. Allen die roepen: 'Heere Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U mijner' zullen het ondervinden dat zij een Ontfermer hebben; 'Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op

(de eerste drukken van 1798 en Si) en in de latere viermaal fout. In de laatste versie, in 2001; uitgegeven door de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht, heeft men deze hele zin weggelaten en er een andere voor in de plaats gezet! (Van Es)

u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE uw Ondermer!⁴³ En zo ligt op onze Ontfermer de angst der hel, maar Hij laat niet los, Hij bidt, Hij bidt des te ernstiger.

Als de doodsangst u overvalt, zo bid! Als de angst omwille van uw zonden, als de angst van de wereld en van de hel u aangrijpt, zo bid! Als twijfel over u komt of u wel zalig zult worden, zo bid! Ook al denkt u: Ik ben verloren, met mij is het uit, ik kom niet terecht, bid, bid! U kunt niet? Ook dat heeft onze dierbare Borg en Plaatsbekleder gedaan, want Hij heeft de moedeloosheid van Zijn volk verzoend. Verzoend heeft Hij dat wij, middenin onze zonde en nood, Gods almachtige genade niet kunnen aangrijpen. Verzoend heeft de trouwe en genadige Borg, dat men de duivel genoeg doet te geloven, dat het bloed van Christus die en die zonde niet zou kunnen wegnemen. En Hij heeft ons de Geest Gods verworven om te ernstiger te bidden, om in doodsangst aan te houden en te ernstiger te bidden.

Mijn geliefden, het kan niet uitblijven: dat gebed wordt verhoord. Hoe? Dat is Gods zaak. Het zal verhoord worden. Waarom zal ik om uitkomst bidden als ik niet in nood verkeer? Maar dan moet ernstig en al ernstiger gebeden worden.

'Ik kan het niet', zegt u. Doe het dan niet, en u doet het toch, wanneer wij maar eenmaal weten dat Jezus is en Jezus blijft. Als wij maar eenmaal zeer veel nood en zonde hebben, dan wordt gebeden: 'Ik kan U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent.' En Hij zal en moet het doen. Hij heeft gebeden voor al Zijn broeders en heeft ons de Geest verworven, daarom is er geen betere raad dan: bid, bid alle nood weg. De muren van Jericho moeten vallen! Met onze macht wordt niets uitgericht, maar door het gebed wordt de Heere God eraan gehouden" dat Hij het met ons goedmaakt voor tijd en eeuwigheid; dat Hij voor ons zorgt, voor vrouw, kind, huis en alles wat wij nodig hebben.

Maar dat gaat niet ineens zo snel; het wordt erger, het wordt steeds zwarter en donkerder, steeds verschrikkelijker. God schijnt niet te willen horen, het lijkt alsof Hij de mens met zijn gebed verwierp. Dat heeft onze dierbare Heere en Heiland ook ondervonden, want zo verschrikkelijk overviel Hem de angst, dat Zijn zweet werd gelijk grote druppels bloed die op de aarde vielen. De aarde dronk Zijn heilig bloed in. U hebt nog geen bloed gezweet! Wat een angst is de angst van de hel, de angst voor de toorn van God, wat een angst heeft Hij voor ons doorgemaakt! En zo heeft Hij hier in deze hof alles weer hersteld wat wij in de hof van het paradijs verdorven hadden. In deze hof heeft Hij erom moeten vechten dat het waar zal worden: *Zij zullen de dood niet zien in der eeuwigheid*. Door strijd heeft Hij het voor ons verworven, dat wij met vreugde de drinkbeker des heils kunnen opnemen. Het bewijs daarvoor is, dat Hij opgestaan is uit de doden, dat Hij niet in het graf is blijven liggen, maar verhoogd is. Niet voor Zichzelf en toch wel voor Zichzelf, maar als onze Borg en Plaatsbekleder, als Middelaar Gods en der mensen, voor mij en voor u. Daarom staat er: 'En als Hij van het gebed opgestaan was, kwam Hij tot Zijn discipelen en vond hen slapende van droefheid.' Heden is de Heere tot u gekomen in de prediking; heden is de Heere u verschenen in de macht van Zijn liefde. Hoe zal Hij u morgen vinden? Slapend, slapend van droefheid, als u Zijn discipel bent? Slaap dan nu voort in uw droefheid; u brengt toch niets tot stand. Maar dit blijft: óf u komt in het paradijs van God, óf Jezus heeft geen bloed gezweet. Amen.

9. Uitleg over Mattheüs 26: 57 en 59-68 en Johannes 18: 19-23.

Jezus vals beschuldigd

Die nu Jezus gevangen hadden, leidden Hem heen tot Kajafas, den hogepriester, alwaar de Schriftgeleerden en ouderlingen vergaderd waren.

En Petrus volgde Hem van verre tot aan de zaal des hogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien.

En de overpriesters, en de ouderlingen, en de gehele grote raad zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten; en vonden niet.

En hoewel er vele valse getuigen gekomen waren, zo vonden zij toch niet.

61 Maar ten laatste kwamen twee valse getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven opbouwen.

62 En de hogepriester, opstaande, zeide tot Hem: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen dezen tegen U?

63 Doch Jezus zweeg stil. En de hogepriester, antwoordende, zeide tot Hem: Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon van God?

64 Jezus zeide tot hem: Gij hebt het gezegd. Doch Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien den Zoon des mensen, zittende ter rechter hand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels.

65 Toen verscheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd, wat hebben wij nog getuigen van node? Ziet, nu hebt gij Zijn Gods lastering gehoord.

66 Wat dunkt ulieden? En zij, antwoordende, zeiden: Hij is des doods schuldig.

Johannes 18: 19-23

19 De hogepriester dan vraagde Jezus van Zijn discipelen, en van Zijn leer.

20 Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in den tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken.

21 Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat Ik gezegd heb.

22 En als Hij dit zeide, gaf een van de dienaren, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag, zeggende: Antwoordt Gij alzo den hogepriester?

23 Jezus antwoordde hem: Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?

Wij hebben vóór alle dingen ter harte te nemen, dat in de hele lijdensgeschiedenis aan het licht gekomen is aller mensen ongerechtigheid, dat wil zeggen: niet alleen van alle mensen, die destijds leefden en deze ongerechtigheid pleegden, maar van alle mensen, die ooit geleefd hebben en ooit leven zullen, dus ook onze ongerechtigheid; - én de gerechtigheid Gods, de gerechtigheid, naar welke Hij de zonde zo aan Zijn lieve Zoon gestraft heeft; de gerechtigheid, naar welke Hij heeft te gronde laten gaan, wat de Zoon niet heeft gekust; en eindelijk de gerechtigheid, welke geopenbaard wordt in het Evangelie tot vergeving der zonden.

Voorts hebben wij onze Heere in de lijdensgeschiedenis te beschouwen als Degene, Die daar niet in Zijn Persoon staat, maar aan Zich heeft onze persoon, Die van zonde in het

geheel niets geweten heeft, maar door God voor ons tot zonde gemaakt is. Wij hebben Hem dus te beschouwen als 's mensen Plaatsvervanger, als Borg van al degenen, die God de Vader Hem gegeven had, om hen te verlossen en te heiligen. Wanneer wij dus de lijdensgeschiedenis lezen en overwegen, dan moeten wij wel bedenken, dat, wanneer wij wensen als leden aan Hem, het zegevierende Hoofd, deel te hebben aan Zijn heerlijkheid, wij onder mensen geen ander lot te verwachten hebben, dan dat hetzelfde lijden, zij het ook niet in dezelfde mate en in dezelfde vorm, nochtans hetzelfde lijden, dat over de Heere gegaan is, ook over ons gaat. Dat blijft niet uit. Geen mens kan tot God bekeerd of door God in de weg Zijner geboden gehouden worden, of hij moet ondervinden, dat hij in deze wereld op deze of gene wijze, juist om Christus' wil, mishandeld en veracht wordt. Wanneer hij tot zichzelf inkeert, dan zal hij wel zonde genoeg bij zich vinden, maar hij zal ook dit bij zich vinden, dat er Een is, Die woning in hem nemen wil, om hem tot de heerlijkheid te leiden, gelijk Hij ter heerlijkheid ingegaan is: *door lijden*.

Vers 57 van Mattheüs 26 begint aldus: "Die nu Jezus gevangen hadden ..." Van de gevangenneming van onze Heere is hier dus sprake. Om mijner zonden wil hadden alle duivelen mij moeten gevangennemen en voor het gerecht slepen. Wij weten, dat de overheid de wet handhaaft. Wanneer er gestolen of gemoord wordt, dan komt de politie en neemt de overtreder gevangen; dan komt hij voor het gerecht en wordt veroordeeld. God de Heere laat de wet handhaven door de overheid. Dat doet de overheid niet op zichzelf, maar waar zij het doet, daar doet God het door de overheid en politie. Indien nu de uiterlijke diefstal, die dikwijls zeer onbeduidend schijnt, door God voor het aardse gerecht gestraft wordt, hoe zal Hij dan Zijn geboden handhaven voor Zijn gerecht in de hemel! Wanneer men door het aardse gerecht veroordeeld wordt, dan is het nog niet gedaan; dan heeft men nog met God te doen.

Nog eens: wanneer God de Wet handhaaft in stad en land, hoe zal Hij het dan in de hemel doen! Wanneer Hij hierbeneden zo vreselijk gestreng is, hoe vreselijk gestreng zal Hij dan in de hemel zijn, zodat Hij de onschuldige geenszins onschuldig zal houden! De mens wil gewoonlijk slechts dat voor waar aannemen, wat hij met Zijn zinnen waarneemt. Ik moet er echter aan herinneren, dat nog vele andere dingen waar zijn, die men niet met de zinnen waarneemt. Dat God zo'n streng gericht houdt over de zonde, kan geen mens geloven, tenzij hij, door de Geest Gods wedergeboren, voor Gods Wet verzinkt en erkent, dat hij tegen alle geboden Gods met gedachten, woorden en werken gezondigd heeft. Voor Gods gericht staat er een, - de duivel, - die het recht handhaaft, dat hij heeft. De mens is doodschuldig. Zo moet God de mens overleveren aan Zijn vijand, de verklager, die de mens in de gevangenis, d. i. in de hel, brengt en daar houdt, tot Hij de laatste penning betaald heeft. Óf er moet een ander voor hem optreden, die zegt: "Laat hem los, want ik heb een verzoening voor hem gevonden!" De straf nu, die u met uw zonde verdiend hebt, neemt de Heere op Zich, wanneer u erkent ze waardig te zijn. Hij laat voor u het gericht over Zich komen, Hij laat Zich voor u, alsof Hij de zondaar, de overtreder, binden en voor u voor het strenge bloedgericht brengen en ter dood veroordelen.

Dat is de troost van de vergeving der zonden, "dat God, om het genoegdoen van Christus, aan al mijn zonden, ook Mijn zondigen aard, waarmede ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht van God kome." Het gericht, het bloedgericht, voor hetwelk de Heere gesteld werd, was zo te zeggen het geestelijke, het hemelse gericht. Wat daar gebeurde, gebeurde in de hemel. De hogepriester staat daar niet voor zichzelf, maar hij staat daar als hogepriester Gods. Hij zelf begaat, wat hem aangaat, met het Sanhedrin de afschuwelijkste moord; anderzijds

doet hij in zijn ambt datgene, waartoe God hem geroepen had. Want het lam, dat in een beeld voor de zonde geslacht werd, de bok, die op de Grote Verzoendag voor de zonde gebracht werd, moest door de hogepriester ter dood veroordeeld worden. God zet de mens op de hoogste trap der heiligheid, zoals deze hogepriester, en legt Zijn Hogepriester, van Wie Hij gezegd heeft: "Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek", in het stof des doods. Zo openbaart God, wat de hoogste heiligheid des mensen is tegenover de Heere Jezus.

De hogepriester heeft, wat hem aangaat, gezondigd tegen de Heilige Geest; hij, zowel als zijn schoonvader Annas, heeft beter geweten. Wat Annas betreft, deze was vroeger zelf hogepriester geweest, maar was uit zijn ambt ontzet. Zijn zoon had Zijn plaats ingenomen, en nadat ook deze afgezet was, kwam zijn schoonzoon Kajafas tot het ambt. Annas was een rijk kerkvorst. Hij verkocht zo te zeggen dit ambt; hij lette ook op het belang van zijn dochter, en zorgde dat het geld in de familie bleef. Er werd om het bezit der hogepriesterlijke waardigheid destijds een vreselijke strijd gevoerd, alle mogelijke list en omkoping werden tebaat genomen, om dit ambt te verkrijgen en zich daarin te handhaven. Zo ging het dan ook Kajafas er vóór alles om, dat hij rustig in zijn ambt mocht blijven en het grote inkomen genieten, dat meer dan een miljoen bedroeg.

Onze Heere en Heiland werd eerst naar Annas gebracht. Dat was een oud man, van veel ervaring, die de Wet in allendele zeer goed kende, doch hij moest voor Zijn kinderen zorgen. Dat gaat zo in de wereld. Zou Hij daar de arme Jezus en de gerechtigheid laten voorgaan en aldus in onmin geraken met zijn schoonzoon. "De arme Jezus" kan men licht veroordelen en "dan behoud ik mijn geld", - zo dacht Annas. Dat zijn van die alledaagse zonden. "O, Jezus zit in de hemel, en vergeving van zonden kan ik in de tempel en met offeranden zoeken." Zo zendt men dan Jezus weg en blijft zelf zitten op de zetel der heiligheid. Veel vreugde hebben Annas en Kajafas niet meer gehad; nog drie of vier jaren duurde het, toen werd Kajafas afgezet. Maar wie ziet zoiets voor het ogenblik?

Annas zendt Jezus weg. Hij moet naar Kajafas, die gezegd had: "Gij verstaat niets; en gij overlegt niet, dat het ons nut is, dat één mens sterve voor het volk, en het gehele volk niet verloren ga" (Job. 11: 49 en 50). Daar had de duivel eens iets goeds en waars gezegd; het enig goede, dat hij ooit gezegd heeft. Kajafas heeft dat moeten zeggen in zijn ambt, evenals God ook Bileam, de valse profeet, gebruikte, om Zijn volk te zegenen; en evenals Hij ook de tong van alle andere profeten in Zijn hand heeft, zodat zij dingen moeten zeggen, die zij niet meenden.

Uit zeventig mannen bestond het Sanhedrin; Kajafas was de een-en-zeventigste. Vergeet het niet, dat er nog nooit een kerkenraad in de wereld is geweest van zo'n kennis, eerwaardigheid, macht en aanzien. U kunt u daarvan geen voorstelling maken. De Joden waren destijds verbazend rijk, buitengewoon geleerd, en wat heiligheid betreft, konden zij, althans wat het uiterlijke betreft, zeggen: "Wij hebben niet gezondigd als onze vaderen." Van uitwendige afgodendienst was er geen spoor meer. Derhalve wat men zich denken kan van macht, rijkdom, eerwaardigheid, kennis van de Schrift, - dat alles was hier bijeen. Zij wisten allen zeer goed, welke de weg der zaligheid is, en zij allen - dachten zij - kwamen, wanneer zij stierven, ongetwijfeld in de hemel. Ze waren veel te heilig, dan dat ze in het vagevuur of in de Hades zouden komen; zij kwamen terstond in de hemel, en op de hoogste trap der zaligheid.

Onder hen bevond zich een, van wiens vader de Joden nog heden zeggen, dat hij de heiligste man was, en zij meenden, dat de Messias volstrekt uit deze familie moet komen. Deze man heeft de Heere ook veroordeeld. Daarom dankte de Heere Jezus Zijn Vader ook met deze woorden: "Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen, - geleerden en heiligen, - verborgen

hebt, en hebt ze de kinderkens geopenbaard. Ja Vader, want alzo is het welbehagen geweest voor U." Alles, wat schittert, wat hoog en heilig is voor de wereld, dat is Gode een gruwel; daarentegen alles, wat ter aarde ligt, wat niet machtig en niet heilig is, bij hetwelk het gaat om Gods wil en waarachtige heiligheid, - dat is het, wat de Heere verkoren heeft.

Dat wij het tot onzen troost wel ter harte nemen en indachtig blijven, dat de Heere onschuldig is, dat men wel valse getuigen zocht, maar niets gevonden heeft. Had Hij zonde gehad, dan had Hij niet voor mij kunnen betalen; maar daar staat het onschuldige, vlekkeloze Lam, opdat ik mij daaraan houde. Voor de Wet staat Hij daar als de allergrootste zondaar, dewijl Hij de zonde van het ganse menselijk geslacht draagt; doch op Zichzelf is Hij het onschuldige, vlekkeloze Lam.

De hogepriester zoekt de Heere eerst door listigheid in een strik te krijgen, om Hem dan te veroordelen. ***De hogepriester dan vraagde Jezus van Zijn discipelen, en van Zijn leer.*** Hij wist wel, wat Jezus leerde, dat dit niet iets bijzonders was, maar hetzelfde, dat alle Profeten en heiligen van ouds her geleerd hadden; maar hij wist ook, dat Zijn eigene leer niet deugde. De hogepriester wist ook heel goed, wie de discipelen van de Heere Jezus waren, en dat hij zelf zich door Hem had moeten laten onderrichten; dat wilde hij echter niet, want dan had hij geen hogepriester kunnen blijven. Daarom wilde Hij de Heere met listigheid vangen. De Heere zou een sekte gevormd en een bijzondere leer verkondigd hebben.

Maar deze wapenen sloeg de Heere hem terstond uit de hand en antwoordde hem: ***"Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in den tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken. Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat Ik gezegd heb."***

Dat wil dus zeggen: Ik heb geen bijzondere, geheime leer verkondigd, maar alles wat Ik geleerd heb, dat heb Ik in het openbaar, zonder achterhouden geleerd voor al het volk. Zo was de hogepriester dus het wapen uit de hand geslagen.

O, nog heden kunnen de aanzienlijke en geleerde en heilige mensen zo voornaam over Jezus en Zijn ware discipelen de neus optrekken en vragen, wat dat wel voor een leer mag zijn, en wat het wel voor mensen mogen zijn, die deze leer aanhangen? En toch weten zij zelf het heel goed. Maar de hand in de boezem gestoken, indien men tot een arm zondaar geworden is, - welk een vijandschap en bitterheid tegen de leer der vrije, algenoegzame genade vindt men daar! Welk een uitvorsen en uitvragen, alleen maar om iets te vinden, dat men er aan berispen kan! Want nooit en nimmer zal die leer goed zijn of iets betekenen in de ogen der wereld, die de mens op het diepst vernedert en God op het hoogst verhoogt en eert, - de leer, die er op staat, dat men der wereld afgestorven zij en zichzelf verloochend hebbe. Daarentegen moet die leer der wereld gebracht worden en zal door haar erkend en aangenomen worden, naar welke men zo te zeggen met zeil en treil de hemel kan binnenvaren, in Zijn zonde kan blijven zitten en er niet voor gestraft wordt.

En als Hij dit zeide, gaf een van de dienaren, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag, zeggende: Antwoordt Gij alzo den hogepriester? Jezus antwoordde hem: Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij? Om genot, om geld en eer, wordt de Heere in het aangezicht geslagen, alleen om Gods Woord tegen te staan, dat zegt, dat de mens niet leeft bij brood alleen, maar bij alle woord, dat door de mond Gods uitgaat.

Kajafas heeft met Zijn listige vragen niets bereikt. Daarom grijpt hij naar een ander wapen. Valse getuigen zullen tegen de Heere optreden. Eén ding moet ik echter opmerken: het was tegen de wet, op deze tijd iemand te veroordelen. En ook dit: er moeten naar de Joodse wet eerst getuigen optreden, die de beschuldigde ontlasten, en eerst daarna de anderen, die hem aanklagen. Dat geschiedt echter ook niet, maar alles staat hier van te voren vast. God is in de wereld een overtreder, al zegt de wereld ook, dat Hij goed is. De Heere Jezus is een misdadiger, al wordt Zijn rijk ook met veel geld uitgebreid. Dat is een uitgemaakte zaak. - Ja, God is goed, maar de duivel is toch nog beter. Van de duivel krijgt men een evangelie zonder Wet; verkoopt men de duivel zijn ziel, dan kan men de zonde in de hand houden en naar eigen begeerten leven. De duivel tovert een mens wat voor, zodat hij meent, dat hij in de hemel komt, en hij vaart toch ter hel.

De mens handhaaft zich zo lang hij kan en geeft alles voor zijn leven, totdat God komt en het heet: "Gij zijt mij te machtig geworden in uw liefde!" tot Hij de mens ter aarde werpt, zodat hij geheel tot niets geworden is, zodat er niets overblijft dan genade, vrije genade.

Er traden valse getuigen op. Dat moest zo geschieden naar de Schrift, dat er valse getuigen optraden en alles, wat de Heere gesproken had, verkeerd uitlegden. Dat is de waarheid Gods eigen: waar zij optreedt, daar waagt bijna geen mens haar te verdedigen, daar is toch altijd gevaar aan verbonden. De duivel daarentegen vindt voor zijn leer genoeg getuigen en verdedigers.

Maar hoeveel getuigen er ook tegen optreden, zij kunnen toch niet bestaan; het gezond verstand veroordeelt hen. Dat gevoelt Kajafas ook, het gaat zo niet. Daar komen nu twee getuigen en zeggen: ***"Deze heeft gezegd: Ik kan de tempel Gods afbreken en in drie dagen dezelve opbouwen"***.

Welk een beschuldiging! Lees de ganse Schrift door: allen, die de tempel Gods bouwen, worden beschuldigd, dat zij hem afbreken. Dat is ook waar; want de afgodstempel, waarin de wereld offert, breken zij af; zij bouwen echter de ware tempel Gods op de enige Hoeksteen. De anderen noemen weliswaar hun afgodstempel het huis Gods, en in zo verre hebben zij in hun aanklacht gelijk.

Daarom traden ook valse getuigen op tegen Stefanus en zeiden: "Deze mens houdt niet op lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de Wet. Want wij hebben hem horen zeggen, dat deze Jezus, de Nazarener, deze plaats zal verbreken, en dat Hij de zeden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft" (Hand. 8: 13 en 14). Dat is der waarheid eigen: de mens lastert haar zolang hij haar niet kent, totdat de Heere God Zich aan hem openbaart, - dan zal hij Zijn zonde bekennen, en de Heere Jezus dankbaar zijn, dat Hij op Zich heeft willen nemen deze grote zonde van lastering.

Ook nu kunnen de getuigenissen niet eenparig zijn. Dat ging toch niet aan, de tempel, aan welks herstelling 46 jaren gearbeid was, in 3 dagen weer op te bouwen, al had Hij daartoe ook over 30.000 man kunnen beschikken. Derhalve, dat kon toch ook niet waar zijn. Zij hadden een woord opgevangen, dat de Heere gesproken had van Zijn lichaam, toen Hij zei: "Breekt deze tempel, en in drie dagen zal Ik dezelve oprichten" (Joh. 2: 19). Dat legden zij nu opzettelijk verkeerd uit.

Dat is onze aangeboren boosheid, de woorden van de oprechte te verdraaien en zo op het schandelijkst te zondigen tegen het negende Gebod. Het negende Gebod vecht niemand aan, wel het gebod: "Gij zult niet echtbreken!" En "gij zult niet doodslaan!" - "gij zult niet stelen!", en dergelijke wat onmiddellijk ons eigen zedelijk gevoel kwetst. Maar, "gij zult geen valse getuigenis spreken", - ja, wie overtreedt dit gebod? Wanneer echter God het een mens openbaart, dat geen gebod door ons meer overtreden wordt dan dit, zonder dat wij er in het minst aan denken, dat wij voor God geoordeeld staan,

geoordeeld door dit gebod, wanneer Hij openbaart en ontdekt de vele valse getuigenissen tegen de enige Heiland en Verlosser, - (ik wijs daar voortdurend op, want God wil, dat de zonde erkend wordt) -, dan, eerst dan ontstaat er behoefte aan de Borg, dan eerst de dankbare waardering van het losgeld, dal de Heere gebracht heeft.

Ook dit wapen is Kajafas uit de hand geslagen. Daarom beproeft hij het met een derde. Hij bezweert de Heere bij de levenden God: ***"Zeg ons, of Gij zijt de Christus, de Zoon van God."***

Kajafas wist dus: de Messias, de Christus, is de Zoon van God, derhalve God, éénswezens met de Vader. Hij vraagt de Heere: Zijt Gij het? Hij neemt de Heere een eed af, maar gelooft zelf van die eed en de heiligheid van de eed in het geheel niets. Hij deed zoals eenmaal een zekere paus, die om een kardinaal uit de weg te ruimen, hem vergif in een hostie liet toedienen. De hogepriester gelooft niet aan de eed, maar krachtens zijn ambt eist hij van de Heere Jezus een eed. En de Heere ontwijkt de vraag niet. Hij antwoordt: ***"Gij hebt het gezegd!"***

Met andere woorden: "U weet het zelf, het is u wel bekend, het is u geen verborgene zaak; u zou als hogepriester geen eed van Mij vorderen, indien uw geweten u niet zei, dat Ik het ben. Maar hoor nu! U zult Mij veroordelen, u zult dit uw doel wel bereiken; maar de Zoon des mensen, Die Adams schuld op Zich neemt, zal zitten naar het woord: "Zit aan mijn Rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten" (Ps. 110: 1). Nu staat Hij nog voor u, maar Hij zal zitten ter Rechterhand der kracht Gods." ***Doch Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien den Zoon des mensen, zittende ter rechter hand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels."*** - "Van nu aan", van het ogenblik af, dat zij de Heere Jezus veroordeeld hebben, heeft het Sanhedrin het moeten ondervinden, dat de Heere zat ter Rechterhand der kracht, - een kracht die al hun kracht te morzel stootte; het heeft het ervaren, hoe Hij kwam in de wolken des hemels, in allerlei straffen en gerichten, het een voor, het andere na.

Toen verscheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd, wat hebben wij nog getuigen van node? Ziet, nu hebt gij Zijn Gods lastering gehoord. Wat dunkt ulieden? En zij, antwoordende, zeiden: Hij is des doods schuldig." Toen dit oordeel uitgesproken was, veroorloofden zij zich tegen de Heere, wat zij wilden, zij vierden hun moedwil aan Hem bot, en begingen zelfs de grootste Godslastering, spuwden de Heere in het aangezicht, sloegen Hem met vuisten en bespotten Hem, door Zijn aangezicht te bedekken en dan te vragen: "Kunt Gij mij zien? ***Profeteer ons, Christus, wie is het, die U geslagen heeft.***

Op de valse aanklacht heeft de Heere gezwegen; op de vraag: "Zijt Gij de Zoon van God?" heeft Hij geantwoord. Laat ons hierbij niet vergeten: de veroordeling van de Heere was de grootste ongerechtigheid, die ooit begaan werd; en evenwel, volgens de Wet was het rechtvaardig, de Heere ter dood te veroordelen. Hij stond daar niet voor Zichzelf, maar in de persoon des zondaars. Al uw, al mijn zonde lag op Hem; zo stond Hij dus voor de rechterstoel der Wet als de grootste zondaar. De Wet kende Hem niet als Zoon Gods, maar als Degene, op Wien alle zonde lag. Voor de Wet had Hij moeten zeggen: "Ik ben slechts een mens". Dat doet Hij echter niet, maar op de vraag: "Zijt Gij de Zoon van God?" antwoordt Hij: "Gij hebt het gezegd."

Wat heeft Hij daarmee verworven? - Wanneer valse getuigen tegen u optreden, volg dan de Heere na, zwijg, - het verteert als sneeuw, het gaat voorbij als water, dat van de berg neervloeit. Hebt u gedaan, wat goed, wat waar en wat rechtschapen is, - verantwoord u niet, laat alle lastering over u heengaan. Wie lastert en liegt, valt ten laatste zelf in de kuil, die hij voor anderen gegraven had. De waarheid blijft, de leugen moet sterven.

Bent u Gods kind? - er zijn honderden en duizenden, die de vermetelheid hebben, "ja" te zeggen, en zij zijn het niet. Maar er zijn enige weinigen in de wereld, en er zijn van ouds her slechts weinigen geweest, - zij sidderen voor Gods Wet, beven en verzinken er voor; zij staan voor de Wet als de grootste zondaars en moeten van zich bekennen: "Ik ben een duivelskind!" Maar de genade is tussenbeide gekomen en heeft zich bij hen verheerlijkt. Zo zondig als zij zijn, weten zij nochtans: *God daarboven is mijn Vader! ik Zijn kind!*

Verzink voor de Wet en kom met al uw schuld, en zie, wat de Heere voor u gedragen heeft. Sta daar voor de Wet als een arm zondaar, als een Godslasteraar, wanneer u zegt: "Ik ben Gods kind."

Er staat daar echter Een, Die het recht heeft, zo te spreken. Hij had al uw en mijn schuld op Zich geladen en was zó de grootste zondaar voor de Wet. Hij blijft bij Zijn verklaring: "*Ik ben Gods Zoon!*" En heeft zó verworven, dat u voor het gericht, voor de beschuldigende Wet, wanneer de hogepriester der Wet u op een eed daagt, nochtans met stervende ogen op uw gebonden en zó voor het Sanhedrin staande Jezus ziende, mag u zeggen: "*Ik ben Gods kind!*"

25 Maart 1860. H. F. K.

Zondagsblad 11-4-1897

10. Jezus voor Kajafas.

"De hogepriester dan vroegde Jezus van Zijn discipelen en van Zijn leer. Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in de tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken. Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, deze weten, wat Ik gezegd heb. En als Hij dit zeide, gaf een van de dienaren, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag, zeggende: Antwoordt Gij zo de hogepriester? Jezus antwoordde hem: Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?" Johannes 18: 19-23

De 69ste Psalm is een lijdenspsalm. Hij heet: "Een Psalm van David, voor de opperzangmeester, op Schoschannim." Luther heeft daarvoor: "Een Psalm van David, van de rozen, om voor te zingen." Dit "rozen" (of liever: leliën) betekent een muziekinstrument. Zouden wij hier echter aan bloemen willen denken, zo mogen wij het wel omkeren en zeggen: een Psalm Davids van de doornen, die ons eerst steken, als wij de rozen willen afplukken.

Het is een Psalm van Jezus Christus, de Messias, van Wien David in deze Psalm spreekt, en de Gemeente zingt deze Psalm en heeft hem ontvangen, om hem te zingen in de Persoon van Jezus Christus, daar Hij het Hoofd is, Die alles voor haar heeft doorstaan tot verzoening harer zonden; alsdan zingt de Gemeente deze Psalm, dewijl zij verwaardigd wordt, dezelfde taal te spreken als de Heere Jezus en dezelfde klachten aan te heffen, hetgeen haar een grote eer is, - omdat ze verwaardigd wordt, de Heere Jezus het kruis na te dragen, deel te hebben aan Zijn lijden en sterven, om daarna ook te delen in Zijn heerlijkheid. - zo zien wij dan in deze Psalm allereerst onzen Heere, de doodsstrijd strijdende in Gethsémané, en horen Hem roepen: *"Verlos Mij, o God! want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan; Ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt Mij. Ik ben vermoeid van Mijn roepen. mijn keel is ontstoken, mijn ogen zijn bezweken, daar Ik ben hopen op Mijn God!"*

Die in de eeuwige heerlijkheid zullen ingaan, om eeuwig met Jezus te zijn, hebben er zich op voor te bereiden, dat zij dezelfde doodsstrijd zullen te strijden hebben, dat zij letterlijk in zulk een doodsnoed zullen komen, waaruit het licht van de genadige en goedertieren God wel weer zal opgaan; want zoals Hij Jezus uit de diepe wateren heeft opgehaald, zo haalt Hij ook al de Zijnen er uit op, zodat de vloed hen niet zal overstromen; maar toch komt, vooral in de Jordaan des doods, het water tot aan de lippen. Nu roept de Heere Jezus verder: "Die Mij zonder oorzaak haten", - er was immers Zijnerzijds geen oorzaak, bij Hem was alles liefde, maar zij wilden de waarheid niet, zij haatten de waarheid! - *"die Mij zonder oorzaak haten, zijn meer dan de haar Mijns hoofds; die Mij zoeken te vernielen, die Mij om valse oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden; wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven."*

De Heere heeft God niets ontfrofd, Hij heeft Hem Zijn eer niet ontfrofd, maar wij hebben dat wel gedaan met onze moedwillige ongehoorzaamheid, toen wij door de verleiding des duivels het gebod overtraden. Maar Hij brengt nu betaling, zodat er niets te betalen overblijft, maar alles betaald is. "O God! Gij weet van mijn dwaasheid, en mijn schulden zijn voor U niet verborgen."

Nu roept Hij verder: *"Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, Heere der heirscharen! laat hen door Mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls!"* Dat is toch een wonderliefde! Aan Zichzelf denkt Hij niet als aan Zichzelf, maar als aan de Borg, de opperste Herder der Zijnen, de Leidsman hunner zaligheid, als aan Degene, op Wien allen, die de Heere verwachten, zien tot hun troost, tot hun versterking en als op hun voorbeeld, zoals de soldaten zien op hun bevelhebbers en zoals de Gemeente ziet op een trouw voorganger; want het lijden van Christus komt in de eerste plaats over de voorgangers, en zo over de Gemeente, en als nu de voorganger in Zijn vreselijke nood zou bezwijken, God prijsgeven, Jezus Christus prijsgeven, dan zou de Gemeente te schande en schaamrood worden. Want de duivel zou zeggen: "Uw bevelhebber deugt niet! het is alles ijdelheid!" Zo houdt dan de voorganger bij de Heere aan, opdat allen, die de Heere hem gegeven heeft, om ze te weiden, aan hun voorganger zouden ervaren: de troost, waarmede God vertroost, is waar en is niet voorgewend, het zijn geen verdichte fabelen. Daarom: "Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten!"

Overwegen wij thans, wat ons de Evangelist Johannes in het 18e Hoofdstuk mededeelt aangaande het lijden onzes Heeren voor Kajafas. Bedenken wij in de eerste plaats, Wien wij hier voor ons hebben. Wij hebben voor ons de waarachtige God, Hem, van Wien geschreven staat: "In de beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God." Wij hebben voor ons de Enige, Die ons kan leren, Wie God is, zodat God in ons hart komt als de levende God, als ons hoogste Goed, ons algenoegzaam Deel en Goed.

Als Hij ons Hem niet verklaart, blijven wij in duisternis en blindheid zitten, om eeuwig verloren te gaan. Wij hebben Dien voor ons, Die de harten kent en de nieren proeft, Die alleen weet, wat in het hart des mensen is; - Hem, Die van Zichzelf getuigt, en de Gemeente kent Hem daar ook voor -: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven"; - Hem, Die de ganse aarde met alle mensenkinderen in Zijn hand heeft, Hem, Die de enige Wijsheid is, van Wie wij zoveel lezen in de Spreuken van Salomo. Deze is de ware Jozua: Hij leidt Zijn volk uit de woestijn door de Jordaan in het beloofde land, in de stad Gods daarboven. Hij is de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde, Die alle kinderen en kinderkens leert roepen: "Abba, lieve Vader!"

Deze zien wij hier, maar gebonden, in banden, zoals wij in vers 24 van dit Hoofdstuk lezen: ***"Annas dan had Hem gebonden gezonden tot Kajafas, de hogepriester."*** Annas had Hem gebonden voor zich gehad en Hem vervolgens gebonden naar Kajafas laten brengen. Gebonden staat daar de Waarheid, gebonden de Wijsheid, gebonden het eeuwig en tijdelijk geluk der arme, ja armste mensenkinderen! Wereld en duivel binden mijn Heere, wereld en duivel binden Zijn discipelen, - evenwel, Gods Woord laat zich niet binden!

Maar in welke banden bevinden wij mensen ons van nature, dat de Zone Gods Zich als Borg laat binden om ons te ontbinden! Wij kunnen onszelf niet losmaken en bevrijden van de banden der zonde, zelfs niet van één enige zonde, wij kunnen ons niet bevrijden van de banden des duivels, van de banden der dwaling, der blindheid, des doods. Als Hij ons ontbindt, dan zijn wij vrij, anders niet. Maar hier zien wij nu deze levende Vrijheid gebonden in Kajafas' zaal.

En wie was deze Kajafas? Hij was de hogepriester, - van God verordend, daar het Hem behaagde het ambt te laten bestaan, als profeet Zijner wijsheid, - begiftigd met het hoge ambt, om jaarlijks voor het volk met bokkenbloed het heiligdom binnen te gaan, teneinde daar verzoening te doen. Hij was dus de eerste in het land, het opperhoofd van de Kerk, - maar een goddeloos man, een gierigaard van de ergste soort, die de mensen allerlei geboden oplegde, doch ze zelf met geen vinger aanraakte. Hij had de dochter

van Zijn voorganger Annas tot vrouw, en zo deelden zij, schoonvader en schoonzoon, het ontzaglijk inkomen, dronken dus het bloed der weduwen en aten de huizen der wezen op. Welk een tegenstelling! De Vrijheid gebonden, en het kwaad ogenschijnlijk zonder banden! De eeuwige Eer met smaad overdekt, en hij, dien allen moesten smaden, met eer bekleed op de hogepriesterlijke stoel! De Wijsheid staat gebonden, en de leugen hoeft al haar dienaars bijeengeroepen, om de Wijsheid, de Waarheid en het Leven te doden. Laat ons daar wel acht op geven. Zo wij het wel verstaan en met onze gedachten de wereldgeschiedenis doorlopen, voornamelijk sinds het Evangelie zich onder de volkeren verbreid heeft, ja de ganse kerkgeschiedenis, dan vinden wij steeds hetzelfde weer.

Zien wij nu, welke vraag de hogepriester Kajafas onzen Borg doet. Hij vraagt de Heere Jezus - het was echter alleen een vraag, om Hem te verstrikken, - " van Zijn discipelen en van Zijn leer." Hij zou niets liever hebben gewild, dan dat de Heere Jezus daarop had geantwoord: zo en zo zijn Mijn discipelen, en dat is Mijn leer. Kajafas huichelt echter, zoals er tot op de huidige dag zo velen huichelen en volstrekt willen, dat de ware verkondigers van het Evangelie een bijzondere leer en bijzondere aanhangers zullen hebben.

Maar de Heere Jezus weet wel, waarom Kajafas Hem vraagt. Welnu, wat heeft dan de Heere Jezus voor een leer anders dan die der Profeten en der Wet van Mozes? Dat kon Kajafas toch wel weten. Jezus echter laat deze vraag over Zijn hoofd gaan, als Borg voor degenen, die Zijn discipelen zeer goed kunnen kennen en toch zo schandelijk tegen hen zondigen, door hen sektemakers te noemen en de leer van Jezus ketterij. Zo dikwijls heeft mij iemand gevraagd: "Eilieve, wat hebt u toch eigenlijk voor een leer?"

"Sla de Bijbel op", antwoordde ik, "daar kunt u ze vinden! Sla de Heidelbergse Catechismus op, de belijdenis der Schotse, der Nederlandsche, der Waalse Kerk, - daar kunt u ze vinden!" - Maar als God u nu vraagt: Bent u een discipel van Jezus? wat zult u dan antwoorden? Als God u vraagt: Wat is de leer van Jezus? Bent u dan met uw antwoord gereed? Bent u er niet mee gereed en u kunt niet antwoorden, zolang u onwedergeboren en onbekeerd blijft. U mag het wellicht met uw verstand begrijpen, maar wat geeft de Heere Jezus om woorden? Hij wil kracht! geen belijdenis der lippen, maar een belijdenis met de daad!

Jongens, of u die in uw zonde leeft, welk een voorstelling hebt ge u wel gemaakt, of maakt ge u van een discipel van Jezus en van Jezus' leer? Voorzeker, als u door de Heere tot inkeer gebracht wordt, dan belijdt u: "O God, ik heb gedwaald op vele doolpaden." En juist dan, als u de eeuwige Wijsheid gebonden voor Kajafas ziet staan, ontdekt u, dat de banden van uw handen zijn gevallen, de vreselijke keten des doods, en dan ziet u, dat Hij deze vraag Zich laat voorleggen, om alzó verzoening te doen voor de blindheid van uw ongeloof, de verdraaidheid van uw hart, uw vijandschap tegen de vrije genade.

De vraag, die hier de Heere wordt gedaan, met betrekking tot Zijn discipelen, moest Hem zeer smarten; want ten eerste: Kajafas, waarom zijt u niet Zijn discipel? U paus met uw aanhang, waarom zijt u niet Zijn discipel? U huichelaars, die de Kerk wilt bouwen, en haar toch afbreekt, en de Wijsheid bindt, waarom zijt u niet Zijn discipelen? Nog eens, deze vraag van Kajafas moest de Heere pijnlijk aandoen. De Heere Jezus kwam niet, om iemand te verdoemen, maar om allen tot bekering te roepen. Moest het Hem dan niet pijnlijk aandoen, dat zulk een invloedrijk hoofd der (Joodse) Kerk naar Zijn leer vroeg, als wij bedenken, hoe het in het hart van Paulus leefde en van Zijn lippen donderde: "Indien iemand een evangelie verkondigt, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! "? (Gal. 1: 8 en 9.) –

Verder moest Hem deze vraag naar Zijn discipelen pijnlijk aandoen, omdat Hij zo geheel alleen stond. Waar toch waren Zijn discipelen, van wie Hij even te voren gezegd

had: "Gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt in Mijn verzoeken!"? (Luk. 22: 28.) Waren zij niet allen gevlucht? Niet één was staande gebleven. Hadden zij niet nog zo-even met elkaar getwist? Als Hij, de Geboudene, hen niet redt uit de strikken des Satans, waar blijven deze discipelen dan? Zo was deze vraag naar Zijn discipelen uit de mond van Kajafas tevens een vraag uit de mond des duivels: Ha, niet waar? Uw discipelen hebben wel het Woord gehoord, maar de zorgvuldigheden dezes levens komen en verstikken het zaad! Zij hebben het Woord gehoord, maar het zaad is bij de weg gevallen, en de vogels pikken het weg! Uw discipelen, - zij blijven niet staan in de verdrukking! Uw discipelen, - de man twist met zijn vrouw, de vrouw met haar man, hoewel zij weten, dat de duivel de grootste vijand is van het huwelijk en daarom deze twist verwekt. Uw discipelen zijn zulken, die het Woord horen en wederom horen, en de een twist met de ander over de nietigste dingen, en de een kan de ander van hoogmoed niet uitstaan.

Gelijk de duivel zo komt en aan de Heere naar Zijn discipelen vraagt, zo kon hij ook mij als uw voorganger vragen, en dan zou ik zeggen: "Bezie deze roos, hoe zij van onderen tot boven vol ongedierte zit, zodat het waarlijk als een wonder mag beschouwd worden, dat er desniettegenstaande nog zulk een schone roos te voorschijn komt."

De goddelozen willen echter van Jezus' discipelen en van Zijn leer niets weten, zij willen niet, dat de Heere Jezus Zich ontfermt over hoeren en tollenaars. De goddelozen willen, dat het er in de Gemeente van Jezus zó zal uitzien, dat er geen vlekje of smetje zal zijn aan te wijzen, en zij zelf leven intussen als in de hel. Zij willen niet, dat de Heere Jezus iemand zal zijn, Die Zijn volk zalig maakt van hun zonden, maar zij willen hoog staan, en hun ongerechtigheid zal bedekt en ongestraft blijven.

De Heere Jezus zegt op Kajafas' vraag alleen dit: u hebt het immers gehoord, ***Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in de tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken.*** Waar men Mij de synagoge opendeed, ging Ik in de synagoge, als de tempel voor Mij openstond, ging Ik in de tempel en leerde en predikte. ***Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie,*** die zullen er van getuigen. En wat zullen zij getuigen? Zij zullen getuigen van hetgeen Jezus gesproken heeft, van Zijn leer.

De leer van Jezus kan men eigenlijk wel op een stuivertje schrijven. Zie Mij aan, zegt HIJ, dan ziet u de Vader aan, maar tot Mij komt niemand, tenzij de Vader Hem trekke. En: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Voorts: Alle rank, die in Mij vrucht draagt, die reinigt de Vader, opdat zij meer vrucht drage. Dat is Zijn leer!

En wie zijn Zijn discipelen? Een hoer, een tollenaar, in de vreselijkste nood en het schrikkelijkst lichaams- en zielelijden, valt in de schuld, wil van de zonde af en kan niet, werpt zich, door de Vader getrokken, aan de voeten van de Heere Jezus met een: Ik kan niet! Jezus, Gij Zoon Davids, ontferm U over mij!" Zulk een is gekomen als zondaar, hij belijdt zijn leven lang een zondaar te zijn, hij sterft als zondaar, en grijpt het Lam aan Dat de zonde der wereld wegneemt, en zegt dood en duivel in het aangezicht: "Mijn Jezus laat ik niet los!" Dat is een discipel, en deze zal immer van de Heere getuigen: "Hij heeft mij vermoeide en belaste nooit teruggestoten!" En zulken hebben van de Heere gehoord: "Ik ben niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering." Zij belijden van zichzelf, dat zij mensen zijn door en door, zij liegen niet, zij trekken geen heilige monniks- of nonnenkleren aan, maar geven zich, zoals zij zijn, en roepen om verlossing van hun zonden, want zij willen heilig zijn en kunnen niet, het gaat hun om heiligheid; zij willen wijs zijn en vinden zichzelf o zo onverstandig, zo zien zij dan Jezus aan, Die hun van God tot wijsheid gegeven is. –

De Heere Jezus zegt dus van Zijn discipelen niets en van Zijn leer niets, dan dit ene: *Deze zullen het getuigen, Ik kan het gerust aan hen overlaten.* Als ik iemand een goudstuk in de hand stop, zal hij toch niet zeggen: "De dominee heeft mij een cent gegeven." Dat spreek vanzelf. En zo is het met Jezus' leer ook. Dan mag iemand nog zo slecht zijn, - wat de Heere Jezus hem gegeven heeft, dat zal hij wel zeggen. Dat is dan de vrijmoedigheid, die de Heere Jezus als Borg de Zijnen heeft verworven, hun schuchterheid en vrees genadig vergevende en verzoenende, zodat de belofte voor hen blijft staan: *Het zal u in die ure*, namelijk in de ure van vreselijk lijden, in de ure des doods, *gegeven worden* te belijden en te getuigen, wat u van de Heere Jezus gehoord hebt.

En wat krijgt men daar nu voor in de wereld? - Kinnebakslagen! - Waaraan ligt dat toch eigenlijk? Ligt het aan de leer? Nee, volstrekt niet! Waaraan dan? Het ligt aan het doen! - Wat baat het, dat een officier roept: "Leve de koning!" indien hij, als de vijand zich met Zijn kanonnen vertoont, vlucht, in plaats van vrouw en kind, huis en hof, hoofd en leven, alles voor Zijn koning te wagen? Hebben dan de discipelen van Jezus ooit een brandstapel gevreesd? Hebben zij geen smaad en hoon, de verachting van alle eeuwen, die hen op de brandstapel hebben gebracht, gedragen, en gezegd: "Hier sta ik, ik kan niet anders, God help me!" waarmee zij getroost de dood tegengingen?

Dat noem ik het *doen*, en dit doen is de kracht dezer *leer*. Men kan het uiterlijk wel zo wat namaken, maar de kracht ontbreekt. De woorden van de Heere Jezus zijn echter als de woorden: "Daar zij licht!" en daar werd licht! Het Woord doet het. - Nog eens, wat krijgt men er voor, als men der wereld de ware wijsheid voorhoudt, het waarachtige leven, de ware vrede, ware blijmoedigheid en ware troost, een goed vertrouwen op God? Kinnebakslagen!

Die kreeg de Heere van een dienstknecht met de woorden: ***Antwoordt Gij zo de hogepriester?*** Hij had liever moeten zeggen: Antwoordt u zo mijn broodheer? Ja, en wat doen toch de quasi-Evangelischen anders? Het gaat hun alleen om den brode. Daarom krijgt de Waarheid kinnebakslagen. Waarom laat de Heere niet de aarde haar mond opendoen, om dit rot te verslinden?

O, dat is juist de Goddelijke wijsheid: Sla Mij, stoot Mij, dood Mij, Ik blijf toch voor u bidden en vasten, Ik zal nochtans vasthouden en niet loslaten, maar Ik zal voor u bidden, - wie weet! Dat is 's Heeren Jezus handelwijze tegenover Zijn vijanden.

En nu voor Zijn discipelen? O, de Heere doet verzoening voor hen, als zij een verkeerde ijver hebben, als zij zich wreken over de kinnebakslagen of ongeduldig worden. Hij verwerft hun genade, om deze kinnebakslagen te verduren.

Met majesteit spreekt de Heere: ***waarom slaat gij Mij?*** Machtige vraag in de dag des oordeels uit de mond des Heeren: "Waarom slaat u Mij?" Tegelijkertijd verwerft Hij de Zijnen de genade, in eenvoud vast te blijven staan bij de waarheid: *ik heb niets kwaads gezegd.* Maar voordat de mens werkelijk uitgekleeft is, om over Zijn naaktheid heen waarlijk de klederen des heils te ontvangen, hoe dikwijls geeft daar de mens aan de leer der genade, en daarmee aan de Heere Jezus Zelf, een kinnebakslag! Waar blijft dan deze schrikkelijke zonde? De machtige liefde des Heeren laat zich slaan, en bekommert zich daar even weinig om, als opvoeders, een vader of moeder, zich; er om bekommeren, als een ondeugend kind hen soms slaat. De liefde blijft nochtans staan.

23 Maart 1873.

Amsterdams Zondagsblad 11-8-1895.

11. Jezus gekruisigd. Uitleg over Lukas 23: 33 en 34

Uit de beschouwing van het zesde Gebod zal het u duidelijk geworden zijn, dat wij van nature allen moordenaars zijn, dat het Gods wil is, dat wij de kwade gedachten, die wij ten opzichte van onze naaste koesteren, allen haat en nijd afleggen, dat wij ophouden van smaden en schelden, van het verkeerd opvatten van eens anders gezegden, van het murmureren tegen elkaar; dat God zulks alles voor een doodslag houdt, waaruit ook gewoonlijk, als God niet Zelf met Zijn hand onze toorn inbindt en ons weerhoudt, werkelijke doodslag voortkomt.

Laat ons nu overwegen, hoe de Heere Jezus in Zijn lijden Zich betoond heeft te zijn de Vervuller van het zesde Gebod, onze Borg en Voorspraak, en hoe wij Hem in de geschiedenis van Zijn lijden als voorbeeld voor ons hebben.

Tot dat einde staan wij met onze gedachten stil bij de gedenkwaardige woorden, die wij lezen Lukas 23: 33 en 34a:

"En toen zij kwamen op de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats, kruisigden zij Hem aldaar, en de kwaaddoeners, de een ter rechter- en de anderen ter linkerzijde. En Jezus zei: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen."

De krijgsknechten hebben de Heere Jezus, Die van geen zonde wist, Die rondgaande in het land slechts had welgedaan, als een kwaaddoener, Godslasteraar en oproerling, die zich tegen de regering verzet, naar Golgótha gebracht. Daar slaan zij Hem aan het schandhout, doen de Heere de allergrootste oneer en schande aan en laten Hem de vreselijkste folteringen ondergaan. Want aan het kruis te worden geslagen is het diepstgaande lijden, dat men zich kan denken. Is men schuldig, ja, dan moet men het ondergaan; maar als men onschuldig en zelf het leven, het geluk en de zaligheid der mensen is, en men dan van zijn eigen volk wordt verworpen en verguisd, met de grootste smaad en schande bedekt. O, dan moet men zo te zeggen, geen mens zijn om zulke mensen niet te vervloeken en te veroordelen. Intussen de mensen, die de Heere aan het kruis sloegen, waren dezulken, die iedere dag [des Heeren] naar de tempel gingen, daar Psalmen zongen, gebeden deden en hun kinderen onderwezen aangaande de komst van de Messias.

Het was hun echter nog niet genoeg, dat zij de Heere Jezus kruisigden; zij namen bovendien twee kwaaddoeners, twee moordenaars, en hingen die ook aan het kruis, en wel de een ter rechter- en de anderen ter linkerzijde. Daar hangt dus de Heere als het hoofd, als de voornaamste van deze bandieten, deze moordenaars aan het kruis. De Heere Jezus is gekomen, om voor al de zonden, die wij tegen het zesde Gebod begaan hebben en voortdurend begaan, te boeten; om als Borg daarvoor aan het schandhout te bloeden en Zich zo met kwaaddoeners en moordenaars te laten tellen. Nu zullen wij weldoen, met niet zozeer te denken aan hen, die toen zulks gedaan hebben, maar zo van onszelf te denken: "Dat ben ik, dat heb ik gedaan door mijn zonden, door mijn overtredingen van het zesde Gebod." Laat ons niet spelen met het woord "zonde", zoals zo vele boeken en zoveel mensen doen, die wel van miljoenen zonden weten te spreken, en toch is al dat spreken niet meer dan een holle klank, want als zij bestraft worden, dan hebben zij geen zonde. Ze kennen de geboden niet zó, dat zij ze op zichzelf toepassen; en zo zijn zij wel zondaren, maar toch geen overtreders van Gods geboden. Blijven wij de heilige tien woorden Gods in goede gedachtenis houden, steken wij de hand in eigen boezem en zien wij, waar het bij ons hapert, opdat wij niet de lucht slaan

met ons spreken van zonde, maar vastgehouden worden bij de geboden en tot de belijdenis komen: "Wij hadden Gods geboden moeten onderhouden, maar wij hebben ze overtreden; derhalve zijn wij schuldig voor God." U weet, dat het woord blijft staan: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het Boek der Wet, om dat te doen" (Gal. 3: 19) Vervloekt is dus een iegelijk, die met zijn kwade gedachten, zijn nijd, toorn en haat, met zijn verkeerde opvattingen, met zijn drift zich schuldig maakt aan de overtreding van dit gebod, omdat dit gebod niet slechts op de uiterlijke daad van de doodslag doelt, maar ook dit voor God reeds een doodslag is, dat wij onze naaste niet met liefde tegenkomen, maar uit ijdelheid en hoogmoed hem kwalijk bejegenen

Als wij nu voor God staan als vervloekten, is ons nodig, dat wij een Borg hebben voor onze schuld, zonden, Die de vervloeking op Zich heeft genomen, en Die er een welbehagen in heeft, de armen en ellendigen, die graag willen wat God wil, met Zijn zegeningen te overladen Nog eenmaal: Ik, ik ben het! Ik heb met mijn kwade gedachten, met mijn nijd en haat, met twist en tweedracht, met mijn hatelijke woorden en allerlei verkeerdheid, met mijn hoogmoed en eigenliefde mijn naaste gedood en dood hem nog voortdurend, en sta dus voor God schuldig als overtreder van het zesde Gebod, en moet een borg hebben voor mijn schuld; - spreekt u zo, dan zult u ervaren, dat deze Borg èn met gedachten en met woorden èn met de daad al het uw op Zich genomen en de Wet in uw plaats vervuld heeft; dat Hij in Zijn vlees de bitterheid van de wortel van de doodslag heeft gesmaakt. Is de wortel van de doodslag nijd, haat, toorn, - heeft Hij dan niet die wortel in Zijn lichaam gedragen aan het kruis, en heeft die wortel Hem niet smart op smart, wonde op wonde berokkend?

En wat deed de Heere Jezus, toen Hij zo van heel Zijn volk op alle wijzen werd gesmaad, toen Hij, als een moordenaar aan het kruis geslagen, met allerlei smaad en schande overladen werd, - wat deed Hij toen? Uw smaad, uw schande, uw moorden, die u gepleegd hebt en gedaan tegen uw naaste met gedachten, woorden en daden, neemt Hij op Zich en boet daarvoor, en als onze Voorspraak spreekt Hij de woorden: ***"Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!"***

Wie doodslaat met gedachten, woorden of enig gelaat, of met de daad, weet niet, wat hij doet; want ten eerste draagt ieder mens Gods beeld; zondigt men dus tegen de naaste, overtreedt men het zesde Gebod, dan slaat men het beeld Gods in het aangezicht (Gen. 9: 6).

Ten andere, uw naaste is gedoopt in de Naam des Vaders en des Zoons en van de Heilige Geest.

Ten derde: Kunt u beweren, dat voor uw naaste, tegen wie u toornig bent, Jezus Christus niet gestorven is? Dat zult u toch wel laten! Is Zijn bloed niet evenzeer voor hem vergoten, tegen wie u toornig bent, als het voor u heeft gestroomd?

Ten vierde: Heeft de Heere voor uw naaste of voor u de woorden uitgeroepen: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen"? - De geschiedenis van het lijden en sterven van Jezus Christus, van al hetgeen de mensen met Hem gedaan hebben, is onze geschiedenis. Voorwaar, zolang wij niet wedergeboren en bekeerd zijn, zolang de Wet der tien geboden ons niet neergeslagen en ons niet verloren gemaakt heeft voor God, doen wij volkomen hetzelfde, wat de Farizeeën en de krijgslieden gedaan hebben: wij slaan Christus aan het kruis. En het Woord des Heeren zal blijven staan: "Voor zoveel u dit aan een van deze minste broederen gedaan hebt, zo hebt u dat Mij gedaan." Laat ons het ter harte nemen, dat, als de Heere ons doodslaan geboet heeft, Hij slechts gedachten des vredes en der liefde over Zijn moordenaars heeft gehad, dat Hij slechts hartelijke ontferming heeft getoond, dat Hij slechts woorden van geduld, zachtmoedigheid en barmhartigheid van Zijn lippen heeft laten vernemen.

Opdat de Heere het zesde Gebod vervulle, schreeuwt Hij niet om wraak over degenen, die Hem kruisigen en smaden, maar aldus roept Hij tot Zijn Vader: "Vader, vergeef het hun!" En Hij voegt daarbij de reden, waarom de Vader hun vergiffenis schenken zou: "want zij weten niet wat zij doen".

Wanneer wij dus kwade gedachten koesteren, ons laten drijven door onze hoogmoed, beginnen te schelden en een dreigend gelaat tonen of de vuist ballen, op wraak zinnen, dan staan wij voor God schuldig als overtreders van het zesde Gebod; maar één ding is waar: wij weten niet, wat wij doen. Dat zei de Heere Jezus, en vandaar Zijn smeken en bidden als onze Borg en Voorspraak: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen!" En zo heeft de Heere niet slechts gedaan, toen Hij op Golgótha tussen twee moordenaars hing, maar in Zijn ganse lijden. Geen toornig gelaat toonde Hij, geen verbolgen woord, geen dreiging, geen scheldwoord kwam van Zijn lippen, - neen. Dit slechts lag in Zijn hart: "Ik kom met Mijn bloed en maak alles weer goed, Ik vergeet en bedek alles, laat alles over Mij heengaan om Mijner broederen wil." Want tot dat einde heeft Hij het menselijk geslacht in Zich opgenomen, te weten om allen, die de Vader Hem gegeven heeft, te behouden, voor God te stellen zonder schuld en ze in Hem te maken tot zachtmoedigen.

Toen de Heere Jezus door een gelovige vrouw gezalfd werd met een zalf, die zeer duur was, zeiden de discipelen: "Waartoe dit verlies?" (Matth. 26: 8). Stelt u eens het verschrikkelijke, afschuwelijke en zondige voor van dat woord "verlies", toen een zalf, die omstreeks negentig gulden waard was, op het gezegende hoofd van onze Heer en Zaligmaker werd uitgegoten. En daarbij nog die huichelarij in de woorden: "Want déze zalf had kunnen duur verkocht worden en de penningen de armen gegeven"; - Judas had tot deze gedachten en woorden verleid, ze als het ware ingegeven. Wij lezen er niets van, dat Jezus Zijn discipelen wegens het woord "verlies" berispt, bestraft of scheldt, maar wij horen Hem in zachtmoedigheid zeggen: "Waarom doet u dezer vrouw moeite aan? Want zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht. Voorwaar zeg Ik u: alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de gehele wereld, daar zal ook tot haar gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft." De Heere spreekt Judas niet eens in het bijzonder aan. Hij wendt Zich niet tot hem, zeggende: "Gij dief, huichelaar! wat zegt u daar? Zou Ik niet eens zoveel waard zijn, dat Ik met die zalf zou mogen gezalfd worden?" - maar Hij laat Zich behandelen als de onwaardigste en rechtvaardigt slechts de vrouw.

Toen de Heere Jezus met Zijn discipelen aanzat vóór de instelling van het Heilig Avondmaal, doopte Hij Zijn hand, Zijn heilige hand, in de schotel. Hij, Die bereid was Zijn loven voor ons te geven en Zijn bloed voor ons te vergieten, - en denkt eens: toen Hij dat deed, deed Judas Iskariot het tegelijk ook! Geen vuur komt uit de schotel, om de verrader te verteren, geen vloek, geen dreiging van de lippen des Heeren. Hij zegt slechts: "Eén van ulieden zal Mij verraden"; geen enkel woord meer. En als Judas de vraag doet: "Ben ik het, Rabbi?" antwoordt Hij niets anders dan: "Gij hebt het gezegd." Welk een zachtmoedigheid tegenover die vermetele man die Zijn hand met Jezus in dezelfde schotel waagt te dopen (Matth. 26: 20-25).

Daarna, nog vóór de inzetten des Avondmaals, begonnen de discipelen met elkaar te twisten, wie van hen de meeste was. En de Heere Jezus wijst hen opnieuw met de grootste zachtmoedigheid, het grootste geduld terecht, zeggende: "De koningen der volken heersen over hen; en die macht over hen hebben, worden weldadige heren genoemd; doch gij niet also! Maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en die voorganger is, als een, die dient" (Lukas 22: 24-27).

Toen de Heere met Zijn discipelen Jeruzalem verliet en over de beek Kidron ging, zei Hij tot hen: "Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in deze nacht." Dat waren heilzame woorden, om de discipelen te vermanen en te doen opschrikken, opdat zij toch

zouden bedenken, wie zij waren en waartoe zij in staat zouden zijn, en dat zij werkelijk zouden loochenen, de Heere te kennen. En nu de discipelen? Zij slaan hun Meester zo te zeggen in het aangezicht. Want als ik iemand in liefde en trouw ontdek, wat hij is en wat hij morgen of overmorgen doen zal, en hij verwerpt dit getuigenis, dan is dit hetzelfde, als wanneer hij mijn eer met voeten treedt en mij doodt. Wat zeggen dan de discipelen tot de Heere? Petrus zei: "Heere, ik ben bereid met U in de gevangenis en in de dood te gaan", en alle discipelen bekrachtigen deze woorden. "Nee, nee, wij zijn getrouw", zeggen zij, "wij zullen U niet verlaten!" De Heere antwoordt daarop niet, maar wendt Zich tot Petrus en zegt: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen." Maar geen toorn, geen verbolgenheid. En was dit geen verschrikkelijk tegenspreken van de zondaren tegen de Heere Jezus, daar de Heere toch gezegd had: "Gij zult allen aan Mij geërgerd worden", dat zij daartegenin riepen: "Dat zullen wij nooit of nimmer doen!" Zij maken de Heere dus tot een leugenaar, Zijn woord zal niet waar zijn, maar wat zij van zichzelf denken, dat moet waar zijn. De Heere Jezus blijft intussen bij hetgeen Hij gezegd heeft, doch stoot Zijn discipelen nochtans niet van Zich af. (Matth. 26: 31-35.)

Zij komen in Gethsémané. *"Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe; blijft hier en waakt met Mij"*, zo zei de Heere tot Zijn discipelen. Evenwel slapen zij, terwijl Hij voor hen de zwaarste strijd strijdt, om de Zijnen uit de hel en uit het geweld des duivels te verlossen. Terwijl Hij zo beangst is, als in barensnood, slapen zij en hebben geen besef van het ontzettende gevaar, waarin zij verkeren, om namelijk in Satans klauwen te vallen. De Heere laat hen slapen, gaat weer heen, om te bidden, komt terug en vindt hen andermaal slapende en zegt: "Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt; de Geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak." Ten derden male werpt Hem de angst ter aarde, het komt zóver, dat Hij bloed zweet, en Hij bidt dezelfde woorden. Daarna staat Hij op: de angst is overwonnen. Voor de derde keer komt Hij tot Zijn discipelen, maar vindt hen ook nu slapende: "want hun ogen waren bezwaard." Moest Hij hen nu niet met Zijn donder in de afgrond slingeren, in rechtmatige toorn over deze ontrouw en liefdeloosheid, dit zij Hem in Zijn vreselijke angst alleen laten en het niet ter harte nemen? Is het niet om alle geduld te verliezen, als men geen enkele ziel vindt, die mede de zware strijd strijdt? Moest Hij niet denken: 'Ik zie er nu van af, waarom zou Ik voor deze mensen bloeden en sterven, zij hebben toch geen oog of hart voor het heil van hun ziel! Ze hebben geen andere begeerte dan te slapen?' - Doch nee! Hij zegt: "Slaapt gij?" Meer niet; en daarna: "Sta op laat ons gaan, de ure is nabij gekomen en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren" (Matth. 26: 36 vv).

Daar nadert Judas, de verrader, en zegt: "Wees gegroet, Rabbi!" Wie zou het nu verwonderen, indien de Heere, in hevige toorn over zo'n verraad ontstoken, Judas in de afgrond stortte? Maar niets daarvan zien wij de Heere doen, integendeel, Hij noemt Judas nog Zijn vriend, naar de Psalm, die het verraad voorzegt: "De man Mijns vredes (d. i. Mijn vriend), op welken Ik vertrouwde, die Mijn brood at, heeft de verzenen tegen Mij grotelijks verheven." - "Vriend! waartoe zijt gij hier? Verraadt gij de Zoon des mensen met een kus?" Geen woord meer.

"Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen!" Petrus trekt zijn zwaard en zonder des Heeren antwoord af te wachten op de vraag: "Heere, zullen wij met het zwaard slaan?" slaat hij de dienstknecht van de Hogepriester het rechteroor af. Maar de Heere, Die tot de schare, welke gekomen was, om Hem te vangen, gezegd had: "Gij zijt uitgegaan met zwaarden en stokken als tegen een moordenaar, om Mij te vangen", zei tot Petrus: "Keer uw zwaard weder in zijn plaats; want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan. Of meent gij dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten?" Geen toorn over Petrus, hoewel hij des Heeren zaak door die zwaardslag eigenlijk geheel en al bedorven

had. Geen woord van bestraffing en van toorn, maar met enkel liefde en zachtmoedigheid wijst Hij Petrus terecht, neemt het afgehouden oor en zet het weer op Zijn plaats, waardoor Hij toont, dat Hij Degene is, Die het oor geplant heeft. Dat noem ik een houden van het zesde Gebod!

Nu komen wij verder in het huis van Kajafas. Daar horen we hoe Petrus zich driemaal vervloekt en zweert: "Ik ken deze Mens niet." Maar de Heere Jezus, gebonden en met hoon en smaad overdekt, wendt Zich eenvoudig om en met een wel is waar ernstige en bestraffende, maar tevens liefelijke blik, waarin een kracht tot bekering ligt, ziet Hij Petrus aan, en ... Petrus wordt verbroken, verbrijzeld, zonder tot wanhoop te vervallen. Ziedaar de vervulling van het zesde Gebod!

Kajafas en de grote raad zoeken valse getuigenissen tegen Jezus in te brengen, maar Hij wordt niet verbolgen, niet toornig over de valse getuigen. Hij zwijgt! Welke last drukte op Hem, toen Hij zo zweeg? Mijn en uw zonden en overtredingen van het zesde Gebod Juist daarom zweeg Hij op al die valse getuigenissen en op al de aanklachten, door de overpriesters voor Pilatus ingebracht, en wilde er niet op antwoorden, opdat wij eenmaal voor God zouden kunnen zeggen: "Geen van al Uw geboden heb ik onderhouden, ik heb ze alle overtreden, - maar, met Uw Lam, o God, ben ik volkomen tevreden. Hij is mijn Borg en Voorspraak'. Hij heeft ook gezegd: "Ik geef Mijn rug degenen, die Mij slaan, en Mijn wangen degenen, die Mij het haar uitplukken. Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en voor speeksel" (Jes. 50: 6).

Wij besluiten met de heerlijke woorden van de Apostel Petrus: "Want hiertoe zijt gij geroepen, dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, ons een voorbeeld nalatende," - Hetgeen openbaar geworden is in heel het leven des Heeren en aan het einde daarvan in Zijn lijden en sterven, - "opdat gij Zijn voetstappen zou navolgen. "Die geen zonde gedaan heeft en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden; Die, als Hij gescholden werd, niet wedschold, en als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt. Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout; opdat wij, der zonden afgestorven zijnde, der gerechtigheid leven zouden; door Wiens striemen gij genezen zijt. Want gij waart als dwalende schapen; maar gij zijt nu bekeerd tot de Herder en Opziener uwer zielen" (1 Petr. 2: 21 vv).

25 Februari 1872.

Amsterdams Zondagsblad 1 maart 1896

12. De laatste vier kruiswoorden

Wij besluiten de betrachtingen over het lijden en sterven onzes Heeren Jezus Christus met een overdenking van de laatste vier woorden, die de Heere aan het kruis sprak. Het eerste van deze vier woorden vinden wij Matth. 27: 45-47: ***En van de zesde ure aan werd er duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe. 46 En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem zeggende: ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI! dat is: Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten? 47 En sommigen van die daar stonden, zulks horende, zeiden: Deze roept Elias.***

Het tweede en derde woord vinden wij Joh. 19: 28-30: ***Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst. 29 Daar stond dan een vat vol ediks, en zij vulden een spons met edik, en omlegden ze met hysop, en brachten ze aan Zijn mond. 30 Toen Jezus dan den edik genomen had, zeide Hij: Het is volbracht! En het hoofd buigende, gaf den geest.***

Het laatste dezer woorden eindelijk vinden wij in Luk. 23: 46: ***En Jezus, roepende met grote stem, zeide: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest.***

Het eerste dezer kruiswoorden was dus: ***"Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?"*** Even te voren had onze dierbare Heiland tot de moordenaar gezegd: "Voorwaar zeg Ik u, heden zult u met Mij in het Paradijs zijn." Nauwelijks is dit woord van Zijn lippen, of daar valt op Hem de ganse last van de toorn Gods over ons aller zonde, dien Hij op Zich nam, om ons van deze toorn te verlossen, opdat wij niet onder de eeuwige toorn Gods zouden vergaan. Toen Hij deze last van de toorn Gods op het diepst gevoelde, overviel Hem tevens al wat er in deze toorn ligt opgesloten, dat is: *als Middelaar* voelt Hij, *Die één was met de Vader, het gescheiden zijn*; alle gevoel van een Vader te hebben is weg voor Hem, en Hij bevindt Zich in een toestand, waarin alle duivelen op Hem aanvallen. Hij is aan het kruis de zonde bij uitnemendheid, *aller zondaren zonde*. God heeft hier niet te doen met ons, maar met Hem, Die op Zich heeft genomen, om voor onze zonde te betalen, voor ons genoegdoening te brengen aan Gods gerechtigheid. Die op Zich heeft genomen de betaling van een eeuwige schuld bij de eeuwige God. Wat de Heere zegt: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het Boek der Wet, om dat te doen", komt hier alles op Hem aan, zodat Hij om onzentwil voor de Wet Gods niet alleen vervloekt, maar een vloek is. Zo heeft Hij dan met God te doen als met Zijn Rechter. Hoewel Hij voor Zichzelf onschuldig is, kan de Rechter Zich daaraan niet storen, daar Jezus de zonde van het ganse menselijk geslacht op Zich neemt en Zich vrijwillig in de vlammen van de eeuwige toorn Gods werpt.

Geen licht is er meer. God is weg met Zijn steun, met Zijn troost, alle beloften zijn de Heere ontvallen; alle gevoel van recht, dat Hij als Zoon op de Vader had, is weg. Hij wilde roepen, - Hij kan niet. De hemel is als koper. Geen zucht wil uit de borst. De hel zit in de keel God zwijgt, hoe Hij ook zucht De benauwdheid bereikt zo'n hoogte, dat Hij, Die alle dingen draagt door de macht Zijns Woords, Hij, in Wien alles bestaat, het licht moet loslaten, Hij kan het licht niet meer vasthouden. Het was geen gewone zonsverduistering, al verloor ook de zo'n al haar licht. De maan stond toen juist tegenover de zon, zodat er geen zonsverduistering kon plaats hebben. Maar Hij had voor ons al het licht in de hand, dat God schiep, toen Hij in de chaos riep: "Daar zij licht!"

en er werd licht. Het licht was thans weg. Dus zag Hij geen licht, Hij zag geen mens, geen engel, Hij zag geen hemel, geen hel. Hij zag geen woord, niet het minste bewijs van hulp, van uitkomst, van genade, van ontferming. - Ziedaar zo iets van deze verlatenheid.

Eindelijk, als de toorn op het hoogste gekomen is, brengt de Geest Hem, het ongeschapen Woord, op het geschreven Woord van de 22ste Psalm: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" En weg is de duisternis en het licht wordt weer gezien. - Wie radeloos is, die vraagt, terwijl Hij klaagt. Met dit "waarom" schijnt Hij dus te willen vragen: *Ach moet het dan tot zo'n uiterste komen, dat Ik zo ter helle nedervaar? Is dat Uw toorn? - hoe schrikkelijk!*

Maar wij mensen, wij verstaan dat niet; wij kunnen de zonde indrinken als water en bekeren ons niet; wij lezen van de vreselijke toorn Gods, die over volken en steden, over families en personen komt, en wie neemt het ter harte? Wie neemt ter harte en gelooft, wat wij in het Avondmaalsformulier aldus uitspreken: "Hij heeft Zich vernederd tot in de aller-diepste versmaadheid en angst der hel, met lichaam en ziel, aan het hout des kruises, toen Hij riep met luider stem: *"Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?" opdat wij tot God zouden genomen, en nimmer van Hem verlaten worden.*"

Laat één ding u gezegd zijn: houdt u toch niet voor zo door en door bekeerd, maar wat ik u bidden mag, bekeert u dagelijks tot de Heere Jezus en tot Zijn Woord. Wij nemen het gemakkelijk op met de zonde, wij kunnen onszelf alles mooi vergeven, alles mooi bedekken en verontschuldigen. Maar wij begrijpen niet en kunnen niet begrijpen, dat elke zonde een eeuwige schuld veroorzaakt en de eeuwige toorn Gods na zich sleept; wij kunnen er ons geen begrip van vormen, hoe vreselijk de toorn Gods is, zodat Hij Zijn eniggeliefde Zoon aan zo'n schrikkelijke verlatenheid overgaf God zij geloofd, als Hij vandaag deze, morgen genen leert, dat hij verloren is vanwege zijne zonde, als Hij hem Zijn allerheiligste toorn over de zonde laat gevoelen; dan zal men wegzinken voor de ernst Gods, voor Zijn heilige geboden en voor Zijn bedreigingen, en dan, als men zelf deze toorn in waarheid gevoeld heeft, zal men er iets van verstaan, wat de Heere hier in deze verlatenheid heeft geleden, en erkennen wij: 'Mijn Jezus, mijn Jezus, u hebt de grootste hittigheid des toorns gevoeld. U hebt de toorn in waarheid gedragen; want al wat ik er van gevoeld heb en gevoel, al was het slechts een minuut, dat is om te vergaan.'

Ja om te vergaan is het, als zo alle licht weg is, als zo alle gevoel, dat God Vader is en wij Zijn kinderen zijn, en alle troost weggenomen is, vanwege onze zonden, omdat wij de Heilige Geest hebben bedroefd; als het Woord en de Heilige Geest ons verlaten, en er geen gebed en geen traan is zodat men van zichzelf gruwen, zich wegwerpen en aanklagen moet voor Gods troon. Want wat is men anders dan een monster? Hoe kan de arme mens voor zichzelf op genade hopen, op genade rekenen, genade geloven, als God Zich ook maar een ogenblik aan hem onttrekt en van hem wijkt, het gevoel Zijner genade wegneemt? De Geest begeert tegen het vlees, en het vlees begeert tegen de Geest; en deze staan tegen elkaar, zij zijn voortdurend met elkaar in strijd gewikkeld. De mens kan niet, zoals hij wil; wil hij naar de Geest wandelen, dan komt het vlees daartegen op, en wil hij naar het vlees wandelen, dan komt bij een kind Gods de Geest daartegen op. Daaronder wordt dan de mens voortdurend armer, ellendiger, voortdurend hulpeloziger; kon hij vroeger zichzelf gorden, nu kan hij het niet meer. (Joh. 21: 18.)

Maar laat ons de zaak eens omkeren. Moet u de toorn Gods dragen, u aangevochtenen, dan heeft de Heere Jezus de toorn niet gedragen. Moet u in uw duisternis omkomen, dan komt de Heere Jezus aan het kruis in Zijn duisternis om! U durft weliswaar niet "mijn God" zeggen, tenzij de Geest u dringt. Maar is Hij uw God niet, dan is Hij des Heeren Jezus' God niet, en zou u ooit in waarheid van God verlaten zijn, dan is ook de

Heere Jezus verlaten gebleven. Ziet in uw nood en uw aanvechting niet op uzelf. Bekommert er u niet om, in welk een duisternis ge u bevindt: in ons is het licht niet, en wij scheppen ook geen licht; wij hebben het ook niet verdiend, dat God ons niet zou verlaten, integendeel, wij verdienen dag aan dag, dat God ons verlaat. Maar zolang u God, de Heere Jezus Christus, Zijn Woord nog hebt, zeg ik, al klaagt u ook: "God heeft mij verlaten, Hij verhoort mijn gebed niet, geeft geen acht op mijn klagen", -: dat is niet waar! Zingt u met de Heere Jezus de 22e Psalm, het eerste vers, het tweede, het derde, - zingt hem met de Heere Jezus, dan bent u niet alleen. Hij heeft hem voor u gezongen, en met dit woord, dat Hij heeft aangegrepen, heeft Hij de duisternis verdreven en het licht weer gegrepen. Van tweeën één: óf God leeft niet, God heeft gelogen; gelogen is het, dat de Heere Jezus Christus hier is geweest, dat Hij geleden heeft op Golgótha, dat Hij in duisternis geweest is, dat Hij geroepen heeft: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" - óf dit alles is waarheid. Maar dan moge ook de ganse hel komen, welaan, waard ben ik het niet, wat anders heb ik verdiend, gebonden is Hij niet aan mij, maar nochtans: *verlaten zal Hij mij niet* Nee, maar bij alle gevoel van verlatenheid, zal Hij toch steeds weer tot mij komen met Zijn troost.

Wij houden ons dus aan Hem, Die de Leidsman onzer zaligheid is, Die ons allen in Zich heeft opgenomen, Zijn ganse volk in Zijn lichaam aan het kruis heeft gedragen. Die voor Zijn ganse volk, in hun plaats heeft geroepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Daarbij zullen wij niet te schande worden. Hem dus maar niet uit het oog verloren! Wij arme mensen zien zo vaak op de wereld, op het zichtbare, op de dingen, die in onze naaste omgeving zijn, wij laten ons kwellen door allerlei kwade gedachten omtrent God, laten alle duivelen over ons regeren. Waarom? Omdat dit niet in ons leeft: vergeet uzelf en uw toestand, uw verlorenheid, maar vergeet uw Jezus niet! Vergeet het woord niet, dat Hij geroepen heeft op Golgótha, aan het kruis, en hoe Hij bij alle toorn vastgehouden heeft aan God en voor u en voor mij heeft geroepen: "Mijn God, Mijn God!"

Wie kent zo'n verlaten-zijn! De hele Evangelische Kerk kent zo'n verlatenheid niet, zij kent de toorn Gods niet, weet niet, dat zonde zónde is en Gods toorn gaande maakt. Maar zij, die roepen: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?" Zij weten wat zonde is, en zij tellen niet enkel grove zonden en overtredingen, nee, maar ook de geringste begeerte of gedachte tegen enig gebod Gods. Hoe kan dat iemand, die tot heiligheid geroepen is, neerdrukken! Maar noch iets geestelijks, noch iets vleselijks, noch iets tijdelijks, noch iets eeuwig kan een kind Gods scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere. Die voor Zijn volk van God verlaten werd. En moge het ook gaan door het dal der duisternis, door het dal des doods, zodat voor een tijd troost en vastheid wijkt, de zon zal toch weer over de rechtvaardige opgaan, en het zal gaan naar het woord: "Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de Naam des Heeren en steune op zijn God" (Jes. 50: 10).

Wij komen nu aan het tweede woord: **"Mij dorst!"**

Wat vinden wij hier om het kruis? Geen toorn, maar enkel genade, enkel goedgunstigheid. Maar waarom slaat God niet met Zijn donder en bliksem de mensen in de afgrond, die daar roepen: "Houd op, laat ons zien, of Elias komt, om Hem te verlossen"? O, daar hangt aan het kruis EEN Die de beker des toorns heeft uitgedronken. De mensen met hun spot en hoon wil Hij aan God overlaten en hen laten begaan; nu is er enkel vrede, louter genade en geen toorn. Maar nog eens: de mensen zijn immers zo goddeloos, zij bespotten immers de Heere! Welnu, wat hebt u dan gedaan? Hebt u Hem nooit bespot? Bent u altijd zo'n vroom kind geweest, van der jeugd aan? Hadt u dan altijd heilige eerbied voor het klagen der oprechten en aangevochtenen, als zij klagen, dat de mens het hart breekt, als zij van God dingen zeggen, die in de oren klinken als

Godslastering? Er is op het ogenblik geen toorn, enkel genade, en de Heere is niet hoogmoedig, maar als de schrikkelijke verlatenheid en de smarten van het kruis Hem zo'n vreselijke dorst hebben veroorzaakt, zegt Hij het aan deze monsterachtige mensen, als waren het Zijn vrienden en broeders: "Mij dorst!"

Maar het zijn immers Zijn vijanden, die om het kruis staan! De Heere weet thans van geen vijanden. Zijn leven geeft Hij over, Zijn bloed laat Hij stromen, zodat het genoeg is voor de zonde van het ganse menselijk geslacht, hetzij vrienden of vijanden. Wie hun God wil trekken, die trekt Hij. Dus: de Heere Jezus wil van u een dronk water, een weinigje water. Hij vroeg ook eens een dronk water aan de Samaritaanse vrouw, bij de put, toen Hem dorstte. Als het de Heere echter om een dronk water te doen was geweest, dan zou Hij de edik geweigerd hebben, die vuile soldatenedik. Maar Hij neemt die. De Heere heeft geroepen: "Mij dorst!" opdat u niet eeuwig van dorst zou vergaan in de hel met de rijke man, die smeekte, of Lazarus Zijn vinger in het water mocht dopen, om daarmee Zijn dorst te lessen, maar het werd hem niet toegestaan. Het ging de Heere Jezus er om, dat u verlost zou worden van de dorst der hel. Hij dorstte dus naar uw liefde, naar uw hart. Hij wil u hebben, uw ziel wil Hij hebben, Hij wil u kussen met de kus van Zijn mond. Hij wil u verkwikken met honig uit de rotssteen!

Heeft de Heere Jezus altijd deze dorst? Ja, altijd. Dat houdt dag en nacht niet op, en zo heeft Hij voortdurend iemand, nu de een, dan de ander, naar wiens ziel Hij dorst, wiens ziel Hij verlossen, redden wil van de eeuwige vlammen der hel. Zo is er dus geen toorn en grimmigheid bij Hem. Hij weet van geen vijanden, maar heeft alle mensen hartelijk lief, wat voor smarten zij Hem ook aandoen. Hij weet: alles is nu volbracht, Ik heb de wil Mijns Vaders gedaan. Zo moet het nu met de mens tot het uiterste komen, om hem te leren, wat hij geworden is, sinds hij Zijn God heeft verlaten, en zo neem Ik 's mensen zonden weg, en komt op Mij de schuld, opdat Ik hem het water des levens schenke. Zalig zijn, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.

U weet, hoe dikwijls in de Psalmen een woord staat als: "Mijn ziel dorst naar God, naar de levenden God: wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?" Hoort, hoe de Heere roept: "Mij dorst!" En hebt geduld, bid ik u, wanneer uw ziel een weinig moet dorsten. De Heere zal gewis niet te laat komen, maar Hij komt ook niet te vroeg, en u zult ondervinden, hoe Hij uw dorst naar troost, naar heil en zaligheid weet te stillen. Dat kan Hij doen, want er is niets meer tussenbeide niets meer in de weg, om de arme, de allerarmste te helpen en te troosten.

Heeft Hij niet van het kruis geroepen: "**Het is volbracht!**"?

Wat is er dan nu nog te volbrengen? Zeg het mij! De ganse raad Gods tot zaligheid der uitverkorenen is immers vervuld! Wat van de wieg tot het graf u, kind van God, zal overkomen, dat staat alles gereed en is voor u bereid aan het kruis, toen Hij riep: "Het is volbracht!" Die nu het goede werk is begonnen, Die zal het voleinden tot op Zijn dag! Ja, ja, de zonden, de zonden, die kunnen ontzettend benauwen! Zo heeft men vrede, en zo staat hart en huis weer in vlam; zo is het hart vervuld van liefelijke troost, en zo is het weer vol van allerlei duivelse overleggingen! Maar meent u, dat Hij iets afdoet van hetgeen Hij gedaan heeft? Ziet niet op uzelf, hoort liever wat Hij zegt, als Hij aan het kruis roept: "Het is volbracht!" Komt hier met uw zonden! Kruipt voor uw God in het stof en zegt: "O God, ik ben een monster, ik ben het dagelijks brood en water niet waardig! Klaagt Hem uw nood, uw bitteren nood, uw verlatenheid, kruipt naar Hem toe, houdt Hem vast bij Zijn Woord, - daar staat alles zoals het behoort! De engelen hebben het lijnwaad en de zweetdoek behoorlijk opgerold, en netjes in een hoek gelegd. Ziedaar uw ganse leven. Niet wat u doen zult, morgen of overmorgen, zal het doen, niet wat u zegt of denkt.

Al wat de Profeten voorzegd hebben, het ganse werk, dat God de Vader Hem had opgedragen, heeft Hij volbracht, De ganse liefderaad, alle deugden en volmaaktheden Gods heeft Hij aan het kruis verheerlijkt, Zijn gerechtigheid en Zijn genade. De schuld, de eeuwige schuld des mensen, waar is zij? Hij wil uw Lam, zijn Dat uw zonde wegdraagt. Is dat u niet genoeg? Zegt tot God: *Ja, ik wil met Uw Lam tevreden zijn, dat de zonde der wereld wegdraagt!*

Alles is volbracht, de dag van uw dood is bepaald, ook uw doodkist is gemaakt, uw graf ook reeds gegraven, uw opstanding is bereid, uw eeuwige heerlijkheid is gereed. Wacht slechts, kinderen, wacht! Hebt nog wat geduld! Hij, Die aan het kruis riep: "Het is volbracht!" Hij zal het wel maken.

Ons rest nog het laatste woord: ***"Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!"***

Velen denken niet aan het sterven, aan de dood. Wij mensen leven gewoonlijk als in een droom voort. Daar gebeurt het dan, dat de trouwe God nu de een, dan de ander in nood brengt, zodat het hem is als een vrouw, die baart en nu angstig en bevreesd is voor de dood. Nadert u de dood, dan rijst de bang vraag op: Hoe breng ik mijn ziel in de hemel? Hoe ver is toch de hemel van de aarde verwijderd! O, als de donder van Sinaï rolt, dan doemen alle oude zonden op! Dan heet het: u hebt dit en dat nog op uw rekening! Dit en dat is nog niet bij u in orde! U hebt toch niet gedaan, wat u hadt moeten doen! Waar is uw vroomheid? Uw heiligheid? Waar uw Heere Jezus? Men kan nauwelijks meer denken, nauwelijks meer zuchten.

Daar raad ik u dan in de eerste plaats: 'sterf, eer u sterft, dan sterft u niet, als u sterft. Neemt Jezus bij de arm, en gaat zo de dood tegemoet.' Voor u heeft de Heere Jezus gezegd: "Vader." Neen, u hebt niet meer te doen met een Rechter, nadat de Heere Jezus, uw Rechter, Hem u tot een Vader gemaakt heeft. En nu gaat het door de duisternis heen. Zijn daar handen? Ja, er zijn handen. Waar? Daarboven! Wat voor handen? Vaderhanden! *En wij geven met Jezus de ziel de geest, in deze Vaderhanden!*

Goede Vrijdag (29 Maart) 1872. H.F.K.

Amsterdams Zondagsblad 29 mrt 1896

13. De grote duisternis. Preek over Lukas 23:44-56

GOEDE VRIJDAG, 10 APRIL 1857 's AVONDS

Gezongen: Psalm 150:1-3; Lied 25:19; Lied 23

De psalm die wij met elkaar gezongen hebben, moest eigenlijk tot opschrift hebben: De zwanenzang van de gelovige. Het is met recht een psalm voor deze dag en dit uur, nu wij overdenken het lijden en sterven van onze hooggeloopte Heere en Heiland Jezus Christus. Hij alleen zij geloofd in Zijn heiligdom; dáár is alles genade voor hen, die Hij dorstig gemaakt heeft naar gerechtigheid. In deze psalm ligt een belofte, dat bij God genade, vergeving van zonde, leven en vrede is. Als daar staat: 'Looft Hem in het uitspansel Zijner sterkte!' dan zie ik op het verzoendeksel en krijg zelfs daar tussen de cherubim de heerlijkheid des Heeren te zien, waar Hij de ingang en vrije toegang tot de eeuwige genade verworven en geopend heeft, zodat het verloren paradijs ons weer ontsloten is, en wij Hem, als ons leven ten einde loopt, loven kunnen. Het is Zijn macht, dat Hij het graf geworpen heeft in Zijn graf, en dat wij met Hem gestorven en begraven zijn, en dientengevolge met alle gerustheid de morgen van de opstanding verwachten. In dit licht overdenken wij de woorden van het Evangelie naar de beschrijving van Lukas, hoofdstuk 23: 44-56.

En het was omtrent de zesde ure, en er werd duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe. En de zon werd verduisterd, en het voorhangsel des tempels scheurde middendoor. En Jezus roepende met grote stem, zeide: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij de geest.

Als nu de hoofdman over honderd zag, wat er geschied was verheerlijkte hij God, en zeide: Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig. En al de scharen, die daar samengekomen waren om dit te aanschouwen, ziende de dingen, die geschied waren, keerden weder, slaande op hun borsten. En al Zijn bekenden stonden van verre, ook de vrouwen, die Hem tezamen gevolgd waren van Galilea, en zagen dit aan. En zie, een man met name Jozef zijnde een raadsheer, een goed en rechtvaardig man (deze had niet mede bewilligd in hun raad en handel), van Arimathéa, een stad der Joden, en die ook zelf het Koninkrijk Gods verwachtte; deze ging tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus. En als hij hetzelfde afgenomen had, wond hij dat in een fijn lijnwaad, en legde het in een graf, in een rots gehouwen, waarin nog nooit iemand gelegd was. En het was de dag der voorbereiding, en de sabbat kwam aan. En ook de vrouwen, die met Hem gekomen waren uit Galiléa, volgden na en aanschouwden het graf en hoe Zijn lichaam gelegd werd. En wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven; en op de sabbat rustten zij naar het gebod.

Wij overdenken naar aanleiding van het voorgelezen Schriftgedeelte:

1. De duisternis;
2. Het gescheurde voorhangsel;
3. Het luide roepen van Jezus, de openlijke bekentenis: 'Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig';
4. De verslagenheid van het volk;
5. De rijke begrafenis des Heeren.

'En het was omtrent de zesde ure' - dat is twaalf uur 's middags - 'en er werd duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe', dat is tot 's middags drie uur.

Mijn geliefden! Dit was de tijd van het avondoffer en van het gebed. Het avondoffer werd gereedgemaakt van half een tot half vier (van twaalf uur 's middags, of van de zesde ure aan, tot 's middags drie uur, dat is tot de negende ure).

Laat ons dan zien wat in die tijd in de voorhof van de tempel geschiedde. De priesters nemen een lam, snijden het de keel af, trekken het de huid af, snijden het de buik open en verdelen het in stukken, terwijl zij tevoren boven dit lam hun zonden beleden hadden. Tegen de negende ure kwamen twee priesters met twee lange houten stokken en legden die kruiselings op het brandofferaltaar; dan kwamen de andere priesters die de verdeelde stukken van het lam op het altaar brachten, nadat zij de inwendige delen gewassen en met zout ingewreven hadden; daarna werd alles in de vlammen verbrand. De priesters en de levieten stonden daar dan op de trappen van de tempel, hieven met allerlei instrumenten muziek aan en loofden de Heere. Nadat zo het offer gebracht was, werd reukwerk ontstoken, werden de lampen aan de zevenarmige kandelaar aangestoken, en dan bracht men het drankoffer van druivensap, of van wijn. Dit was ook met zout gemengd, werd dan uitgegoten in het holle altaar en vloeide, evenals het bloed van de slachtoffers, door buizen in de Kidron.

Wij hebben hier dus een priesterlijk geslacht, dat zijn zonden op het lam legt, het de keel afsnijdt, de huid aftrekt, het verdeelt, met zout inwrijft, reinigt en op het vuur legt. Dit alles werd nu door de Heere vervuld, Die echter hun voor was en reeds om twaalf uur begon. Het offer is gebracht en uitgesproken in de woorden van de Heere: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Want nu bevond de Heere Zich voor Zijn arm en verlaten volk in de eeuwige dood, in de vlammen van Gods toorn op het brandofferaltaar des hemels.

En het reukwerk, dat het gebed betekent, is uitgesproken in de klacht 'Mij dorst!'

Het symbool van de kandelaar met de lampen is vervuld in Zijn woord: 'Het is volbracht.'

Ten slotte heeft het drankoffer zijn vervulling gevonden in het woord: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!' Terzelfder ure, dat het lam in de vlammen opging, de kandelaar aangestoken en het drankoffer uitgegoten werd, stierf de Heere, opdat wij zouden weten en verstaan, dat Christus in alle opzichten het afbeeldende lam geweest is, dat God op de Sinaï aan Mozes had getoond.

Nu weten wij vanwaar deze duisternis kwam. 'In den beginne schiep God de hemel en de aarde; de aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op de afgrond, en de Geest Gods zweefde op de wateren. En God zeide: Daar zij licht, en daar werd licht.' En Adam, geschapen in het Beeld Gods, wandelde gelukzalig in het genot van dit licht. Maar zodra hij aan de inblazingen van de duivel gehoor gegeven, en de duisternis lief gekregen had, kroop hij, toen God kwam, weg achter de bomen, schuwde het licht en wilde niet meer in het licht komen. Wat zou er geschied zijn als God aan Adam het licht ontnomen had, dan zou de gehele schepping in elkaar zijn gestort en Adam eronder begraven zijn.

Van huis uit zijn wij kinderen der duisternis en al zouden wij al tot het licht komen, dan is God toch nog duisternis voor ons, hoewel Hij Zelf in het eeuwige licht woont. Zolang de mens niet door Gods Geest wedergeboren en vernieuwd is, is hij duisternis, vanbinnen volkomen duisternis; louter nacht is het in zijn ziel; hij tast rond en weet niet waar hij heengaat. Wie onbekeerd is en blijft, diens einde is de eeuwige duisternis bij alle duivelen, een eeuwig gebonden zijn in de diepste nacht. Als God komt met de donder van Zijn Wet, dan wordt het voor de mens pas goed duister, want hij weet niet waar hij blijven zal of waarheen hij zal vluchten. Hij heeft de verlorenheid in zijn ziel en hij draagt oordeel en verdoemenis in zijn hand. God is duisternis voor een ieder van u die niet waarachtig tot de Heere bekeerd is, en duisternis moet er zijn, want de Heere wreekt de overtreders van Zijn heilige Wet. Hij moet toornen over zulke mensen en kan voor hen slechts duisternis zijn, de gehele last van Zijn toorn moet Hij op hen loslaten.

Maar nee, er is er Eén geweest, van Wie gezegd wordt: 'de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheden op Hem doen aanlopen', en Hij heeft ervaren wat het is als God Zijn heilig aangezicht voor de mens verbergt. Hij, Die aan het kruis hangt, lijdt als Borg voor de Zijnen, bevindt Zich te midden van de toorn van God, moet het daarin uithouden, Zich door deze toornevloed heenslaan, en moet zo ondervinden, wat wij zó niet ondervinden - maar wat toch de kinderen Gods ten dele ook wel ondervinden - wat het is als God Zijn aanschijn niet over een mens laat lichten, als God Zich onttrekt met Zijn troost, met Zijn vrede, met Zijn licht.

Hij, Die aan het kruis hangt, draagt weliswaar tegelijk alle dingen door de kracht van Zijn Woord, maar hier heeft Hij als Middelaar met God te doen, en Hem ontvalt, om zo te zeggen, het roer van het wereldbestuur en het ene waarin alles bestaat, het licht, Hij kan het niet meer tegenhouden: de zon verliest haar schijnsel. 'En er werd duisternis over de gehele aarde.' Dat zou eigenlijk Gods rechtvaardig oordeel moeten zijn, de wereld in zodanige duisternis te werpen en haar daarin te laten, want van huis uit hebben wij de duisternis lief, en ach, hoeveel daden zijn duistere daden. Als de nacht met haar vleugels het aardrijk bedekt, dan denkt de mens dat hij ook bedekt is voor Gods oog en zijn lust kan volgen zoals hij wil.

Als God met ons handelen wilde naar Zijn rechtvaardige toorn, dan onttrok Hij ons niet alleen het liefelijk licht van Zijn aangezicht, maar ook het daglicht. Ontving Jozua destijds in de strijd tegen de Amalekieten het licht van de zon omtrent een volkomen dag boven de daarvoor gezette tijd, voor deze Jozua, Die hier aan het kruis hangt, zou de zon niet meer schijnen. Maken wij door onze zonden de middag tot middernacht, dan wil ook Hij op de middag de middernacht verdragen, opdat wij ook in de middernacht de middag zouden hebben. Hij heeft een kind der duisternis willen zijn, opdat wij kinderen des lichts zouden worden. De Bruidegom moet ervaren dat God het licht met Zijn hand bedekt en wil Zijn Bruid verwerven, zodat van haar getuigd wordt, dat zij met de zon bekleed en de maan onder haar voeten is.

Aan het kruis op Golgótha wordt de nieuwe schepping tot stand gebracht, want duisternis bedekte de volkeren, en tot op de huidige dag is het een wilde, woeste chaos op aarde; maar deze nieuwe schepping, die de Heere daaruit voortgebracht heeft, is niet een schepping van vergankelijke dingen, maar van eeuwige wezens, die eeuwig voor Zijn troon zullen leven. Alle duisternis op ons, voor en na onze bekering, alle duisternis, tevoorschijn gekomen uit lust tot zonde, uit moedwillige ongehoorzaamheid, uit ongeloof en kleingeloof, werpt zich op onze Borg en Plaatsbekleder; Hij ziet geen licht, opdat al de Zijnen roemen mochten: 'U bent mijn Licht, al lig ik ook in de duisternis; U bent mijn dag, al is alles om mij heen nacht! U bent mijn zon, al gaat zij anders voor mij onder; de Zon mijner gerechtigheid bent U, en onder Uw vleugelen zoek ik beschutting en bescherming tegen de vorst en de koude'.

Als nacht en duisternis ligt op zulke bekeerde zielen, die van de Heere gekend en uitverkoren zijn, is Hij het Die verworven heeft, dat het woord: 'Waakt op, gij, die slaapt, en staat op van de doden, en Christus zal u verlichten'. Waakt op en wordt licht', een krachtadig woord is, dat licht en leven schenkt in de doodsbeenderen. De nacht van de duisternis op de arme ziel zal toch niet eeuwig duren; daarom heeft de Heere hem gesmaakt en geleden en het verworven, dat hun het licht weer opgaat, ook waar zij het licht niet zien, omdat Christus hun Zon, het Lam hun licht en hun schijnsel is.

Er kwam dus een duisternis over de gehele aarde. Wij begeven ons voor een ogenblik weer van Golgótha naar de voorhof van de tempel. Daar staat nu Mozes en kan verder niets doen; daar liggen de geboden van God en kunnen niet gehouden worden. Alle priesters staan daar in de voorhof van de tempel en kunnen niets uitvoeren; zij willen de offers brengen en het reukwerk aansteken voor de Heere naar Zijn Wet, zij willen

het gebod houden en zijn daartoe niet in staat, want plotseling was het duister geworden, en ondoordringbare donkerheid omhulde de tempel en vervulde die. Een zonsverduistering kan het niet zijn, het is een bovennatuurlijk verschijnsel. En het duurt lang, het ene uur na het andere verstrijkt, het lijkt alsof de dag niet terug wil keren, het blijft donker, en tevergeefs stellen zij pogingen in het werk Gods Wet na te komen. Dan breekt opeens een lichtstraal door, het wordt weer dag, en een priester wil het heiligdom binnengaan met het reukwerk, en zodra hij over de dorpel stapt, schreeuwt hij: Het voorhangsel is gescheurd!, en de gewone priester ziet de ark des verbonds met de cherubim. Ja, daarbij blijft het, zoals ook staat in het lied, dat wij gezongen hebben:

*Eerder moet de zon, van gloed en glans beroofd,
In de kloof van de afgrond nederzinken,
Eer ik van Jezus gescheiden zal zijn
En eer Hij mijner niet meer zal gedenken!*

En welke grond hebben wij daarvoor? De offers van Mozes zijn tenietgedaan, het lam dat geslacht moest worden, is bedekt met duisternis en is niet meer geldig. Het reukwerk is niet meer geldig, het uitgieten van druivensap heeft opgehouden; het voorhangsel dat de zondaar scheidde van het verzoendeksel, dat de mens scheidde van zijn God, is verscheurd. Wat is de oorzaak voor u en voor mij, dat wij niet tot God kunnen komen? Ach, het is het vlees, het vlees, dat begeert tegen de Geest, dat de Geest overweldigt, het zondige vlees met alles wat daaraan kleeft, met al zijn boze lusten en begeerten. Verscheur mij dit vlees, opdat ik mijn God met een ongebonden geest diepe; verscheur mij de banden, waarin ik roep: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?'

'Geduld, lieve ziel, geduld tot uw laatste uur, en tot zolang hebt u het met dit leven, dat niets dan ijdelheid is, aan de stok. Ach, verscheur mij toch de banden, de vijandschap, het ongeloof, die in mij zijn en die mij tegenhouden, zodat ik niet tot God komen kan!'), Geduld, lieve ziel, geduld tot uw laatste uur, want de vrijheid wil geloofd zijn, wil gehoopt zijn, maar met het tegendeel heeft men te strijden en te hopen, waar geen hoop is. En nochtans is deze vijandschap, de zonde, het vlees, met alles wat daarin is, vernietigd! daar ik kan het niet zien, zie geen genade, weet niet of er wel genade voor mij is! Wie verkondigt het mij, wie brengt mij ertoe, dat ik mijn God aanschouwe tussen de cherubim?

Ach, zovelen die uit Egypte geleid waren, die de gunst en genade Gods ervaren hadden, zijn in de woestijn omgekomen, zijn verteerd door de toorn van God! Wat weet ik arme zondaar ervan, of er genade voor mij is! Het vlees met al zijn lusten en begeerten is tussen mij en God en scheidt mij voor eeuwig van Hem, ach, wat een dik voorhangsel is er tussen God en mij!

O, lieve ziel, u ziet niet goed, dit voorhangsel tovert de duivel u voor en schildert het u voor ogen; het is er niet meer! Het vlees is verscheurd, alles wat u van God scheidde, is uit de weg geruimd. U, zondaar, die van verre staat en het niet waagt de ogen op te heffen, maar zucht: 'God, wees mij zondaar genadig', alles wat u tevoren hinderde om tot God te komen, is uit de weg geruimd. Van Gods kant is niets meer aanwezig wat u van Hem zou kunnen scheiden. Kom, kom tot het verzoendeksel! De hogepriester der Wet is dood en voor eeuwig door God Zelf begraven; hij heeft zijn klederen moeten uittrekken en hier is nu de andere Hogepriester, Eleázar, God helpt. Zoveel schuld kan de mens niet op zich geladen hebben, of de tafel staat gereed met de kwijtbrief erop. De mens kan nog zo'n verschrikkelijke straf verdiend hebben, hier is de rechterstoel vanwaar de uitspraak luidt: Al uw zonden heb Ik achter Mijn rug geworpen'!

En al komen nu twijfel en hoop, moedeloosheid en vreugde, een halve dood en leven, treurigheid en feestelijkheid bij een kind van God afwisselend voor, tussen God en de

arme ellendige zondaar is daar van Gods kant niets meer in de weg, integendeel, alles is er! Er is genade, vrije genade! Er is vergeving, eeuwige vergeving van alle zonden, een volkomen betaling van alle schuld, een kwijtschelding van alle straf, de dood is verslonden tot overwinning! Van Gods kant is er licht, genade, vrede, vreugde, hoop, zaligheid en eeuwig leven voor de schuldenaars en goddelozen in de volkomen verlossing, gerechtigheid en heiligheid van Christus!

Wie heeft het voorhangsel verscheurd? Niet een mens! Een aardbeving is het ook niet geweest! Gods hand heeft het gedaan! Door Zijn genade werd het dikke voorhangsel gescheurd van boven tot beneden. Zo is, wat voor de armen en ellendigen geschiedt, alles uit en tot God, en nu is het een roepen en nodigen: 'Hierheen, hierheen, u, vermoeiden en belasten, Ik zal u verkwikken en rust geven voor uw zielen!'

Maar ik kan het niet geloven. Ja, als ik geen zonden had, dan zou ik het kunnen geloven! Daar staat de arme mens van verre en meent: het voorhangsel is nog heel en stevig afgesloten, en zucht: 'Wat zal ik meebrengen om voor God te verschijnen?'

Breng uw arme hart mee, hetzij van steen of verbrijzeld, of uw ogen nu rood geweend zijn of zonder tranen, uw zondige ledematen, het gehele lichaam, de gehele mens, breng die mee, kom met al uw zonden, kom zoals u bent, klaag het de Heere God, beken het Hem, verdoem uzelf, geef Hem gelijk, maar loof Zijn genade! Christus is de Man; Hij heeft ons vlees en bloed aangenomen, en dit was het Voorhangsel.

Wij zijn het eigenlijk; onze zonde, ons ongeloof maakt scheiding tussen God en ons. Maar Christus heeft ons vlees met al onze schuld en misdaden op Zich genomen, en zo liet Hij Zijn vlees verscheuren, geheel uiteenscheuren, en toen zag God door Hem heen op de Zijnen, en de Zijnen heffen door Christus heen hun blik op tot God, in het Vaderhuis.

Want wat is er geschied? Uit de tempel weer terug naar Golgótha! Daar hangt de Heere aan het kruis; daar heeft Hij geroepen: 'Het is volbracht!' De dood en de duivel sidderen voor de Vorst des levens, zij wagen het niet Hem te naderen. Maar de Heere roept de dood naderbij, hij moet nu komen, de Heere wil de dood verslinden en de almacht van Zijn liefde tot God de Vader en tot Zijn broederen bewijzen. Met een stem, die door hemel en hel dringt, roept Hij, Die tevoren gezegd heeft: 'Mijn God, Mijn God'; 'Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn geest!'

Daar komt Hij en wil niets voor Zichzelf; daar komt Hij en wil de hemel binnen, heeft alles volbracht wat te doen was, heeft Mozes' offer geheel teniet gemaakt, heeft alles volbracht. Nu wil Hij ten hemel in, Hij met al Zijn broederen, die Hem de Vader gegeven heeft, en die Hij in Zich opgenomen heeft. Toen Hij zo in Zijn smarten en in Zijn ellende aan het kruis hing, lezen wij daar dat er een stem uit de hemel Hem gesterkt heeft? Nee! Het ongeschapen Woord houdt Zich aan het geschreven Woord, aan het profetisch Woord en roept met luider stem: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!' 'Vader' was Zijn eerste woord aan het kruis, toen zij Hem de nagelen door handen en voeten dreven; 'Vader' was ook Zijn laatste woord, toen Hij de dood erbij riep om hem te verslinden.

De dood kon de Heere eigenlijk niet verslinden, maar Hij wilde de dood verslinden; Hij wilde sterven, om voor de Zijnen weg te nemen alle schrik van de lichamelijke, de geestelijke en de eeuwige dood. Als Plaatsbekleder roept Hij Degene aan van Wie Hij niets verneemt en niets bespeurt, heeft de dood voor ogen, en spreekt: 'Vader' voor allen, opdat zij, die in Jezus sterven, ook de Vader zouden aanroepen midden in de dood. Zo stierf de Heere aan het kruis. Met Hem werd ook onze oude mens vernietigd en gedood. Met de Heere stierf ook de verdoemende Wet; alles stierf wat de eeuwige dood sterven moest; wie echter door God uitverkoren is, verdoemenswaardig in zichzelf, diens zonde en misdaad is hier aan het kruis uitgedelgd.

Wat is nu sterven? Verschrikkelijk, verschrikkelijk is het voor allen die niet gestorven zijn voordat zij sterven, voor allen die niet met Christus in geloof gestorven en met Hem gekruisigd zijn. Nog eens, wat is sterven? Voor de gelovige niet een betaling voor zijn zonden, maar een ingang tot het eeuwige leven. Want hoe hen ik rechtvaardig voor God? *'Alleen door een oprecht geloof in de Heere Jezus Christus; also dat, al is het, dat mij mijn geweten aanklaagt dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, zoverre ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem.'* Heid. Cat. A. 60.

En onze Heere heeft een getuigenis van Zijn gerechtigheid bij Zijn verscheiden verkregen. Verdoemd was Hij door de hogepriesters, door het Joodse volk, door Pilatus, maar Hij verkrijgt een getuigenis, niet van een aanzienlijke en geleerde, maar van een onbeschaafde, ruwe krijgsknecht; die moet getuigen dat onze Heere en Heiland onschuldig is, opdat wij zouden leren hoe wij getroost en zalig kunnen sterven.

'Voorwaar, Deze is een vroom, dat is: een rechtvaardig mens geweest' of: 'Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig.' Daaraan houd ik in de dood vast, dat deze Mens rechtvaardig is. Is deze hoofdman over honderd vanwege dit getuigenis zalig geworden? Ik weet het niet. Zodanig woord of zodanig getuigenis alleen doet het niet. Maar waar het mij leed doet vanwege mijn zonden en alles wat ik aan mij zie, mij verdoemt, daar houd ik vast aan dit getuigenis: *Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig!* O, dat zich op de borst slaan allen, die mij horen en toch blijven zoals zij zijn! Wat zal het zijn, alles van de liefde en genade van Jezus gehoord te hebben en zich in de hel, in de eeuwige duisternis, te bevinden. Het is om op de borst te slaan, als ik alles hoor wat daar geschreven staat! Gods Heilige kan immers niet sterven, en nochtans hangt Hij hier aan het kruis en moet en wil sterven, wil de dood verslinden, en Hij, het ongeschapen, eeuwige Woord, houdt vol en sterft op het geschreven-Woord.

En u, jongeman, hoe kunt u het horen en aanzien dat de Heiland sterft en bloedt, en het ontroert u niet!

En u, jongedochter, hoe kunt u het horen en zich niet in waarheid bekeren tot deze Heiland! U hebt toch zonden, vele zonden; naar de voeten van Jezus met al uw zonden! Is ook alles bij u verdorven en verkeerd, hebt u ook al uw goed doorgebracht en uw erfdeel verbrast, uw Jezus leeft nog en zit aan de rechterhand des Vaders, heeft door Zijn onmetelijk lijden, Zijn onmetelijke liefde tot u, tot zondaars, bewezen en Hij spreekt nu: 'Zie, Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, en uw zonden als een wolk.' De Heere sterft aan het kruis en niemand troost Hem. Zijn verwanten en vrienden staan van verre. De vrouwen die Hem uit Galilea gevolgd waren, die Hem gediend hadden met hun goederen, zij zien alles, zij zien hoe hun hoop vervliegt; is het dan nu werkelijk uit en voorbij? Heeft het dan niets geholpen dat zij zich aan Hem gehouden hebben, en gezongen: 'Mijn Jezus laat ik niet varen, ik volg Hem waarheen Hij ook gaat?'

Jezus is dood! Geen woord van leven spreekt Hij tot mij! Ik, arme vrouw, ben met mijn zonden uit Galiléa, uit het donkere, zondige Galiléa gekomen in de heilige stad en zie niets dan Golgótha met doodsbeenderen bedekt en mijzelf zonder leven, verdord en uitgedroogd als een doodsbeen. Daar moet ik nu dit alles aanzien! Wat is er nu toch waar van alles wat de Heere beloofd heeft; hoe is dat nu te rijmen met de heerlijke woorden van leven en zaligheid die Hij tot mij gesproken heeft? Het is alles uit en voorbij, alles een vergissing. Dood is Hij, dood, dood, dood, fluisteren mij alle duivels in het oor.

Luister nu, de Heere Jezus is niet dood, al is Hij ook dood. De duisternis in u is geen duisternis in de hemel, maar allemaal licht. U ziet slechts schuld, maar op het verzoendeksel, op de troon der genade ligt een kwijtbrief! U zegt: 'Ik ben goddeloos en onrechtvaardig', maar de Heere zegt: Al uw zonde en ongerechtigheid is van Mij, en al Mijn gerechtigheid is van u. 'Dat kan ik niet geloven, dat is te zeer in tegenspraak met alles wat ik zie. Ach, wat moet er nog van mij worden, ik word moedeloos en vertwijfel.' Wat heeft deze vrouwen staande gehouden, dat zij niet vertwijfelden toen zij hun Heiland aan het kruis zagen hangen? God heeft hen staande gehouden en Hij zal het ook u doen! En al ziet u dan slechts een dode Jezus, zo zult u nochtans Gods wonder zien. Jezus is gestorven en nu willen alle duivelen Hem snel in handen krijgen en onder de grond stoppen, dan hebt u helemaal niets meer. Maar Jesaja spreekt: 'Men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, en Hij is bij de rijke in Zijn dood geweest.'

De Heere heeft toch overal lichtende sterren in de donkere nacht. Wie denkt aan Jezus? Waar bent u, Johannes, Petrus, en alle anderen? Wie gaat er tot Pilatus en begeert het lichaam van Jezus? Ja, wie durfde het te wagen tot Pilatus te gaan? Maar de Heere heeft hier een voornaam, een goed en rechtvaardig man, die de duivelse toelag niet kon dulden; hij komt en gaat tot Pilatus. Toen Jezus nog leefde, was hij niet bij Hem; nu Hij dood is, schrikt u er dan niet voor terug, bent u niet bang voor uw eer, voor uw goede naam, wat de wereld er wel van zal zeggen? 'Wat vraag ik naar de wereld, ik begraaf deze Mens, mijn Heiland!' Wonderlijk, de gelovigen zien Jezus niet leven, geloven echter in Hem, al zien zij ook slechts een dode Jezus. God rukt hen uit de dingen van deze wereld en zet hen daar, waar Hij wil. Jozef ontvangt de grootste gift, het lichaam van de Heere Jezus, en Pilatus weet niet wat hij weggeeft. Maar onze Heere moet begraven worden met een eervolle begrafenis, want: 'die Mij eren, zal Ik eren.'

Hij wordt in een nieuw graf gelegd en van nu aan zijn alle graven nieuw. In de oude graven heerst de duivel en de dood; daar is geen godsakker, maar een duivelsakker. Maar Christus is in een nieuw graf gelegd en wij allen, die in Jezus zijn, komen ook met Hem in nieuwe graven, en kunnen nu verheugd en blij in het donkere graf zien en het uitspreken: Slechts door de donkere poort gaat het naar het vaderland! Zo heeft de Heere onze graven geheiligd, en het tot stand gebracht, dat wij zeker geloven kunnen, en juichen: Al hebt mij verlost, U, getrouwe God; ik ontvang een wit kleed, het kleed van mijn Heiland, en mijn Verlosser waakt over mijn stof.' De Heere zorgt voor het lichaam, opdat het ruste tot de dag van de opstanding.

Slaan wij een blik in het graf van Jezus, dan zien wij daarin een uitverkoren volk liggen, voor de duivel te slecht, maar voor God juist rechtvaardig; een uitverkoren volk is in dit dode lichaam, dat de eeuwige dood niet smaken zal; slechts het lichaam, het stoffelijk omhulsel ligt daar, de ziel is reeds lang boven.

Wij kunnen het echter niet geloven dat het dode lichaam weer zal opstaan; dan brengen wij allerlei specerijen, goede werken, om het lichaam op te poetsen en mooi te maken. Maar God houdt de mens tegen, opdat hij op de sabbat rusten zal van zijn werken. Wat zal het uitwerken dat u de Heere wilt zalven? Hij komt u voor en zalft morgen u.

Amen.

14. De hemelvaart van onze Heere Jezus Christus

"En Hij leidde hen buiten tot aan Bethanië, en Zijn handen opheffende, zegende Hij ze. En het geschiedde, als Hij ze zegende, dat Hij van hen scheidde, en werd opgenomen in de hemel. En zij aanbaden Hem, en keerden weder naar Jeruzalem met grote blijdschap. En zij waren allen tijd in de tempel, lovende en dankende God. Amen." Lukas 24: 50-53

Wij overwegen naar aanleiding dezer woorden, dat de Heere Jezus Zijn discipelen uitleidde tot aan Bethanië; dat Hij daar Zijn handen ophief en hen zegende; dat Hij, terwijl Hij hen zegende, van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel; dat daarop de discipelen Hem aanbaden, en wederkeerden naar Jeruzalem met grote blijdschap. Laat ons bij deze overweging alzó de toepassing op onszelf maken, een ieder voor zich en de Zijnen, dat het ons ga om deze zegen van de Heere Jezus, opdat wij die deelachtig worden. En, zij het ook in droefheid des harten, nochtans blijmoedig onze weg reizen door deze wereld; en als wij deze zegen hebben, dan ook hiervan verzekerd zijn: ook wij, ja ook wij worden weldra opgenomen in de hemel, waar Jezus is en alle heilige engelen, alle uitverkorenen en voleindigde rechtvaardigen.

"En Hij - Jezus - leidde hen buiten tot aan Bethanië," buiten de stad Jeruzalem, naar de Olijfberg. Het stond geschreven in de Profeten, dat de Heere van de Olijfberg ten hemel op zou varen, en dat Hij Jeruzalem zou verlaten. Zien wij, om éne plaats uit vele aan te halen, wat de Profeet Ezechiël zegt Hoofdstuk 11: 17 - 23: "Daarom zeg: zo zegt de Heere Heere: Ja, Ik zal ulieden vergaderen uit de volken, en Ik zal u verzamelen uit de landen, waarin gij verstrooid zijt, en Ik zal u het land Israëls geven. En zij zullen daarheen komen, en al deszelfs verfoeiselen en al deszelfs gruwelen van daar wegdoen. En Ik zal hun enerlei hart geven, en zal een nieuwegeest in het binnenste van u geven; en Ik zal het steen hart uit hun vlees wegnemen, -n zal hun een vlesen hart geven; opdat zij wandelen in Mijn inzettingen, en Mijn rechten bewaren, en dezelve doen; en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn. Maar welker hart het hart hunner verfoeiselen en hunner gruwelen nawandelt, derzelver weg zal Ik op hun hoofd geven, spreekt de Heere Heere. Toen hieven de cherubs hun vleugelen op, en de raderen tegenover hen; en de heerlijkheid des Gods van Israël was over hen van boven. En de heerlijkheid des Heeren rees op van het midden der stad, en stond op de berg, die tegen het oosten der stad is", - dat is de Olijfberg.

Bij deze berg had de Heere onuitsprekelijk veel geleden, vooral in Gethsémané. Te Bethanië, dat aan don voet van de Olijfberg lag, kwam Jezus dikwijls ten huize van Martha en Lazarus en hun zuster; te Bethanië had Maria de Heere gezalfd; naar Bethanië was Hij gegaan na de feestelijke intocht in Jeruzalem; te Bethanië bevond Hij Zich 's nachts, als Hij 's daags te Jerusalem was. Zo iets doet de Heere graag tot op de huidige dag. Hij brengt ook nu nog de Zijnen vaak in herinnering vroegere zonde en vroegere trouw; vroegere nood en vroegere hulp verbindt Hij vaak aan bepaalde plaatsen. De bedoeling van de woorden, die de duivel tot de Heere Jezus sprak, toen hij Hem op de tinne des tempels had geleid, was: "Werp U hier naar beneden, en de engelen Gods zullen U opvangen, - wat zal dan heel Jeruzalem zeggen!" Zo zouden zekere zendelingen der laatste eeuwen het ook beter geweten hebben dan de Heere. Waarom niet openlijk op het grote tempelplein gestaan en van daar ten hemel gevaren? Zie, dat stond toch eenmaal vast, dat de Heere ten hemel zou varen, dat wist de Heere ook wel. Het was immers de veertigste dag na de opstanding, en de Heere wist het: nu vaar Ik op

tot Mijn Vader. Waarom is Hij dan nu niet openlijk, voor aller ogen opgevaren? Dan had Hij immers al de Farizeeën en Schriftgeleerden beschaamd, die Hem aan het kruis hadden genageld. De hele stad zou het gezien hebben: ja, Hij is de Messias, daar vaart Hij op! Dan zou immers de hele stad opeens gewonnen zijn voor Zijn waarheid!

Het Woord moet het immers doen, en niet het zichtbare. Indien de Heere in een wolk ten hemel was gevaren van het tempelplein te Jeruzalem, dan zou geheel Jeruzalem er een paar dagen van vervuld geweest zijn, maar het zou spoedig alles weer geheel vergeten geweest zijn. In de beginne was het Woord, en niets bestaat er zonder dit Woord. Het Woord, de prediking moet komen als getuigenis, het moet getuigd en geloofd worden, dat Christus is gestorven voor de zonde, dat Hij is opgestaan en ten hemel gevaren, - alles naar de Schriften, opdat men wete en versta en de wereld ervaar: wat de Schrift zegt, dat gebeurt, dat is waar en betrouwbaar.

Met dit Woord, met dit getuigenis moet gepaard gaan de Heilige Geest. Als deze Geest niet komt en dus God Zijn belofte niet waar maakt: "Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en u een vleses hart geven", - dan blijft de mens te midden van de liefelijke waarheid een steen, hij blijft dood, en sterft nog meer. De mens heeft nodig de levendmakende kracht van de Heilige Geest.

Als nu de mens een hellevaart heeft gedaan in zijn geweten, en, zonder te weten hoe hij er uit zou komen, er toch weer uitgekomen en uitgerukt is, en met Zijn Heere een hemelvaart heeft gedaan, - dan gelooft hij het. De Heere vraagt niet naar de grote menigte. Bethanië betekent: huis der dadelen, die aan de palmbomen groeien, óf: huis der ellendigen en verbrijzelden. Daarheen gaat de Heilige Geest, en daar wil Jezus zijn, en daar is dan ook het ware verlangen in het hart: ik moet naar de hemel! Als de Heere bij u, jonge man, bij u, jonge dochter deze keuze in het hart heeft gelegd: "Uw God is mijn God, en uw volk is mijn volk!" dan is het verlangen bij u ontstaan: ik moet naar de hemel!

De arme discipelen hadden bepaald niets hier op aarde, het leven was hun een dood; nu moesten zij echter in hun groten dood als getuigen staan te midden van de wereld, als getuigen van Zijn hemelvaart, zowel als van Zijn opstanding, als getuigen van Zijn wonderbare genade en ontferming. De elven, die moeten staan als getuigen, neemt Hij met Zich buiten de stad Jerusalem. Het meeste goud ligt in het zand, de stroom voert het goud ras naar de zee. God weet, waar het blijft.

Verborgens is de werking van het Woord en van de Heilige Geest. Waarom zal de Heere Zich aan de wereld - al heet die ook Jeruzalem - openbaren? De wereld bewaart toch Zijn Woord niet. Die Zijn woorden bewaren, die heeft Hij lief, en die heeft ook de Vader lief, en de Vader en de Zoon komen tot hen in en maken woning bij hen. Die Zijn woorden bewaren "Ik ben de Heere, uw Heelmeester!" - "Ik ben de goede Herder!" - "Ik ben niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering!" Die deze woorden bewaren, die heeft Hij lief; het zijn ellendigen, maar Hij heeft hen lief, en zal Zich aan hen openbaren, zal aan hen openbaren de macht Zijner opstanding, en Zijn heerlijkheid in de hemelvaart. (Joh. 14: 21)

Jeruzalem, de grote stad, zal er derhalve niets van te zien krijgen, maar Zijn weinigen uitverkorenen zal het bekendgemaakt worden, opdat zij weldra tot de verlorenen gaan, om het hun mee te delen, opdat zij weldra tot de heidenen gaan, om het hun te verkondigen: "De weg, de weg naar de hemel, hij is gebaad, de weg is bereid; de Koning is daarlangs opgevaren in de heerlijkheid, in onze persoon!"

De Heere leidt Zijn discipelen buiten naar de Olijfberg. Aan de een zijde van deze berg ligt Bethfagé, het huis der vijgen, aan de andere zijde Bethanië, het huis der vijgen.

Reeds nadert Hij deze plaats, en als Hij nu nabij deze plaats gekomen is, **heft Hij Zijn handen op**. Dat waren de vleugelen van het wonderdier bij Ezechiël, dat waren de

vleugelen der hen, om al haar kiekentjes daaronder te vergaderen. Een schild zijn Zijne handen voor de Zijnen en zij weren het gewicht van Gods toorn van hen af. Op Zijn handen draagt Hij ook al de volheid der eeuwige zaligheid, die Hij uit Zijn hart neemt. Zo heft Hij dan de handen op, zoals Aäron na Zijn eerste offerande de handen ophief en de Gemeente zegende. (Lev. 9: 22.) Aaron deed dat in de Naam van Jezus, - hier hebben wij de grote Hogepriester Zelf. En als Hij Zijn handen opheft, dan ligt daarin een eed, en als hij zweert, vermag geen macht der hel iets tegen Gods uitverkorenen, die Hij onder Zijn vleugelen neemt. Het is deze eed: "Ik zweer, dat Ik leef in eeuwigheid, en gij zult ook leven." Het is deze eed: "Ik zweer, dat Ik uw Zaad na u verwekken zal, en Zijn Koninkrijk zal bevestigen!" - en Salomo, de Koning, is gezegend.

Dus vleugelen, beschutting en bescherming, en het aanbrengen van alle overvloed ligt daarin, dat Hij over Zijn discipelen Zijn handen opheft, Zijn doorboorde handen. En zo zegen Hij hen. Wat wil dat zeggen: "zegenen"?

In de eerste plaats wil het zeggen: iemand goed heten. O goede Petrus! o goede Johannes! o goede Thomas! enz.. Waren zij dan goed? Weg, gij duivel! Als de Heere Jezus hen goed noemt, dan zijn ze goed! Als Hij hen rein noemt, dan zijn ze rein!

Wat betekent het, dat de Heere hen zegent? Dat deed God ook, toen Hij Adam en Eva had geschapen en in het paradijs gezet; toen zei Hij tot hen: "Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt." (Gen. 1: 28.) Tegen deze zegen kwam de vloek, omdat zij Gods Woord verlieten; en nu heette het: "Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt, het zal u doornen en distelen voortbrengen, en u zult tot stof wederkeren." Met schuld en vloek beladen uitgestoten en uitgeworpen uit het paradijs, - wat heeft de arme man, wat heeft de arme vrouw nog, al ziet zij haar kinderen? Het aardrijk werd geslagen wegens de boosheid der mensen; zij wilden zich door de Geest des Heeren niet meer laten bestraffen.

En toen nu Noach in de ark met al de dieren op de grote wateren rondreef, dacht hij: "Ach, God heeft mij vergeten." Maar God gedacht wel aan hem, en toen Gods tijd en ure gekomen was, lag alles droog. En toen de Heere Noach uit de ark had geleid, offerde Noach, en de Heere rook de liefelijke reuk en zegende Noach en Zijn zonen. En wederom klonk het in deze nieuwe schepping na de Zondvloed: "Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt!" (Gen. 9: 1)

En als Abraham in gevaar verkeerde van te hebben genomen van de buit van Sodom, zodat Sodom de eer zou krijgen van datgene, waarvan God alleen de eer toekomt, verschijnt de koning en *hogepriester der gerechtigheid en des vredes* en zegent Abraham; en Abraham wordt bewaard in deze zegen, zodat hij geen draad of schoenriem wil nemen van Sodom; want Melchizédek had hem gezegend in de Naam van de allerhoogste God, Die hemel en aarde bezit. (Gen. 14: 19.)

Wist de Heere niet, dat Hij van de hoge hemel uit de discipelen allen bijstand zou zenden? Zeker! Maar Elia, de Profeet, wierp Zijn mantel neer toen hij opvoer, en nu had Elisa daarin een teken en bewijs, dat God Elia had opgenomen. En nu komt hij aan de rivier, die is zo breed, en er is geen boot, om er over te komen, en toch moet hij er over. Daar neemt hij de mantel van Elia en slaat daarmee het water en zegt: "Waar is de Heere, de God van Elia?" - En het water werd herwaarts en derwaarts verdeeld. (2 Kon. 2: 13 en 14.)

Dat is ook des Heeren weg met de Zijnen. Hij werpt ons Zijn mantel toe, de mantel van Zijn gerechtigheid en eeuwig leven, Zijn beschutting en bescherming.

Hij heeft ons gezegend en goed geheten, eer Hij ten hemel voer. Dat hebben wij dus nog uit Zijn mond vernomen. O, als dan de donder in het geweten slaat, de donder van Sinaï, en het verschrikte geweten geheel overhoop geworpen wordt, en het de mens zo bang, ach zo bang is, geef hem dan een woord, een woord van de Heere Jezus, zeg hem:

Wij hebben het gehoord, Hij heeft ons gezegend. Hij heeft ons goed geheten! Het gaat niet zo gemakkelijk, men komt niet zonder pas over de grens, die aarde en hemel scheidt. Men komt er niet over met schoenen en al, met wagens en paarden, met dit of dat, wat de mens wil meebrengen; de mens komt er ook niet over met zijn geloof, waarmee hij geloven kan. De duivelen komen en onderzoeken nauwkeurig, zeer nauwkeurig.

Wie nu wat anders heeft, dan wat hij van de Heere Jezus heeft ontvangen, die wordt staande gehouden, en het luidt: "Terug met hem!" Oude zonden, ach, hoe kunnen zij opduiken, en nieuwe daarbij! En het geweten, dat stil was en zoete vrede smaakte, het kan soms zo opgeschrikt worden. De discipelen hadden het heel slecht laten liggen; en nu nog, terwijl zij met de Heere naar de Olijfberg gaan, bedroeven zij Hem met hun onverstand en de dwaze vraag: "Heere, zult u in deze tijd aan Israël het koninkrijk weder oprichten?" Hoe hebben zij zich later moeten schamen over hun onverstand en hun aanmatiging jegens de Heere, toen zij ondervonden, nadat Hij van hen was weggegaan, hoe waar Zijn woorden zijn! En, eer stilt men de onstuimige zee, dan dat men een geweten tot rust brengt, dat God de Heilige Geest heeft doen wakker schrikken. Dit nu hebben zij het laatst van Hem gehoord, dit waren Zijn laatste woorden: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde; gaat henen, predikt het Evangelie aan alle creaturen!" En ten slotte heeft Hij hen nog gezegend, heeft hen nog goed geheten. Daar mogen nu de wereld en alle duivelen tegen opkomen, de gelovige heeft ten laatste toch maar met de Heere te doen. Het gaat er dus om, wat Hij gezegd heeft, dat geldt alleen. Wonderbaar is Zijn zegen. Jakob zegent Zijn zonen, en nadat hij ze gezegend heeft, strekt hij Zijn voeten uit en sterft. Niet alzo deze Vader Zijn kinderen, Die gezegd heeft: "Ziedaar Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft tot een teken en wonder in Israël." Hij is eerst gestorven en ter hel gevaren. Hij heeft eerst al de smarten des doods gedragen, en zie, Hij heeft de smarten des doods overwonnen. Hij komt levend uit het graf te voorschijn, en nu wil Hij de aarde verlaten. Allen dood heeft Hij nu achter Zijn rug, en Hij weet wel, wat Hij zegt. Betrouwbaar was de zegen van Abraham, betrouwbaar de zegen van Izak en van Jakob over Zijn kinderen, betrouwbaar de zegen van Mozes over het Israël Gods. Betrouwbaar was de zegen van Noach, toen hij sprak: "Gezegend zij de Heere, de God van Sem" (Gen. 9: 26). Maar dat heeft zich alles moeten ontwikkelen, zij hadden nog geen van allen de dood gezien, maar in het aangezicht van de dood zeggen zij het.

De Heere Jezus echter heeft de dood overwonnen. Hij weet het, en de Apostelen weten het, en wij mogen het weten, wat Hij schenkt, als Hij zegent. Dan maakt Hij Zijn discipelen tot heren over hemel en aarde, tot heren over duivel, dood en wereld, tot heren over zonde en over wet, tot heren ook over alle engelen, tot heren in het nieuwe Paradijs, zodat zij broederen zijn van Hem, - met Hem hebbende één God en één Vader. Zó zegende Hij hen.

Maar terwijl Hij hen zegent, komt er een wolk en neemt Hem op, en terwijl de wolk Hem opneemt, blijft Hij hen nog zegenen. Zegenend wordt Hij opgenomen in de hemel, en op Zijn bevel staan daar twee van Zijn eerste ministers in witte klederen en zeggen tot de discipelen: "Gij Galilese mannen! wat staat u en ziet op naar de hemel? Jezus Die is opgevaren zal alzo wederkomen." U meent, dat deze Jezus *spoedig* zal wederkomen? - Neen, Hij komt niet weder! Eenmaal zal Hij wederkomen, ten jongsten dage, dan zult u Hem zien, zoals u Hem nu hebt zien ten hemel varen, met hetzelfde lichaam, met dezelfde tekenen der wonden, Hem voor u geslagen, en zegenend komt Hij voor u weder."

Toen vielen de jongeren op hun aangezicht en aanbaden hun Heere, de Koning des hemels en der aarde, Die tot hen had gezegd: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde." De discipelen zagen niets dan een wolk, want onzichtbaar waren de

miljoenen engelen, die Hem omringden en juichten, terwijl Hij opvoer. De ganse hemel is neergekomen, om de Zoon, de eeuwige Zoon des Vaders, weer te zien, Die in meer dan drie en dertig jaren niet door hen in de hemel was gezien, maar Die de hemel had verlaten en als een klein Kindeke in de kribbe had gelegen. De ganse hemel is neergekomen, om deze nieuwe Adam te zien. En God vaart op met gejuich, de Heere met geklank der bazuin!

Nu konden de discipelen weer naar huis gaan, nadat zij Hem hadden aanbeden, zoals wij in Vers 52 lezen: "En zij aanbaden Hem en keerden weder naar Jerusalem met grote blijdschap". Zij zijn dus door en door gezond. "Geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek; want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van zonden hebben." Door de zegen van de Heere Jezus zijn zij verzekerd geworden van Zijn genade, van de vergeving hunner zonden, van de eeuwige waarheid en heerlijkheid van hun Koning en Hoofd, hun enige Profeet en Hogepriester. Kon het anders, dan dat de discipelen met grote blijdschap vervuld werden? Het is geschied, het is een feit, een waarheid! Deze Jezus is opgenomen in de hemel, en Hij zal wederkomen. Hij heeft ons gezegend, en in deze zegen ligt alles wat hemel en aarde kunnen geven. Is er groter blijdschap? Alle vreugde, alle genot dezer wereld, het is alles in één ogenblik vergeten, en er is niets blijvends in. Maar deze blijdschap, wie kan haar uitspreken? Deze blijdschap: Jezus is Jezus, Hij is mijn Jezus, Hij is verheerlijkt, Hij is opgenomen in de hemel! De weg is bereid tot de vele woningen in het Vaderhuis daarboven, gelijk de Heere Jezus gezegd heeft: "Ik ga heen, om u plaats te bereiden."

Vandaar dan ook, dat wij lezen: "**Zij waren allen tijd in de tempel**", of in de kamers van de tempel; - wat iedere Jood vrijstond, - in gebed en smeking, "**lovende en dankende God**", omdat Hij niet één van Zijn woorden op aarde had laten vallen, maar ze alle, alle trouwelijk had vervuld. Lovende en dankende God, omdat zij vol waren van Zijn genade en ontferming, van Zijn hartelijke liefde en goedheid, dat Hij hun alle zonden genadig had vergeven, alle schuld uitgedelgd, alle straf weggenomen en hun het eeuwige leven had verworven. Bereid en verzekerd; omdat zij er zeker van waren: wij en alle arme pelgrims, wij komen thuis! wij komen thuis!

En zo besluit de geneesheer Lukas zijn Evangelie - ik zou zo zeggen: zijn leven - hiermee: Ik dokter ben met het Evangelie begonnen, ik dokter eindig ook met het Evangelie: *Geloofd zij God!* Hij is de God, Die woord en trouw houdt. En nu make een ieder voor zich de toepassing. Niets uiterlijks is hier, schijnbaar een mens zonder meer gaat Hij met andere mensen de berg op en zegt: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde." Hij zegent Zijn jongeren, die niets bijzonders aan Hem zien, sommigen zelfs twijfelen, en in één ogenblik vaart Hij op.

Het Woord, aan weinigen verkondigd, heeft wonderen gewerkt, wonderen van genade, achttien eeuwen door. Het getuigenis, dat Christus gestorven is voor de zonde, dat Hij is opgestaan en ten hemel gevaren, waar Hij gezeten is aan de Rechterhand Gods, - het is waar! Het Woord heeft wonderen gedaan in 't verborgen door de werking van de Heilige Geest. En nu, wat doet Heere nu?

O de zegen, die Hij toen gaf, de zegen is gebleven: "Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld." "Ik bid niet alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen, opdat zij allen één zijn." Wat heeft dus de Heere Jezus hier achtergelaten? Hij heeft een mantel achtergelaten, de mantel Zijner gerechtigheid, opdat u door de stroom, hij zij nog zo breed, terwijl er geen boot te vinden is, heen komt met deze zegen. Was het alleen voor de Apostelen geweest, wat de Heere gesproken heeft, het zou niet geschreven staan, maar alles is geschreven ons ter lering, ter vertroosting, tot zaligheid. Het gold de Apostelen niet alleen, dat: "Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld", want de Apostelen zijn allang

gestorven. Nee, het is een eeuwig bevel, om de vrede te verkondigen, een eeuwig woord, dat niet wegsterft, een eeuwig nabij-zijn voor Zijn Gemeente, het is een blijvende zegel.

Ezau mag doen, wat hij wil, hij mag schreeuwen met een bittere schreeuw en dreigen, - Jakob heeft de zegen, hij is gezegend, en zal gezegend blijven. Doe daartegen wat u wilt, o duivel, - het is het eeuwig raadsbesluit van de vrijmachtige God. (Gen. 27: 33.) En God, en de Heere, wat doet Hij? Hij laat de Apostelen horen, wat Hij tot Abraham heeft gezegd: "Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt, en wees een zegen!" Zo ook tot de Apostelen: "Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt, en weest een zegen voor alle heidenen!"

Deze zegen nu geldt in de allereerste plaats de Apostelen, vervolgens alle kleine kinderen, niet de geleerden, maar de eenvoudigen, alle kinderen, in wie de begeerte ontstaat: O, ik zou ook zo graag de stad des verderfs verlaten en naar de hemel gaan! Alle deze geldt deze zegen.

Van de berg Ebal klinkt het: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven staat in het Boek der Wet, om dat te doen!" O, dat men het toch niet zo licht opneme, denkende: "Ik ben in Elberfeld en blijf hier", en men houdt vast aan alle aards genot. En in een ogenblik zijt ge weggerukt, - waar blijft u dan? - Men neemt toverij te baat, om de zegen, die Israël bezit, weg te toveren; maar alle Bileams vallen door het zwaard des Heeren. Zij zullen spreken, wat Bileam gezegd heeft: "Mijn ziel sterve de dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne! - De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem. Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël!"

Evenmin als een moeder het vuil en de onreinheid aan haar kind ziet; in de liefde is het kind haar kind, zij zal het dragen en verzorgen, reinigen en kastijden. Ja ze zal het kastijden, maar haar kind zal het zijn, en niet eens anders kind. Van de Ebal komt de vloek, en van de Gerizim, van de Olijfberg komt de zegen. De Heere heeft een vloek willen worden voor ons, opdat Hij ons de zegen zou deelachtig maken. Zijn handen heeft Hij opgeheven, de grote, sterke God, Die macht heeft over dood en leven. Zijn handen heft Hij nog immer op, wanneer naar Zijn bevel gezegd wordt: "Ontvangt de zegen des Heeren!"

Hoe ontvangt men de zegen des Heeren? Ontvangt men hem niet daar, waar Hij Zijns Naams gedachtenis gesticht heeft? Zo is dan dit de eerste zegen, dat een iegelijk zich afkere van Zijn boosheid, dat de zonden en gruwelen worden afgelegd, dat er geen zoeken en jagen is naar het vergankelijke, maar naar datgene, wat Boven is, dat er een waarachtig gevoel zij van ellende, van zonde, van groten nood. Is er dat, - welaan, - dan kome de dood en overvalle vader en moeder, vrouw en kind, de Heere heeft evenwel gezegend, - geef uw hart over aan Hem, Hij alleen vermag toch alles, Die gezegd heeft: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde!"

Welnu, gij Filistijnen, gij duivelen, en u beangstigd geweten, gij oude en nieuwe zonden, - ziehier de zegen!

Nu vraag ik: is de weg gebaand, die tot de eeuwige heerlijkheid leidt?

Ja, en deze weg gaat de Heere met Zijn genade, macht, majesteit en Geest. Deze weg gaat Hij dag en nacht, de ganse wereld door, waar de vier en veertig duizend verzegelden zijn en de schare, die niemand tellen kan. Hij gaat deze weg met Zijn heirscharen, met Gabriël, Michaël, en hoe de geesten verder mogen heten, en - o, daar gaan zij heen met een klein kindje uit de wieg; daar gaan zij heen met een geliefde zoon, met een geliefde dochter, met vrouw, vader en moeder, - daar gaan zij met hen heen en dragen hen naar de hemel!

God almachtig verlene ons de genade, dat ook eens van ons in ons stervensuur gezegd wordt - en zo wij ons aan de Heere houden, zal het waar worden -: *hij werd opgenomen!*

Hemelvaartsdag (2 Juni) 1859. H. F. K.

Amsterdams Zondagsblad 23-5-1897

15. Instelling Heilig Avondmaal. Uitleg over 1 Corinthe 11: 23 -26.

"Want ik heb van de Heere ontvangen, hetgeen ik ook u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in de nacht, in welken Hij verraden werd, het brood nam; en als Hij gedankt had, brak Hij het, en zei: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten des avondmaals en zeide: Deze drinkbeker is het nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als u dien zult drinken, tot mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten, en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt."

Wij verheerlijken in onze lofzangen de Heere, dat Hij ons verlossing zendt, dat Hij vervult, wat Hij belooft, dat al Zijn bevelen getrouw zijn, zijnde gedaan in waarheid en oprechtheid (Ps. 111), dat Hij met ons is in elk werk en elke weg, dat Hij rechtvaardig en getrouw is, dat Hij onze zwakke schreden leidt, dat Hij naar *Zijn Verbond*, een verbond, dat eeuwig is, Zich steeds over ons wil ontfermen.

Dit nu is het Verbond, dat Hij met Zijn volk heeft gemaakt: *dat Hij hun God wil zijn, en de God van hun zaad, en van hun zaads zaad na hen*. Dit is Zijn Verbond, dat degene, dien Hij liefheeft, geen gebrek zal hebben, geestelijk noch lichamelijk. Dit is Zijn Verbond, met Zijn volk opgericht in Christus, in het bloed des Lams: "Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar mijn goedertierenheid", - ja mijn goedertierenheid, - "zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes", - dat u vrede hebt van de Almachtige in uw uitgaan en ingaan, - "het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen in eeuwigheid."

Dit Verbond wordt ons betekend en verzegeld in het Heilig Avondmaal, hetwelk is een Sacrament, een verbond. Niet dat het Sacrament zelf het Verbond is, maar het is een teken en zegel van het eeuwig genadeverbond, dat ons telkens weder vernieuwd wordt in het bloed des Lams, vernieuwd wordt, als wij dit Sacrament gebruiken. Aan de hand van hetgeen Paulus schrijft in 1 Corinthe 11: 23-26 willen wij dit kostelijk teken en zegel van het Genadeverbond eens wat nader beschouwen.

En achtereenvolgens stilstaan bij:

- *het Verbond,*
- *de verbondsbelofte,*
- *Christus' bevel*
- *en de spijziging onzer zielen door Christus' lichaam en bloed*

De Heilige Geest, werkt het geloof, en bevestigt en versterkt dit geloof door het gebruik der heilige Sacramenten. Wie in de Heere Jezus gelooft, die weet zeer goed, dat er tussen hem en de Heere Jezus een afstand is, op zichzelf zo groot, dat het geloof zeer dikwijls aan het wankelen wordt gebracht. Het geloof is niet altijd krachtig, neen, de kracht van het geloof komt vaak nog het meest uit in de zwakheid van het geloof; want wie zwak is en niet kan lopen, houdt en klemmt zich des te meer vast aan de sterke, om van hem gesteund en gedragen te worden. Bij velen heerst de dwaling, dat het geloof in de Heere Jezus voldoende is, en wij derhalve het Avondmaal wel kunnen missen en ons daarvan kunnen onthouden, terwijl men er zich dan mee troost, dat men toch gelooft. Wie in de Heere Jezus gelooft, die gelooft in de eerste plaats Zijn Woord, dus ook Zijn instelling; hij kan en mag daarom niet zeggen, dat het Woord alleen voldoende is, omdat

de Heere Jezus het Verbond der genade in Zijn bloed bevestigd en de Sacramenten verordend heeft. Als ik dus deze instelling niet acht, dan bewijs ik in de grond der zaak, dat ik met al mijn praten van geloof toch inderdaad niet geloof. O, dat men het toch niet zo licht achte, als men door de Heere Jezus en de Gemeente van het Avondmaal wordt geweerd, maar wel bedenke, dat het geraden is, de steen uit de weg te ruimen, de ban weg te doen, waarom men werd uitgesloten!

Zien wij nu eerst wat een verbond is.

Een zwak volk gaat tot een machtig vorst en vraagt hem om bescherming, om hulp, om opname in zijn rijk. De vorst maakt in Zijn grote genade een verbond met dit zwakke volk, en dit verbond luidt: Ik ben uwer vrienden vriend en uwer vijanden vijand. eeuwig. Bij zo'n gelegenheid werd een stuk vee geslacht, de stukken in tweeën gedeeld en op twee hopen gelegd, en men ging tussen deze stukken door. En tot bevestiging van dit verbond, dat men eeuwig als vriend in dit verbond was opgenomen, en de machtige vorst voor eeuwig tot vriend had, werd vlees gegeten en wijn gedronken. Dat was het verbond. Wie opgenomen was, na met de machtige vorst te hebben gegeten en gedronken, kon veilig zijn weg gaan, en verzekerd zijn, dat bij, wat hem ook mocht overkomen, met de zijnen beschut en beschermd werd, en het hem dus moest goed gaan. Wij, zoals wij nu eenmaal zijn, verstaan de geestelijke dingen eerst dan, als wij evenals de kinderen met het prentenboek onderwezen worden; dan leren wij uit de beelden de werkelijkheid. Nu maakt God de Heere in de hemel een eeuwig Verbond, ja heeft dat gemaakt met Zijn eniggeboren Zoon, dat Hij hellewichten, gans en al verlorene en doemwaardige zondaren, tot vrienden wil maken, ze wil opnemen in Zijn Verbond. En dat Hij, Zijn geliefde Zoon, de spijs en drank geve van de leden van dit Verbond. En dit niet alleen doet de Heere Jezus, maar Hij geeft ons ook een teken en zegel, waaraan wij kunnen weten, of wij in waarheid met Hem verenigd zijn, en dagelijks met Hem verenigd worden, zodat Hij dus ons voor eeuwig toebehoort en wij Hem. Dit teken en zegel geeft Hij ons, als Hij zegt: "Dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; dit is Mijn bloed, het bloed des nieuwen Testaments, dat voor u en voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden."

Hoe luidt nu het Verbond? "Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer! Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste, zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten; en uw glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en uw poorten van robijnstenen, en uw ganse landpaal van aangename stenen. En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn!"

Dit is het Verbond: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet." En wederom: "Ik zal mijn Wet in hun hart geven en zal ze in hun verstand schrijven, en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hen tot een God zijn!" Zó spreekt de Heere in Zijn Woord. Dat verzegelt Hij aan de zielen van troostelozen en bedroefden, die het zonder Jezus in de wereld niet kunnen uithouden. Hij verzegelt het aan hun harten door de Heilig Geest, en heeft het ganse leven door nu eens dit, dan weer dat woord, om de ziel te vertroosten en staande te houden, zodat men het kan uithouden in het lichaam des doods.

Nu is er echter nog een andere vorm van dit Verbond, namelijk, dat Hij ons niet alleen Zijn Woord geeft, maar dat wij, evenals men bij zo'n verbondsmaal eet en drinkt, Zijn lichaam te eten krijgen en Zijn bloed te drinken. Dat is een verzekering van het Verbond. Het Woord zou wel is waar genoeg zijn, maar omdat wij zo zwak zijn en ieder ogenblik wéér verslagen worden door velerlei aanvechting, door 's duivels list en 's

werelds boosheid, daarom heeft Hij bovendien tot versterking dit gegeven, dat Hij tot ons komt in het Sacrament. Opat wij in onze sterfelijkheid de troost Zijner onsterfelijkheid en onze onsterfelijkheid in Zijn leven als het ware proeven en smaken. Als u van uw kant het Verbond, de eed hield, ja dan was het Sacrament niet nodig. Maar hoe vaak, hoe vaak is uw eed, zijn uw geloften met voeten getreden! En al zegt u vandaag: "Ik twijfel er niet aan, U zult eeuwig mijn God en Goël zijn", - morgen kunt u weer geheel verslagen neerliggen, zodat u niets kunt geloven, en alles weer weg is. Dat weet de Heere, en nochtans verdoemt Hij Zijn volk niet om hun zwakheid, maar in Zijn grote, wondervolle barmhartigheid helpt Hij de zwakken op en zegt tot hen: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam!" en: "Drinkt allen daaruit, dit is Mijn bloed, het bloed des nieuwen Testaments, het genadeverbond, de vrede, het heilverbond eens eeuwig te aanschouwen God de Vader en het Lam!"

Bij dit Verbond komt een belofte

Deze belofte luidt: "Voor u! Voor u!" - dit Mijn lichaam wordt voor u gebroken! Dit Mijn bloed wordt voor u vergoten! Niet voor vreemden, maar voor u, opdat u van harte vertrouwt, dat u al uw zonden om het bloed van Jezus Christus vergeven zijn. Opdat u van harte vertrouwt, dat het werkelijk des Heeren wil is, - want Hij Zelf geeft u immers dit teken en zegel, - al uw zonden achter Zijn rug te werpen. Hij is als een Bruidegom; Hij wil en kan u om uw ziekte niet verwerpen, omdat Hij u voor eeuwig liefheeft, en dat niet om iets uit u. Toen Hij u ter Bruid verkoos, heeft Hij niet zozeer gezien op u, maar Hij heeft gezien op de wil van de Vader, Die u als Bruid gaf aan de Bruidegom.

De Heere zegt: Voor u! Maar voor wie? Wij lezen: "Wie is slecht? hij kere zich herwaarts!" Of worden de wijzen geroepen? Immers lezen wij: "O al gij dorstigen, komt tot de wateren!" Of staat er misschien: Gij, die verzadigd zijt? Lezen wij niet: "Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt"? Of wordt er gesproken van mensen, die niet onder lasten gebukt gaan, die niets van vermoeidheid weten? Als de Heere Jezus met Zijn jongeren aan tafel zit, spreekt Hij dan van heerlijkheid? Of spreekt Hij niet veelmeer van zonde en van vergeving der zonde? Spreekt Hij misschien van heerlijkheid en blijdschap? Of spreekt Hij niet veelmeer van Zijn kruis en van Zijn bloed, en dat Zijn bloed vergoten wordt voor u, tot vergeving van zonden?

O, Hij kent Zijn gasten wel! Het zijn mensen, die gebukt gaan onder de last van hun ellende, die ter aarde toe neergebogen zijn voor het aangezicht Gods. Hij kent Zijn gasten. Ach, hun is zo bange, zo bang voor Zijn heiligheid; maar de Heere Jezus lokt zeer vriendelijk en liefelijk en zegt: "Komt, want alles is gereed! Het slachtvee is geslacht, de wijn gemengd, wie is slecht? Hij kere zich herwaarts!"

Dat zijn geen brave mensen, maar mensen, die de pijlen van de Satan in zich voelen en vaak verbrijzeld neerliggen onder de last van Gods toorn. De Heere kent Zijn gasten wel. Zij hebben niets aan te wijzen dan zonde, zij hebben geen gerechtigheid, geen heiligheid. Zijn zij dan zo slecht? Ja, voor Gods aangezicht zijn zij zo slecht, want zij belijden van zichzelf: "Ik heb de eeuwige dood verdiend."

Maar waar Hij nu een belofte geeft, daar vervult Hij ze ook. Heeft Hij de tafel laten toerichten en nodigt Hij u uit, dan is dat immers van harte gemeend. Hij wil, dat de hongerigen en dorstigen zullen komen tot Zijn maaltijd, wie zij ook mogen zijn.

Bij de belofte echter geeft de Heere ook ***een bevel***.

Nu wordt de zaak ernstig. Als de Koning beveelt, om aan Zijn tafel te gaan, wee dan de onderdaan, die niet komt! Want het is een bevel Zijner Majesteit. Wat is het dan voor een bevel? Het is een bevel, om u te bevrijden en de duivel te verdoemen, een bevel om

uw banden los te maken, en de duivel, die u kwelt, te binden met banden der duisternis. Een bevel is het, om uw ziekte weg te nemen, en u Zijn gezondheid te schenken in de kus van Zijn vrede. Het is een bevel tégen de hel: " Doet Mij open de poorten der gerechtigheid, opdat de rechtvaardigen ingaan!" Een bevel dus, dat wegneemt allen twijfel en alle wanhoop. Wanhoop en vertwijfel maar aan uzelf, maar doe het niet aan Hem, want Zijn Naam is Jezus. En als Hij u gebiedt, aan Zijn dis te gaan, dan is dat een Koninklijk bevel, om u te verlossen.

Ik spreek hier niet van een bevel, om te geloven, - dat is onzin, - maar dit wil ik zeggen: als gij in uw zwakheid vertwijfelt, dan komt Hij als in Gethsémané met het bevel: "Indien gij dan Mij zoekt, zo laat deze gaan!" Met het bevel: "Ik wil niet, dat deze in het verderf nederdale, want Ik heb een eeuwige verzoening voor hem gevonden!" Als Hij zegt: "Neem! neem!", dan zegt Hij daarmee immers: Het is het uwe! Uw eigendom! Als Hij zegt: "Eet!" dan maakt Hij u één met hetgeen Hij is, dan maakt Hij u één met Zijn vlees en Zijn bloed. Derhalve, Hij wil met u één zijn, en u zult er teken en zegel van hebben, dat u niet staat in het verbond der werken, waarmee de duivel u plaagt, maar in het Verbond der genade.

Nu nog iets over het eten en drinken.

De rechtvaardige zal door zijn geloof leven. De rechtvaardige moet echter ook in het leven gehouden worden; want evenals het menselijk lichaam voedsel nodig heeft, zo moet ook de ziel en geest voedsel hebben. En dit voedsel is, zoals de Heere Jezus gezegd heeft Zijn lichaam en Zijn bloed. Zijn lichaam houdt de Gemeente bijeen. Zijn bloed houdt de Gemeente in het leven. Daarvan geeft Hij teken en zegel in het brood en de wijn van het Heilig Avondmaal. Als u drinkt, bent u één met de spijze, en als u drinkt, bent u één met de drank. En als u nu dit teken en zegel ontvangt, als u neemt en eet en drinkt, dan wordt u daardoor één met Hem zodat u ervan verzekerd kunt zijn: dit leven van het lichaam en bloed van Christus is het uwe.

Daarbij leidt Hij u tot Zijn kruis, op Golgótha, opdat u Hem ziet als het geslachte Lam, in vurige liefde gebraden, en u ziet in Zijn wonden uw genezing. En als u dan naar de ziel verenigd wordt met dit lichaam en bloed, dan wordt u ook getroost, dat u deel hebt aan het hemelse Koninkrijk. Zo zie dan naar boven! Aan het kruis riep Jezus: "Het is volbracht!" Nadat Hij eerst had geroepen: "Mij dorst!" Alles is volbracht! Wanhoop niet, als donkerheid u omringt; u volbrengt het uw leven lang niet! Uit uw dode handen komt niets voort. Maar Zijn "het is volbracht!" delgt de schuld uit, neemt de zonde weg, ontsluit de hemel.

U zult uw leven lang te lijden hebben van zonde en wereld, van duivel en dood, indien u een kind van God bent, - dat houdt niet op. Allen, die des Heeren heiligen zijn, moeten door het vuur heen gedreven en in de smeltkroes der ellende gelouterd worden. U volbrengt daarbij niets, maar Zijn "het is volbracht!" helpt u er door. Doordat Hij bij het vuur blijft zitten, zodat het niet heter wordt, dan nodig is, om het schuim van het goud te scheiden. U brengt niets tot stand, maar u zult het ondervinden: die van moeders buik af uw God is geweest, Die geeft niets af, geen klauw, van al hetgeen Hij Zich met Zijn bloed gekocht heeft. Leer zó, dat het Hemelrijk uwe is. Hij geeft het u, als Hij zegt: "Neem, eet! " Het Hemelrijk is Zijns. En doordat u één wordt met het lichaam en bloed van Hem, Die in de hemel is, is het Hemelrijk uwe, zodat geen zonde u meer kan veroordelen. Want: "Hij heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden!" De zonden van Zijn volk heeft Hij op Zich genomen; zo zijn het dan niet meer de zonden Zijns volks, zij hebben geen zonden meer. Hij draagt de schuld, dus heeft Zijn volk geen schuld meer.

Hij zegt: "Ik ben uw Koning, en was rijk genoeg om al deze schuld te betalen." Zo is het niet meer de schuld van het volk. "Kom hier bij Mijn kruis, u verklager, en eis ze!

Kom bij Mijn ledig graf, en zie, of u Mij kunt houden!" Derhalve, Christus wil uw zonde Zich toegerekend weten, en wil Zijn gerechtigheid handhaven als u geschonken en toegerekend. En opdat u dat voor waar en zeker houdt, geef Hij u zichtbare tekenen, opdat u daarin een zegel en volle verzekerdheid zou hebben van de onzichtbare dingen, die echter door verlichte ogen, die de Heere opent, om op Jezus te zien, wel gezien worden, al ziet men ook niets; want de liefde geeft ogen om te zien. Evenals nu hef zwakke lichaam op aarde door brood en wijn wordt onderhouden, zo wordt de ziel in het leven gehouden door het bloed van Jezus Christus, waarvan wij teken en zegel hebben in het Heilig Avondmaal.

En als wij nu nogmaals zeggen, dat de uitnodiging tot deze maaltijd een bevel van onze Heere Jezus Christus is, dan is dat, opdat toch jong noch oud de tafel des Heeren onbezet late. Want als u alleen met Pasen en Kerstfeest aan de tafel des Heeren komt, dan veracht u Zijn bevel. Is het dan Jezus' bevel, maar is er iets, dat u weerhoudt, ruim het uit de weg. Ik geloof, als een aards koning met een bevel kwam, dat men dan wel alles uit de weg zou ruimen, wat in de weg was. En wat zit er bij de mens in de weg? Eigenzinnigheid, eigengerechtigheid, hoogmoed, nijd, haat, en dat men de schuld op anderen werpt, dat men dus de grote liefde des Heeren niet acht en niet denkt: Ik was Zijn vijand, en Hij nodigt mij aan Zijn tafel, verbreekt voor mij Zijn lichaam en laat voor mij Zijn bloed vergieten!

29 September 1872. H.F.K.

Amsterdam Zondagsblad 26-7-1896

16. Verklaring van Ef ze 2: 8-10.

"Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen."

De natuurlijke mens met heel de aanleg en al de vermogens zijner ziel, met heel zijn verstand, begrijpt niets van de dingen des Geestes; zij zijn hem een dwaasheid. De geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen met een geestelijk oordeel, maar hij zelf wordt van niemand onderscheiden (1 Cor. 2: 14 en 15). Want evenmin als iemand weet, van waar de wind komt, en waar hij heengaat, zomin weet ook iemand van waar de geestelijke mens komt, en waar hij heengaat, wat de oorzaak en wat het doel is van zijn bestaan. En toch heeft deze geestelijke mens voortdurend behoefte aan de tucht des Woords, hij heeft voortdurend behoefte aan de verlichting van de Heilige Geest. Waartoe heeft hij de verlichting van de Heilige Geest? Om verloochend te hebben al Zijn wijsheid, al Zijn kracht; hij heeft voortdurend behoefte aan de verlichting van de Heilige Geest, om afstand te doen van zijn kunnen, moeten en willen; hij heeft voortdurend de tucht des Geestes nodig, om toch indachtig te blijven, dat hij, hoewel hij een geestelijke mens geworden is, met Zijn wil en Zijn wijsheid niets vermag, ja, dat juist Zijn wil en Zijn wijsheid Zijn grootste vijanden zijn.

Ach, sinds de duivel ons heeft wijsgemaakt: "Gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad", meent de mens, dat hij nu weet, wat goed en kwaad is. Sinds de duivel de mens gebracht heeft onder de slavernij van Zijn wil, meent de mens, dat hij toch, ja juist nu, iets moet en iets wil. Dat is de theologie des duivels, die in alle mensenharten zit - "Ik kan niets, ik vermag niets, ik weet niets!" en: "O God, dat toch mijn wil niet geschiede!" - wie neemt dat graag aan? Als God de mens Zijn wil laat, als Hij het hem niet ontdekt, dat zijn wil boos, slaafs, een Gode vijandige wil is, dan gaat de mens met Zijn wil, als hij op het vroomst is, naar de duivel. Als die zich wijs waant, niet tot een dwaas wordt voor God, niet wordt als een gespeend kind, dan gaat hij met Zijn wijsheid, als zij het geestelijkst is, naar de duivel.

Daartoe komt het Woord, opdat wij ons buigen onder Gods wil, opdat wij Gods wil beschouwen als ons grootste geluk. Daartoe komt het Woord, opdat wij leren, dat de wijsheid alleen Gods is Daartoe komt het Woord, opdat wij toch geloven, dat het alleen Zijn vrijmachtig welbehagen, Zijn genade is, die ons regeert, en dat Christus, Christus de Gekruisigde, alleen onze wijsheid en onze kracht is. In waarheid, hij is boven alles gelukkig, die het Woord aanneemt met een blijmoedig hart, het Woord van het Koninkrijk der genade. Te midden van alle verdrukking, droefenis en nood heeft hij een vreedzaam, een gelukkig leven; want Zijn ogen zijn God, hij heeft geen ogen meer, hij heeft geen wijsheid meer; en zijn wil is in God, - Gods wil, die geschiede! (Matth. 6: 10.) Zou niet de hele wereld omgekeerd worden, als in het ouderlijk huis de wijsheid van het kleine kind zou gelden, als de wil van het kleine, ja ook als die van het volwassen kind zou gelden in het vaderlijk huis? Zou het kind niet zichzelf, ja ook het ouderlijk huis in het verderf storten, als men hem in zijn "wijsheid" liet begaan? -

Voor God zijn wij zondaars, ja ten eerste zondaars, ten tweede dwazen, ten derde: vol verkeerde wil, - en evenwel voor God in Christus geliefde kinderen. Zijn wij dan lieve kinderen in huis, dan moet immers onze wijsheid niets betekenen, dan moet immers

onze wil niets uitrichten; dan moeten wij immers geen kinderen worden, ook geen erfgenamen, ook niet gelukkig uit onszelf; dan moeten wij geen kinderen worden, ook geen erfgenamen, ook niet gelukkig door onze werken; - maar kinderen, omdat wij een Vader hebben, maar erfgenamen, omdat wij een Broeder hebben, in Wie wij aangenomen zijn, maar gelukkig, omdat wij leven in de liefde en hoede van een getrouw Vader.

Laat ons dit in gedachten houden bij de overweging van Efëze 2: 8 - 10, waarvan wij vooreerst vers 8 en 9 beschouwen:

Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want we zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.

Wat de Apostel Paulus hier de Efeziërs voorhoudt, is de zaligheid. De grond, dien hij aangeeft voor deze zaligheid, is de genade. Het middel om deze zaligheid voor zichzelf te verkrijgen is het geloof. Evenals het zalig worden niet is uit ons, zo is ook het geloof geen vrucht van onzen akker, maar dit geloof heeft God gegeven. Paulus sluit de werken uit; hij zegt: *niet uit de werken is het*. Hij geeft het doel aan, waarom het niet uit de werken is: "opdat niemand roeme."

Ja, God alleen zij geloofd, op het hoogst geprezen, en de mens op het diepst vernederd, opdat hij door God verhoogd worde en in God verhoogd zij! Ik leg nadruk op de woorden: "En dat niet uit u, - *niet uit de werken, opdat niemand roeme*." De Apostel schrijft aan die van Efëze: "Gij zijt zalig geworden"; hij schrijft niet: "Gij zijt gerechtvaardigd geworden"; hij schrijft ook niet: "Uit genade zult u zalig worden", neen, hij schrijft: "Gij zijt zalig geworden."

Naar het Grieks zeggen deze woorden nog meer: "Verlosten zijt gij!" d. w. z.: gij zijt van al uw vijanden verlost, u zijt bestemd voor de hemel, opdat Hij onze nietige lichamen verheerlijke, opdat zij gelijkvormig gemaakt worden aan Zijn verheerlijkt lichaam. Een van beide: Wij hebben het te werken, wij hebben het te doen, of God doet het. Of is er misschien nog een derde: dat God het Zijn doet en ook de mens het zijne? Dan is de zaligheid half een Goddelijk, volkomen, half een menselijk, onvolkomen werk, dus een werk, waarmee men maar halverwege komt, niet eens tot aan de dood. Gij zijt alle gevaar ontruikt, ge zijt nu veilig, ge zijt binnen! Er ontbreekt niets aan uw zaligheid, dan datgene wij nog verwachten van de Heere.

Waren de mensen, aan wie de Apostel Paulus schreef, zo heilig, dat hij dat schrijven kon? Gewis niet. Bij het nalezen van dit 2e hoofdstuk zult u zien, dat allerlei ondeugden in de Gemeente bestraft worden, dat zo menig verkeerd lid in de Gemeente wordt terechtgezet. Nee, nee, er waren in de Gemeente zeer ergerlijke dingen, niet wat men zo in 't algemeen zonden noemt, maar grote en zware zonden, - gevaarlijke, zeer gevaarlijke dieren, die er aan de rozen knaagden. -

Wat moet er nu gepredikt worden? Immers, dat er een Hovenier is, Die zeer goed weet, wat Hij geplant heeft, die Zijn planten reinigt en heiligt. De heidenen, de zondaren predikt de Apostel intussen: "Gij zijt verlosten!" Hij was vroeger tot hen gekomen met het Woord, en het Woord was God, was de Heere; Deze sprak tot de Gemeente en verheerlijkte er Zijn genade. Het Woord had hen herschapen en vergaderd, verenigd tot één Gemeente. Het Woord was in hen, Christus was in hen, en daar ziet de Apostel niet op de mensen, maar Hij ziet op Hem, Die het verloren schaap gevonden, het op Zijn schouders gelegd en met blijdschap tot Zijn stal gebracht heeft Hij ziet op Christus, en of de duivel hem in het oor dondert: "Gij zijt onheiligen!" Groet hij hen nochtans als heiligen, als gelovigen. Wie één gebed waarachtig bidden kan, die kan hemel en aarde

scheppen. Kan de mens dat? Het werk der zaligheid, de ganse zaligheid des mensen tot stand te brengen heeft niet alleen Gods Woord, maar Gods bloed zelfs gekost. De zege is bevochten, de grote slag is geslagen, en nu de slag geslagen en de zege behaald is, beveelt de Overwinnaar Zijn heraut, in de kerker te roepen, waar de Zijnen in ketenen en in duisternis liggen: "Gij zijt verlost!"

Wie verheugt zich daar nu over? ja wie? Een heidenkind is geen Christen, die meent iets te zijn; nee, wie een heidenkind is, - wie, of hij het ook voor God weet, dat hij waarachtig wedergeboren en bekeerd is, nochtans in eigen ogen voor God een heidenkind is, - die verheugt zich over deze boodschap: "Gij zijt verlost!" Waardoor is deze verlossing geschied? Het bloed, het bloed van de overste Leidsman der zaligheid, Die de grote slag geslagen en de overwinning behaald heeft, - dat bloed heeft het gedaan. En tot dit verlost - en zalig-gemaakt-zijn behoort een vrijgekocht - zijn van alle zonde en alle geweld des duivels; daar behoort toe - ja ook de rechtvaardiging en ook de heiliging; daar behoort alles toe, wat tot de weg behoort, die uit de stad des verderfs naar het Jeruzalem, dat boven is, leidt.

Laat mij u nog verder opmerkzaam maken op de woorden: "Gij zijt zalig geworden." Wat is de grond, waarop deze zaligheid rust? Genade, dat is de grond. "Wat?" roept er menig een verbaasd uit en wil er niet van weten, - "ik? ik zalig geworden? dat kan immers niet waar zijn! Wat? ik? ik verlost? ik bevind mij immers in de afgrond en roep met de 130ste" Psalm: "Uit de diepten roep ik tot U, o Heere!" -

Ik antwoord: Dat zou u niet kunnen roepen, als u niet verlost was. Daarom wordt u echter aangevochten, de duivel betwist u uw verlossing. Gods woord zal echter blijven staan: *Gij zijt zalig geworden!*

Als de Apostel dat aan die van Efëze schrijft, schrijft hij het dan ook niet voor ons allen, hoofd voor hoofd? - Dat gaat mij niet aan; God kent de Zijnen, Hij kent, die Hij tot inkeer brengen en terechtbrengen wil. Wil Hij regenen over de een stad en over de andere niet, - Hij is daarin vrij. Wil Hij regenen op de een mens en op de anderen niet, - het staat aan Hem. De prediking komt, omdat de Heere Jezus het wil. Hij beveelt, aan allerlei mensen aan alle plaatsen te prediken vergeving van zonden in het bloed des kruises! - aan allerlei mensen aan alle plaatsen te prediken: Er is verlossing! Gij zijt verlost! - Wie neemt dat aan? Die God daartoe heeft voorbereid. Hoe heeft Hij hen voorbereid?

O, met de arme heidenen destijds was het nog veel erger gesteld, dan met de volken, die thans in Italië wonen. Een schrikkelijke bezoeking was over hen. Zij lagen in de ergerlijkste ondeugden verzonken en verstikt, zij lagen in zulke zonden, goddeloosheden en gruwelen, - dat zij de duivel te slecht waren. Het waren geen achtenswaardige, brave, lieve mensen die de zaak eens bekeken, of zij ze misschien zouden aannemen, of niet, neen, het waren mensen, die door duivel, zonde en nood zo te zeggen zó geklopt en tot poeder gestoten waren, dat hun het leven te veel was. Zij zaten in holen en spelonken, in zonde en vrees, zij hadden het in alle hoeken gezocht, en waren daarbij nog zó dood, dat zij het leven niet eens wilden; zij waren zó dood, dat zij de aangeboden vrijheid niet eens konden of wilden aannemen. De duivel had hen aan Zijn keten.

Dat zegt de Apostel immers, als hij schrijft: "Gij, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden", - het waren dus geen levende mensen. Gij wandelde, zegt de Apostel tot hen, in misdaden en zonden. U deed met de wereld mee, "naar de eeuw dezer wereld", zoals de wereld denkt en doet. In de lucht heerst een overste, een vorst, die nacht en dag in de weer is, om de arme mensen, allen één taal te doen spreken en aan één mode te binden. Deze overste (van de macht der lucht) heeft zijn theologie, zijn politiek en zijn mode voor de samenleving, en nacht en dag is hij bezig, om dit alles bij de mensen ingang te doen vinden. Daarnaar deden dan ook deze arme mensen, en zij konden niet

anders, zij konden niet begrijpen, dat er nog een andere wijsheid, een andere denkwijze en wandel kon zijn. Zij volbrachten de begeerlijkheden des vlees, niet wat God wilde, zij hadden zóveel vrije wil, dat zij alles deden, wat vlees en verstand wilden; en het verstand heeft Zijn wil, een vrije wil. God dwingt de mensen toch niet tot zondigen, tot theologiseren en tot politiseren naar de wijze der wereld, tot een leven, zoals de duivel het ingeeft; God is niet de oorzaak der zonde, maar het vlees heeft Zijn vrije wil, en naar deze vrijen wil handelt het vlees. Als het vlees maar een weinigje naar God wilde vragen, dan zou de vrije wil het weerhouden. En nu komt nog het ergste. God haat de zonde, dat weet de mens; nu wil bij God wat wijsmaken met werken, gaven en offers, die God niet geboden heeft. Maar dat kan de proef niet doorstaan, en zo wordt de mens dan vergramd tegen God, zo, dat er niets dan toorn is, toorn aan Gods zijde tegen de mens, en toorn aan 's mensen zijde tegen God. Er kan alle mogelijke vriendschap, liefde en vroomheid zijn, tot God ermee gemoeid is, - dan gaan God en de mens uiteen.

In deze toestand bevonden zich dus de mensen; maar God had hen door de omstandigheden ellendig gemaakt, door de omstandigheden hen overtuigd, dat zij met hun vrije wil niets uitrichten konden, en dat zij geheel verdorven waren, of zij het wilden weten, of niet. Nu komt het Evangelie en predikt bekering en geloof, het predikt: "Verlosten zijt gij!"

Over deze blijde boodschap, met welke de Koning en Overwinnaar Jezus Zijn gezalfden, Zijn diplomaten tot in de burcht des Satans zendt, over deze blijde boodschap verheugt zich diegene, die voor God belijdt: Ik heb U niet gezocht, ik heb naar U niet gevraagd, ik heb U daarentegen in het Aangezicht geslagen, ik wilde U niet, ik wilde Uw genade niet, van Uw genade wilde ik niets weten, zij was onuitstaanbaar voor mij! - Wie zó bekent, dat hij neerligt in banden van nood en zonde, die verblijdt zich over het Evangelie, over deze "blijde boodschap."

Nog eens, wat is nu de grond der verlossing? De vraag ontstaat immers: Hoe is het mogelijk? Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik zie een andere wet in mijn leden, die strijdt tegen de Wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is! Hoe is het mogelijk, dat ik verlost ben? - O, de grond is: genade! "Uit genade zijt gij zalig geworden!"

Genade, - wat is dat? dat is dit: dat God u zóó verlost heeft, dat Hij er voor Zichzelf geen voordeel bij heeft. Hij wint er niets bij; Hij wordt er niet groter door, Hij wordt er niet gelukkiger door. Hij heeft er dus niets van. Van de honderd vier en veertig duizend verzegelden, zo mede van de schare, die niemand tellen kan, heeft Hij niets. Hij is zo onmetelijk rijk, wie kan Hem nog rijker maken? Hij is de gelukzaligheid zelve, wat kan Hem nog gelukkiger maken? Hij is de kracht zelve, wie kan Hem verhogen? Hij heeft hemel en aarde gemaakt, zon, maan en sterren, de vele miljoenen sterren, Hij heeft ze alle gemaakt, en de mens maakt Hij uit een klomp aarde en blaast de adem des levens in hem. Wat heeft zulk een God er aan, dat Hij u verlost? O, onze goedheid kan tot Hem niet raken! - zo is dus de genade.

U denkt: Hoe zou er verlossing mogelijk zijn voor mij? Wat zal ik God brengen? Waarmee zal ik Hem alles vergelden? Moet dan niet eerst de zonde weg zijn?

Nee, aan dit alles ligt het niet! Het is nu eenmaal zo, dat God er niets bij wint. Er is niets, waarmee wij Hem groter, zaliger, heerlijker maken. Dat wij dat toch goed verstaan. Als ik een jongen, iets laat doen, hem werk geef, dan denkt hij, dat hij iets voor mij maakt! Maar dat is niet zo, ik doe het, om de jongen een stuk geld te geven, maar ik heb zijn werk niet nodig, ik heb er niets aan, ik leg het ter zijde. De ganse wereld kan mij armen man niet gelukkig maken, hoe veel minder kan zij God gelukkig maken! Dit is genade: God doet het om niet, Hij neemt er niets voor, Hij wil niets voor Zichzelf hebben. Wat wilt je, bijtje, - daar God de bloem heeft laten groeien en de honig daarin, - wat wilt je voor deze honig je Schepper brengen? De bloem, waaruit je de honig zuigt?

Je bent immers veel kleiner dan de hele bloem. Genade is genáde. *Gij zijt verlost, gij zijt zalig geworden*, - hier schiet u over met al uw werken, die ge u zou willen opleggen, om zalig te worden Dat ligt veel hoger. Dit werk is op Golgótha in orde gebracht, en de grond is de genade, en de grond der genade is de goedertierenheid in Christus Jezus, zoals wij lezen vers 7: "Opdat Hij zou betonen in de toekomstige eeuwen", d. i. niet in de tijden, die na ons zullen zijn, maar hier worden bedoeld de dagen van het Nieuwe Testament in tegenstelling met de dagen van het Oude Testament. We kunnen dus ook lezen: "in onze eeuw";- "opdat Hij zou betonen in de toekomstige eeuwen de uitnemende rijkdom Zijner genade, door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus." In Christus Jezus heeft God nu eens voor al de gezindheid, om voortdurend en onvermoeid wel te doen. Deze gezindheid hebbende, strooit Hij in Christus Jezus weldaden op weldaden uit. Als Hij die uitstrooit met volle hand, doet Hij dit voor niets, zodat Hij er dus niets voor neemt en er niets voor wil hebben. Hij neemt niet eens een traan of een zucht. Wonderbare God! als wij bedenken, hoe het bij de rijken van deze wereld gewoonlijk toegaat: zij hebben voor alle mogelijke zaken honderden, ja duizenden guldens over, maar voor een arm mens hebben zij niets over. Onze God daarentegen is onvermoeid en onuitputtelijk rijk in genade. Nauwelijks is er iets uit Zijn handen gegaan, of Hij geeft weder en weder; daarbij ontvangt Hij van deze niets en van genen niets, van mij niets en van u niets; Hij wil ook niets hebben. Het allerbeste is dus, dat de kinderen de hand ophouden en zeggen: "Geef mij ook wat, als het U belieft!" dat de meisjes haar boezelaars ophouden en de jongens hun petten, en zeggen: "Goede God, geef mij ook wat!"

Ik vraag verder: wat is nu het middel, om daaraan deel te hebben? De Apostel antwoordt: "**door het geloof.**" De Apostel zegt niet: "Uit genade zijt gij zalig geworden, doordat ge u hebt bekeerd, doordat ge u hebt geheiligd, doordat u de zonde hebt overwonnen en boete hebt gedaan, doordat u dit of dat hebt tot stand gebracht", - dat zegt hij niet. Hij zegt ook niet: "Gij zijt zalig geworden, uit genade wel is waar, maar doordat u nu afgewassen en vrijgemaakt zijt van deze of die hartstocht", - neen, dat zegt hij ook niet. Het zit wel zo in ons hoofd: "Ja, ja, zaligheid, als ik eerst dit gedaan heb en dat gedaan heb! Ja, ja, zaligheid, als ik mij eerst bekeerd heb! Maar laat mij nu toch stilletjes nog in de wereld, in de zonde, in mijn dood blijven, laat mij slapen en snorken, totdat ik daar begeerte naar krijg, totdat ik het eens zo en zo zal gemaakt hebben." Het zit zo in ons hoofd: "O, God is immers barmhartig, Hij is lankmoedig; ja, het is wel mooi, vroom te zijn, godzalig te leven, ik zou het ook wel graag willen, maar ben er nog ver af; intussen, God is lankmoedig, morgen of overmorgen, over jaar en dag, dan hoop ik toch, dat het ook nog zo ver met mij zal komen!" Het zit zo in ons hoofd, dat men komt met werken, met allerlei Christelijke werken en menselijke verdiensten. Maar God wil niets van de mens hebben, Hij wil u uit uw zonde, uit uw zondige wegen en uit uwen groten dood uit hebben, en zo zegt God tot u: "Vroeger was u zó, maar nu laat Ik u door Mijn dienaar aanzeggen: ge zijt zalig geworden!"

"Door het geloof", - het geloof is dus het middel, waardoor u de verlossing deelachtig wordt. Wat is nu het geloof? Een werk misschien? Nee, het is geen werk. Figuurlijk gesproken, zou ik zeggen: het geloof is het aller-volmaaktste en beste werk. Wilt u een werk? Zo geloof! Maar het geloof is geen werk. Wat is het dan? Wel, als ik in mijn verzinken leun en steun op het Woord des Heeren, dat is geloof; het is een wegzinken als het ware bij het horen van de boodschap: "Gij zijt verlost!" Komt deze boodschap tot mij in mijn ellende, dan maakt zij, dat ik wegzink, en in dit wegzinken zink ik neer op deze blijde boodschap; dat is geloof.

Dat is geloof, dat u afstand doet van uw kunnen, moeten en willen, dat u afstand doet van uw weten en uw wijsheid en tot Christus gaat, u aan Hem overgeeft, zoals u bent, en zegt: "Heere Christus, dat hoor ik in Uw Woord! Duivel, u hebt gelijk, als u mijn

leven verklaagt; ik vraag echter niet naar mijn leven, maar naar Christus' leven, ik vraag niet naar mijn werk, maar naar Christus' werk; met mijn leven en mijn werk is het een afgesneden zaak, maar met Christus' leven en werk niet."

Zo komt het er dan op aan, zich alleen aan Christus en Zijn verlossing te houden. - Nu, dat is immers gemakkelijk! - Ja, met het hoofd wordt het gemakkelijk geloofd, en de duivel maakt veel meer gelovigen dan de Heere God, daar kunt u zeker van zijn. Maar ik zal u zeggen, wat voor gelovigen de Heere God maakt: Zulke, die geloven en niets zien, die geloven en niets hebben, - zij hebben niets aan te wijzen,- zij geloven, maar voelen niets. Zij zien niets, zij voelen niets, zij kunnen niets, zij hebben niets, - en zij moeten, zij moeten toch in de hemel, zij moeten zaligheid hebben. Deze nood heeft God hun in het hart gegeven, dat zij tot God heen moeten, dat zij God tot hun genadige God en Vader moeten hebben, dat zij uit de zonde, uit de kerker en de gevangenis des duivels, uit de duisternis uit moeten, - deze nood heeft God hun in het hart gegeven, een nood om gerechtigheid, heiligheid en waarheid, een nood om God, om Christus, om de troost van de Heilige Geest, om sterkte, licht en leven.

En in deze nood hebben zij niets; en niets hebbende zitten zij voor het Bijbelblad, voor het Woord, en daar gevoelen zij toch: ja, op de enige grond willen zij gezonken zijn, en geen andere grond willen zij, de ware troost des Geestes willen zij, en men stelt hen niet tevreden met een valse troost. Zo zitten zij voor het Woord, en het is des Heeren Woord, het is Christus' Woord. En nu, in hun grote dood stort hun liefelijk, zeer liefelijk de Geest het Woord in het hart uit, en het heeft gewerkt. Het dringt hen, dat zij moeten zeggen: "Dat is Uw Woord, Heere God, U zegt het tot mij, die in deze ellende lig: dat is uw zaligheid; ik neem ze aan voor mij!" -

"Laat staan!" schreeuwen alle duivelen, "daarmee komt u om!" - Ik kan niet anders! o God, help mij! ik blijf er bij! -

Dát is het geloof. Is dit nu een goed werk? Ik zeg: het is een neerzinken in de armen van de eeuwige Bruidgom. Dood zinkt men er in neer, en men wordt levend gekust met de kus van Zijn vrede. - Het geloof is "niet uit u." U zult het wel laten, uit uzelf te geloven! Alles eerder dan dat. Alle zogenaamde godsdiensten, alle sekten, zoveel honderden en duizenden als er zijn, zij alle hebben hun geloof, zij kunnen uit zichzelf geloven, en kunnen alles geloven, wat zij willen, zij hebben een vrije wil, - alleen niet, als zij Gods Wet en wil moeten doen; dan maken zij van de Wet een wassen neus, draaien haar nu zus, dan weer zo.

Nee, "niet uit u" is het geloof, God geeft het, zoals wij lezen van de purperverkoopster (Hand. 16: 14), dat de Heere haar het hart opende, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gezegd werd. Zodat zij dus niet sliep onder de prediking of dacht: O, dat gaat mij niet aan, dat raakt anderen! De Heere opent dus het hart en het Woord neemt er Zijn intrek in. God doet het, Hij geeft het geloof, en daarenboven wekt Hij het vertrouwen, zodat men niet denkt, dat God of de Heere Jezus komt als een grote olifant, die met Zijn slurf alles op de grond werpt, of als een grimmige leeuw, om de mens te verscheuren.

O nee, God wekt bovendien dit *hartelijk vertrouwen*, dat de mens, - die anders zo schrikkelijk trots en hoogmoedig is, zo vijandig jegens God, dat hij altijd meent, dat God hem kwaad wil doen, - toch vertrouwen krijgt in de gave, die God geeft. Het is "niet uit de werken." Indien het uit de werken was, dan zou het geen genade zijn. Krijgt men genade om Zijn verdienste, doordat men iets heeft gedaan, wel, dan moet het geen genade zijn, maar schuld bij God. Draag voor God slechts een zandkorreltje, en Hij zal u de hemel schuldig zijn; want God is een groot Koning, Hij beloont de mens niet met zoveel centen in het uur, maar Zijn ganse Koninkrijk geeft Hij u. Maar u kunt het niet, u kunt voor God zelfs geen zandkorreltje van de grond opnemen; want nauwelijks hebt u het opgenomen, of u denkt niet meer aan God, maar aan de hemel, die u moet ontvangen.

Dus niet uit de werken, maar uit genade, of letterlijk naar het Grieks: *aan de genade zijt u zalig geworden*. - "Uit genade", - uit welke genade? "Toen wij dood waren door de misdaden, heeft Hij ons levend gemaakt met Christus" (Vs. 5 vv.). Is het nu uit de werken? Heeft zich ooit een dode levend gemaakt door Zijn werken? Ik mocht het wel eens zien! Maar mogelijk na de bekering? "Uit genade", staat er, en daarmee staat het vast eens voor al: - niet uit de werken, niet uit de bekering. God heeft het gedaan!- "opdat niemand roeme."

Was het uit de werken, dan had men immers roem. Maar het is niet uit de werken, neen, het is uit genade, dat u zalig geworden zijt. Toen ge dood was door de misdaden, bent u levend geworden met Christus, - God heeft het gedaan.

Verder: **"En heeft ons mede opgewekt."** Toen u levend gemaakt zijt, kon u toch nog niets uitrichten, u kondt niet uit het graf gaan, de duivel had het gesloten en een zware steen er op gelegd; bovendien waart u gebonden met de grafdoeken, zodat u er niet uit kondt gaan. Maar -: "Ontbindt hem!" zei de Heere Jezus, toen Hij Lazarus uit het graf riep. Hij heeft ons met Christus opgewekt, uit het graf verlost.

En nu verder, - hoe ver gaat de genade nog? U kunt zelfs geen veer omhoog blazen, of zij komt weer naar beneden; nog veel minder kunt u uzelf in de hemel zetten. Maar **"God heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus."** Dat is dus de genade: Hij heeft u levend gemaakt, - dat is toch niet uw werk! - toen u dood was door de misdaden, heeft Hij u levend gemaakt, en nadat Hij u heeft levend gemaakt, heeft Hij u opgewekt en uit het graf gehaald, - dat was toch evenmin uw werk! - en nadat Hij u heeft levend gemaakt en opgewekt, heeft Hij u gezet in de hemel, - dat was toch ook weer niet uw werk. Hoe heeft Hij dat nu gedaan?

In Christus Jezus, want gelijk u in Adam van God bent afgefallen en een prooi geworden van dood en verderf, zo heeft God, door u in Christus Jezus weer in genade aan te nemen, u in dit andere Hoofd verlossing aangebracht; en deze verlossing rekent Hij u toe en schenkt ze u, zodat u ze hebt en in waarheid zalig geworden zijt. (vergel. Rom. 5: 18.).

Uit uw werken is het dus in genen dele, maar het is alleen van God: **"opdat niemand roeme."** Dit nu is roemen, dat men zich verheft op datgene, wat men gedaan heeft, dat men bijv. Zoo- en zoveel uitgeeft voor godsdienstige of kerkelijke doeleinden, dat men dat en dat heeft gedaan tot bevordering van het Koninkrijk Gods, en al zulke duivelse dingen meer. God wil geen roem, God wil ootmoed. Zijn Koninklijke mildheid en goedheid gedooft niet, dat de mens zich verheft: het zou de mens ongelukkig maken; maar dan is de mens voor Hem en in Zijn tegenwoordigheid gelukkig, als hij God de eer geeft en zegt: "O God, ik heb met al mijn doen niets verdiend dan de eeuwige dood, maar het is uw ontferming in Christus, die mij het leven, het eeuwige leven, gaf."

Maar, zal men zeggen, waar blijven wij met de goede werken? Moeten die er dan niet zijn? - U zult het goede werk niet volbrengen van in één uur van Elberfeld naar Düsseldorf te gaan, als u niet op de trein stapt; bevindt ge u echter in de wagon, dan gaat het goede werk vanzelf en u bent in één uur te Düsseldorf. -

Ja, de goede werken behoren mede tot de zaligheid. Men moet zich niets van de zaligheid voorstellen, als er geen goede werken zijn. Het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in kracht. God heeft hemel en aarde gemaakt, zon, maan en sterren. Zie, of de zo'n niet elke morgen opgaat, of zij niet elke avond weer ondergaat; zie, wat maan en sterren, wat al de bloemen doen, - zij zijn schepselen Gods, Hij heeft ze geschapen, en zij alle verheerlijken hun Schepper, zij doen goede werken, zij doen hetgeen, waartoe God ze bestemd heeft.

En nu, - is het geloof aanwezig: "Uit genade zijt gij zalig geworden", dan is er eens voor al verbrijzeling, dan is er verlorenheid, dan is er ook eerbied voor God, en de mens erkent: het komt voort uit Gods instelling, het gaat om Gods Wet, en daar komen de

goede werken. Maar geen werken, zoals de pausen ze willen, geen werken, zoals het christendom des duivels ze wil; daarbij heeft de mens vier dieren: een beer, met ketenen gebonden, die noemt hij "vrije wil"; een pauw met lelijke poten en een lelijke stem, die noemt hij zijn "wijsheid"; een bronstig hert, dat noemt hij Zijn "kuisheid"; en een bloeddorstige tijger, die noemt hij zijn "liefde." Dat zijn de goede werken van het valse christendom en van de Roomse Kerk.

Maar de goede werken der ware Christenen zijn zo, dat zij u geheel uit de handen genomen zijn, zodat u van niets weet; maar God leidt de Zijnen aan Zijn hand, zodat zij Hem liefhebben. Hem vertrouwen, en ondanks zonde en verkeerdheid aan de **genade** vasthouden en in ootmoed zeggen: "Dat heb ik van God ontvangen, mijn broeder, hebt u dat ook!"

Alles wat God doet met al het geschapene, is uit God, door God en tot God, in en door Jezus Christus. Bij al hetgeen God doet, zijn wij mensen van geen betekenis. Betekenis hebben wij voor God slechts met het oog op Zijn eeuwige liefde, Zijn raad ter zaligheid, dat Hij de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon voor haar heeft overgegeven. Het is in dit opzicht wonderbaar met de zaligheid gelegen. God doet alles door Christus Jezus, en de mens draagt er niets toe bij, en toch heeft het in de Schrift de schijn, alsof de mens er zeer veel toe bijdroeg. Dit is evenwel slechts schijn. God handhaaft Zijn heilige Wet bij de mens, inzonderheid in Zijn Gemeente, en onderhoudt daar Zijn eeuwige troost. - De mens moet gebracht worden tot de erkenning van hetgeen zijn heilige, zijn ware plicht is, hoe hij in God gehouden en schuldig is, Hem te eren, Hem lief te hebben en te vrezen. De erkenning van wat de mens Gode schuldig is, drijft hem voortdurend tot waren ootmoed, en in deze ootmoed tot hartelijk zuchten en bidden tot God om ontferming, en in dit hartelijk zuchten en bidden tot God om ontferming ondervindt hij, - terwijl hij al armer en armer wordt en de genade meer en meer als genade leert beschouwen, hoe God in Christus Jezus al Zijn beloften getrouwelijk bij de Zijnen vervult, hoe God alles doet, hoe Hij gedragen heeft en hoe Hij draagt, hoe Hij geleid heeft en hoe Hij leidt, en daar blijft bij de mens het gevoel van Zijn totale onwaardigheid, het geloof, dat de toevlucht neemt tot eeuwige ontferming, en in dit geloof een goed geweten tot God in het bloed van Jezus Christus.

Wij mensen maken volgens onze theologie onderscheid tussen geloof en werk. Dit onderscheid bestaat ook wel degelijk en moet ook vastgehouden worden, als men wil komen met de leer, dat de mens half door het geloof, half door de werken zalig wordt. Maar wederom is het "zalig worden" of "zalig geworden zijn" van het begin der bekering tot God één leven, één doen, één werk, één goed werk, één samenstel van goede werken, - één leven, één doen, dat Gode behaagt. En dit éne leven, en dit éne doen, en dit éne goede werk, dit samenstel van goede werken is niet uit ons, is ook niet door ons, neen, in dit leven worden wij ingezet, in dit éne goede werk, in dit samenstel van goede werken worden wij ingezet en er in gehouden. Zo is het "zalig worden" niet een gedachte, niet een blote idee, niet iets, dat van het leven gescheiden is of gescheiden mag worden, maar het "zalig worden", het "zalig gemaakt zijn" is een daad, is leven, is beweging, is kracht, is waarheid. De ganse wereld stelt het "zalig geworden zijn" afhankelijk van de werken, scheidt dus het "zalig geworden zijn" van de werken, en zoekt nu de zaligheid en daarna in de werken de bewijzen voor het zalig gemaakt zijn, werpt nu met de werken de zaligheid omver, stoot met de werken de zaligheid van zich, stelt zichzelf in de plaats van Christus en God, en zo moet dan God wel de hemel gemaakt en de weg der godzaligheid gelegd hebben, maar de mens wil door zijn goed wandelen de hemel verdiend hebben. Als wij zeggen: het "zalig gemaakt zijn" is geen idee, maar is leven, is een goed werk, een samenstel van goede werken, die echter niet

voortkomen uit ons, maar alleen Gods schepping zijn, dan zeggen wij hetzelfde als wat Paulus Efëze 2: 8 -10 leert.

"Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Het 'want', waarmee het 10de vers begint, staat in verband met het voorgaande: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; niet uit de werken." Nu geeft Paulus hier in vers 10 er een nadere verklaring van, dat het niet uit de werken is. Men zou verwachten, dat de Apostel zou schrijven: "want het is enkel genade." Dat doet hij echter niet. Hij schrijft: "Uit genade zijt gij zalig geworden, of zijt ge verlost, door het geloof; het is niet uit de werken"; maar is het nu niet uit de werken; dan vraag ik: hoe komt men dan aan de werken? De werken moeten er toch zijn! Hoe kan de Apostel dan schrijven: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave, niet uit de werken"?

"Uit genade zijt ge gerechtvaardigd geworden door het geloof, niet uit de werken"; dat zou nog gaan, dat zou waar zijn! Maar de Apostel leert hier, niet: gij zijt gerechtvaardigd geworden, maar: *gij zijt zalig geworden*, - niet: gij zult zalig worden, maar: gij zijt zalig geworden. Nu duurt het echter misschien nog een lange tijd, eer ik de laatste adem zal uitblazen. Er kan nog een geheel leven tussen liggen, - waar blijven dan de werken? is dan de zaligheid volkomen vast en zeker? Gaat het dan zonder werken? - Nee, zegt de Apostel, dat niet, maar uit de werken, uit uw werken, bent u niet zalig geworden. Uit genade zijt gij zalig geworden, en in deze genade, in deze zaligheid is mede begrepen het ganse leven, dat leeft, is mede begrepen *alle goed werk*, zodat, gelijk het een van God komt, namelijk dat het leven gegeven wordt, ook het andere van God komt, namelijk dat het leven leeft, dat het blijft leven, en wat leeft beweegt zich, ademt ten minste, is niet dood.

Tot de zaligheid behoren dus de goede werken, volgens de leer des Apostels zijn de goede werken aanwezig: "God heeft ze voorbereid." ***God heeft ze voorbereid, opdat wij in dezelve zouden wandelen***"; en ***opdat wij daarin zouden wandelen***, heeft God ons geschapen, "geschapen in Christus Jezus." In plaats dat *wij* goede werken *doen*, roemt hier de Apostel het goede werk Gods en zegt: "Wij zijn Zijn maaksel"; evenals God tot David zegt: "Wilt u Mij een huis bouwen? Ik zal u een huis bouwen!" Dat is hetzelfde als: wilt u uit uw werken zalig worden? U bent zelf immers Gods werk; het werk is er. Hij heeft u geschapen in Christus Jezus." De goede werken heeft Hij ook gemaakt, en zo zet Hij u in deze goede werken in, opdat u er in zou wandelen. Zo komt uw leven, uw bewegen, doen en denken, alles wat tot de Godzaligheid behoort, alleen van God, van Zijn genade en niet van u. Zo blijft het waar: *niet uit de werken zijt gij zalig geworden, maar uit genade, door het geloof*.

Ik zei, dat tot het zalig gemaakt zijn de goede werken behoren. Het blijft voortdurend een vraag voor het zich van schuld bewuste, met schuld beladene geweten: waar zijn de goede werken? Ik kan toch niet zalig worden, als ik geen goede werken heb. Predikt men de mens alleen van het geloof, dan kan hij toch niet goed voort, want hij vraagt, als hij oprecht is, naar de goede werken. Ik zeg: als hij oprecht is. Het derde deel van de Heidelbergse Catechismus wordt helaas te zeer óf in de wind geslagen, óf vergeten, maar de oprechte denkt toch: Waar blijven de goede werken? Ik heb ze niet, en toch moeten zij er zijn!

Ik stem het toe, ik stem alles toe, wat ik geleerd heb van de vraag en het antwoord: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?" Maar ik weet toch ook zeer goed, *dat Christus in de jongste dag zal oordelen naar hetgeen de mens gedurende zijn leven gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad*. Allen, die toebereid zijn, om, wanneer het op het hoogst mocht komen, de duivel ten spijt te zeggen: "Mij is barmhartigheid geschied!" zijn toch niet toebereid door werken, want zij hebben geen goede werken, zij zouden ze wel graag willen hebben, zij hadden ze vroeger ook, maar al de goede werken, die zij vroeger

hadden, zijn versleten, niemand, die er een cent voor geeft; zij zelf werpen ze ook weg. Zo wordt de mens dan door de wind ginds en weer bewogen, en zo God hem niet door genade bij de goede leer houdt, is hij morgen of overmorgen een prooi van valse leraars, valse broeders of tovenaars.

De Apostel schrijft: "Uit genade zijt gij zalig geworden, - niet uit de werken"; sinds zij namelijk het geloof hadden aangenomen, m. a. w.: sinds zij bekeerd en wedergeboren waren in de leer, in de prediking des Apostels, en zij dus hun Jodendom of heidendom hadden afgelegd en Christus hadden aangenomen. Van het ogenblik af, dat God de mens bekeert en Zich ten eigendom maakt, hij zij volwassen of jong, van dat ogenblik af is de mens zalig geworden. Ik kan mij er niet om bekommeren, of er planten zijn, die de hemelse Vader niet heeft geplant, maar ik spreek van planten, die de hemelse Vader plant: van het ogenblik af, dat de mens in Christus wordt overgezet, is hij zalig geworden. Dat is niet maar een zaligheid voor een dag, voor een week, of voor een jaar, maar dat is een zaligheid zo eeuwig als Gods genade. Wie dat levendig heeft ervaren, die weet wel, dat hij leeft door de wonderbare trouw, door de wonderbare genade en ontferming Gods, waarmee Hij de mens draagt. Dat is niet een voorbijgaande zaligheid, maar een blijvende, een zaligheid, niet in de fantasie bestaande, maar in der waarheid. De mens is overgezet uit de oude stam Adam in de wijnstok Christus, zo is het dus niet boom naast boom, maar het is één volkomen, groenende boom of wijnstok, en daaraan is de gelovige een rank, die uit de wijnstok sap en vruchtbaarheid trekt. Het blijft dus waar: *Uit genade zijt gij zalig geworden.*

Dat is een uitspraak voor het ganse leven, een uitspraak, die reikt tot over de dood in het eeuwige leven. Tot de zaligheid behoort beweging, werk, goed werk, ja een reeks van goede werken, tot de zaligheid behoort Godzaligheid.

Het is zoals wij in Vraag 86 en 87 van de Catechismus lezen: *Christus heeft ons met Zijn bloed gekocht, en nu vernieuwt Hij ons ook door Zijn Heiligen Geest naar Zijn evenbeeld, opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde; daarna ook, dat wij bij onszelf van ons geloof uit de vruchten verzekerd zijn, en door onzen godzalige wandel onze naasten ook voor Christus gewinnen.* En verder:

Kunnen dan zij niet zalig worden, die, in hun goddeloos, ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren? *In generlei wijze, want de Heilige Schrift zegt, dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, noch rover, noch dergelijke, het Rijk Gods beërven zal.*

Er wordt hier niet gevraagd: Kan geen onkuise, afgodendienaar, enz. zalig worden? Ja, die worden in de allereerste plaats zalig, zoals de Heere Jezus tot de Farizeeën zei: "Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen." Want deze zijn zo vreselijk arm, zondig en onwaardig, dat zij roepen om ontferming; deze worden het allereerst zalig. Maar wat doen zij? Zij bekeren zich van hun goddeloos, ondankbaar leven, - niet tot mensen, maar tot God - zij hebben het met God te doen.

Tot de zaligheid behoren dus goede werken. De Heere Jezus heeft gezegd: "Ik ben de Wijnstok, en u de ranken" (Joh. 15: 5). Tot de zaligheid behoren dus geen dromen, niet maar een ingebeeld geloof, maar kracht, doen, leven zo is het dus toch uit de werken? Wel, hebt u dan uit uw werken het leven? Dankt u het aan uw oog, dat u ziet, aan uw oor, dat u hoort, aan uw tong, dat u spreekt? Of gaf God u ogen, die zien, oren, die horen, een tong, die spreekt? Dit blijft staan: dat een mens gerechtvaardigd wordt door het geloof alleen, zonder werken der wet, en dat het geloof zonder werken de mens niet rechtvaardig maakt. Dat betuigt de Apostel Jakobus (Hoofdstuk 2: 24); en daar leert hij toch hetzelfde, wat de Apostel Paulus leert.

Nu nog eens de oprechte. Hij vraagt: Waar zijn de goede werken? Ik heb ze niet, en ik zou ze zo graag hebben; maar ik heb ze niet, en ik wacht er op, dat zij mogen komen,

maar zij komen niet; soms vlei ik mij, dat zij na jaar en dag toch wel zullen komen, en zij komen toch niet! Integendeel, het gaat zo: toen ik jong was, gordde ik mijzelf, maar nu ik oud geworden ben, heeft een ander mij gegord en mij gebracht, waar ik niet wil (Joh. 21: 18)

Welnu tegen de altijd en altijd weer opkomende vraag aangaande de goede werken geef ik u deze raad: laat u dit genoeg zijn, dat u Christus hebt, dat u in Christus gevonden bent; vergenoeg u ermee, dat u uw leven uit uw handen geeft, dat u al uw goede werken zonder uitzondering uit uw handen geeft. Vergenoeg u ermee, dat u meer en meer leert, wat het zegt: "Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof!" Zullen dan de goede werken later komen? Nee, die zijn er reeds. Van het ogenblik aan, dat een mens tot het geloof komt, wordt hij gezet midden in alle goed werk. Deze goede werken heeft God voorbereid.

Luther heeft hier: "tot welke God ons tevoren bereid heeft", maar volgens het Grieks staat er: "welke God tevoren bereid heeft." God heeft de goede werken voorbereid. Wij verstaan dit het allerbest, als wij denken aan het paradijs. Adam was Gods werk; hij was geschapen, om te eten van alle bomen in de hof, om het volle genot van deze bomen te hebben, om zich te verlustigen in God en Zijn schepping. Hij was geschapen als man, om te leren in het paradijs met zijn vrouw. De bomen, alsook de dieren en alles wat Adam zag, had God gemaakt en tevoren bereid, vóór Hij Adam uit de klomp aarde formeerde. Nu had God de hof zo aangelegd, dat niet alles door elkaar groeide als in een oerwoud, maar men vond er de heerlijkste wandelwegen. God had dus de bomen met al de vruchten, die er aan hingen, te voren zo bereid, opdat Adam in deze tuin zou wandelen. Zo was hij dus Gods maaksel. Hij had niet zichzelf gemaakt, hij had zich ook niet zelf deze hof aangelegd in onbebouwd zand, hij had ook niet zelf de bomen te voorschijn doen komen, neen. toen hij door God was geschapen, was alles voor hem aanwezig.

Dus wil de Apostel zeggen: *gij zijt zalig geworden*, en nu bent u, wat Adam was: Gods maaksel. u zijt zo geschapen, om van nu voortaan Gods blijvend maaksel te zijn. U bent zo geschapen, dat uw schepping niet afhangt van een voorwaarde: "indien gij dan ...! Nee, u bent zo geschapen, dat u een Bloedborg hebt. In deze Borg, in gemeenschap met Hem, door een waar geloof Hem ingelijfd zijnde, hebt u nu uw bestaan voor de eeuwigheid. In Christus Jezus bent u geschapen, niet in Adam of in uzelf, maar in Christus Jezus, opdat u goede werken doet; evenals de ranken: die zijn in de wijnstok, opdat er veel vrucht aan zal komen. Nu moet alles uit de wijnstok komen, en het komt ook uit de wijnstok en niet uit de ranken. Zo komt ook alles uit Christus Jezus en niet uit u.

De Apostel wil dus de Gemeente verbonden weten en in geloof verbonden houden aan Christus Jezus, de enige Profeet, Die ons de verborgen raad en wil Gods openbaart, - de enige Hogepriester, Die met Zijn bloed voor ons het eeuwig geldend offer heeft gebracht en met Zijn voorbede steeds voortreedt bij de Vader. En de enige Koning, Die ons met Zijn Woord en Zijn Geest regeert en ons bij de verworven verlossing beschut en bewaart.

Dus, "uit genade zijt gij zalig geworden", en, "uit genade zijt geschapen in Christus Jezus tot goede werken", dat betekent hetzelfde. De goede werken heeft God voorbereid. Als een vorst een leger mobiliseert, zal hij toch wel weten wat hij er mee wil. Als God een mens schept, dan zal Hij toch wel weten, wat Hij met hem wil. Het huis en de wieg zijn toch altijd aanwezig, vóór het kind geboren wordt; de school, het onderwijs en de leerboeken zijn er, vóór het kind ter school komt. Een mens komt ter wereld; de moeder, trots alle smarten, verheugt zich, dat er een mens ter wereld komt; wat moet hij nu in de wereld doen? Toch niet de wereld scheppen! Niet de orde der dingen omverstoten, of de orde der dingen eerst vaststellen!

Neen, de mens wordt in de orde der dingen, in het geschapene opgenoaien, om daarvan te leven en daarin zich te bewegen, opdat hij blijve leven en het hem welga. Wat zijn dan nu "goede werken"?

Ik antwoord met de Catechismus: "Alleen die uit waar geloof, naar de Wet Gods geschieden"; dat een Christenmens zich dus geen nieuwe geboden late opleggen van verontreiniging hier, verontreiniging daar en allerlei monnikenwerk, maar zich tevreden stelle met de Tien Geboden, en de hand in de boezem steke, of hij tegen deze geboden zondigt of gezondigd heeft, - ja, of neen! Het moet niet berusten op ons goeddunken, ook niet op het goeddunken van enige mens, al was hij ook de allerheiligste.

Maar nu nog eens: wat zijn toch goede werken? Dat zijn goede werken, die u gans en al uit de handen genomen zijn Dit is Gods raad met u, waarin Hij u inzet, dat u zult doen wat Hij wil, dat ge u bewegen, dat u gaan en staan zult zoals Hij wil. Ja, daarbij zou u graag gebaande wegen gaan, als God met u door het kreupelhout wil.

Wat zijn goede werken? Dat zijn zeer zeker goede werken, die de paus veroordeelt, de paus in ons al mede, - werken, die de wereld, de christelijke wereld in de eerste plaats, veroordeelt, en die de mens zelf honderdmaal ongedaan zou willen maken, als het maar in zijn macht stond O, wij mensen weten nu eens voor al, wat goed en kwaad is; dat is onze vreselijke ziekte, waaraan wij moeten sterven. God neemt nu de Zijnen, zoals zij zijn. Hij neemt de Zijnen in genade op, zoals zij zijn. Hij vraagt niet naar hun filosofie van goed en kwaad, maar Hij zet hen over in Zijn Christus, opdat zij met Zijn Christus, met het Lam gaan, waar het Lam heengaat. Of duivel en wereld daarbij zwart kijken en dreigen, of dat zij prijzen, daar vraagt God niet naar. Daarbij moet het gaan door goed gerucht, ja, maar ook door kwaad gerucht. Men kan Gods waarheid, de ware waarheid, onmogelijk handhaven, onmogelijk vasthouden en dat alle vlees voor God moet zwijgen, ... men kan onmogelijk de ware gerechtigheid handhaven, zonder veroordeeld te worden, juist door degenen, van wie men het 't minst verdiend heeft. Daar moest onze arme Heere en Heiland komen en alom niets dan goeds doen, en na overal niets dan goed te hebben gedaan, wordt Zijn getuigenis uitgemaakt voor een boos werk, en al Zijn werken voor boze, ketterse, duivelse, vervloekte werken, en Hij Zelf wordt ter dood veroordeeld. Zo oordeelt het beste Sanhedrin, dat ooit heeft bestaan.

U meent dus, als u een monnik of een non geworden bent of iets dergelijks, dus als u dit gedaan hebt of dat gedaan hebt, als u hier wat hebt gegeven daar wat hebt gegeven, dat u dan een goed werk hebt gedaan? Neen, maar dat is een goed werk: oprecht te veroordelen, wat uit de antichrist is. Wij mensen blijven hangen in onze verderfelijke zedenleer, maar God rukt de Zijnen eruit en gaat met hen de weg, die Hij wil. God is niet de oorzaak der zonde. De koning kan er niet voor wezen, als zijn onderdaan een wonde krijgt in de slag. Niet God is de oorzaak der zonde, maar gij, mens, zult overschieten met al uw goede werken; en zult nochtans goede werken gedaan hebben in de jongsten dag, die u hier wel verborgen blijven, opdat u zijt en blijft een arm zondaar, en de Heere de goede werken overlaat én uw weg, hoe u gaan, staan en u bewegen zult. Alles is afhankelijk van Zijn genade.

Wel ons, indien de vraag van de Catechismus ons ter harte gaat: "Kunnen dan zij niet zalig worden, die, in hun goddeloos, ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren?" Wel ons, indien ons de vraag ter harte gaat: "Aangezien wij uit onze ellende, zonder enige onzer verdiensten, alleen uit genade, door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?"

Wel ons, zo wij deze vragen niet vergeten! En wel, driemaal wel ons, als wij eens in ootmoed en verbrijzeling des harten leren: *Gods gebod, niet mijn wil!* Dan gaat Simson zijn wegen, en terwijl hij zijn wegen gaat, is over hem de Heilige Geest Gods, en het is door deze Geest, dat hij zich vermant; en dan doet hij het een goed werk voor, het andere na, - terwijl hij de een zonde op de andere stapelt. Wie zal hem oordelen? De man valt

in de schuld, de ellende, de schrikkelijkste ellende grijpt hem aan voor en na, en hij heeft God en Zijn volk lief, hij heeft, bij al wat er gebeurt, toch de eeuwige heerlijkheid en het recht lief. Als mens zien wij hem zijn verkeerde wil doen, en *de duivel* heeft hem voor en na in zijn macht, maar uit genade is hij zalig geworden. En zelfs als het zo ver met hem gekomen is, dat hij, deze vorst, - als de ongelukkigste, ellendigste man van zijn ogen en zijn vrijheid beroofd heeft - geeft hij toch te midden van Zijn verlorenheid de eeuwige gerechtigheid niet prijs en grijpt in de overwinning des geloofs de pilaar van de Dagonstempel aan. En in zijn dood doet hij meer goede werken dan hij in zijn ganse leven gedaan heeft; want God heeft hem er in gezet en er in gehouden.

Het is toch de vraag, die telkens opnieuw in het harte opkomt: hoe word ik zalig, hoe word ik verlost?

En het antwoord der Schrift luidt: *Gij zijt verlost; de verlossing en de eeuwige zaligheid is uw deel geworden.*

"Maar hoe weet ik dat voor mijzelf?"

Door het geloof, d. i. daardoor, dat u het Woord der waarheid hetwelk tot u gekomen is, erkend en van harte aangenomen hebt.

"Maar op welke grond rust mijn verlossing?"

Zij is gebonden aan de ingewanden van de eeuwige barmhartigheid en ontferming Gods des Allerhoogsten.

"Maar moet ik mij dan niet een zekere toestand of bepaalde gezindheid eigen gemaakt hebben, waaraan de genade verbonden is?"

Dit, dat u verlost bent, is niet uit u, zegt de Schrift.

"Maar moet ik dan niets toebrengen, om deze verlossing deelachtig te worden?"

De zaligheid is u als een geschenk gegeven, en Die ze u gaf, is God, en wie zal Hem eerst iets toebrengen, uit Wie alles is?

"Moet ik evenwel niet dit of dat doen, zo of zo zijn, om op goeden grond te kunnen zeggen, dat ook mij dit eeuwige heil geschonken is?"

Het is volstrekt niet uit de werken. Indien een zucht, een traan van onze zijde ons grond gaf, dan konden wij ons vleien in ons binnenste, voor God iets te zijn of iets gedaan te hebben; maar de roem zal de Heere verblijven, dat het alleen de arbeid Zijner ziele is, en dat wij met al ons doen overschieten.

"Maar de mens heeft toch die en die geboden en christelijke plichten te vervullen?"

Dat hij doe, waartoe God hem roept, waar Zijn Woord heenleidt; nochtans, waar Zijn waarheid niet is, daar is al het godsdienstige louter afgoderij, of, zoals de Schrift zegt: hoerij, en een schrikkelijke zonde tegen de allerhoogste Majesteit, en dat juist terwijl men deze meent te eren.

"Maar moet ik dan de handen in de schoot leggen en niets voor God verrichten?"

Wanneer u met uw doen iets zult verkrijgen, zo zal de zaligheid niet meer uit genade zijn. Is zij uit genade, zo zal de Gever Zich door uw doen niet laten verplichten. Uw doen en de genade kunnen zo weinig samenkomen als hel en hemel.

"Maar dat is om radeloos te worden, want wat moet er dan van zovele geboden worden?"

Als u in de Heiligen Geest gelooft, dat uw verlossing en zaligheid uit genade is, dan zult u inzien, hoe het met de zaak der verlossing gesteld is.

Eilieve, zeg mij dat eens."

Van des Heeren Wet mag geen tittel of jota vallen. Hij Zelf staat er op, dat, wat Hij beveelt, geschiede. Indien één Zijner geboden, zij het ook het kleinste, geschonden bleef, zo zou Hij moeten ophouden God te zijn en te regeren. Wij zijn eerst gemaakt, om Zijn bevelen te doen. Verloren in onszelf hebben wij ze alle geschonden. Hij echter heeft het recht wederom op de aarde gesteld. Zijn maaksel zijn wij, zegt de Schrift; Zijn

werk, Zijn meesterstuk in de schepping Zijner genade, gelijk Hij spreekt: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen" (Jes. 43: 21). Wie kan op dit werk, dat Hij tot gerechtigheid gezet heeft, iets aan te merken hebben, of hoe kan dit werk klagen, dat het niet tot alle recht en gerechtigheid is gemaakt? Stond het op zichzelf, dan, ja dan zou het bij de eerste proef bezwijken, maar het is geschapen in Hem, Wiens Naam is Gezalfde, uit Wiens volheid dit werk te nemen heeft ook genade voor genade, en Wiens Naam is Jezus, een liefelijke Naam, waarin het ganse wezen uitgesproken is van Een, Die al onze verwarde en verdorvene zaken in orde brengt en Die is de ruimte, in vrijheid en in overvloed zet. Deze Zijn schepping vond hierin plaats, dat Hij in het vlees kwam, vond plaats aan het kruis, en was voleindigd op de morgen van de dag Zijner opstanding. Deze schepping is tot goede werken, want in deze volheid zijn wij gezet, om veel vrucht te dragen in Hem, onzen Heere en ons Hoofd.

"Wat zijn goede werken?"

Dat zijn geen werken, maar goede werken, dat wil zeggen: ons gehele zijn, doen, bestaan, ingaan en uitgaan, spreken, handelen en wandelen, terwijl wij met ons hart geloven, dat God Jezus uit de doden opgewekt heeft. Deze goede werken heeft God voorbereid, te voren gereed gemaakt, dat is: Hij heeft in de schepping Zijner genade ons in Zijn goedertierenheid zóó voor Zijn Aangezicht gezet, dat ons zijn en denken en doen en handelen, (bij een iegelijk in de betrekkingen, waarin God hem gesteld heeft), wanneer wij geloven, goed en welbehaaglijk is in Zijn ogen. Al was het ook in de ogen van alle vlees, dat steeds werken wil en afgoderij pleegt, volstrekt niet goed. En dit ons ganse *zijn* heeft God daargesteld, eer wij zelf nog geboren waren, en Hij heeft dits gedaan, opdat wij daarin zouden gewandeld hebben, vrij en ongedwongen, goedsmoeds en in allen vrede, (al moeten wij dan ook in de wereld lijden), alsof wij in een schonen tuin wandelden en rijkelijk van de overvloed zijner vruchten plukten.

Elberfeld, 26 Juni -1 Juli 1859.

Amsterdams Zondagsblad 18-8- 1896

17. Hagar-Sara. Uitleg over Galaten 4: 21-30.

Zeg mij, gij, die onder de wet wilt zijn! hoort u de wet niet? Want er is geschreven, dat Abraham twee zonen had: een uit de dienstmaagd, en een uit de vrije. Maar gene, die uit de dienstmaagd was, is naar het vlees geboren geweest; doch deze, die uit de vrije was, door de belofte. Hetwelk dingen zijn, die andere beduiding hebben: want deze zijn de twee verbonden: het een van de berg Sina, tot dienstbaarheid barend, hetwelk is Agar. Want dit, namelijk Agar, is Sina, een berg in Arabië, en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is, en dienstbaar is met haar kinderen. Maar Jeruzalem, dat boven is. Dat is vrij, hetwelk is ons aller moeder. Want er is geschreven: Wees vrolijk, gij onvruchtbare, die niet baart! breek uit, en roep, gij, die geen barensgedoe hebt! want de kinderen der eenzame zijn veel meer, dan dergene, die de man heeft. Maar wij, broeders! zijn kinderen der belofte, als Izak was. Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde degene, die naar de Geest geboren was, zo ook nu. Maar wat zegt de Schrift? Werp de dienstmaagd uit en haar zoon: want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met de zoon der vrije."

De woorden, die wij hier in de Brief aan de Galaten lezen, schijnen zwaar te verstaan; zij zijn het echter niet. De Apostel spreekt van Hagar en van Sara; hij noemt Hagar de dienstmaagd, en Sara de vrije. Nu zegt hij: de dienstmaagd heeft een zoon gebaard, deze was echter geboren naar het vlees; de vrije heeft ook een zoon gebaard, en deze was geboren door de belofte. Verder zegt hij, dat dit dingen zijn, die andere beduiding hebben; de zuivere vertaling der Griekse woorden is hier: hetwelk is *een allegorie*. De betekenis geeft hij aan met te zeggen: "Deze zijn de twee verbonden, - het een van de berg Sina", hetwelk luidt: "Doe dat, en gij zult leven!" - het andere verbond is het Verbond der vrije genade en heeft de belofte: "Wees vrolijk, gij onvruchtbare!"

Dit schijnt een willekeurige uitlegging van een geschiedenis te zijn. De geschiedenis is namelijk deze. Abraham zei eens tot God: "Heere Heere! wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga?" Toen zei de Heere tot hem: Kom eens uit uw tent en tel de sterren, indien u ze tellen kunt! Daarop werd Abraham zeer beschaamd. - Grote God, dacht Hij, de sterren telt U en U kent ze alle bij name, want U hebt ze alle gemaakt, - dan kunt U mij ook wel een zoon geven! -

"Abram geloofde de Heere, en de Heere rekende het hem tot gerechtigheid"; toen heette het tot hem: Ge zijt wel een goddeloze, dat u Mij, de almachtige God, dat niet toevertrouwt; maar omdat u toestemt, dat u een goddeloze bent, omdat ge u schaamt, en van harte belijdt: Heere God, dat kunt en zult U doen! - daarom houd Ik u voor een rechtvaardig man!

Abraham had dus de belofte, maar de vervulling bleef uit. Toen dacht Sara: Ach, misschien heeft God mij niet verkoren, dat uit mij de beloofde zoon geboren zal worden, welaan, ik zal mijn dienstmaagd nemen, of ik wellicht uit haar een zoon ontvang!

Dat stelt zij Abraham voor, en Abraham vindt het goed. Maar Abraham vergeet, dat hij de belofte van God had ontvangen, en dat, indien er een wettige zoon geboren zou worden, deze moest voortkomen uit de heilige staat des huwelijks, uit man en vrouw, die God tot één vlees heeft geschapen! Dat vergeet hij en gaat heen tot de dienstmaagd. Zo was de geboren zoon dus een zoon der dienstbare, uit het vlees geboren, d. i. uit vleselijke overleggingen. Vlees denkt: Hier is geen kracht, hier zie ik niets dan onvruchtbaarheid; als ik bij het Woord blijf, schijnt er niets te komen; grijp ik echter, wat ik zie en met de handen kan tasten, dan komt er wat van. Dat is dus een vleselijke geboorte, het werk van vlees.

Dit moest Abraham veel leed berokkenen. Hagar verachtte haar vrouw; zo was er verdeeldheid in huis, zodat Sara tot Abraham zei: "De Heere richte tussen mij en u! Ik heb mijn dienstmaagd in uw schoot gegeven, en nu meent zij, dat zij de vrouw des huizes is, en veracht mij!"

Abraham, even zwak als hij was in het vasthouden van Gods belofte, even zwak toont hij zich ook nu, en om de huiselijke vrede te bewaren, geeft hij Hagar over. "Zie, uw dienstmaagd is in uw hand, doe haar, wat goed is in uw ogen", zegt hij tot Sara, "verneder haar onder uw hand!" En zo geeft hij de ene vrouw over aan de andere. - Sara echter is en blijft onvruchtbaar, er komt in 't geheel geen kind, met de belofte schijnt het ook gedaan te zijn, Sara was verstorven, Abraham is verstorven, althans naar zijn gevoel.

Maar daar op eens, als het met alles gedaan was, komt de Heere God, en Sara is vruchtbaar, en Sara krijgt een zoon overeenkomstig de belofte, ter tijd en ure, door God bepaald. Nu is het blaadje omgekeerd. Ismaël bespot Izak, aan wien hem alles belachelijk schijnt, waarop Sara in de Naam des Heeren tot haar man zegt: "Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit; want de zoon dezer dienstmaagd zal met Mijn zoon, met Izak, niet erven!" Opnieuw is voor een korte tijd de huwelijksvrede gestoord. Abraham vindt het volstrekt niet goed, wat Sara zegt; hij wil de dienstmaagd met haar zoon niet uitdrijven, hij is toch ook zijn zoon.

Nu komt echter de Heere God tussenbeide en zegt tot Abraham: "Al wat Sara tot u zal zeggen, hoor naar haar stem! - anders moet de wil der vrouw aan de man onderworpen zijn, maar nu word uw wil aan de wil der vrouw onderworpen, gehoorzaam haar, wat zij zegt. Het is Mijn woord: werp de dienstmaagd uit met haar zoon!"

Dat zijn nu, zegt Paulus, de twee testamenten, de twee verbonden. Sinaï is in het Arabisch: Hagar. Maar nu vraag ik: in wat verband staat Sinaï, al is dat ook hetzelfde als Hagar, met de dienstmaagd Hagar? In wat verband staat het voormalige Jeruzalem, dat onder de wet was, met Sinaï, met deze Hagar? Is deze uitlegging willekeurig? Heeft de Apostel Paulus dat soms van de rabbijnen geleerd, en maakt hij nu zulke willekeurige toepassingen?

Volstrekt niet! Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend. Al het vergankelijke, dat Hij gemaakt heeft, is tevens een nauwkeurige afbeelding van het onvergankelijke. De hele schepping, zoals zij daar is, verkondigt aan een ieder, die er maar ogen voor heeft, hoe liet er in de hemel voor God uitziet. Van al de hemelse heerlijkheid, van het eeuwige leven en de eeuwige blijdschap heeft God ons een afbeelding gegeven in hetgeen wij hierbeneden met onze ogen zien. Diezelfde wet heerst ook in de geschiedenis. Nemen wij maar eens de geschiedenis van Hagar en Sara, - óf ze wordt ons nodeloos meegedeeld, óf zij strekt ons tot lering. En wat leren wij er uit?

Wat van eeuwigheid bij God vaststaat. Wat staat bij God vast? Dit: dat Zijn Woord het alleen doet en doen zal tegen dood, zonde en onvruchtbaarheid in; dat datgene, wat Hij beloofd heeft, ook komt; dat het voortkomt uit de Geest en de vrucht van de Geest werkt.

Voor God staat het eeuwig vast: 'Ik beloof u dit en dat, houd u daaraan, en het zal gebeuren! Ik beloof u Mijn Christus, in en met Hem de zaligheid, zonder werken van uw kant, alleen uit het geloof. Het zal bij Mij zijn vrije genade, louter genade, enkel genade, eeuwige genade! u mens, vraag niet naar hetgeen u zijt, maar vraag, wat Ik ben! Vraag niet naar hetgeen een mens zegt, die van gisteren is, maar wat Ik zeg, de alleenwijze God! Dat staat vast!

Komt nu echter de zonde tussenbeide, dan kan de mens uit zichzelf niet geloven, dan kan hij de vervulling der belofte niet overlaten aan de almachtige God, dan kan hij niet geloven. Dat Hij, Die de boom geplant heeft, ook zorg zal dragen, dat de vrucht op de rechte tijd te voorschijn komt en rijpt; hij kan niet bouwen en vertrouwen op des Heeren

Woord, en zo wandelt hij dan niet naar Geest, maar naar vlees, hij volbrengt de werken des vleses. Maar vlees heeft geen belofte, vlees verkeert voortdurend in twijfel, evenals ook Sara, toen zij naar vlees te werk ging en zei: "Of ik misschien uit haar gebouwd worde." Daar is slechts een "wellicht" en: "of ik misschien", terwijl toch in Gods belofte zekerheid is.

Als wij dus bij de Apostel lezen van werken des vleses, dan moeten wij daaronder niet in de eerste plaats vuile dingen verstaan, - ongetwijfeld volgen die er uit, - maar wij moeten daaronder verstaan, hoe de mens zonder God handelt, denkt en werkt; wat de mens doet zonder God, is alles twijfelachtig, hij probeert het nu eens zins en dan weer zoo, en toch komt er niets van dan vlees. Bij God nu staat het van eeuwigheid vast: óf werk, óf genade, - óf: doe dat, en gij zult leven, óf: uit genade wordt en zijt u zalig. Dit "óf - óf" staat bij God van eeuwigheid vast. Nu staat het echter ook vast, dat, nadat de zonde tussenbeide gekomen is, vlees naar vleselijke wijze te werk zal gaan, vleselijk werk zal voortbrengen, de belofte Gods in twijfel zal trekken, en dan alle krachten zal inspannen, om tot stand te brengen, wat toch buiten Gods Woord en buiten Zijn bevel omgaat. Daartegenin zal God weer met Zijn genade regeren en vleseswerk te niet doen en te schande maken en de Zijnen leren naar Geest te wandelen, dat is: Gods Woord voor Gods Woord te houden. Zijn belofte voor zeker en gewis te houden, niet te zien op het onvruchtbare en zwakke, niet daarop, dat er schijnbaar niets is, ja, dat het schijnt, alsof men er bij te gronde ging. Dat zijn zo grondtrekken van de raad Gods, en zoals Hij het nu in Zijn raad bepaald heeft, zo gebeurt het, zodat vlees te schande wordt met zijn "doe dat", en opdat de Geest komt en leven wekt en vrucht schept.

Geheel naar waarheid dus zegt de Apostel: "Dit zijn dingen, die andere beduiding hebben; want deze zijn de twee verbonden"; dat is: deze geschiedenis, die u leest in uw Wetboek van Mozes, stellen het u duidelijk en klaar voor ogen, hoe waar het is: wat buiten de belofte om tot stand gebracht wordt, dat is uit de dienstmaagd, wat buiten de belofte is, dat is dienstbaar en moet dienen, maar wat naar de belofte is, dat is Geest, dat is leven, dat heeft vrucht voor de eeuwigheid. Zo geeft dus de Schrift van deze waarheid een beeld, geen dood beeld, geen schilderij, dat aan de wand geschilderd is, maar een levend beeld. Aan dit beeld kunt u zien, hoe het bij God is naar Zijn eeuwige raad. De geschiedenis van Hagar en Sara staat daar dus niet zonder enig verband met de eeuwige raad Gods, waarnaar Hij alles regeert, nee, juist volgens deze raad gebeurde het, opdat wij met de handen zouden tasten: ja, zo is het waar! zo toont ons dus de Apostel in een levend beeld naar de Schrift eer. gelovig man, die de belofte heeft, de belofte van Christus en het eeuwige leven; nevens de man echter, aan de zijde van deze man, de Kerk Gods, die met de man dezelfde belofte heeft, en van de man niet gescheiden kan worden. Hij toont ons, hoe de man met de Kerk wacht op de vervulling der belofte Maar zij komt niet. Nu schildert hij ons voorts, hoe de Kerk zwak wordt, de belofte loslaat, en op het zichtbare ziet, hoe zij denkt: Er komt niets van, het komt niet meer, ik ben te oud en te zwak, ik ben dit en ik ben dat; zoals dan de Kerk het woord vergeet: "Wees vrolijk, gij onvruchtbare!" d. w. z.: u hebt alle reden tot blijdschap, gij, die onvruchtbaar zijt en geen man hebt! - en dit woord vergeten hebbende, grijpt de Kerk naar verkeerde middelen.

Welke zijn dat? Middelen, naar welke de Galaten van het begin af de handen hadden uitgestrekt, zeggende: "Ge moet u laten besnijden! Wat? Een besnijdenis zonder handen? een besnijdenis in Christus alleen? een onzichtbare? Dat betekent niets, u moet u laten besnijden, anders komt het Woord, komt de belofte niet! Er komt geen deugd, geen vrucht, geen goede werken, tenzij ge u laat besnijden met een zichtbare besnijdenis!"

En de Kerk? - zij wordt zwak, zij geeft het Woord prijs, zij laat zich van de grond, waarop zij staat, afbrengen, om wat anders aan te nemen. Zo ontstonden ook later in de

Kerk allerlei stelsels en werken, kloosters en allerlei werkheiligheid, allerlei wonderlijke zedenleer, om de zonde te overwinnen, om verlost te worden van het kwaad geweten, om rust te vinden in eigen werken. Zo heeft men dus in de geschiedenis van Hagar en Sara volkomen hetzelfde, als wat van het begin aan de ganse Christelijke Kerk doortrokken heeft. Namelijk de zucht, om het door zichtbare middelen tot stand te brengen, in plaats van te wachten op het Woord van de almachtige en getrouwe God. Nooit of nimmer heeft de Kerk, naar hetgeen men ziet en zien kan, zich kunnen tevredenstellen met het woord: *Wees vrolijk, gij onvruchtbare!* - indien u vruchtbaar waart, waar zou Gods Woord blijven? Kan de aarde uit zichzelf vrucht voortbrengen? Of heeft God niet de aarde vruchtbaar gemaakt, en bomen daarin geplant, die zaad in zichzelf hebben, om vrucht voort te brengen? Zijt u vruchtbaar in uzelf, - waar blijft dan Gods machtig en getrouw Woord? Dan heeft Hij immers niets bij u te doen en te werken; dan bent u het zelf. Bent u echter onvruchtbaar, dan hebt u daarin het teken, dat God het bij u tot stand zal brengen, dan hebt u reden, om u te verblijden, dat God almachtig zal komen met Zijn Woord, en zal doen, wat Hij gezegd heeft.

Maar dat is ongeduld van het vlees, dat, als men zal roemen, wanneer men geen man heeft, en geloven, dat de kinderen der eenzame meer zullen zijn dan die der getrouwde, men niet wachten kan. En ach, wat zien wij in de geschiedenis? Leert zij ons iets anders dan dit levende beeld, namelijk: wat de dienstmaagd betreft, dat zij dienstmaagd blijft, en zij baart een zoon, maar de zoon gaat ledig heen, hij heeft niets en krijgt niets! En wat daarentegen Sara betreft, - al heeft zij ook verkeerd gehandeld, God heeft evenwel Zijn woord niet teruggenomen, maar het te Zijner tijd vervuld. Is het niet werkelijk gebleken, dat de onvruchtbare reden heeft tot blijdschap, zodat zij wel mocht roemen en juichen, zij, die, toen Abraham Hagar nam, geen man bad? Die, toen Abraham zich tot Hagar keerde, eenzaam was? Het heeft wel is waar lang geduurd; maar wat deert het, als het wat lang duurt? Als God woord en trouwe houdt, wees er zeker van, des te dieper schiet het wortel en des te meer verheft het zich naar boven. Is het niet gebeurd, zoals God gezegd heeft? Heeft niet Sara op haar tijd, dat is op Gods tijd, ervaren de waarheid van het woord: "Wees vrolijk, gij onvruchtbare!"? Heeft zij niet de zoon verkregen? En heeft niet deze haar zoon, Izak, het land gekregen, en niet Ismaël? Immers heten wij geen Arabieren of Turken, maar wij zijn Izaks zaad naar de belofte. Is het dan van de kinderen van Izak, die het niet zijn naar het vlees, niet waar geworden: "Uw zaad zal zijn als de sterren des hemels"?

Als wij dan geloven in de Heere Jezus Christus, alleenlijk geloven, en ons niet verlaten op werken en deugd, maar bedenken, dat wij het Evangelie van Gods genade hebben ontvangen, zijn wij dan Ismaëls zaad, of niet veelmeer Izaks zaad? Regeert dan in de Gemeente de prediking der verdoemenis, der dienstbaarheid, de prediking van het "doe dat, en gij zult leven", of de prediking: "Christus Jezus is gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid"? Regeert er de prediking, dat God, van de mens eisende, wat deze niet heeft, onrechtvaardig zou zijn, of deze: dat Hij zo rechtvaardig is, dat Hij uit genade geeft, waar niets is? Ik meen toch het laatste, zodat het waar is: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave, niet uit de werken, opdat niemand roeme; **want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.**"

Die de boom schept, schept ook de vrucht; zij zal komen op Gods tijd. Maar dat eerst de boom goed zij, dan zal de vrucht ook goed zijn. Het Jeruzalem, dat in Paulus' tijd nog bestond, lag ten opzichte van Hagar, evenals twee straten, ten opzichte van elkaar liggen, die door bruggen verbonden zijn en naast elkaar lopen. Jeruzalem was dienstbaar, Jeruzalem zocht het als uit werken, om een gerechtigheid voor God te vinden, daarom was Jeruzalem gelijk aan de berg Sinaï, en van Sinaï komt niets dan: "Doe dat, en gij zult leven!" Dat alles is Hagar. Versta mij wel: Sinaï of Jeruzalem is

hier niet werkelijk de dienstmaagd Hagar, of Hagar niet werkelijk Jeruzalem, maar u hebt in deze huiselijke gebeurtenis een beeld, een levend beeld, van wat er geschiedt, als men deze belofte prijsgeeft: "Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaar hebt, maak geschal. . ."

Maar wij zijn vreemde mensen, wij willen altijd denken over het afgetrokkene, en wat voor onze voeten ligt en dagelijks voorvalt, daarop geven wij geen acht. Gaven wij er meer acht op, ten eerste hoe het bij onszelf toegaat, ten tweede hoe bij de naaste, gaven wij meer acht op de Schrift, om te zien, wat wij daar vinden, dan zouden wij er meer toe komen, om te belijden: Het is waar, wat de Apostel hier zegt: wat naar het vlees geboren is, vervolgt steeds degene, die naar de Geest geboren is, kan de zuivere leer niet uitstaan, dat wij alleen door het geloof rechtvaardig zijn; daar wil men het steeds zó verstaan: ja, ik ben door het geloof gerechtvaardigd, maar nu moet ik toch nog werken voortbrengen. Maar Hij, Die u goddeloze gerechtvaardigd heeft, hoewel u een goddeloze voor Hem bent, en u Zijn gunst betoont, en u genadig aanziet met Zijn Aangezicht, Hij zal u ook wel kleden, zal u voorzeker goede zeden leren, zal u leren, wat de rechte weg is; maar dat gaat zo dag voor dag, stap voor stap, opdat een mens het niet in eigen macht, verstand en kracht heeft, maar leve in afhankelijkheid van Hem, Die hem gunst bewijst; en het dan ervaar, hoe Deze hem, als hij soms een verkeerde weg gaat, bij de arm neemt en hem weer terechtbrengt. Hij houdt de mens er bij, dat hij gelooft, altijd weer gelooft, dat het gaat uit geloof tot geloof.

Daar zal echter die naar het vlees geboren is, zó een voortdurend vervolgen, en voor zover u bij het Woord blijft, zult u het ervaren, dat het vlees in u altijd weer het geloof zoekt te onderdrukken, opdat u niet bij het Woord blijft, u niet vastgeklemd houdt aan Christus. Maar sla u dan weer deze geschiedenis op, hoor tot Abraham zeggen: "Drijf de dienstmaagd uit met haar zoon"; en gaat het u om het eeuwige leven, maar klaagt u uw geweten aan, dat u tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd hebt, dan zeg ik u ronduit: Werp de ganse wet uit met haar werken, als zij komen wil en u de erfenis ontnemen, en de belofte: "Zing vrolijk, gij onvruchtbare!"

23 Juni 1872. H. F. K.

AMSTERDAMS ZONDAGSBLAD 10-11-1895 - 15-12-95

18. De overste Leidsman. 1

Uitleg over Hebreëen 2: 10-13.

"Want het betaamde Hem, om Welken alle dingen zijn, en door Welken alle dingen zijn, dat Hij, vele kinderen tot de heerlijkheid leidende, de oversten Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen. Want en Hij, Die heiligt, en zij, die geheiligd worden, zijn allen uit Eén; om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen, zeggende: Ik zal Uw Naam Mijn broederen verkondigen; in het midden der Gemeente zal Ik U lofzingen. En wederom: Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen. En wederom: Zie daar Ik, en de kinderen, die mij God gegeven heeft."

Het tiende vers begint met de woorden: "Het betaamde Hem." Deze woorden zijn moeHijk te verstaan - Toen de Heere Jezus Zich door Johannes liet dopen, wilde Johannes dat eerst niet doen, maar zei: "Mij is nodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?" Daarop zei de Heere Jezus: "Laat nu af; want aldus *betaamt* ons alle gerechtigheid te vervullen." (Matth. 3: 14 en 15.) Daar hebben wij datzelfde woord "betamen." Het wil mot andere woorden zeggen: God kon niet anders, het moest - met eerbied gesproken - zo gebeuren. Wij moeten ons hier echter God niet in het afgetrokkene denken, maar in verband met onze toestand, waarin wij ontvangen en geboren zijn. - Toen God Adam riep: "Adam, waar zijt gij?" toen verontschuldigde deze zich en zei, dat hij vreesde, omdat hij naakt was. En toen God hem vroeg: "Wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt? Hebt gij misschien Mijn gebod overtreden?" - verontschuldigde hij zich weer en zei: "De vrouw gaf mij van de boom, en ik at." En toen God de Heere Zich tot de vrouw wendde en zei: "Wat is dit, dat gij gedaan hebt?" antwoordde zij: "Die slang heeft mij bedrogen!"

Er was dus volstrekt niets met de mens aan te vangen, er was geen berouw, geen verbrijzeling, geen belijdenis van schuld. De mens was op eens dood; geen vezel was er meer aan hem, waarbij God hem nog had kunnen aangrijpen, om hem anders van zin te maken. De mens was dood, en moest, daar hij onder de toorn Gods lag, vroeg of laat een prooi der eeuwige verdoemenis worden, en dat niet alleen, maar tot hem werd gezegd: "In het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten; de aarde zal u doornen en distelen voortbrengen"; en: "Ik zal zeer vermenigvuldigen de smart uwer dracht." Op eenmaal is dus het mensdom geslagen met smarten zonder tal, welk lijden uit de dood, waarin de mens zich bevond, moest voortkomen.

Als men nu vraagt: Waarom heeft God dat kunnen toelaten, dat de mens zo viel? Dan antwoorden wij in de eerste plaats: "Alle dingen zijn om God." Nu het Lam gekomen is, het Lam Gods, wordt God meer verheerlijkt, dan Hij verheerlijkt zou zijn, als Adam in Zijn staat van heiligheid gebleven was. God heeft, toen Hij de mens schiep in Zijn beeld en gelijkenis, wel Zijn goedertierenheid betoond. Als echter de mens dit beeld, nadat hij het verloren heeft, terugkrijgt, zodat hij, die de verdoemenis waardig is, nochtans in genade, in eeuwige genade, wordt opgenomen, dan is dat barmhartigheid. Al deze dingen nu, de val en wat daaruit is voortgekomen: de dood, het verderf, de straf, de verdoemenis, alles is om Gods wil geschied.

Zegt nu iemand: "Dat begrijp ik niet", die overwege ten overvloede nog het volgende. Wie heeft God het meest lief: hij, wie weinig of niets vergeven is, of hij, die veel vergeven is? Om Gods wil dus bestaat de dood, bestaat de afval en de zonde, bestaat de straf en de nameloze jammer en ellende; want om God is het ook, dat er verlossing komt uit alle lijden, dat er leven is tegen zulk een dood.

En gelijk nu dat alles *om* God is, zo is het ook *door* Hem, zodat dus onze ganse zaligheid door niets anders is dan door God; en God dus deze zaligheid heeft tot stand gebracht. Zo is dus het Evangelie, zo is bekering, berouw, geloof, vergeving van zonden, eeuwig leven en zaligheid door God. Toen God de mens zo diep gevallen, zo gans en al dood zag, wilde Hij uit Zijn nakomelingen behouden, die Hij in Zijn eeuwige raad verkoren had, om hen te behouden, om hen te verlossen van de dood, en hen in al de ellende, die hen in dit jammerdal treft, te helpen, hun nieuwe harten te geven en een blijmoedige geest, om de toevlucht tot Hem te nemen. Het volk, dat Hij zo voor Zich heeft, moest uit al deze ellende uit en overgebracht worden in de heerlijkheid.

Wat God Zich nu zo verkoren heeft, dat noemt Hij Zijn "kinderen", die Hij aan Zijn Kind zou geven, opdat, nadat dit Kind hen zou "geheiligd" hebben, zij allen Zijn kinderen zouden zijn. Zulke kinderen heeft Hij niet weinige, - denk eens: van de schepping af tot op de huidige dag! - nee, zulke kinderen heeft Hij "vele", en deze kinderen "leidt Hij", zoals de Apostel zegt, "tot de heerlijkheid." Nu moeten wij ons echter van deze weg geen verkeerde voorstelling maken. De weg, langs welke zij tot de heerlijkheid geleid worden, is geen heerlijke weg, maar een weg, langs welken zij uit de macht des duivels, door allerlei lijden heen, geleid worden; want God kon de dood niet opheffen, wel kon Hij tegen de dood het leven geven. Zo worden dan de kinderen geleid, niet langs een gemakkelijke weg, maar langs een weg vol raadselen, vol vernederingen, een weg vol verzuchtingen, vol smart en leed. Deze weg is in het begin steil, geeft niets te zien dan moeite. Deze weg gaat het langs, een andere weg is er niet. Het is geen brede weg, maar een smalle, een weg van kruis op kruis, leed op leed, smart op smart, het een is niet voorbij, of het andere is er reeds weer; bovenal is het een weg van innerlijke verootmoediging, waarbij de mens voorzeker stof en as wordt voor God. Het is een weg, waar aan eigen hulp, aan hulp van mensen, aan zelfreiniging niet te denken is; het is geen weg van rust voor het vlees, maar van doornen, distelen en smart, zoals de Heere aan Adam in een beeld gezegd heeft. *Om* God is dat alles, en *door* Hem. Nu leidt God vele kinderen, - er zijn niet weinige - Hij heeft zeer vele kinderen. Die worden dus allen geleid, ja tot de heerlijkheid. Maar nog eens, vergeten wij het niet, het is een weg van doornen, distelen en smart Ja, het einde is heerlijkheid, maar de weg op zichzelf kan vlees en bloed niet behagen. Het doel en de bestemming, hun door God gesteld, is de eeuwige heerlijkheid, de eeuwige zaligheid. Maar deze weg gaan de vele kinderen niet alleen, want gingen zij dien alleen, niemand van hen zou binnenkomen; maar God geeft hun en gaf hun en zal hun geven een "Leidsman." Dat is hun Aanvoerder, hun Herder, hun Borg, hun Koning. Door Deze leidt Hij de Zijnen tot de heerlijkheid. De kinderen weten de weg niet, zij komen deze weg niet te boven, zij zouden spoedig hun kruis afwerpen en de brede weg inslaan; maar de Leidsman houdt hen bijeen, ja dat niet alleen, maar Hij gaat hen voor en is achter hen, Hij is altijd bij Zijn schapen, bij Zijn kinderen, en is hun Doorbreker.

Zo leidt Hij hen door de woestijn heen, het gaat door diepe wateren en door het vuur. De Vader geeft en gaf hun dus een Leidsman en Herder; Deze is de Eerste; Hij leidt. En hoe is nu deze Leidsman toegerust? Gaat deze Leidsman voor te paard gezeten? of mogelijk in een draagkoets? of in een hemelwagen? Zien wij misschien ook, dat Hij door engelen gedragen wordt? Nee! Wat zien wij dan? Dat Hij ons vlees en bloed volkomen deelachtig gemaakt wordt. Hij gaat *dezelfde* weg, Hij heeft dus als onze Leidsman *dezelfde* ontberingen te dragen. Gaat onze Leidsman aan de spits, dan treffen de vurige pijlen des bozen Hem voorzeker het meest. Is Hij de Leidsman, en zijn er vele lammeren en zogende schapen, die niet voort kunnen, dan is Hij voorzeker een Lam mede, zwak als zij, en heeft nog bovendien dit, dat Hij de lammeren, die niet verder kunnen, in Zijn schoot en in Zijn armen draagt, en de zogende schapen leidt, zeer zachtjes, zeer langzaam. (Jes. 40: 11.) Hij springt niet en huppelt niet, maar Hij voegt

Zich naar de zwakken en armen. Hij is ook arm en ellendig met hen, en de zwakheden, die zij hebben, de zonden, waarover zij klagen, gevoelt Hij Zelf, ja veel dieper dan zij. Deze Leidsman is tevens Heelmeester. Om echter de ziekten te genezen, die de duivel over ons brengt, moet men deze ziekte zelf kennen, moet men de macht der duisternis kennen, ten einde haar te weerstaan. Wij zien dus, dat betaamde God niet, dat Hij de Leidsman onzer zaligheid op eenmaal heiligde. Hij is geen leidsman, die reeds bij het begin van de weg alle moeHijkheden van de weg te boven was. Nee, Hij diende, om het zo eens uit te drukken, van gewoon soldaat af. Door lijden heeft Hij, de Zoon, gehoorzaamheid geleerd (Hebr. 5: 8). Door de ervaring, dat God de Vader Hem met Zijn kudde hielp, stap voor stap, - door de ervaring werd Hij meer en meer, wat Hij voor Zijn volk,, moest zijn.

Wat betaamde God dus niet? Dat Hij Zijn Zoon te paard gezeten ons voor liet gaan, maar dit betaamde God, dat de Herder leed met de kudde, dat de Herder de duizenderlei moeHijkheden en hindernissen voor Zijn kudde, voor Zijn volk zou overwinnen. Zou het mij betamen, als ik duizend lammen moest leiden, dat ik daarbij in een rijtuig ging zitten met twee of vier paarden er voor, en zo voortreed, terwijl ik onderweg de lammen aanmoedigde, om door te lopen? Dat zou mij toch niet betamen! Hoe kan het mij betamen, te lachen, als iemand weent, of te spotten met de zwakheid, als iemand van zwakheid bezwijkt? Of hoe zou het mij betamen, met de dood de draak te steken, als ik een broeder, een zuster zie sterven? Dat gaat niet aan!

Medelijden, medegevoelen, meedragen, - dat doet onze Leidsman en Herder. Hij lijdt mee, Hij draagt mee, Hij gevoelt mee, dat doet Hij voor de Zijnen, ja meer dan zij. weten en zelf gewaarworden. Dat is dus Gode waardig.

En daarom hebben wij alle reden, om in het stof neer te vallen en te aanbidden, omdat Hij ons een Leidsman heeft gegeven, Die naar Zijn raad en wil ons tot de zaligheid leidt. Maar nog meer: Die Zich ook niet onttrekt aan alle vermoeienissen van de weg, maar met ons weent, met ons roept, met ons bidt tot God almachtig, met ons lijdt, draagt, wat wij te dragen hebben, en met ons en voor ons worstelt, totdat Hij voor de Zijnen, van de oudste tot de jongste, heeft, wat God Zijn kinderen belooft. Dat heeft onze Leidsman zo behaagd. Zó heeft Hij voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis verdragen, en schande veracht. (Hebr. 12: 2.) Een Broeder werd Hij onder de broederen.

Nu moet echter de kudde geleid worden tot de heerlijkheid, in de zaligheid. Denken wij daarbij aan de machten der duisternis, die onzen Leidsman weerstaan, aan de vreselijke macht des duivels, en dat Zijn schapen zó dom zijn, dat Hij van geen van Zijn schapen of kinderen enige hulp heeft. Als Hij geen moed schept, dan is er geen moed; als Hij er Zich niet met het geloof doorslaat, als Hij niet voortdurend het geloof onderhoudt, niet voortdurend olie erbij giet, dan is het met het vlammetje gedaan, het is uit. Maar Hij is met Zijn armen en ellendigen, zoals Hij in Psalm 40 zegt:

*Schoon 'k arm ben en ellendig,
Denkt God aan Mij bestendig.*

Dat betaamde God: ons zo'n Leidsman te geven, ons door zo'n Leidsman te laten leiden. Dat is Goddelijk. Maar 's duivels doen is: met de horens te stoten; duivels werk is: het zwakke te vertreden, het verkeerde te breken, het verwerpelijke weg te werpen. Maar dat is niet Gods wijze van doen. Hij heeft een eeuwig medelijden, eeuwige ontferming «ver onze straf, over onze dood en onze verdoemenis, en daar Hij zo'n medelijden heeft, stelt Hij Zijn Zoon in ons midden, echter niet in heerlijkheid, maar in al de ellende van Zijn volk, zodat Hij niet anders is dan zij, en Hij wil ook niet anders zijn dan zij.

Van Wie komt Hij toch? Van Eén, d. i. van God. Van Wie komen de kinderen? Ook van God, van Eén. Eén is de Vader, Eén de Vader van Jezus Christus, de Vader der vele

kinderen. De Leidsman is uit Hem, de kinderen zijn ook uit Hem. Wie is de Leidsman? Een Broeder, Die komt, om de Wet te vervullen door volkomen gehoorzaamheid, door God lief te hebben boven alles en de naaste als Zichzelf; zo betoont Hij de meest volkomen broederliefde. Zo wil Hij dus een Broeder zijn - van wie? Een Broeder van degenen, Die God Hem gegeven heeft. Wat zijn dat voor mensen? Dat zijn mensen, die des doods schuldig zijn, die de eeuwige verdoemenis hebben verdiend; mensen, met wie niets is aan te vangen, die in hun bloed liggen en doodarm zijn, evenals de verloren zoon, hoeren en tollenaars. De goddelooste mensen, die God heeft verkoren tot het eeuwige leven, om Zijn genade te verheerlijken tegenover duivel en hel.

Vanwaar komen zij? Van God de Vader! Zij zijn Mijns Vaders kinderen, zegt de Leidsman. Hij heeft hen in Zijn raad wedergebaard en zal hen tot een nieuwe geboorte brenge. Mijns Vaders kinderen zijn zij dus, en Ik ben ook het Kind van Mijn Vader, dus zijn zij Mijn broeders. "Om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen." En wat doet Hij dan als Broeder en als Leidsman? Hij verkondigt de Naam van de Vader. Daarvan zegt Hij: "Mijn lippen bedwing Ik niet." Dat is gemakkelijk gezegd, maar de Naam van de Vader, Die in de hemel is, te verkondigen, kan niet geschieden, zonder dat men de ganse hel tegen zich heeft. Daar roept dan de duivel: "Zijn dat broederen? Brandhout voor de hel zijn ze!"

Maar deze Leidsman zegt: "Zij zijn naar Mijn Vader genoemd!" Dat verkondigt Hij. Dat kon alleen deze Leidsman zó doen, dat de duivel geslagen werd en voortdurend geslagen wordt. Hij alleen brengt de kinderen door het enge poortje heen, door deze helse douanen en grensbewakers heen, en noemt de Naam des Vaders over deze broederen, en de duivel moet hen voortdurend loslaten.

De Leidsman zegt: ***"Ik zal Uw Naam Mijn broederen verkondigen; in het midden der Gemeente zal Ik U lofzingen."***

Dit nu is des Heeren lof: goddelozen rechtvaardigt Hij, en wie een dienstknecht des duivels was, wordt Zijn kind en erfgenaam. Dat is Zijn lof verkondigen, dat Hij slaven des duivels en der zonde van God de Vader heeft ontvangen, om hen van de ketenen en banden te bevrijden; dat Hij Zich voor hen heeft laten binden en in de gevangenis werpen, om zo de gevangenis gevankelijk te voeren.

Deze Leidsman heeft één ding tegen al de moeilijkheden, waarmee de duivel Hem met de Zijnen voortdurend tegenkomt op de weg, opdat Hij overwinne, en dit éne is: "Ik zal Mijnbetrouwen op Hem stellen." Hij stelt Zijn vertrouwen op God de Vader, naar Psalm 18, dat God de Vader Hem kinderen gegeven heeft, bestemd tot de heerlijkheid, en dat Hij, als de Leidsman hunner zaligheid, hen tot het einde toe zal leiden. Daartoe stelt Hij Zijn vertrouwen op de Vader, opdat Deze van minuut tot minuut raad zou schaffen, en Hem met Zijn kudde zou doorhelpen. Dit vertrouwen heeft de Heere Jezus op de Vader gesteld, en zo heeft Hij de schapen gans Vaderlijk onder Zijn hoede en beschouwt ze als Zijn kinderen, gaat met hen voort, en eindelijk, eindelijk, - dat is voor ieder het einde van de weg: Jezus met de tollenaar, Jezus met de door de Farizeeën verworpen zondares, Jezus met de moordenaar in de hemel! Jezus met al Zijn kinderen in de hemel, en dan de juichkreet: "Zie daar Ik en de kinderen, die Mij God gegeven heeft!"

5 September 1872. H. F. K.

19. De overste Leidsman. 2

Uitleg over Hebréeën 2: 14 en 15.

"Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet doen zou degene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vrees des doods, door al hun leven, der dienstbaarheid onderworpen waren."

Wat verstaat de Apostel hier onder "kinderen", als hij schrijft: *Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn*. Kinderen zijn dezulken, die de Vader naar Zijn eeuwig voornemen der genade aan de Zoon heeft gegeven, en die de Zoon in de eeuwige vrederaad zo heeft genoemd, gelijk wij ook lezen, dat Christus gezegd heeft: "Zie daar Ik, en de kinderen, die Mij God gegeven heeft" (Hebr. 2: 13). Op zichzelf zijn zij niet Gods kinderen; Gods kinderen zijn zij in Gods liefderaad, omdat Hij hen daartoe bestemd en in Zijn Zoon daartoe aangenomen heeft. In zichzelf zijn zij kinderen des duivels, die God de Vader uit vrije ontferming uit de ganse massa der Joden en heidenen laat opzoeken en wie Hij laat prediken bekering en geloof; waar het Woord komt, daar werkt de Heilige Geest bij dezulken, die van nature 's duivels wil gedaan hebben en doen, zó onweerstaanbaar, dat zij niet alleen gegrepen worden, maar gans en al neergeworpen worden, en van zichzelf belijden, dat zij vloek- en doemwaardige zondaars zijn, stof, aarde en as.

De Heere Jezus Christus nu is ontvangen van de Heilige Geest, dat is: niet uit de substantie van de Heilige Geest, maar door de kracht van de Heilige Geest is het Woord, de Zoon Gods, gekomen en heeft Zich in Maria verenigd met ons vlees en bloed. Zo weet Hij op Zichzelf van geen zonde, heeft nooit zonde gekend, en toch, (hoewel Hij geen zonde kende) kwam Hij in zulk vlees, dat van God is afgefallen, waarin de zonde is begaan. Dat is het, wat de Apostel bedoelt, als Hij zegt: *kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn*.

Wat toch is vlees en bloed? De Catechismus leert ons, dat wij ons leven lang te strijden hebben met onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees (Vr. 127). Dit vlees en bloed is alle kinderen gemeen, daarin hebben zij niets op andere mensen voor. Integendeel, tot hen komt het woord: Wat onderscheidt u? Het is vrije genade, eeuwige ontferming. Als nu de heilige Heere vlees en bloed aanneemt, dan heeft Hij aangenomen zonder zonde, wat voor God bedorven en verwerpelijk is, wat een prooi geworden is van toorn en dood, wat totaal machteloos en onwillig is, om zichzelf tot God te keren. Wij deden en doen allen van nature de wil des duivels en des vleses.

Hier onderzoek de mens de Schrift, hij onderzoek zichzelf, om te zien, hoe het met zijn vlees en bloed gesteld is. Wij zeggen ten deze met onze Geloofsbelijdenis, dat ons hart is als een onzalige fontein, waaruit alle zonden en gruwelen voortkomen. Daar behoeven wij volstrekt niet eerst aan uiterlijke dingen te denken. Een schrikkelijk ding is zeker een vat met buskruit, want er behoeft maar een vonk in te vliegen, en het verwoest een ganse stad. Zo is de mens! Wat toch zien wij bij de mens? Overtreding op overtreding van alle heilige geboden Gods met gedachten, woorden en werken. Het zijn niet alleen zonden van de Heidenen, het zijn ook de zonden van de Christenkinderen, die ons in Romeinen 1 worden voorgehouden. Daar worden wij dan inzonderheid gewezen op de overtreding van het zevende gebod, op de onkuisheid, en wij worden herinnerd aan de schrikkelijke Sodomszonde, de verborgen zonde der zelfbevlekking,

waarover op alle scholen geklaagd wordt, dat zij onder de kinderen zo schrikkelijk, zo hand over hand toeneemt!

Wij worden verder opmerkzaam gemaakt op de bitteren nijd, haat en doodslag allerwegen, op het schrikkelijk lasteren van de naaste, op de ontzettende eigenliefde en de vreselijke hoogmoed, die de mens eigen is. En wat wordt hier voor God verbrijzeld? Niets! De een versiert zich zus en de ander zoo, alles onder de schoonste namen, maar God kent het hart des mensen, en als God de mens niet de ogen opent, dan overtreedt hij het een gebod voor, het andere na, en men heeft reeds hier een hel in hart en huis; er ontstaat bitterheid, twist en verdeeldheid, de een werpt de schuld op de ander, en men stoot vandaag deze, morgen genen in de hel, maar zet zichzelf in de hemel. Dat is vlees en bloed. –

Nu komt nog de schrikkelijke blindheid, dat men daar niets van inziet. Er ontstaat vijandschap, omdat men zich niet laat bestraffen; de mens gepantserd zich in vijandschap tegen God, terwijl hij zich toch in het stof moest buigen; maar dat wil geen mens, de mens wil Zijn zin hebben, en als God hem die niet geeft, lastert hij God en de koning, ouders en vrienden. Daarbij komt de schrikkelijke machteloosheid. Kan dan een mens zichzelf veranderen? Hij kan het niet! Het hart, het hart moet verbrijzeld zijn, maar wie verbrijzelt de mens het hart? Daar komt de ontzettende vijandschap en de verkeerde wil des mensen tegen op! De mens wil zalig worden, zoals hij het wil, maar niet zoals God wil, niet zo, dat het enig en alleen genade is, dat alleen Christus het Hoofd is, en van Hem de zalving. Dat wil geen mens, en dat kan geen mens willen. Dat is vlees en bloed Daarbij komt nu de duivel en de wereld, die van alle kanten de jongeling, de jongedochter in allerlei ongerechtigheid zoekt vast te houden, en de duivel schildert God, de genadige God, uit, als ware Hij de duivel, en de duivel zet zichzelf op Christus' troon met de antichrist, en de mens onttrekt zich aan de genade, om door haar niet bestraft te worden.

Verder komt de zonde. Wie laat haar uit zichzelf los? Wie wil haar loslaten? Dat doet geen mens, dat kan geen mens! Deze schrikkelijke Leviathan tart het ijzer! En toch, en toch! ... Er zullen er behouden worden van hen, tot wie gezegd is: "Vervloekt zij de man, die een gesneden of gegoten beeld zal zetten in het verborgene! Vervloekt zij, die Zijn vader of Zijn moeder veracht! Vervloekt zij, die bij enig beest ligt! Vervloekt zij, die bij Zijn schoonzuster ligt! Vervloekt zij, die zichzelf schendt! Vervloekt zij, die Sodomszonde begaat, hetzij man of vrouw!"

Uit deze massa, die vlees en bloed is voor God, zullen er behouden worden. Dat is Zijn macht, de onwederstaanbare macht Zijner genade. Daar stoort Hij Zich aan alles wat vlees en bloed is, even weinig als de moeder zich stoort aan het vuil van haar kind Wat Hij behouden wil, dat behoudt Hij uit vrije liefde. Niemand heeft Hem daartoe aangezet of bewogen, de mens het allerminst! Daarvoor is Hij God, onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk in alles, wat Hij doet. Maar als ik vlees en bloed ben, wie staat mij dan bij, dat vlees en bloed mij toch niet ten onder houden, mij niet in de hel slepen? Wie dooft deze vlam, die altijd weer in mij opflikkert, voortdurend uit? Wie maakt, dat de vurige pijlen van de boze mij niet verteren? Wat heb ik, dewijl ik vlees en bloed deelachtig ben, anders verdiend dan de eeuwige verdoemenis? Wat kan anders op mij rusten dan Gods eeuwige toorn? En wie kan daarvoor bestaan?

Maar daar komt in de eeuwige vrederaad het woord van de Vader: "Ga u heen, Mijn lieve Zoon, in deze massa, in deze chaos, waar alles door elkaar ligt als bij de eerste schepping! Ga heen in de kracht van de Heilige Geest en schep U licht, en er zij licht! Ga heen, om alles weder te herstellen!"

En de Zoon gehoorzaamt. Hij komt in deze verpeste atmosfeer, waar de dood heerst. De mensen begrijpen zo weinig van de schrikkelijke gevangenis, waarin zij zich bevinden, dat zij er lichtzinnig in kunnen spelen, en doen als de gevangenen ten tijde

van de eerste Franse revolutie, die onder elkaar komedie speelden, terwijl elke morgen de namen werden afgelezen van degenen, die naar het schavot geleid werden! Zo doen wij in onze gevangenis. Maar nu zegt de Vader tot de Zoon: "Ga heen, Mijn Kind, in deze gevangenis! Wilt u het op U nemen? Hier voert de vreselijke duivel heerschappij met Zijn grote macht, de macht des doods, en houdt daarmee alles gevangen. Wilt u het doen, dan maak Ik u het vlees en bloed dezer kinderen deelachtig!"

En de Zoon zegt: "Vader, geef mij een lichaam! - Ziedaar Mijn oor, doorboor het, Ik zal U gehoorzamen, om in dit vlees en bloed te belijden, dat Ik Uw Zoon ben, en U Mijn Vader zijt! Ik zal te midden van deze chaos roepen: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven!" Welaan, Ik wil hun Hoofd en Heiland zijn, en hen verlossen van duivel, dood en alle vijanden, waarvan zij omringd waren en omringd zijn, zolang zij vlees en bloed deelachtig zijn!" - zo zullen zij kinderen zijn door de wedergeboorte.

Jezus Christus, onze Heere, heeft verworven de Heilige Geest. Van Hem daalt deze Geest neer. Deze verlicht het verstand, breekt de wil, verbrijzelt het harde stenen hart en maakt het op eens week door een druppel bloed uit de wonden van de Heere Jezus. Zo is er dan een scheiding, evenals er bij de eerste schepping een scheiding was tussen dag en nacht. De Heere Jezus is het, Die de nacht verdrijft en de dag schept, nu een eeuwige dag. Het ganse gebied des doods onderwerpt Hij, de ganse macht der hel verbreekt Hij en ontnemt deze sterke reus zijn wapentuig.

Maar als nu de kinderen wedergeboren en bekeerd zijn, als zij overgezet zijn in het rijk, waar vergeving der zonden heerst en het licht van de Geest hen bestraalt, is dan alles afgelegd, of behouden zij nog vlees en bloed en bijgevolg de overblijfselen van de ouden mens? Zeer zeker het laatste. Maar de Heere Jezus heeft geduld met hen. Een engel zou het onder de mensenkinderen niet uithouden, daar is teveel verkeerdheid, te dikwijls herhalen zich altijd opnieuw de zonden en gruwelen. Maar de Heere Jezus Christus wilde vlees en bloed aannemen, wilde Zich in de macht van de dood en des duivels begeven, om aan Zichzelf te ondervinden, wat vlees en bloed is. Niet, dat Hij daarbij gezondigd zou hebben, maar ervaren wilde Hij het. Waarom? Om geduld te hebben met de mensenkinderen, om niet moede en mat te worden, hen te dragen van de wieg tot het graf. O, in het aangezicht van dood en graf, - hoe verdwijnt daar het geloof en het vertrouwen bij de een of de ander! Maar de Heere Jezus, Die ons vlees en bloed heeft aangenomen, heeft geduld om een kind, dat de Vader Hem heeft gegeven, over dood en graf heen te dragen. Hij kent de nood wel van die mens, die van Zijn zonde een afschuw heeft gekregen en nu roept: "O God, hoe kom ik van de zonde af? Hoe kom ik in overeenstemming met uw Wet? ik kan niets!" De Heere kent Maria Magdalena wel, uit wie Hij zeven duivelen heeft geworpen; Hij kent de zondares, die dacht: *O, dat ik Hem toch eenmaal mocht aantreffen, om Zijn voeten met mijn tranen nat te maken!* Hij kent dezulken, Hij kent de zwakheid dezer kinderen, die zo graag heilig zouden willen zijn en niet kunnen, die graag hun licht voor de mensen zouden laten schijnen, en altijd ontbreekt het weder. Dat alles, wat in de mens is, kent de Heere Jezus en wil Hij kennen en meedragen, en wil juist zó medelijden hebben met hun zwakheid.

Daarom getuigt de Apostel: "**zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden,**" - om wat te doen? Om deze zwakheid mede te dragen! Gewis, niet om de kinderen in de macht des duivels te laten, maar om hen daaruit te verlossen; dat is wat anders! Hij hoort het klagen niet, om de armen mens in Zijn verlorenheid te laten zitten, maar vóór u het nog vermoedt, heeft Hij reeds het middel gereed, om u te verlossen, en de gehele toestand, waarin u gevangen zit, om te keren. Hij kent uw dood en de macht van de dood. Hij weet, dat wij midden in de dood liggen, en dat wij bij levenden lijve lijken gelijk zijn, die van de wormen gegeten worden. Zo wordt vlees en bloed gegeten van de wormen en van alle duivelen. En dit vlees en bloed neemt de Heere Jezus Christus

aan, om medelijden te hebben, om barmhartig te zijn en de Zijnen er van te overtuigen: *Ik ben uw Jezus, uw Zaligmaker en Verlosser!* - vlees en bloed, duivel en wereld zullen hun zin niet hebben! Houd u aan Mij, wanneer de golven en baren over uw hoofd gaan. Zolang u leeft, zult u geen rust hebben, maar u steeds omringd zien van vijanden, duizend en tienduizend, en in u zult gij geen kracht zien; doch spreek het maar uit: "Mijn oog wacht op U, mijn Goël!" En zie, of Hij niet de dood gebonden, of Hij niet de helhond de tanden verbroken heeft.

Zó leert Hij de Zijnen spreken: "Gij wet, tiran, u kunt mij niet verdoemen, Christus is hier, mijn Heere, Hij is mijn zaligheid! Welaan, gij Filistijnen, valt mij vrij allen aan, u krijgt mij toch niet in uw macht, ik houd mij aan mijn Heere, over Hem hebt u geen macht! Wat geef ik, wereld, om uw klatergoud? u kunt mij toch niet helpen! U kunt mij niet eens een middagmaal bereiden, als God mij geen smaak, tong en tanden geeft, nog veel minder kunt u mij geven, wat het arme hart nodig heeft.

Maar Jezus Christus, ons vlees en bloed aangenomen hebbende, heeft ook het arme mensenhart aangenomen, en heeft zo een ruim, koninklijk hart, om te ondervinden, wat een arm mensenhart ondervindt, dat roept: "O God, ontferm U over mij en maak woning in mij!"

Daar spreekt Hij dan tot het arme hart: "Mijn kind, heb Ik u geen zes maten in de schoot geworpen? Ik zal het voleinden, heb goede moed! Ik ben uw God en uw Heiland! Zie niet op de golven en baren, zie niet op de verdoemende wet, niet op de duivel, hoe hij ook de tanden laat zien, maar zie op Mij, zie op Mijn dood als de dood van uw dood, zie op Mijn leven als op uw leven." En zo komt in het einde de dank: "Ik heb het geloof behouden!"

26 December 1872. H. F. K.

Amsterdams Zondagsblad 22-12- 1895

20. Christus' lichaam. Uitleg over Hebreeën 10: 4-7.

"Want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme. Daarom, komende in de wereld, zegt Hij: Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij het lichaam toebereid. Brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behaagd. Toen sprak ik: Zie, Ik kom (in het begin des boeks is van Mij geschreven), om Uw wil te doen, o God."

Als wij nu het lijden en sterven van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus gadeslaan en ter harte nemen, dan moeten wij daaruit leren, hoe groot Gods toorn is tegen de zonde der ongehoorzaamheid; dat deze zonde slechts kon worden weggenomen en geboet door een volkomen gehoorzaamheid, welke niemand van ons kan brengen. Zodat degene, die deze onze ongehoorzaamheid door Zijn volkomen gehoorzaamheid kon herstellen, niet alleen moest zijn een waarachtig en rechtvaardig mens, maar ook sterker dan alle schepselen, d. i. *ook waarachtig God, opdat Hij uit kracht van die Godheid de last des toorns Gods vanwege onze ongehoorzaamheid aan Zijn mensheid dragen, ons van deze toorn bevrijden en aan de gerechtigheid Gods een eeuwig geldende voldoening brengen kon.*

Nu willen wij echter dit niet slechts beschouwen van het standpunt, dat wij de toorn Gods verdienen, of dat wij slechts van Gods toorn verlost zijn; want ik vraag u, wat heeft dat voor betekenis, dat slechts Gods toorn opgeheven is, zodat die toorn mij niet meer treffen kan? Herstelt mij dit in de gemeenschap met God? In die gehoorzaamheid, door onze Heere Jezus Christus gebracht, hebben wij te zien en te erkennen Zijn geweldige liefde tot God, Zijn Vader, en tot ons, die de Vader Hem gegeven heeft. Dat Hij de toorn draagt, ja, dat is reeds iets groots, maar dat Hij Gods hart naar ons toegewend heeft, dat is voorzeker veel meer. Wat leert ons dit nu?

In God is een welbehagen. Uit dit welbehagen komt voort Zijn barmhartigheid. Dit welbehagen heeft de Heere Jezus hier tot stand gebracht en heeft ons de loutere, hartelijke ontferming en barmhartigheid Gods verworven. Hij heeft voor ons Gods harte gewonnen en de Heilige Geest verworven, en Hij komt met de prediking des Woords, om ons te vervullen met die geweldige liefde Gods, opdat wij een vurig verlangen beginnen te krijgen naar zo'n God en Vader. En naar zo'n Broeder, Die Zich niet heeft geschaamd ons broeders te noemen, Die niet slechts onze ongehoorzaamheid op Zich nam en daarvoor boette, maar Zelf een volkomen gehoorzaamheid gebracht heeft, om ons deze toe te rekenen en te schenken. Hier houdt al hetgeen van ons komt op, en van ons mag er in het minst geen sprake meer zijn, noch van ons hart, noch van onze liefde, noch van ons doen, maar alleen van de liefde van de Heere Jezus en van Gods genade.

Ik gewaagde in het voorgaande van de 40ste Psalm. Deze Psalm wordt ook aangehaald door Paulus in Zijn Brief aan de Hebreëen, Hoofdstuk 10 vers 4 vv. Daar lezen wij vooreerst: ***"Want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme."*** Het bloed van stieren en bokken heeft God in Zijn Wet verordend, bevelende, dat er stieren en bokken geslacht en Hem ten offer gebracht zouden worden. Vergeving echter bracht het bloed van deze stieren en bokken niet teweeg; maar alleen het Lam Gods, waarvan de Profeten gepredikt hebben, dat het eenmaal komen zou en Zijn bloed zou laten vergieten tot vergeving van zonden. Daar nu het bloed van stieren en bokken de zonden niet kan wegnemen, wat dan te doen? Daar stelt Zich dit eeuwige Lam Zelf ten offer, en laat Zich uit liefde tot Zijn Vader en uit liefde tot het verloren

menselijk geslacht binden, slachten en doden, om door dit gebonden-, geslacht- en gedood- zijn, het eeuwig in de hel gebonden zijn en de eeuwige dood voor Gods aangezicht van de broeders weg te nemen.

Zie eens, dat hebt u niet gedaan en dat kunt u ook niet doen. Kom met alle offeranden der wereld, - de zonde, de zonde der ongehoorzaamheid zult u daarmee niet uit de weg ruimen. Wel kunt u het sluimerend geweten voor een poos sussen, want de mens gaat in Zijn dood zo daarhenn en heeft er geen begrip van, dat hij de eeuwige dood te gemoet gaat; maar er komen tijden en ogenblikken, waarin het geweten wakker wordt, en dan gevoelt en erkent men het wel: de zonde, de zonde is toch door niets te herstellen. Tegenover de mensen mag men het weer goedmaken, wat weer goed te maken is; maar ook tegenover hen kan men het niet weer goedmaken, als men de liefde van de mens miskend en verguisd heeft, - en voor God kan men nog veel minder iets weer goedmaken.

Maar nu komt de Heere Jezus, geeft David de harp in de hand, bezielt hem door Zijn Heilige Geest, dat hij van de snaren een Psalm doe ruisen, en zo komt dan in deze Psalm de Heere Jezus Christus in de wereld. Daarom staat er verder (vs. 5): "Daarom komende in de wereld", (t. w. in de woorden van deze Psalm), "zegt Hij: "Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild". De Heere Jezus Christus zegt niet, dat God het geloof niet gewild heeft, maar dat Hij slachtoffer en offerande niet heeft gewild, want daar is het hart niet bij; en dat juist wil God hebben, geen gave. Hij is immers zo rijk, dat Hij hemel en aarde bezit; wat kan men Hem dan geven of brengen? Zijn wij van Hem ten enenmale afhankelijk, waarmee zouden wij Hem dan dienen? Wat kan een kind aan vader en moeder geven, om der ouders toorn te stillen? Kan een kind zeggen: "Vader, vergeef mij mijn zonde, dan zal ik u een gulden geven"? "Moederlief, vergeef mij mijn verkeerdheid, dan zult u een nieuw kleed van mij hebben"? Neen, dat gaat niet.

Daarom zegt de Heere Jezus: "Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild", dat wil met andere woorden zeggen: "Ik kom, niet om gaven en offeranden te brengen, maar om Mijzelf te geven." Zo dankt Hij dan God, Zijn Vader, dat Hij Hem een lichaam gegeven heeft. Want als Geest alleen kon Hij niet in de wereld komen, dat gaat wel in de prediking des Woords, Hij moet er echter ook in werkelijkheid zijn. Zo dankt Hij dan God, de Vader, dat Hij Hem een lichaam heeft toebereid, om hierbeneden, op aarde, in dit lichaam, dat is, hett vlees, hetwelk tegen God gezondigd heeft, Gods wil te volbrengen.

Daarop volgt dan: ***Brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behaagd. Toen sprak ik: Zie, Ik kom (in het begin des boeks is van Mij geschreven), om Uw wil te doen, o God.*** Namelijk in het heilige Boek, het Boek van Mozes, zo te zeggen op de tweede bladzijde. In dit Boek is geschreven: "Om Uw wil te doen, o God!" En wat is nu Gods wil? Gehoorzaamheid. Waar is die gehoorzaamheid? Nergens meer. "Door de ongehoorzaamheid van dien éne mens zijn velen tot zondaars gesteld geworden" (Rom. 5: 19). Hoe zal Gode die gehoorzaamheid weder gebracht worden? Die gehoorzaamheid wil de Heere Jezus Hem brengen. Maar welke gehoorzaamheid? slechts die, dat Hij de zonde draagt, dat Hij de schuld betaalt, dat Hij de toorn draagt en de eeuwige straf lijdt? Dit is maar een *gedeelte* van die gehoorzaamheid. Sla de mensheid gade! Daar is Eén, de mens Christus Jezus! Klem u vast aan deze Mens! Omvat Hem in het geloof! Hij is uw Raadgever, uw Bruidegom, uw Broeder, uw Heer, uw Leven. Hij overwint voor u de duivel en de dood. Dat is Gods wil, dat Zijn welbehagen aan mensen, Zijn eeuwige liefde overal gepredikt worde. Dat de blijmare komt tot de mensen, tot alle volken: "Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft", - d. i. Zich aan Hem houdt, aan

Hem zich vastklemmt, - "niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Dat wij dus, als wij overwegen, dat de Heere Jezus zonde, schuld en straf gedragen en weggenomen heeft, het wel verstaan en in het oog houden, uit Wiens hart zulks is voortgekomen, namelijk uit het hart van de Vader. Toen wij om onze ongehoorzaamheid in de eeuwige dood lagen, heeft de Vader Zijn Zoon, Zijn Eniggeborene, overgegeven in de handen van moordenaars, van Heidenen, heeft Hem overgegeven aan een volk, dat Zijn Koning doodt, ja in de klauwen des duivels. Dat is dus de wil Gods: ons behoud.

En deze wil, dit welbehagen moet gepredikt en gehandhaafd worden, en omdat Gods wil is: onze behoudenis, daarom is het ook Zijn wil, dat des duivels kop vermorzeld wordt, dat de werken des duivels onder de mensenkinderen vernietigd worden. Daarom is het ook Zijn wil, dat Zijn Vadernaam wordt gepredikt en verheerlijkt, dat alom getuigd wordt van Zijn barmhartigheid, van Zijn hartelijke ontferming over al hetgeen verloren is. Doordat het Zijn wil is, dat wij behouden worden, daarom is het ook Zijn wil, dat de dood weggenomen wordt, dat de duivel ons toch niet in Zijn macht hebben zal, dat de zonde ons toch niet zal overweldigen, dat de wereld niet zal zegevieren. Zo is dan Zijn wil, dat de eeuwige toorn van Zijn volk afgekeerd wordt, dat de eeuwige schuld wordt uitgedelgd en kwijtgescholden en dat Zijn kinderen als kinderen in het huis des Vaders overvloed hebben, vrede en zegen hierbeneden en in hun hart een kleinood, dat zij gelukkig zijn en zullen blijven te midden van alle ongeluk; dat zij een houvast hebben in dit leven, namelijk de levende God en liefhebbend Vader, dat zij die hope hebben, welke niet beschaamt; de hoop des eeuwigen levens.

Wie is het, die ons wederom in de gemeenschap en tot het hart van de Vader brengt, als ik en u verlorene zouden zijn? Wie zal dat doen, als ik en u een bezwaard geweten hebben? Wie zegt het ons, zodat wij het in ons binnenste gevoelen en erkennen: "Het Is werkelijk de waarheid, dat mijn zonden zijn weggedragen aan het hout des kruises, dat mijn ongehoorzaamheid geboet is"; als ik en u voortdurend te worstelen en te strijden hebben tegen de boze lusten van het vlees? Wie zegt het ons, dat de zonden vergeven zijn, en wie houdt het levend in het hart, waar een arm kind niettegenstaande alle troost de vergeving der zonden niet kan vasthouden? Wie brengt het teweeg, dat, als ik ongehoorzaam geweest ben en nog ben, nochtans de rechtvaardige God het Zijne heeft, als ware ik gehoorzaam geweest? Dat is de Heere Jezus Christus. Hij is Zijn Vader gehoorzaam, zo dat Hij, Die toch het leven is, worstelt met de dood, opdat, terwijl anders de dood het leven verslindt, Hij met Zijn leven de dood zou verslinden. Hij brengt het teweeg, zijnde in de gestaltenis van een dienstknecht, als dienaar van de Vader, als dienaar der mensen, - die Hij Zijn broeders noemt. Arm, volslagen arm, en in plaats van de eer, die Hij had kunnen genieten in de hemel, neemt Hij op Zich smaad, schande, hoon, speeksel, verachting, ondank, zelfs van de zijde der broeders, die Zijn liefde niet erkennen, maar Hem vermoorden. En Hij laat Zich slaan en in het aangezicht spuwen, om daarna u te verootmoedigen en u te vragen: *"Wie heeft nu lief, u of Ik?"*

Derhalve, in het licht van deze gehoorzaamheid, van deze liefde tot de Vader en tot al degenen, die de Vader Hem gegeven heeft, moeten wij ook de woorden verstaan, die wij lezen Matth. 26: 1 en 2: "En het is geschied, als Jezus al deze woorden geëindigd had, dat Hij tot Zijn discipelen zei: gij weet, dat na twee dagen het Pascha is, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden." Hoe denkt u dat Hij deze woorden heeft uitgesproken? Hij heeft ze uitgesproken, vervuld met hartelijke blijdschap in God. Hij heeft ze gezegd geheel vrijwillig, het lijden niet in Zijn binnenste van Zich afwerende, maar uit eigen aandrang en blijmoedig, juichende in Zijn God.

"Ik ben des mensen Zoon", zegt Hij; "de schuld tegen Mijn Vader, heel de vreselijke erfenis heb Ik op Mij genomen. Verblijdt u derhalve, thans ben Ik hier, om voor u te betalen. Thans ben Ik hier, om in weerwil van allen tegenstand der hel uw liefde, o Mijn

Vader, te handhaven. Nu is de ure gekomen, om die liefde te handhaven. Ik heb op Mij genomen, aan Mijn vlees te niet te maken alle vlees, opdat uw barmhartigheid alleen verheerlijkt worde. Nu is de tijd, de ure gekomen, dat alle vlees aan Mijn vlees teniet gemaakt wordt, - zó te niet gemaakt wordt, dat de eeuwige schuld geboet en betaald wordt, doordat Ik verraden word en de schandelijke, vervloekte dood aan het kruishout sterf. De gehele wereld, Joden zowel als heidenen, allen slaan met hun ongehoorzaamheid U, hun God, in het aangezicht en willen U niet als Vader erkennen. Welnu, de ure is gekomen, thans zal Ik Mij daarvoor in het Aangezicht laten slaan. Ik wil de wereld overtuigen van haar ongerechtigheid, wil haar ongehoorzaamheid wegnemen, en nochtans met de Vadersnaam doorbreken. Opdat de honderd vier en veertig duizend en de schare, die niemand tellen kan, dankbaar hun knieën buigen en belijden: "Wat hebben wij, dat wij niet ontvangen hebben? Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen!"

18 Februari 1872. H.F.K.

Amsterdams Zondagsblad 16-2-1896

21. Aantekening op 2 Timotheüs 2: 20-22.

20 Doch in een groot huis zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden vaten; en sommige ter ere, maar sommige ter onere.

21 Indien dan iemand zichzelf van deze reinigt, die zal een vat zijn ter ere, geheiligd en bekwaam tot gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid.

22 Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid; en jaag naar rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede, met degenen, die den Heere aanroepen uit een rein hart.

"De *begeerlijkheden der jonkheid*;" zijn de begeerten om overal, in alles te willen zijn, overal erkend, overal opgenomen te willen worden. Dit blijkt uit het verband met het voorgaande.

In een groot huis zijn allerlei vaten. De vaten tot spijs en drank kunnen niet staan of geplaatst worden bij vaten, die tot onrein gebruik benuttigd worden. Zo is een waarachtig belijder ook een vat voor spijs, en moet zich niet laten vinden bij de vaten der onreinheid, maar zich daarvan afgezonderd houden. Intussen zagen degenen, die sommiger geloof verkeerden, in het oog van Timotheüs er anders uit dan in de ogen van Paulus. Laatstgenoemde zag in hen de afschuwelijkste gedochten; Timotheüs daarentegen stond daar nog niet zo vast in. Al deze soorten van 'meubels' hadden natuurlijk ook hun samenkomsten, waar het dan ook zijn mocht. Deze soort mensen was in de ogen des Heeren en Zijn Apostels als vuilnisvaten, maar in de ogen der menigte als uitverkorene vaten, en deze soort bracht toen nog iets mee, dat er nu niet eens meer is; en Paulus werd niet hoog geacht.

Timotheüs, opziener der Gemeente, die toen in dit of dat huis samenkam, stond zo tussen beiden. Ja, er was toch bij deze mannen en degenen, die hen volgden, ook zoveel, dat hij niet maar zo verwerpen kon, en als hij zich zo van allen afzonderde, dan kon hij ten slotte als een oud man thuis zitten, en zou hij zich met enige weinigen moeten vergenoegen, die dan de Gemeente zouden uitmaken. Tegen zodanig bedenken zegt nu Paulus: "De Heere kent degenen, die Zijnen zijn", en: "Een iegelijk, die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid", d. i. van al de onreine beweegredenen, om welke men een vreemde leer zoekt of verschoont, derhalve ook van de verkeerde leer zelf.

Verder bedient de Apostel zich van de gelijkenis van het huisraad en zegt ten slotte: "*Vlied de begeerlijkheden der jonkheid*. Want het gaat in het Koninkrijk Gods, gelijk in andere dingen in het leven; als men jong is, wil men bij alles zijn; men zoekt veel gezelschap; is er iets vreemds, iets nieuws, zo moet men er bij wezen; men is graag overal geëerd, gezien, gezocht. Is men echter eenmaal een ware huismoeder, een waar huisvader geworden, dan blijft men thuis, houdt de eer en de stand van het huis op, dat God gegeven heeft.

"**Jaag naar rechtvaardigheid**"; dat is: jaag niet na datgene, wat deze of gene zegt, maar dat Gods wil gedaan worde.

"Geloof", dat is: dat u niet meedoet, al was het slechts om hun de handen op te leggen, maar dat u de trouw bewaart jegens God en er op uit zijt, niet dat vlees ontzien worde, maar dat Zijn Woord blijve; blijf bij God en bij degenen, die het belijden. (Gal. 2: 5.)

"Liefde", niet een zodanige, die alles in de hemel zet, wat daarop aanspraak maakt en daarbij God ter zijde stelt, maar liefde, die zich bij diegenen houdt, die waarlijk het lichaam van Christus zijn.

"Vrede", niet met de roofgierige wolven (Hand. 20: 29), bij welke vrede men de vreedzamen zou prijsgeven aan de verwoesting en vernieling, maar vrede "**met degenen, die den Heere aanroepen uit een rein hart**." zo'n aanroeper was juist Paulus.

1 Tim. 6: 11 komen dezelfde woorden voor; daar echter worden deze dingen tegenover de geldgierigheid gesteld.

Dat kan ik uit mijn eigen leven volgenderwijze duidelijk maken. Toen ik mij bij het Gereformeerd kerkbestuur aanmeldde, kon ik van de eerste of voornaamste der thans Afgescheidene predikanten zeggen: "Gij waart als mijn metgezellen; wij gingen tezamen op naar Gods huis." Toen echter tenslotte de weigering kwam om mij op te nemen, toen werden juist zij predikanten, die vroeger altijd gezegd hadden: "De Kerk is vals, als men de goeden verwerpt." Zij traden nu desniettemin binnen, en dat onder een bestuur, dat mij maatschappelijk afgemaakt heeft, - zij verlieten de liefde en de trouw jegens mij, de rechtvaardigheid van hun eigen standpunt, in zeker opzicht de vrede met mij, en geraakten daarom later in de strik des duivels. Wat was de zaak?

Het ambt, het gewin en de begeerlijkheden der jonkheid brachten hen er toe. En de latere opoffering had plaats, omdat ze het nu konden, en was toch slechts schijn.

Zo gaat het en ging het altijd van de eerste tijden af in de kerkelijke en godsdienstige wereld. Liefde tot het geld, iets willen zijn, - en dan heet het: "Voor God en Zijn waarheid!"

Zondagsblad 9-2-1896

22. PREEK OVER 2 PETRUS I (2^e deel)

24 SEPTEMBER 1871, 's AVONDS

Gezongen: Psalm 97:6 en 7;
Psalm 99:8

... En gij tot hetzelve ook alle naarstigheid toebrenkende, voegt bij uw geloof deugd en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. Want zo deze dingen bij u zijn en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus. Want bij welke deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden.

Daarom, broeders, benaastigt u te meer om uw roepingen verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen. Want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig Koninkrijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.

Daarom zal ik niet verzuimen u altijd daarvan te vermanen, hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige waarheid versterkt zijt. En ik acht het recht te zijn, zolang ik in deze tabernakel ben, dat ik u opwekke door vermaning; alzo ik weet, dat de aflegging mijns tabernakels haast zijn zal, gelijkewijs ook onze Heere Jezus Christus mij heeft geopenbaard. Doch ik zal ook naarstigheid doen bij alle gelegenheid, dat gij na mijn uitgang van deze dingen gedachtenis moogt hebben.

Want wij zijn geen kunstelijk verdichte fabelen nagevolgd, als wij u bekendgemaakt hebben de kracht en toekomst van onze Heere Jezus Christus, maar wij zijn aanschouwers geweest van Zijn majesteit. Want Hij heeft van God de Vader eer en heerlijkheid ontvangen, als zodanig een stem van de hoogwaardige Heerlijkheid tot Hem gebracht werd. Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelke Ik Mijn welbehagen heb. En deze stem hebben wij gehoord, als zij van de hemel gebracht is geweest, toen wij met Hem op de heilige berg waren.

En wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten. Dit eerst wetende, dat geen profetie der Schrift is van eigen uitlegging; want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken.

Wij komen in dit avonduur terug op het eerste hoofdstuk van de tweede brief van Petrus. De apostel schrijft dus in vers 19: *'Wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten.'*

Nu lezen wij in vers 5 en volgende: *'En gij tot hetzelve ook alle naarstigheid toebrenkende, voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen.'*

Dat kunnen wij nu zo lezen. Komt daarbij de duivel tot ons, dan ontzinkt ons de moed en wij zeggen: *'Dat hebben wij niet! Ja, het is allemaal wel goed wat daar staat, dat het zo moet zijn, maar ik heb het niet, en als ik niet anders zalig worden kan, dan word ik niet zalig, maar ga verloren!'* Ja, het staat er nu eenmaal, en ik kan het niet uit de Bijbel

gooien. Lees ik dan oude boeken daarover, ja, dan zijn het de acht christelijke hoofddeugden Maar deze acht christelijke hoofddeugden laat men overigens liggen wat het leven aangaat, en men denkt: Nu, ik heb toch geloof! Dat gaat dan zo voort, mijn geliefden.

Maar nu komt het volgende, vers 8: 'Want zo deze dingen bij u zijn en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus.' Zo deze dingen overvloedig bij u zijn, - overvloedig, bij mij? Bij mij is er immers helemaal niets daarvan! En wat betekent dan, wat er verder volgen zal: 'Zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus'? Nu krijgt een oprecht mens ten slotte nog de schrik, doordat hij leest: 'Want bij welke deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden' (vers 9). De apostel bedoelt de reiniging toen iemand gedoopt is geworden, nadat hij de kennis van het Evangelie heeft verkregen, en hem zijn gehele heidense, zondige wandel vergeven werd. Daar is nu dus de klacht: Dat is bij mij niet, dat is bij mij niet overvloedig; ik begrijp het allemaal niet eens! Maar nu komt eerst nog: 'die is blind, en tast mis, en vergeet de reiniging zijner vorige zonden!' Waar men nu eerlijk met het Woord omgaat, mag men hier wel zeggen: 'Waarheen zal ik vluchten, daar ik verloren ben?'

Ach, mijn dierbaren, de heilige apostel Petrus heeft deze brief vlak voor zijn dood geschreven. Zullen wij nu niet liever deze brief laten liggen en iets anders lezen wat ons beter bevalt, of zullen wij bij deze brief blijven staan? Ik denk, een ieder die uit God is, zal zeggen: Nee, wij willen daarbij blijven staan; maar legt u het ons eens uit, hoe staat het daarmee? Nu, dat doe ik graag!

Denk u nu eens op dit moment een donkere plaats in, dat het in uw hart en om u heen donker is; er is geen geloof, geen deugd, geen kennis, geen matigheid, geen lijdzaamheid, geen broederlijke liefde, niet eens gewone liefde! Nu dan, het Woord in, het profetische Woord in. Daar ziet u een lamp, een licht; dat brengt u op het spoor, om te verkrijgen, om te hebben, zodat het rijkelijk bij u is. Volg alleen dit licht, dan zult u ten slotte de dag zien aanbreken en de Morgenster opgaan. Wat betekent dit dat de dag aanbreke en de Morgenster opga?

De ouden legden dat uit: totdat u gestorven en zalig geworden bent, dan zult u de dag zien doorbreken en in het volle licht wandelen. Dat zou ik wel aannemen indien hier stond: tot de dag aanbreke voor uw ogen; er staat echter: 'in uw harten', en deze verdeling in lichaam, ziel en geest kent men in de eeuwige zaligheid niet. Dus: in uw harten!

Maar eerst nog dit: Hebben die, aan wie de apostel schrijft, en wel schrijft, dat zij het even dierbare geloof met de apostel verkregen hebben, - hebben zij in hun wandel laten zien dat zij bij hun geloof deugd voegden, bij de deugd kennis, bij de kennis matigheid enzovoorts? Als zij dit hoofd voor hoofd gehad of gedaan zouden hebben, dan hoefde Petrus hen niet te vermanen dat zij dat ene bij het andere moesten voegen, maar wil hij hen daartoe vermanen, dan is het bij de gemeente niet aanwezig, maar zij worden vermaand opdat het zal komen. De gemeente heeft het Woord, heeft dat alles in het Woord, maar zij heeft het niet hoofd voor hoofd in de wandel, en wie eerlijk en oprecht voor God is, die weet niet dat hij er iets van heeft. Zij heeft het in het Woord.

Daarom schrijft de apostel in vers 12: 'Daarom zal ik niet verzuimen u altijd - let goed op dit woordje 'altijd' - daarvan te vermanen"', hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige waarheid versterkt zijt,' dat is: in de waarheid, die zij destijds verkregen hadden, toen hun het Evangelie gepredikt was geworden.

U weet het, zegt hij dus, u bent gesterkt in de tegenwoordige waarheid, maar juist daarom wil ik het niet nalaten u altijd hieraan te herinneren. Dat klinkt vreemd. Het zijn

echter levensvragen, waaraan wij altijd herinnerd moeten worden. Want nogmaals, het is geen rekensom, men heeft het niet in zijn zak. God geeft het wel, maar door middel van Zijn Woord; dat Woord vermaant ons en brengt het ons bij. Stuur dus de duivel de deur uit en ga het Woord in, 'totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten.' Wat wil dat nu zeggen? Is het wat anders, als dat wij zeggen dat wij geoefende zinnen verkrijgen tot onderscheiding van goed en kwaad? Geoefende zinnen, meer en meer, om te kennen de heiligheid en goedheid van de geboden Gods, de genade en waarheid Gods, het algenoegzame van de peilverdienste van Christus, en wat voor vrucht er ook aan deze boom van Christus groeit? Weet u dat allemaal zo in één ogenblik? En als wij het weten, zijn wij het niet steeds weer vergeten? Kan een mens leven zonder spijs en drank? Net zomin kan een mens voor God leven zonder gespijzigd en gelaafd te worden met het Woord van God, zonder voortdurende onderwijzing en troost. 'Dat de dag aanbreke en de Morgenster opga in onze harten', dat noemen de apostelen elders: wassen, toenemen. Dat ligt ook in de wens en de heilbede van de apostel Petrus in vers 2: *'God geve u veel genade en vrede door de kennis van God en Jezus Christus onze Heere.'*

Er is dus veel genade en vrede. Waar dit echter gewenst wordt, daar is bij de ellende van dit leven, daar is van de kant van de wereld en van de oude mens het tegendeel aanwezig. Bij God echter is veel genade en vrede en nu komt deze zegenspreuk, dat genade en vrede ons verleend worde, dat genade en vrede langzamerhand en geleidelijk rijkelijker ons toestrome, opdat wij, waar de zonde meer en meer en de onvrede sterker en sterker wordt, wij tegenover dit 'vele' dat andere 'vele' hebben, over het 'vele' van de ellende weggkomen en de overwinning behalen. Het is daarmee net zoals ook Paulus in het eerste hoofdstuk aan de Korinthiërs in het eerste hoofdstuk schrijft. Daar zouden wij ook kunnen menen, dat de mensen aan wie hij schrijft, reeds in de hemel zaten, want de apostel besluit daarmee, dat hij schrijft dat het hen aan geen genade ontbrak.

Maar wij horen in hetzelfde hoofdstuk ook hoe de apostel de Korinthiërs berispt, en alle apostelen zijn er steeds op uit, te bidden: *God gronde u, en bevestige u, opdat uw wortels diep geslagen zullen zijn in de kennis van onze Heere Jezus Christus.* Ziet u, zo moeten wij ook naar de vermaning van Petrus luisteren en niet hoog willen opklimmen, ook niet diep nederdalen, maar blijven bij het eenvoudige Woord. Dat zal ons dagelijks onderwijzen, terechtwijzen, terechtbrengen, omdat het in het gebed brengt, en ons vervullen met wat Gode welgevallig is.

Wij hebben voor de dag die aanbreekt, en het licht dat opgaat in het hart een mooie spreuk in de Spreuken van Salomo: 'Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot de volle dag toe. De weg der goddelozen is als donkerheid; zij weten niet, waarover zij struikelen zullen.' Het pad (of de wandel) der rechtvaardigen is dus door het Woord gelijk een licht; dat licht echter leidt verder en verder, totdat het geheel dag wordt.

De apostel weet dat na zijn dood spoedig valse leraars zullen optreden; tegenover hen wil hij de mensen aan wie hij schrijft versterken door twee dingen: het eerste is het Woord en het tweede is de wandel, de wandel tegenover de valse apostelen, de wandel tegenover deze verleiders en tegenover hen die zich lieten verleiden. Door Woord en wandel zouden zij lichten te midden van een goddeloos geslacht, en terwijl bij hen verval na verval zich deed opmerken, zodat zij meer en meer alles verloren, zo zouden zij aan wie de apostel schrijft, als lidmaten van Christus het Hoofd blijven staan, als zij de vermaning van Petrus ter harte namen en daarnaar deden. Opdat zij nu echter daarnaar zouden doen, moesten zij op het Woord zien, als op een licht dat schijnt in een duistere plaats, want in het Woord hadden zij alles wat hun nodig was.

Nu geeft de apostel hun echter nog tevoren deze geweldige troost, dat zij met de apostelen 'even hetzelfde dierbare geloof' verkregen hebben. Dat moet u nu niet zo opvatten alsof zij allen zo volmaakt vast in het geloof en in de kennis geweest zijn, maar zij hadden allen daarvan zoveel als hun nodig was, om Jezus Christus als hun God en Heere te erkennen. Van dit geloof zegt hij, dat het bestaat: 'door de rechtvaardigheid van onze God en Zaligmaker, Jezus Christus.' In het Grieks staat hier: *in de gerechtigheid van onze God en Zaligmaker Jezus Christus*, zodat het er dus hier niet twee zijn, God en de Heere Jezus Christus, maar Jezus Christus wordt hier in dit vers genoemd: onze God en onze Zaligmaker, zoals wij bij de profeet lezen: 'Zie, dat is onze God, Hij zal ons helpen.'

Dus Deze, onze God en Zaligmaker, heeft ons de gerechtigheid aangebracht die voor God geldt, en heeft tegelijkertijd Gods gerechtigheid ons in het hart gegeven, deze gerechtigheid Gods, dat God woord en trouw houdt. Verder komt de apostel niet met de deur in huis gevallen, maar hij zegt hun dat er veel genade is bij God en onze Heere Jezus Christus, en dat er veel vrede is, en het zal er ook zijn in de verhoring van dit gebed: 'God moge u veel genade en vrede schenken.' Waardoor? Daardoor, dat zij God en de Heere Jezus Christus kennen, God kennen in de vergeving van de zonden, zoals God gezegd heeft: 'Ik zal uw zonden niet meer gedenken', en aan de weldaad van Jezus Christus, te kennen namelijk, hoe Hij aan het kruis alles tot stand heeft gebracht, zodat wij de dood van onze oude mens niet hoeven te zoeken in zelfkastijding, in ons eigen vlees, maar aan het kruis van Jezus Christus, waar onze oude mens is medegekruisigd. God geve u dus veel van die genade, want er is veel aanwezig, en Hij geve u veel van die vrede, want daarvan is veel aanwezig, namelijk juist daarin, dat zij kennen hoe God Góð is, en wat voor een volkomen, genadige, vriendelijke Zaligmaker Jezus Christus is.

Voor hij tot verdere vermaning overgaat, houdt hij het hun voor hoe hun alles geschonken is, hoe zij alles kunnen hebben: 'Gelijk ons Zijn Goddelijke kracht alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort, geschonken heeft, door de kennis Desgene, Die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd.' *Zijn Goddelijke kracht*, dat is: de kracht van de Heere Jezus Christus, heeft ons dat alles geschonken wat tot het leven dient, tot eeuwig leven, opdat wij eens zalig worden, en tot leven hier beneden op aarde, in de omgang met de mensen. Alles wat dient tot godzaligheid heeft de Heere Jezus Christus ons geschonken door Zijn kracht, dat is: uit genade geschonken. Dan hebben wij het dus niet zelf te voleindigen, dan hoeft ik niet in de hemel te klauteren of in de afgrond neer te dalen om het tevoorschijn te halen, maar zoals een vader zijn kind dat zich op reis begeeft, alles meegeeft en schenkt wat het op de reis nodig heeft, zodat het alles heeft en vindt waar het heen gaat, totdat het doel van de reis bereikt is, - het wordt het kind geschonken, het verdient niets, - zo doet God met ons ook. Nu is er weliswaar hier nog een verschil: vader en kind zijn één vlees, maar hier hebben wij een arme vloek- en verdoemenswaardige zondaar, er zit dus de zonde tussen hem en God, en God in Zijn geweldige genade vergeeft eerst de zonde en schenkt dan alles wat tot het leven en de godzaligheid dient. Maar aan wie is dat nu geschonken?

De apostel zegt: 'Gelijk ons Zijn Goddelijke kracht alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort, geschonken heeft, door de kennis Desgene, Die ons geroepen heeft.' Ja, dat zijn dan zeker allemaal mensen geweest die er verstand van hadden? Nee, maar de apostel herinnert en vermaant hen, hij zegt hun: Wendt allen uw naarstigheid aan!' Alles is hun geschonken. Dat moesten zij tot hun troost weten, om daarvan gebruik te maken. Wanneer ik iets geschonken krijg en ik maak er geen gebruik van, en weet het niet op waarde te schatten, dan heb ik aan het geschenk niets. Maar wanneer ik hebben moest wat tot het leven en de godzaligheid dient en vind het niet, mijzelf niet

kan helpen, dan zal ik aan dit geschenk denken. Het is nu niet zo'n geschenk, zoals bijvoorbeeld een zilver servies, maar een geschenk waarin kracht zit, zoals bijvoorbeeld in een locomotief, die mij wegbrengt waarheen ik wil, zo is in dit geschenk een levende, werkzame kracht. Dat is een geschenk! Dat heeft Hij geschonken, Die u geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd. Doordat Hij ons geroepen heeft tot ware heerlijkheid en tot godzaligheid, heeft Hij ons dat alles geschonken.

Er staat verder: 'door welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn.' Dit 'door welke' kunt u beter vertalen door: '*nadat ons de dierbare en allergrootste beloften geschonken zijn*', namelijk, dat u door deze belofte van Goddelijke kracht 'de Goddelijke natuur deelachtig zou worden, zo u de vergankelijke begeerlijkheid van de wereld ontvliedt.' Deze beloften bedoelen dus, en zijn er voor, dat wij door deze beloften de Goddelijke natuur deelachtig worden. De Goddelijke natuur - is daarmee het Wezen van God bedoeld, zodat wij als God zullen worden? Nee, dat toch niet. Ik lees echter: 'Wie uit God geboren is, die is rechtvaardig, zoals God rechtvaardig is.'

Ik lees: 'Weest heilig, want Ik ben heilig.' Ik lees ergens: 'Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.' Dus de Goddelijke natuur deelachtig worden wil zeggen: *Gods Beeld deelachtig worden*, dat wij in het paradijs verloren hebben. Deze natuur zult u deelachtig worden, zoals een kind op zijn vader gaat lijken. Het is toch voor iedere vader, voor de ouders een vreugde dat de zoon op de vader gaat lijken, in wijsheid, voorzichtigheid, goedheid en begaafdheid. Deze vreugde wil God ook aan ons hebben, en daarom geeft Hij ons juist deze beloften, opdat wij aan de hand van deze beloften de Goddelijke natuur deelachtig worden, zo wij de vergankelijke begeerlijkheden van de wereld ontvluchten. De vergankelijke begeerlijkheden, - daaraan kunt u gewaarworden wat de Goddelijke natuur is, namelijk: onverderfelijkheid, onsterfelijkheid. Dat is toch een troost, te weten: ik ben onsterfelijk! Deze onsterfelijkheid, waarin God woont, is van mij!

Nu, meent de apostel, doordat u nu dit alles hebt, doordat deze dierbare en allergrootste beloften u geschonken zijn, hoor, maak daar nu tegenover uw vijanden *een mooie bloemenkrans* van, terwijl u de ene bloem bij de andere voegt. Er is geloof in de belofte, er is deugd in de belofte, er is kennis in de belofte enzovoorts. Maar nu zult u wel alle ijver aanwenden indien u deze bloemen hebt om er een krans uit te vlechten. Deze bloemen zijn aan het kruis van Christus gegroeid. Wat geloof is, dat weet u wel. Maar tegenover de mensenkinderen, in de omgang met de mensen, met de wereld, met vriend en vijand - hoe moet dit geloof zijn? Zoiets als geestdrijverij, dat men zo gemakkelijk van de vergeving der zonden spreken kan, of moet het daadkrachtig zijn? Wij lezen immers in de brief aan de Hebréeën, hoofdstuk 11, van de gelovigen, dat zij door het geloof getuigenis gekregen hebben; zo lezen wij bijvoorbeeld van Sara die onvruchtbaar was, dat zij met zuchten en worstelen tot God gesmeekt heeft, dat zij in de strijd des geloofs niet lui geweest is, de hoop niet heeft opgegeven, maar gehoopt heeft, toen niets meer te hopen was. Zo heeft zij tegenover duivel en wereld haar geloof daadkrachtig bewezen, heeft deugd, dat is: daadkracht bij het geloof gevoegd. Zo ook Noach; ondanks alle spot bouwde hij de ark en voegde zo deugd bij het geloof.

En bij deze deugd voegt men dan *kennis*, of zoals Luther vertaalt: bescheidenheid, opdat men die dingen op waarde zal schatten, zoals zij zijn, opdat men van de zaken goed kennis zal nemen, van de ene zowel als de andere. Deze kennis verkrijgt men door het profetische Woord, doordat men daar ziet hoe God van oudsher geheerst en geregeerd heeft. Dan kan de lieve Hanna bijvoorbeeld menig moeder sterken in haar strijd, en hoe kan Eli menig huisvader waarschuwen, die zijn eigen huis afbrak, omdat hij zijn eigen kinderen niet bestrafte. Door het profetische Woord leert men het een antwoord te hebben tegenover de wereld, opdat zij iemand niet in een ogenblik wegrukt, tegenover

de mensen, zoals die nu eenmaal zijn, tegenover de valse broeders. Dat zit niet in het verstand, maar in het Woord; dan wordt iemand het een na het ander duidelijk.

In deze kennis of bescheidenheid dan zit *matigheid*. Matigheid? Hoe dan? In eten en drinken? Nu, waarom niet? Hier wordt bedoeld dat men *maat weet te houden in alle dingen, niet teveel, niet te weinig*, zoals wij lezen in Prediker 7:16 en 17: 'Wees niet al te rechtvaardig, noch houd uzelfen al te wijs; waarom zoudt gij verwoesting over u brengen? Wees niet al te goddeloos, noch wees al te dwaas; waarom zoudt gij sterven buiten uw tijd?' Daar hebben wij iets van deze matigheid. Daar wordt bedoeld: Wees niet al te rechtvaardig en niet al te wijs, opdat u zich niet zou verderven; en niet al te goddeloos, zodat u Gods genade zou wegwerpen en de Heere Jezus eraan zou geven, opdat u niet zou sterven. Daar hebt u de matigheid. Niet al te veel, en niet al te weinig, maar maat houden in alle dingen, dat is nodig voor de mensen.

Voeg bij deze matigheid dan de bloem van het geduld, dat is de lijdzaamheid, opdat men niet uit zichzelf een geloofsheld zal worden en een martelaarskroon zal willen verdienen, niet meteen op de wereld en de mensen lossla, maar op God vertrouwde, op Hem hope en Hem verwachte; want wij kunnen niet al het kromme rechtmaken.

De apostel Paulus had de matigheid, toen hij in Filippi in de kerker geworpen was en de oversten van de stad hem heimelijk wilden vrijlaten, maar hij zei: Nee, zij moeten zelf ons openlijk komen halen. Deze matigheid bewees hij, toen hij de een besneed en de ander niet besneed.

Men moet maat weten te houden en ook *geduld te oefenen* en de goddelozen te verdragen; ook, wanneer men bij zichzelf niets dan ellende vindt, dat men dan geduld zal hebben met zijn eigen zwakheid, waar toch God Zelf ook geduld met hem heeft.

Zulk geduld had David ook, toen hij naar Abimelech vluchtte en de Filistijnen zeiden: Dat is David, van wie de vrouwen zongen: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden! David wist niet waarheen hij moest gaan. Wat doet hij nu? Hij doet alsof hij gek geworden is, stelt zich onzinnig voor en laat het speeksel uit zijn mond in zijn baard lopen.

Dat doet hij in geduld en hij voegt nu bij dit geduld: *godzaligheid*. Welke godzaligheid? Nu, die godzaligheid waarvan wij kunnen lezen in de vierendertigste psalm, dat, terwijl hij onder deze verschrikkelijke lieden is, hij in gebed worstelt met God om redding en God prijst en over zichzelf zegt: 'De rechtvaardige moet veel lijden, maar uit die alle redt hem God.' En bij zulke godzaligheid, bij zulk wachten op de Heere, voeg daar verder bij de broederlijke liefde, dat u de broeders liefhebt om Christus' wil. En voeg bij deze broederlijke of christelijke liefde de liefde jegens allen, dat u tegen alle mensen goed gezind en vriendelijk zult zijn, hetzij vriend of vijand, dat u overal en in alle dingen de liefde bewijst, ook als burgers van de stad, bijvoorbeeld jegens de wezen, jegens de gevangenen, jegens de invaliden, zoals u dit vorig jaar zo goed gedaan hebt. Daartoe dient de algemene liefde.

Ziet u, met al deze dingen stopt men de tegenstanders de mond. Petrus zegt: wij zullen daar een krans van maken. De belofte is er, de goddelijke kracht is er. Doet u nu daarnaar, dan zal dat de vrucht ervan zijn, dat de wereld zal moeten bekennen, zelfs de vijanden, waar zij onze rechter zijn: God is met hen.

De God echter van alle genade, Die ons geroepen heeft tot Zijn heerlijkheid in Christus Jezus, Dezelve zal het alles in ons willen werken wat voor Hem welgevallig is, opdat wij staande zullen blijven, en niet struikelen op de weg van tegenspoed en aanvechting en zal ons zo rijkelijk de ingang tot het eeuwige Rijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus aanreiken. Hem zij de eer en de macht van eeuwigheid tot eeuwigheid! Amen.

Bijlage 1

Slotfase uit de 6^e leerrede gehouden 30 april, 's avonds over Zondag 22 van de Catechismus. ***“Ik geloof in Jezus Christus.”*** Bundel 3 9 leerredenen, uitgave J.J.H. Kemmer, Utrecht 1872.

Deze preek is niet opgenomen in al de werken van Kohlbrugge; uitgave in 7 delen door Stichting de Gihonbron 2016.

... Nu moeten wij weer eindigen. De tijd is voorbij. Op een andere tijd meer van de beloften, die in deze artikelen gelegen zijn.

Zoveel is zeker, als een vrome begraven wordt, daar heeft zich de Heere Jezus laten begraven, en de vrome is begraven in het graf des Heeren Jezus; zodat onze doden niet alleen in het graf liggen, maar Één waakt er over het stof en brengt alles weder, namelijk de almachtige David. Zodat, al hebben wij ook een zware grafsteen van zonden en nood op ons; of al liggen onze doden onder de steen, — als wij de opstanding van Jezus Christus als een belofte aanzien, dat wij dan geloven en ook ervaren, dat wat in den Heere is, niet in het graf kan blijven maar zal opstaan!

Ook ik zal opstaan! Ook ik zal opstaan! Opstaan zal ook mijn vlees. Ik geef het wachtwoord, het vaandel niet af, maar in de Naam des Heeren Jezus verhouw ik de vijanden, — en opstaan zal ik uit iedere nood, uit iedere verlorenheid, uit iedere dood! Het feit van de opstanding van Christus werkt voort, en bevat alzo een belofte voor de ganse gemeente en voor ieder lid der gemeente in het bijzonder, een belofte des levens, waarin wij leven en sterven. AMEN.

Bijlage 2

Correspondentie uit Galicië

Een nieuw middel tegen de cholera

Wij houden ons overtuigd, dat vele lezers van het Zondagsblad in liefde onzer gedachtig zijn, vooral nu zij in de dagbladen lezen, dat in Galicië de cholera weder is uitgebroken. Met hartelijke dankzegging aan de Heere, Die macht heeft over alle plagen, kan ik berichten, dat de plaats onzer inwoning tot nog toe niet door de epidemie werd geteisterd.

Slechts een stad in het oostelijk deel van Galicië herbergt de vreselijke gast. Waar de epidemie uitbreekt, heerst zij meestal in de wijken, die door Joden bewoond worden, waar steeds een onbeschrijfelijke onreinheid heerst. Reinheid is een woord, dat aan de Poolse Joden geheel onbekend is.

Komt men in het huis van een Joodse winkelier, dan staat men versteld over de onzindelijkheid en walgt er van om daar eetwaren te kopen. Gebeurt het eens een enkele maal, dat men uit nood een klompje zout of suiker bij zo'n winkelier moet laten halen, dan moet men van het zout altijd, van de suiker zeer vaak eerst het vuil afschrabben, vóór men het kan gebruiken. Wat zouden de zindelijke Hollandsche huismoeders van zo iets zeggen!!

Natuurlijk is zo'n onreinheid de oorzaak van allerlei ziekten. Maar hoe moeilijk is het, die arme, vuile mensen te helpen. De hongerige Jood toch zal geen stuk brood uit de hand van een Christen aannemen. Groot is natuurlijk ook de antipathie van zo'n volk tegen de Christelijke geneesheren en hospitalen. In de niet ver van ons gelegen stad **Przemyśl** verwekten de Joden oproer, toen de politie een aan cholérine plotseling gestorven Jood op een stads-lijkwagen, waarop een kruis staat, naar het lijkenhuis wilde brengen. Dat het lijk onder een kruis zou vervoerd worden, dat scheen hun iets afgrijselijks toe. En de Overheid moest toegeven: de dode werd op een gewone wagen weggebracht.

Ja, de aan het kruis Gestorvene haat het verblinde volk. Het deksel van Mozes ligt op hun harten (2 Cor 3: 15), en een deksel van het domste bijgeloof op hun ogen. Reeds in vorige jaren, toen de cholera zo hevig uitbrak, hoorde men, dat de Joden er de zonderlingste middelen tegen aanwendden. Een zeer dikwijls toegepast middel was, dat men in plaatsen, waar de epidemie woedde, een vrolijk feest vierde op het kerkhof, om daardoor de gevreesde gast te verdrijven. De Joden - ook zeer arme - zijn, zoals ik vroeger al eens berichtte, zeer goed tehuis in de Boeken van Mozes en in de Psalmen; met grote nauwkeurigheid lezen zij hun Hebreeuwse Bijbel, geen accent zelfs wordt vergeten; maar evenals vele Christenen hebben zij geen troost bij het lezen. Zonder troost laat hen bijv. het lezen van de 91^e Psalm.

Ik laat hier de vertaling volgen van een correspondentie, waarin ons van zo'n feest op het kerkhof een uitvoerige beschrijving wordt gegeven.

Tarnopol, 3 September 1895.

De in onze stad heersende cholera neemt dagelijks een schrikkelijker karakter aan. De aangetaste personen houden het meestal niet lang uit, weldra volgt de dood. Vandaag stierf een Jodin en iemand, die werkzaam was bij de ontsmetting. De bijgelovige orthodoxe Joden bedienen zich van een aller-zonderlingst middel ter bestrijding van de epidemie, die zich schrikkelijk onder hen uitbreidt. Onlangs zonden zij een kleine

deputatie naar de rabbijn van Bialu Kamién bij Zloczow; met verzoek om hen in hun ongeluk met goede raad te dienen. De "verlichte" man gaf hun de volgende raad: "Bereidt een jong en arm bruidspaar op het kerkhof een bruiloft, dat zal de plaag zeker doen ophouden."

Werkelijk deden vandaag de Joden naar deze raad van de rabbijn, en niemand verhinderde de walgelijke zwelgpertijen, waarvan het Joodse kerkhof het toneel was. De gehele dag heerste er een vrolijk leven in het Getto in deze stad. Men verzamelde vrijwillige gaven, die de huwelijksgift zouden uitmaken van het arme bruidspaar, dat zich had laten vinden, om hun bruiloft te vieren op het kerkhof.

's Avonds, ongeveer te zes uur, ijld de arme Joodse bevolking bij hopen naar het kerkhof. De arme mensen! zij geloofden immers werkelijk, dat het middel, door de rabbijn aanbevolen, zijn uitwerking zou hebben. In het huis van de doodgraver wachtte het bruidspaar reeds, omringd door familie en vrienden. De bruidegom heette Izak Steisel en de bruid was Xesi Kiesmar uit Mikuliniec.

Het slachtoffer van het fanatisme en bijgeloof der Joodse geloofsgenoten wilde zich echter niet laten trouwen, vóór het de beloofde huwelijksgift van 50 florijnen had ontvangen. Intussen verzamelde zich een menigte van omstreeks twee duizend mensen op het kerkhof, die zich zo schaamteloos gedroegen, dat het een schandelijk schouwspel opleverde. Het gepeupel verdrong zich, vernielde hekken, hagen en boompjes, ja velen klommen op grafstenen, om maar een goede plaats te krijgen, van waar men de trouwplechtigheid het best kon zien.

Op de open plek naast de grafsteen van de vader van de plaatselijke rabbijn had de trouwplechtigheid plaats, en wel onder begeleiding van de Joodse muziekkapel, die, om het gepeupel te believen, vrolijke stukken speelde. Joden en Jodinnen sprongen en dansten daarbij, anderen klaptten van louter plezier in de handen, terwijl een onbeschrijfelijk geschreeuw de lucht vervulde. Joodse knapen onthaalden de deelnemers op gebak en spuitwater.

Eerst toen alles was afgelopen, verscheen er een beambte met gendarmen op het kerkhof. Tot middernacht geleidde men het bruidspaar door de straten met harmonica- en vioolmuziek, waarbij het aan schreeuwen en vechten niet ontbrak. Eerst na middernacht maakte de gendarmerie aan deze ergerlijke tonelen een einde.

Dagelijks komen er berichten, dat de cholera zich in de stad uitbreidt. De Heere doe Zijn Aangezicht over ons lichten en zij ons genadig!

Königsberg

Amsterdams Zondagsblad 9 September 1895. H.